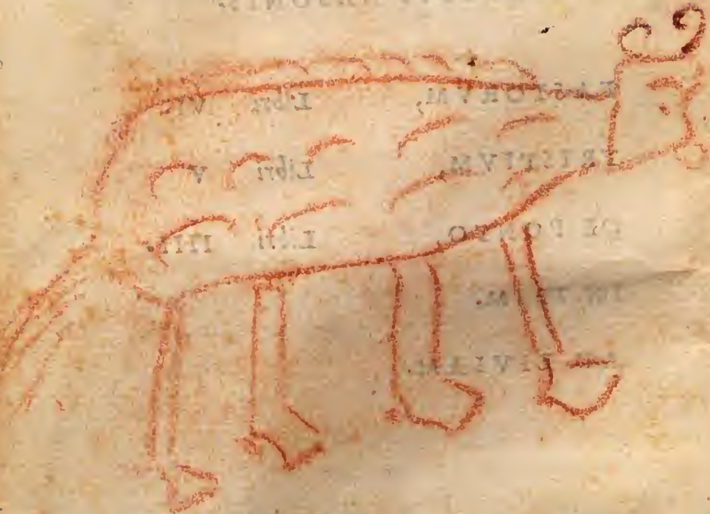
42 · 2 · L · 9

P. OVIDII NASONIS.

FASTORVM,	*Libri*	VI.
TRISTIVM,	*Libri*	V
DE PONTO,	*Libri*	IIII.
IN IBIM.		
AD LIVIAM.		

ddd

PVBLII OVIDII NASONIS FASTORVM LIBER PRIMVS.

t EMPORA cum cauſis latium digeſta per annum,
Lapſaq; ſub terras, ortaq; ſigna canam.

Excipe pacato Cæſar germanice uultu
Hoc opus: & timidæ dirige nauis iter:
Officioq;, leuem non auerſatus honorem
Huic tibi deuoto, numine dexter ades.
Sacra recognoſces annalibus eruta priſcis:
Et quo ſit merito quæq; notata dies.
Inuenies illic & feſta domeſtica uobis:
Sæpe tibi pater eſt, ſæpe legendus auus.
Quæq; ferunt illi pictos ſignantia faſtos,
Tu quoq; cum Druſo præmia fratre feres.
Cæſaris arma canant alij: nos Cæſaris aras,
Et quoſcunq; ſacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:
Deq; meo pauidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmina uires:
Ingenium uultu ſtatq;, caditq; tuo.
Pagina iudicium docti ſubitura mouetur
Principis, ut clario miſſa legenda deo.
Quæ ſit enim culti facundia ſenſimus oris:
Ciuica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scimus &, ad noſtras cum ſe tulit impetus artes:
Ingenij currant flumina quanta tui.

Si licet, & fas eſt, uates rege uatis habenas:
Auſpicio felix totus ut annus eat.
Tempora digereret cum conditor urbis: in anno
Conſtituit menſes quinq; bis eſſe ſuo.
Scilicet arma magis, quàm ſydera, Romule noras:
Curaq; finitimos uincere maior erat.
Eſt tamen & ratio Cæſar, quæ mouerit illum:
Erroremq; ſuum quo tueatur, habet.
Quod ſatis eſt utero matris dum prodeat infans:
Hoc anno ſtatuit temporis eſſe ſatis.
Per totidem menſes à funere coniugis uxor
Suſtinet in uidua triſtia ſigna domo.
Hoc igitur uidit trabeati cura Quirini:
Cum rudibus populis annua iura daret.
Martis erat primus menſis: Venerisq; ſecundus:
Hæc generis princeps: ipſius ille pater.
Tertius à ſenibus: iuuenum de nomine quartus:
Quæ ſequitur, numero turba notata fuit.
At Numa nec Ianum, nec auitas præterit umbras:
Menſibus antiquis præpoſuitq; duos.
Ne tamen ignores uariorum iura dierum:
Non habet officium lucifer omnis idem.
Ille nefaſtus erit, per quem tria uerba ſilentur:
Faſtus erit, per quem lege licebit agi.
Nec toto perſtare die ſua iura putaris:
Qui iam faſtus erit: mane nefaſtus erat.
Nam ſimul exta deo data ſunt: licet omnia fari:
Verbaq; honoratus libera prætor habet.
Eſt quoq;, quo populum ius eſt includere ſeptis:
Eſt quoq; qui nono ſemper ab orbe redit.

V endicat auſonias Iunonis cura calendas:
Idibus alba Ioui grandior agna cadit.
N onarum tutela deo caret: omnibus iſtis
(Ne fallare caue) proximus ater erit.
O men ab euentu eſt: illis nam Roma diebus
Damna ſub aduerſo triſtia marte tulit.
H æc tibi dicta ſemel, totis hærentia faſtis,
Ne ſeriem rerum ſcindere cogar: erunt.
E cce tibi fauſtum Germanice nunciat annum:
Inq; meo primum carmine Ianus adeſt.
I ane biceps anni tacite labentis origo,
Solus de ſuperis: qui tua terga uides:
D exter ades ducibus: quorum ſecura labore
Otia terra ferax, otia pontus habet.
D exter ades, patribusq; tuis, populoq; Quirini:
Et reſera nutu candida templa tuo.
P roſpera lux oritur: linguisq;, animisq; fauete:
Nunc dicenda bona ſunt bona uerba die.
L ite uacent aures, inſanaq; protinus abſint
Iurgia: differ opus liuida lingua tuum.
C ernis odoratis ut luceat ignibus æther?
Et ſonet accenſis ſpica ciliſſa focis?
F lamma nitore ſuo templorum uerberat aurum:
Et tremulum ſumma ſpargit in æde iubar.
V eſtibus intactis tarpeias itur in arces:
Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.
I amq; noui præeunt faſces: noua purpura fulget:
Et noua conſpicuum pondera ſentit ebur.
C olla rudes operum præbent ferienda iuuenci:
Quos aluit campis herba phaliſca ſuis.

Iuppiter, arce ſua cum totum ſpectet in orbem:
Nil niſi romanum, quod tueatur, habet.
Salue læta dies: meliorq́; reuertere ſemper,
À populo rerum digna potente coli.
Quem tamen eſſe deum te dicam Iane biformis?
Nam tibi par nullum græcia numen habet.
Ede ſimul cauſam: cur de cœleſtibus unus,
Sitq́; quod à tergo, ſitq́; quod ante uides.
Hæc ego cum ſumptis agitarem mente tabellis:
Lucidior uiſa eſt, quàm fuit ante, domus.
Tum ſacer ancipiti mirandus imagine Ianus
Bina repente oculis obtulit ora meis.
Extimui: ſenſiq́; metu riguiſſe capillos:
Et gelidum ſubito frigore pectus erat.
Ille tenens baculum dextra, clauemq́; ſiniſtra,
Edidit hos nobis ore priore ſonos.
Diſce metu poſito uates operoſe dierum
Quod petis: & uoces percipe mente meas.
Me chaos antiqui (nam ſum res priſca) uocabãt:
Aſpice quàm longi temporis acta canam.
Lucidus hic aër, & quæ tria corpora reſtant:
Ignis, aqua, tellus, unus aceruus erant.
Vt ſemel hæc rerum ſeceſſit lite ſuarum:
Inq́; nouas abijt maſſa ſoluta domos:
Cœlum flamma petit: propior locus aëra cœpit:
Sederunt medio terra, fretumq; loco.
Tunc ego, qui fuerã globus, et ſine imagine moles:
In faciem redij, membraq́; digna deo.
Nunc quoq;, confuſæ quoniã nota parua figuræ eſt:
Ante quod eſt in me, poſtq́;, uidetur idem.

A ccipe quæſitæ quæ cauſa ſit altera formæ:
 Hanc ſimul ut noris, officiumq́; meum.
Quidquid ubiq; uides, cœlum, mare, nubila, terras:
 Omnia ſunt noſtra clauſa, patentq; manu.
Me penes eſt unum uaſti cuſtodia mundi:
 Et ius uertendi cardinis omne meum eſt.
Cum libuit pacem placidis emittere tectis:
 Libera per tutas ambulat illa uias.
Sanguine letifero totus miſcebitur orbis:
 Ni teneant rigidæ condita bella ſeræ.
Præſideo foribus cœli cum mitibus horis:
 Et redit officio Iuppiter ipſe meo.
Inde uocor Ianus. cui cum cereale ſacerdos
 Imponit libum, farraq́; miſta ſale:
Nomina ridebis: modo nanq; Patulcius idem:
 Et modo ſacrifico Cluſius ore uocor.
Scilicet alterno uoluit rudis illa uetuſtas
 Nomine diuerſas ſignificare uices.
Vis mea narrata eſt: cauſam nunc diſce figuræ:
 Iam tamen hanc aliqua tu quoq; parte uides.
Omnis habet geminas hinc atq; hinc ianua frontes:
 E quibus hæc populum ſpectat: at illa larem.
Vtq; ſedens primi ueſter prope limina tecti
 Ianitor, egreſſus, introitusq; uidet:
Sic ego perſpicio cœleſtis ianitor aulæ
 Eoas partes, heſperiasq́; ſimul.
Ora uides Hecates in treis uergentia partes:
 Seruet ut in ternas compita ſecta uias.
Et mihi, ne flexu ceruicis tempora perdam:
 Cernere non moto corpore bina licet.

Dixerat: & uultu, ſi plura requirere uellem:
Difficilem mihi ſe non fore pactus erat.
Sumpſi animum: grateſq; deo non territus egi:
Verbaq; ſum ſpectans pauca locutus humum.
Dic age frigoribus quare nouus incipit annus:
Qui melius per uer incipiendus erat.
Omnia tunc florent: tunc eſt noua temporis ætas:
Et noua de grauido palmite gemma tumet.
Et modo formatis operitur frondibus arbos:
Prodit & in ſummum ſeminis herba ſolum.
Et tepidum uolucres concentibus aëra mulcent:
Ludit & in pratis, luxuriatq; pecus.
Tunc blandi ſoles: ignotaq; prodit hirundo:
Et luteum celſa ſub trabe fingit opus.
Tunc patitur cultus ager: & renouatur aratro.
Hæc anni nouitas iure uocanda fuit.
Quæſieram multis: non multis ille moratus,
Contulit in uerſus ſic ſua uerba duos.
Bruma noui prima eſt, ueteriſq; nouiſſima Solis:
Principium capiunt Phœbus, & annus idem.
Poſt ea mirabar, cur non ſine litibus eſſet
Prima dies: cauſam percipe Ianus ait.
Tempora commiſi naſcentia rebus agendis:
Totus ab auſpicio ne foret annus iners.
Quiſq; ſuas artes ob idem delibat agendo:
Nec plus quàm ſolitum teſtificatur opus.
Mox ego: cur, quamuis aliorum numina placem:
Iane tibi primum thura, merumq; fero?
Vt poſſis aditum per me, qui limina ſeruo,
Ad quoſcunq; uoles (inquit) habere deos.

At cur læta tuis dicuntur uerba calendis?
Et damus alternas, accipimusq́; preces?
Tunc deus incumbens baculo, quē dextra tenebat:
Omina principijs inquit ineſſe ſolent.
Ad primam uocem timidas aduertimus aures:
Et primum uiſam conſulit augur auem.
Templa patent, aureſq́; deûm: nec lingua caducas
Concipit ulla preces: dictaq́; pondus habent.
Deſierat Ianus: nec longa ſilentia feci:
Sed tetigi uerbis ultima uerba meis.
Quid uult palma ſibi, rugoſaq́; carica dixi,
Et data ſub niueo condita mella cado.
Omen ait cauſa eſt: ut res ſapor ille ſequatur:
Et peragat cœptum dulcis ut annus iter.
Dulcia cur dentur uideo: ſtipis adijce cauſam:
Pars mihi de feſto ne labet ulla tuo.
Riſit: & ò quàm te fallunt tua ſæcula dixit:
Qui ſtipe mel ſumpta dulcius eſſe putas.
Vix ego Saturno quenquam regnante uidebam:
Cuius non animo dulcia lucra forent.
Tempore creuit amor, q nunc eſt ſummus, habendi:
Vix ultra, quò iam progrediatur, habet.
Pluris opes nunc ſunt, quàm priſci temporis annis:
Dum populus pauper, dum noua roma fuit:
Dum caſa martigenam capiebat parua Quirinum:
Et dabat exiguum fluminis ulua torum.
Iuppiter anguſta uix totus ſtabat in æde:
Inq́; Iouis dextra fictile fulmen erat.
Frondibus ornabant, quæ nunc capitolia gemmis:
Paſcebatq́; ſuas ipſe ſenator oues.

N ec pudor in ſtipula placidam cepiſſe quietem:
Et fœnum capiti ſuppoſuiſſe: fuit.
I ura dabat populus poſito modo prætor aratro:
Et leuis argenti lamina crimen erat.
A t poſtquam fortuna loci caput extulit huius:
Et tetigit ſummo uertice roma deos:
C reuerunt & opes, & opum furioſa cupido:
Et, cum poſſideant plurima, plura petunt.
Q uærere ut abſumant, abſumpta requirere certãt:
Atq; ipſæ uitijs ſunt alimenta uices.
S ic, quibus intumuit ſuffuſa uenter ab unda,
Quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.
I n pretio pretium nunc eſt: dat cenſus honores:
Cenſus amicitias: pauper ubiq; iacet.
T u tamen auſpicium cur ſit ſtipis utile quæris:
Curq; iuuent noſtras æra uetuſta manus.
A era dabant olim: melius nunc omen in auro eſt:
Victaq; conceſſit priſca moneta nouæ.
N os quoq; tẽpla iuuant, quãuis antiqua probemus:
Aurea: maieſtas conuenit ipſa deo.
L audamus ueteres: ſed noſtris utimur annis.
Mos tamen eſt æque dignus uterq; coli.
F inierat monitus: placidis ita rurſus ut ante
Clauigerum uerbis alloquor ipſe deum.
M ulta quidem didici: ſed cur naualis in ære
Altera ſignata eſt, altera forma biceps?
N oſcere me duplici poſſes in imagine dixit:
Ni uetus ipſa dies extenuaſſet opus.
C auſa ratis ſupereſt: thuſcum rate uenit ad amnẽ
Ante pererrato falcifer orbe deus.

Hac ego Saturnum memini tellure receptum.
  Cœlitibus regnis à Ioue pulſus erat.
Inde diu genti manſit Saturnia nomen:
  Dicta quoq; eſt latium terra latente deo.
At bona poſteritas puppim formauit in ære,
  Hoſpitis aduentum teſtificata dei.
Ipſe ſolum colui: cuius placidiſſima læuum
  Radit arenoſi tybridis unda latus.
Hic, ubi nunc roma eſt, tunc ardua ſylua uirebat:
  Tantáq; res, paucis paſcua bubus erat.
Arx mea collis erat: quã uulgus nomine noſtro
  Nuncupat: hæc ætas Ianiculumq́; uocat.
Tunc ego regnabam, patiens cum terra deorum
  Eſſet: & humanis numina miſta locis.
Non dum iuſtitiam facinus mortale fugarat:
  Vltima de ſuperis illa reliquit humum.
Proq́; metu populum ſine ui pudor ipſe regebat:
  Nullus erat iuſtis reddere iura labor.
Nil mihi cum bello: pacem, portasq́; tuebar:
  Et clauem oſtendens, hæc ait arma gero.
Preſſerat ora deus. tunc ſic ego noſtra reſolui,
  Voce mea uoces eliciente dei.
Cum tot ſint Iani: cur ſtas ſacratus in uno,
  Hic, ubi iuncta foris templa duobus habes?
Ille manu mulcens propexam ad pectora barbã,
  Protinus oebalij rettulit arma Tati.
Vtq́; leuis cuſtos armillis capta, ſabinos
  Ad ſummæ tacitos duxerat arcis iter.
Inde, uelut nunc eſt, per quem deſcenditis, inquit,
  Arduus in ualles per fora cliuus erat.

Et iam contigerant portam: ſaturnia cuius
Dempſerat oppoſitas inuidioſa ſeras.
Cum tanto ueritus committere numine pugnam,
Ipſe meæ moui callidus artis opem.
Oráq;, qua pollens ope ſum, fontana recluſi:
Sumq́; repentinas eiaculatus aquas.
Ante tamen madidis ſubiecı ſulfura uenis:
Clauderet ut Tatio feruidus humor iter.
Cuius ut utilitas pulſis percepta Sabinis:
Quæ fuerat, tuto reddita forma loco eſt.
Ara mihi poſita eſt paruo coniuncta ſacello:
Hæc adolet flammis cum ſtrue farra ſuis.
At cur pace lates? motiſq́; recluderis armis?
Nec mora quæſiti reddita cauſa mihi eſt.
Vt populo reditus pateant ad bella profecto:
Tota patet dempta ianua noſtra ſera.
Pace fores obdo: ne quà diſcedere poſſit:
Cæſareóq; diu numine clauſus ero.
Dixit: & attollens oculos diuerſa tuentes,
Aſpexit toto quidquid in orbe fuit.
Pax erat: & ueſtri Germanice cauſa triumphi
Tradiderat domitas iam tibi Rhenus aquas.
Iane fac æternos pacem, paciſq́; miniſtros:
Néue ſuum præſta deſerat author opus.
Quod tamen ex ipſis licuit mihi diſcere faſtis:
Sacrauere patres hac duo templa die.
Accepit Phœbo, nymphâq; Coronide natum
Inſula: diuidua quam premit amnis aqua.
Iuppiter in parte eſt: cepit locus unus utrunq;:
Iunctáq; ſunt magno templa nepotis auo.

Quid uetat & ſtellas, ut quæq; oriturq́; caditq;:
Dicere? propoſiti pars fuit illa mei.
Felices animæ: quibus hæc cognoſcere primis,
Inq́; domos ſuperas ſcandere, cura fuit.
Credibile eſt illos pariter uitiiſq́;, iocisq;,
Altius humanis exeruiiſſe caput.
Non uenus, & uinum ſublimia pectora fregit,
Officium'ue fori, militiæ'ue labor.
Nec leuis ambitio, perfuſáq; gloria fuco,
Magnarum'ue fames ſollicitauit opum.
Admouere oculis diſtantia ſydera noſtris:
Aetheráq; ingenio ſuppoſuere ſuo.
Sic petitur cœlum: non ut ferat oſſan olympus:
Summáq; peliacus ſydera tangat apex.
Nos quoq; ſub ducibus cœlum metabimur illis:
Ponemuśq; ſuos ad uaga ſigna dies.
Ergo ubi nox aderit uenturis tertia nonis:
Sparſáq; cœleſti rore madebit humus:
Octipedis fruſtra quærentur brachia Cancri:
Præceps occiduas ille ſubibit aquas.
Inſtiterint imbres miſſi tibi nubibus atris,
Nonæ ſigna dabunt exoriente Lyra.
Quattuor adde dies, ductis ex ordine nonis:
Ianus agonali luce piandus erit.
Nominis eſſe poteſt ſuccinctus cauſa miniſter:
Hoſtia cœlitibus quo feriente cadit.
Qui calido ſtrictos tincturus ſanguine cultros,
Semper agat'ne rogat: nec niſi iuſſus agit.
Pars, qa non ueniant pecudes: ſed agantur: ab actu
Nomen agonalem credit habere diem.

Pars putat hoc feſtum priſcis agnalia dictum:
Vna ſit ut proprio littera dempta loco.
Aut, quia præuiſos in aqua timet hoſtia cultros:
À pecoris lux eſt ipſa notata metu.
Fas etiam, fieri ſolitis ætate priorum
Nomina de ludis græca tuliſſe diem.
Et prius antiquus dicebat agonia ſermo.
Veráq; iudicio eſt ultima cauſa meo.
Vtq; ea non certa eſt: ita rex placare ſacrorum
Numina lanigeræ coniuge debet ouis.
Victima, quæ dextra cecidit uictrice, uocatur.
Hoſtibus à domitis hoſtia nomen habet.
Ante, deos homini quod conciliare ualeret:
Far erat, & puri lucida mica ſalis.
Non dum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas
Acta per æquoreas hoſpita nauis aquas.
Thura nec euphrates, nec miſerat india coſtum:
Nec fuerant rubri cognita fila croci.
Ara dabat fumos herbis contenta ſabinis:
Et non exiguo laurus aduſta ſono.
Siquis erat, factis prati de flore coronis,
Qui poſſet uiolas addere: diues erat.
Hic, qui nunc aperit percuſſi uiſcera tauri:
In ſacris nullum culter habebat opus.
Prima Ceres auidæ gauiſa eſt ſanguine porcæ
Vlta ſuas merita cæde nocentis opes.
Nam ſata uere nouo teneris lactentia ſuccis
Eruta ſetigeræ comperit ore ſuis.
Sus dederat pœnas: exemplo territus huius
Palmite debueras abſtinuiſſe caper.

Quem ſpectans aliquis dentes in uite prementem,
Talia non tacito uerba dolore dedit.
Rode caper uitem: tamen, hinc cum ſtabis ad aram:
In tua quod ſpargi cornua poſſit, erit.
Verba fides ſequitur: noxa tibi debitus hoſtis
Spargitur affuſo cornua Bacche mero.
Culpa ſui nocuit: nocuit quoq; culpa capellæ:
Quid bos? quid placidæ commeruiſtis oues?
Flebat Ariſtæus, quod apes cum ſtirpe necatas
Viderat inceptos deſtituiſſe fauos.
Cœrula quem genitrix ægre ſolata dolentem,
Addidit hæc dictis ultima uerba ſuis.
Siſte puer lachrymas: Proteus tua damna leuabit:
Quoq́; modo repares quæ periere, dabit.
Decipiat ne te uarijs tamen ille figuris:
Impediant geminas uincula firma manus.
Peruenit ad uatem iuuenis: reſolutáq; ſomno
Alligat æquorei brachia capta ſenis.
Ille ſuam faciem transformat, & alterat arte:
Mox domitus uinclis in ſua membra redit.
Oráq; cœrulea tollens rorantia barba,
Qua dixit repares arte requiris apes?
Obrue mactati corpus tellure iuuenci:
Quod petis à nobis obrutus ille dabit.
Iuſſa facit paſtor: feruent examina putri
De boue: mille animas una necata dedit.
Pauit ouis pratum: uerbenas improba carpſit:
Quas pia dis ruris ferre ſolebat anus.
Quid tuti ſupereſt? animam cum ponat in aris
Lanigerumq́; pecus, ruricolǽq; boues?

P lacat equo Perſis radijs Hyperiona cinctum:
Ne detur celeri uictima tarda deo.
Quæ ſemel eſt triplici pro uirgine cæſa Dianæ:
Nunc quoq; pro nulla uirgine cerua cadit.
E xta canum uidi triuiæ libare Sapæos:
Et quicunq; tuas accolit Aeme niues.
C æditur & rigido cuſtodi ruris aſellus.
Cauſa pudenda quidem, ſed tamen apta deo eſt.
F eſta corymbiferi celebrabat græcia Bacchi:
Tertia quæ ſolito tempore bruma refert.
D i quoq; cultores in idem uenere lycæi:
Et quicunq; loci non alienus erat.
P anes, & in uenerem Satyrorum prona iuuentus:
Quæq; colunt amnes, ſolaq; rura deæ.
V enerat & ſenior pando Silenus aſello:
Quiq; rubro pauidas inguine terret aues.
D ulcia qui dignum nemus in conuiuia nacti
Gramine ueſtitis accubuere toris.
V ina dabat Liber: tulerat ſibi quiſq; coronam.
Miſcendas large riuus agebat aquas.
N aiades effuſis aliæ ſine pectinis uſu,
Pars aderat poſitis arte, manuq; comis.
I lla ſuper ſuras tunicam collecta miniſtrat:
Altera diſſuto pectus aperta ſinu.
E xerit hæc humerum: ueſtes trahit illa per herbas.
Impediunt teneros uincula nulla pedes.
H inc aliæ Satyris incendia mitia præbent:
Pars tibi, qui pinu tempora nexa geris.
T e quoq; inextinctæ Silene libidinis urunt:
Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem.

At ruber

A t ruber hortorum deus, & tutela Priapus
  Omnibus ex illis Lotide captus erat.
H anc cupit: hanc optat: ſolam ſuſpirat in illam:
  Signáq; dat nutu: ſollicitatq; notis.
F aſtus ineſt pulchris: ſequiturq; ſuperbia formam.
  Irriſum uultu deſpicit illa ſuo.
N ox erat: & uino ſomnum faciente, iacebant
  Corpora diuerſis uicta ſopore locis.
L otis in herboſa ſub acernis ultima ramis,
  Sicut erat ludo feſſa, quieuit humo.
S urgit amans: animamq; tenens ueſtigia furtim
  Suſpenſo digitis fert taciturna gradu.
V t tetigit niueæ ſecreta cubilia nymphæ:
  Ipſe ſui flatus ne ſonet aura, cauet.
E t iam finitima corpus librabat in herba:
  Illa tamen multi plena ſoporis erat.
G audet: & à pedibus tracto uelamine, uota
  Ad ſua felici cœperat ire uia.
E cce rudens rauco Sileni uector aſellus
  Intempeſtiuos edidit ore ſonos.
T errita conſurgit nymphe: manibusq; priapum
  Reijcit: & fugiens concitat omne nemus.
A t deus obſcœna nimium quoq; parte paratus
  Omnibus ad lunæ lumina, riſus erat.
M orte dedit pœnas author clamoris: & hæc eſt
  Helleſpontiaco uictima grata deo.
I ntactæ fueratis aues ſolatia ruris,
  Aſſuetum ſyluis, innocuumq; genus:
Q uæ facitis nidos: & plumis oua fouetis:
  Et facili dulces editis ore ſonos.

Sed nihil iſta iuuant: quia linguæ crimen habetis:
Di'q; putant mentes uos aperire ſuas.
Nec tamen hoc falſum. ná dis, ut proxima quæq; eſt,
Nunc penna ueras, nunc datis ore notas.
Tuta diu uolucrum proles, tum deniq; cæſa eſt:
Iuuerunt'q; deos indicis exta ſui.
Ergo ſæpe ſuo coniux abducta marito
Vritur in calidis alba columba focis.
Nec defenſa iuuant capitolia, quo minus anſer
Det iecur in lances Inachi lauta tuas.
Nocte deæ noctis criſtatus cæditur ales:
Quod tepidum uigili prouocat ore diem.
Interea Delphin clarum ſuper æthera ſydus
Tollitur: & patrijs exerit ora uadis.
Poſtera lux hyemem medio diſcrimine ſignat:
Aequa'q; præteritæ quæ ſuperabit, erit.
Proxima proſpiciet tithono aurora relicto
Arcadiæ ſacrum pontificale deæ.
Te quoq; lux eadem Turni ſoror æde recepit:
Hic ubi uirginea campus obitur aqua.
Vnde petam cauſas horum, morem'q; ſacrorum?
Diriget in medio quis mea uela freto?
Ipſa mone quæ nomen habes à carmine ductum:
Propoſito'q; faue, ne tuus erret honor.
Orta prior luna (de ſe ſi creditur ipſi)
A magno tellus Arcade nomen habet.
Hinc fuit Euander: qui, quanquam clarus utroq;,
Nobilior ſacræ ſanguine matris erat.
Quæ, ſimul ætherios animo conceperat ignes:
Ore dabat pleno carmina uera dei.

Dixerat hæc nato motus inſtare, ſibiq;,
Multáq; præterea tempore nacta fidem.
Nam iuuenis, nimium uera cum matre, fugatus
Deſerit arcadiam, parrhaſiumq́; larem.
Cui genitrix flenti, fortuna uiriliter (inquit)
(Siſte precor lachrymas) iſta ferenda tibi eſt.
Sic erat in fatis: nec te tua culpa fugauit:
Sed deus: offenſo pulſus es urbe deo.
Non meriti pœnam pateris: ſed numinis iram.
Eſt aliquid magnis crimen abeſſe malis.
Conſcia mens, ut cuiq; ſua eſt: ita concipit intra
Pectora, pro facto ſpemq́;, metumq; ſuo.
Nec tamen ut primus, mœre male talia paſſus.
Obruit ingentes iſta procella uiros.
Paſſus idem eſt, tyrijs qui quondam pulſus ab oris
Cadmus, in aonia conſtitit exul humo.
Paſſus idem Tydeus: & idem pagaſeus Iaſon:
Et quos præterea longa referre mora eſt.
Omne ſolum forti patria eſt: ut piſcibus æquor:
Vt uolucri uacuo quidquid in orbe patet.
Nec fera tempeſtas toto tamen errat in anno:
Et tibi (crede mihi) tempora ueris erunt.
Vocibus Euander firmata mente parentis
Naue ſecat fluctus: heſperiamq́; tenet.
Iamq́; ratem doctæ monitu Carmentis in amnem
Egerat: & thuſcis obuius ibat aquis.
Fluminis illa latus, cui ſunt uada iuncta Tarenti,
Aſpiciat, & ſparſas per loca ſola caſas.
Vtq; erat, immiſſis puppim ſtetit ante capillis:
Continuitq; manum torua regentis iter.

E t procul in dextram tendens ſua brachia ripam,
Pinea non ſano ter pede texta ferit.
N eue daret ſaltum properans inſiſtere ripæ,
Vix eſt Euandri, uixq́; retenta manu.
D iq́; petitorum (dixit) ſaluete locorum:
Tuq́; nouos cœlo terra datura deos:
F luminaq́;, & fontes, quibus utitur hoſpita tellus:
Et nemorum nymphæ, Naïadumq́; chori.
E ſte bonis auibus uiſi natoq́;, mihiq́;:
Ripaq́; felici tacta ſit iſta pede.
F allor? an hi fient ingentia mœnia colles?
Iuraq́; ab hac terra cætera terra petet?
M ontibus his olim totus promittitur orbis.
Quis tantum fati credat habere locum?
E t iam dardaniæ tangent hæc littora pinus.
Hic quoq; cauſa noui fœmina martis erit.
C hare nepos palla funeſta quid induis arma?
Indue: non humili uindice cæſus eris.
V icta tamen uinces, euerſaq́; Troia reſurges.
Obruet hoſtiles iſta ruina domos.
V rite uictrices neptunia pergama flammæ:
Nunc minor hic, toto eſt altior orbe cinis.
I am pius Aeneas ſacra, & ſacra altera patrem
Afferet: iliacos accipe Veſta deos.
T empus erit, quo uos, orbemq́; tuebitur idem:
Et fient ipſo ſacra colente deo.
E t penes auguſtos patriæ tutela manebit.
Hanc fas imperij frena tenere domum.
I nde nepos, natusq́; dei (licet ipſe recuſet)
Pondera cœleſti mente paterna feret.

Vtq; ego perpetuis olim ſacrabor in aris:
Sic Auguſta nouum Liuia numen erit.
Talibus ut dictis noſtros deſcendit in annos:
Subſtitit in medio præſcia lingua ſono.
Puppibus egreſſus latia ſtetit exul in herba:
Felix, exilium cui locus ille fuit.
Nec mora longa fuit: ſtabant noua tecta: nec alter
Montibus auſonijs Arcade maior erat.
Ecce boues illuc erythræidas applicat heros
Emenſus longi clauiger orbis iter.
Dumq; huic hoſpitium domus eſt tegeæa: uagantur
Incuſtoditæ læta per arua boues.
Mane erat: excuſſus ſomno tirynthius hoſpes
De numero tauros ſenſit abeſſe duos.
Nulla uidet taciti quærens ueſtigia furti:
Traxerat auerſos Cacus in antra ferox:
Cacus auentinæ timor, atq; infamia ſyluæ,
Non leue finitimis, hoſpitibusq; malum.
Dira uiro facies: uires pro corpore: corpus
Grande: pater monſtri Mulciber huius erat.
Proq; domo, longis ſpelunca receſſibus ingens
Abdita, uix ipſis inuenienda feris.
Ora ſuper poſtes, affixaq; brachia pendent:
Squalidaq; humanis oſſibus albet humus.
Seruata male parte boum Ioue natus abibat.
Mugitum rauco furta dedere ſono.
Accipio reuocamen ait: uocemq; ſecutus
Impia per ſyluas uictor ad antra uenit.
Ille aditum fracti præſtruxerat obijce montis:
Vix iuga mouiſſent quinq; bis illud onus.

N itituꝛ hic humeris: cœlum quoq; ſederat illis:
Et uaſtum motu collabefactat onus.
Quod ſimul euerſum eſt: fragor æthera concutit i-
Ictaq; ſubſedit pondere mollis humus. (pſum:
P rima mouet Cacus collata prælia dextra:
Remq; ferox ſaxis, ſtipitibusq; gerit.
Queis ubi nil agitur: patrias male fortis ad artes
Confugit: & flammas ore ſonante uomit.
Quas quoties proflat, ſpirare Typhoëa credas:
Et rapidum ætneo fulgur ab igne iaci.
O ccupat Alcides: adductaq; claua trinodis
Ter quater aduerſi ſedit in ore uiri.
I lle cadit: miſtosq; uomit cum ſanguine fumos:
Et lato moriens pectore plangit humum.
I mmolat ex illis taurum tibi Iuppiter unum
Victor: & Euandrum, ruricolasq; uocat.
C onſtituitq; ſibi, quæ maxima dicitur, aram,
Hic ubi pars urbis de boue nomen habet.
N ec tacet Euandri mater, prope tempus adeſſe:
Hercule quo tellus ſit ſatis uſa ſuo.
A t felix uates, ut dis gratiſſima uixit:
Poſſidet hunc Iani ſic dea menſe diem.
I dibus in magni caſtus Iouis æde ſacerdos
Semimaris flammis uiſcera libat ouis.
R edditaq; eſt omnis populo prouincia noſtro:
Et tuus auguſto nomine dictus auus.
P erlege diſpoſitas generoſa per atria ceras:
Contigerant nulli nomina tanta uiro.
A frica uictorem de ſe uocat: alter iſauras,
Aut cretum domitas teſtificatur opes.

H unc numidæ faciunt, illum meſſana ſuperbum:
Ille numantina traxit ab urbe notam.
E t mortem, & nomen Druſo germania fecit:
Me miſerum uirtus quàm breuis illa fuit.
S i petat à uictis, tot ſumet nomina Cæſar:
Quot numero gentes maximus orbis habet.
E x uno quidam celebres, aut torquis adempti,
Aut Corui titulos auxiliaris habent.
M agne tuum nomen rerum eſt menſura tuarum:
Sed qui te uicit, te quoq; maior erat.
N ec gradus eſt Fabios ſupra cognominis ullus:
Illa domus meritis maxima dicta ſuis.
S ed tamen humanis celebrantur honoribus omnes:
Hic ſocium ſummo cum Ioue nomen habet.
S ancta uocant auguſta patres: auguſta uocantur
Templa ſacerdotum rite dicata manu.
H uius & augurium dependet origine uerbi:
Et quodcunq; ſua Iuppiter auget ope.
A ugeat imperium noſtri ducis: augeat annos:
Protegat & noſtras querna corona fores.
A uſpicibusq; deis tanti cognominis hæres
Omine ſuſcipiat, quo pater, urbis onus.
R eſpiciet titan actas ubi tertius idus:
Fient parrhaſiæ ſacra relata deæ.
N am prius auſonias matres carpenta uehebant:
(Hæc quoq; ab Euandri dicta parente reor.)
M ox honor eripitur: matronaq; deſtinat omnis
Ingratos nulla prole nouare uiros.
N eue daret partus, ictu temeraria cæco
Viſceribus creſcens excutiebat onus.

C orripuiſſe patres auſas immitia nuptas,
Ius tamen ereptum reſtituiſſe, ferunt.
B inaq; nunc pariter tegeææ ſacra parenti
Pro pueris fieri, uirginibusq; iubent.
S cortea non illi fas eſt inferre ſacello:
Ne uiolent puros exanimata focos.
S iquis amas ueteres ritus, aſſiſte precanti:
Nomina percipies non tibi nota prius.
P orrima placatur; poſtuentaq;, ſiue ſorores,
Siue fugæ comites Mænali diua tuæ.
A ltera, quod porro fuerat, cecinisse putatur:
Altera uenturum poſtmodo quidquid erat.
C andida te niueo poſuit lux proxima templo,
Qua fert ſublimes alta Moneta gradus.
N unc bene proſpicies latiam Concordia turbam:
Nunc te ſacratæ reſtituere manus.
F urius antiquus populi ſuperator hetruſci
Vouerat: & uoti ſoluerat ante fidem.
C auſa, quod à patribus ſumptis ſeceſſerat armis
Vulgus: & ipſa ſuas Roma timebat opes.
C auſa recens melior: ſparſos germania crines
Porrigit auſpicijs dux uenerande tuis.
I nde triumphatæ libaſti munera gentis:
Templaq; feciſti, quam colis ipſe, deæ.
H æc tua conſtituit genitrix, & rebus, & ara,
Sola toro magni digna reperta Iouis.
H æc ubi tranſierint: Capricorno Phœbe relicto
Per iuuenis curres ſigna regentis aquas.
S eptimus hinc oriens cum ſe demiſerit undis:
Fulgebit toto iam Lyra nulla polo.

S ydere ab hoc, ignis, uenienti nocte, leonis
 Qui micat in medio pectore merſus erit.
T er quater euolui ſignantes tempora faſtos:
 Nec ſementina eſt ulla reperta dies:
C um mihi (ſenſit enum) lux hæc indicitur inquit
 Muſa: quid à faſtis non ſtata ſacra petis?
V t'q; dies incerta ſacris: ſic tempore certo
 Seminibus iactis, eſt ubi fœtus ager:
S tate coronati plenum ad præſepe iuuenci:
 Cum tepido ueſtrum uere redibit opus.
R uſticus emeritum palo ſuſpendat aratrum:
 Omne reformidat frigore uulnus humus.
V illice da requiem terræ ſemente peracta:
 Da requiem, terram qui coluere, uiris.
P agus agat feſtum: pagum luſtrate coloni:
 Et date paganis annua liba focis.
P lacentur frugum matres tellus'q;, ceresq;
 Farre ſuo, grauidæ uiſceribus'q; ſuis.
O fficium commune ceres, & terra tuentur:
 Hæc præbet cauſam frugibus: illa locum.
C onſortes operum, per quas correcta uetuſtas:
 Querna'q; glans uicta eſt utiliore cibo:
F ructibus immenſis auidos ſatiate colonos:
 Vt capiant cultus præmia digna ſui.
V os date perpetuos teneris ſementibus auctus:
 Nec noua per gelidas uſta ſit herba niues.
C um ſerimus: cœlum uentis aperite ſerenis.
 Cum latet, ætheria ſpargite ſemen aqua.
N e'ue graues cultis cerealia dona cauete
 Agmine læſuro depopulentur aues.

Vos quoq; ſubiectis formicæ parcite granis:
Poſt meſſem prædæ copia maior erit.
Interea creſcat ſcabræ rubiginis expers:
Nec uitio cœli palleat ægra ſeges.
Et neq; deficiat macie: neq; pinguior æquo
Diuitijs pereat luxurioſa ſuis.
Et careant lolijs oculos uitiantibus agri:
Nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo.
Triticeos fœtus, paſſuraq; farra bis ignem,
Ordeaq; ingenti fœnore reddat ager.
Hæc ego pro uobis, hæc uos optate coloni:
Efficiatq; ratas utraq; diua preces.
Bella diu tenuere uiros: erat aptior enſis
Vomere: cedebat taurus arator equo.
Sarcula ceſſabant: uerſiq; in pila ligones:
Factaq; de raſtri pondere caſſis erat.
Gratia dis, domuiq; tuæ: religata cathenis
Iam pridem ueſtro ſub pede bella iacent.
Sub iuga bos ueniat: ſub terras ſemen aratas:
Pax Cererem nutrit: pacis alumna Ceres.
At quæ uenturas præcedit ſexta calendas:
Hac ſunt ledæis templa dicata deis.
Fratribus illa deis fratres de gente deorum
Circa Iuturnæ compoſuere lacus.
Ipſum nos carmen deduxit pacis ad aram:
Hæc erit a menſis fine ſecunda dies.
Frondibus actiacis comptos redimita capillos
Pax ades: & toto mitis in orbe mane.
Dum deſint hoſtes: deſit quoq; cauſa triumphi.
Tu ducibus bello gloria maior eris.

Sola gerat miles, quibus arma coërceat, arma:
Canteturq́; fera, nil niſi pompa, tuba.
Horreat æneadas, & primus, & ultimus orbis:
Siqua parum Romam terra timebit: amet.
Thura ſacerdotes pacalibus addite flammis:
Albaq́; perfuſa uictima fronte cadat.
Vtq́; domus, quæ præſtat eam, cum pace perennet,
Ad pia propenſos uota rogate deos.
Sed iam prima mei pars eſt exacta laboris:
Cumq́; ſuo finem menſe libellus habet.

FASTORVM LIBER SECVNDVS.

Ianus habet finem: cum carmine creſcat & annus.
Alter ut it menſis: ſic liber alter eat.
Nunc primum uelis elegi maioribus itis:
Exiguum memini nuper eratis opus.
Ipſe ego uos habui faciles in amore miniſtros:
Cum luſit numeris prima iuuenta ſuis.
Idem ſacra cano, ſignataq́; tempora faſtis.
Ecquis ad hæc illinc crederet eſſe uiam?
Hæc mea militia eſt: ferimus, quæ poſſumus, arma:
Dextraq́; non omni munere noſtra uacat.
Si mihi non ualido torquentur pila lacerto:
Nec bellatoris terga premuntur equi:
Nec galea tegimur: nec acuto cingimur enſe:
His habilis telis quilibet eſſe poteſt.

At tua proſequimur ſtudioſo pectore Cæſar
Nomina: per titulos ingredimurq; tuos.
Ergo ades: et placido paulum mea munera uultu
Reſpice: pacando ſiquid ab hoſte uacas.
Februa romani dixere piamina patres:
Nunc quoq; dant uerbo plurima ſigna fidem.
Pontifices à rege petunt, et flamine lanas:
Queis ueterum lingua februa nomen erat.
Quæq; capit lictor domibus purgamina certis,
Torrida cum mica farra, uocantur idem.
Nomen idem ramo: qui cæſus ab arbore pura,
Caſta ſacerdotum tempora fronde tegit.
Ipſe ego flaminiam poſcentem februa uidi:
Februa poſcenti pinea uirga data eſt.
Deniq; quodcunq; eſt, quo corpora noſtra piantur:
Hoc apud intonſos nomen habebat auos.
Menſis ab his dictus: ſecta quia pelle luperci
Omne ſolum luſtrant: idq; piamen habent.
Aut quia placatis ſunt tempora pura ſepulchris:
Tunc cum ferales præteriere dies.
Omne nefas, omnemq; mali purgamine cauſam
Credebant noſtri tollere poſſe ſenes.
Græcia principium moris dedit: illa nocentes
Impia luſtratos ponere facta putat.
Actoriden Peleus, ipſum quoq; Pelea Phoci
Cæde per hæmonias ſoluit Acaſtus aquas.
Vectam frenatis per inane draconibus ægeus
Credulus, immerita Phasida fouit ope.
Amphiaraides naupacteo Acheloo
Solue nefas dixit: ſoluit et ille nefas.

A h nimium faciles: qui triſtia crimina cædis
 Fluminea tolli poſſe putatis aqua.
S ed tamen (antiqui ne neſcius ordinis erres)
 Primus, ut eſt, Iani menſis et ante fuit.
Q ui ſequitur ianum, ueteris fuit ultimus anni:
 Tu quoq; ſacrorum Termine finis eras.
P rimus erat Iani menſis, quia ianua prima eſt:
 Qui ſacer eſt imis manibus: imus erat.
P oſtmodo creduntur ſpatio diſtantia longo
 Tempora bis quini continuaſſe uiri.
P rincipio menſis phrygiæ contermina matri
 Soſpita delubris dicitur aucta nouis.
N unc ubi ſunt, illis quæ ſunt ſacrata calendis
 Templa deæ? longa procubuere die.
C ætera ne ſimili caderent labefacta ruina
 Cauit ſacrati prouida cura ducis.
S ub quo delubris ſentitur nulla ſenectus:
 Nec ſatis eſt homines, obligat ille deos.
T emplorum poſitor, templorum ſancte repertor,
 Sit ſuperis (opto) mutua cura tui.
D ent tibi cœleſtes quos tu cœleſtibus annos:
 Proq; tua maneant in ſtatione domo.
T unc quoq; uicini lucus celebratur aſyli:
 Qua petit æquoreas aduena tybris aquas.
A d penetrale Numæ, capitolinumq; tonantem,
 Inq; Iouis ſummi cæditur arce bidens.
S æpe graues pluuias adopertus nubibus æther
 Concitat: aut poſita ſub niue terra latet.
P roximus heſperias titan abiturus in undas,
 Gemmea purpureis cum iuga demet equis:

Illa nocte aliquis, tollens ad ſydera uultum
Dicet, ubi eſt hodie, quæ Lyra fulſit heri?
Dumq; Lyram quæret: medij quoq; terga Leonis,
In liquidas ſubito merſa uidebit aquas.
Quem modo cælatum ſtellis delphina uidebas,
Is fugiet uiſus nocte ſequente tuos.
Seu fuit occultis felix in amoribus index:
Leſbida cum domino ſeu tulit ille lyram.
Quod mare non nouit? quæ neſcit Ariona tellus?
Carmine currentes ille tenebat aquas.
Sæpe ſequens agnam, lupus eſt à uoce retentus:
Sæpe auidum fugiens reſtitit agna lupum.
Sæpe canes, leporesq;, una iacuere ſub umbra:
Et ſtetit in ſaxo proxima cerua leæ.
Et ſine lite loquax, cum Palladis alite cornix
Sedit: & accipitri iuncta columba fuit.
Cynthia ſæpe tuis fertur uocalis Arion,
Tanquam fraternis, obſtupuiſſe modis.
Nomen arionium, ſiculas impleuerat urbes:
Captaq; erat lyricis auſonis ora ſonis.
Inde domum repetens puppim conſcendit Arion:
Atq; ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitan infelix uentos undasq; timebas:
At tibi naue tua tutius æquor erat.
Nanq; gubernator, diſtricto conſtitit enſe,
Cæteraq; armata conſcia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiã rege nauita puppim:
Non ſunt hæc digitis arma tenenda tuis.
Ille metu pauidus, mortem non deprecor, inquit:
Sed liceat ſumpta pauca referre lyra.

Dant ueniam, ridentq́; moram: cœpit ille coronam:
Quæ poſſet crines Phœbe decere tuos.
Induerat tyrio diſtinctam murice pallam:
Reddidit icta ſuos pollice chorda ſonos.
Flebilibus numeris, ueluti canentia dura
Traiectus penna, tempora cantat olor.
Protinus in medias ornatus deſilit undas:
Spargitur impulſa cærula puppis aqua.
Inde (fide maius) tergo delphina recuruo
Se, memorant, oneri ſuppoſuiſſe nouo.
Ille ſedet: citharamq́; tenet: pretiumq́; uehendi
Cantat: & æquoreas carmine mulcet aquas.
Di pia facta uident: aſtris delphina recepit
Iuppiter: & ſtellas iuſſit habere nouem.
Nunc mihi mille ſonos, quoq́; eſt memoratus Achilles,
Vellem Mæonide pectus ineſſe tuum.
Dum canimus ſacras alterno pectine nonas:
Maximus his faſtis accumulatur honos.
Deficit ingenium: maioraq́; uiribus urgent:
Hæc mihi præcipuo eſt ore canenda dies.
Quid uolui demens elegis imponere tantum
Ponderis? heroi res erat iſta pedis.
Sancte pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen
Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques.
Res tamen ante dedit: ſero quoq; uera tuliſti
Nomina: iam pridem tu pater orbis eras.
Hoc tu per terras, quod in æthere Iuppiter alto,
Nomen habes: hominum tu pater, ille deûm.
Romule concedes: facit hic tua magna tuendo
Mœnia: tu dederas tranſilienda Remo.

Te Tatius, paruiq; Cures, Cænitaq; ſenſit:
Hoc duce romanum eſt ſolis utrunq; latus.
Tu breue neſcio quid uictæ telluris habebas:
Quodcunq; eſt alto ſub Ioue Cæſar habet.
Tu rapis, hic caſtas duce ſe iubet eſſe maritas:
Tu recipis luco, reppulit ille nefas.
Vis tibi grata fuit: florent ſub Cæſare leges:
Tu domini nomen, principis ille tenet.
Te Remus incuſat: ueniam dedit hoſtibus ille:
Cæleſtem fecit te pater: ille patrem.
Iam puer Idæus media tenus eminet aluo:
Et liquidas miſto nectare fundit aquas.
En etiam ſiquis boream horrere ſolebat:
Gaudeat: à Zephyris mitior aura uenit.
Quintus ab æquoreis nitidum iubar extulit undis
Lucifer: & primi tempora ueris erunt.
Ne fallare tamen: reſtant tibi frigora, reſtant:
Magnaq; diſcedens ſigna relinquet hyems.
Tertia nox ueniet: cuſtodem protinus Vrſæ
Aſpicies geminos exeruiſſe pedes.
Inter Hamadryadas, iaculatricemq; Dianam
Caliſto ſacri pars fuit una chori.
Illa deæ tangens arcus, quos tangimus arcus,
Eſte meæ teſtes uirginitatis, ait.
Cynthia laudauit: promiſſaq; fœdera ſerua:
Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
Fœdera ſeruaſſet: ſi non formoſa fuiſſet.
Cauit mortales: de Ioue crimen habet.
Mille feras Phœbe ſyluis uenata redibat:
Aut plus, aut medium ſole tenente diem.

Vt tetigit

V t tetigit lucum (denſa niger ilice lucus,
In medio gelidæ fons erat altus aquæ)
H ic ait in ſylua uirgo tegeæa lauemur.
Erubuit falſo uirginis illa ſono.
D ixerat et nymphis: nymphæ uelamina ponunt:
Hanc pudet: & tardæ dat mala ſigna moræ.
E xuerat tunicas: uteri manifeſta tumore,
Proditur indicio ponderis ipſa ſui.
C ui dea uirgineos periura Lycaoni cœtus
Deſere, nec caſtas pollue, dixit, aquas.
L una nouum decies implerat cornibus orbem:
Quæ fuerat uirgo credita: mater erat.
L æſa furit Iuno: formam mutatq; puellæ:
Quid facis? inuito eſt pectore paſſa Iouem.
V tq; feræ uidit turpes in pellice uultus:
Huius in amplexus Iuppiter inquit eat.
V rſa per incultos errabat ſqualida montes:
Quæ fuerat ſummo nuper amata Ioui.
I am tria luſtra puer furto conceptus agebat:
Cum mater nato eſt obuia facta ſuo.
I lla quidem, tanquam cognoſceret, aſtitit amens:
Et gemuit: gemitus uerba parentis erant.
H anc puer ignarus iaculo fixiſſet acuto:
Ni foret ad ſuperas raptus uterq; domos.
S igna propinqua micant: prior eſt, quã dicimus ar-
Arctophylax formã terga ſequẽtis habet. (cton:
S æuit adhuc, canamq; rogat ſaturnia tethyn,
Mænaliam tactis ne lauet arcton aquis.
I dibus agreſtis fumant altaria Fauni
Hic, ubi diſcretas inſula rumpit aquas.

Hæc fuit illa dies, in qua ueientibus aruis
Ter centum Fabij ter cecidere duo.
Vna domus uires, & onus ſuſceperat urbis:
Sumunt gentiles arma profeſſa manus.
Egreditur caſtris miles generoſus ab ijſdem,
E' queis dux fieri quilibet aptus erat.
Carmentis portæ dextra eſt uia proxima Iano:
Ire per hanc noli, quiſquis es: omen habet.
Illa fama refert Fabios exiſſe trecentos:
Porta uacat culpa: ſed tamen omen habet.
Vt celeri paſſu Cremeram tetigere rapacem:
(Turbidus hybernis ille fluebat aquis)
Caſtra loco ponunt: diſtrictis enſibus ipſi
Tyrrhenum ualido marte per agmen eunt.
Non aliter, quàm cum libycæ de rupe leones
Inuadunt ſparſos lata per arua greges.
Diffugiunt hoſtes: inhoneſtaq; uulnera tergo
Accipiunt: thuſco ſanguine terra rubet.
Sic iterum, ſic ſæpe cadunt. ubi uincere aperte
Non datur: inſidias armaq; tecta parant.
Campus erat: campi claudebant ultima colles:
Syluaq; montanas occulere apta feras.
In medio paucos, armentaq; rara relinquunt.
Cætera uirgultis abdita turba latet.
Ecce, uelut torrens undis pluuialibus auctus,
Aut niue, quæ Zephyro uicta tepente fluit,
Per ſata, perq; uias fertur: nec, ut ante ſolebat,
Riparum clauſas margine finit aquas:
Sic Fabij uallem latis diſcurſibus implent:
Quodq; uident ſternunt: nec metus alter ineſt.

Quo ruitis generoſa domus? male creditis hoſti:
Simplex nobilitas perfida tela caue.
F raude perit uirtus. in apertos undiq; campos
Proſiliunt hoſtes: & latus omne tenent.
Quid faciant pauci contra tot millia fortes?
Quid'ue, quod in miſero tempore reſtet, adeſt?
S icut aper longe ſyluis latratibus actus
Fulmineo celeres diſſipat ore canes:
M ox tamen ipſe perit: ſic non moriuntur inulti:
Vulneráq; alterna dant'q;, feruntq; manu.
V na dies Fabios ad bellum miſerat omnes:
Ad bellum miſſos perdidit una dies.
V t tamen herculeæ ſupereſſent ſemina gentis:
Credibile eſt ipſos conſuluiſſe deos.
N am puer impubes, & adhuc non utilis armis
Vnus de Fabia gente relictus erat.
S cilicet ut poſſes olim tu maxime naſci:
Cui res cunctando reſtituenda foret.
C ontinuata loco tria ſydera, Coruus, & anguis,
Et medius Crater inter utrunq; latet.
I dibus illa latent: oriuntur nocte ſequenti.
Quæ tibi cur tria ſint tam ſociata canam.
F orte Ioui Phœbus feſtum ſolenne parabat:
(Non faciet longas fabula noſtra moras)
I mea dixit auis: nequid pia ſacra moretur:
Et tenuem è uiuis fontibus affer aquam.
C oruus inauratum pedibus cratêra recuruis
Tollit: & aërium peruolat altus iter.
S tabat adhuc duris ficus denſiſſima pomis:
Tentat eam roſtro: non erat apta legi.

I mmemor imperij ſediſſe ſub arbore fertur:
Dum fierent tarda dulcia poma mora.
I amq; ſatur, nigris longum rapit unguibus hydrũ:
Ad dominumq; redit: fictaq; uerba refert.
H ic mihi cauſa moræ uiuarum obſeſſor aquarum:
Hic tenuit fontes, officiumq; meum.
A ddis ait culpæ mendacia Phœbus: & audes
Fatidi cum uerbis fallere uelle deum.
A t tibi dum lactens hærebit in arbore ficus:
De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.
D ixit: & antiqui monimenta perennia facti
Anguis, auis, crater, ſydera iuncta micant.
T ertia poſt idus nudos aurora luperos
Aſpiciat: & Fauni ſacra bicornis erunt.
D icite Pierides ſacrorum quæ ſit origo:
Attigerint latias unde petita domos.
P ana deum pecoris ueteres coluiſſe feruntur
Arcades: arcadijs plurimus ille iugis.
T eſtis erit pholoë: teſtes ſtymphalides undæ:
Quiq; citis Ladon in mare currit aquis:
C inctaq; pinetis nemoris iuga nonacrini,
Altaq; Trœzene, parrhaſiæq; niues.
P an erat armenti, Pan illic numen aquarum:
Munus ob incolumes ille ferebat oues.
T ranſtulit Euander ſylueſtria numina ſecum:
Hic, ubi nunc urbs eſt, tunc locus urbis erat.
I nde deum colimus, deuectaq; ſacra pelaſgis.
Flamen ad hæc priſco more dialis erat.
C ur igitur currant: & cur, ſi currere mos eſt,
Nuda ferant poſita corpora ueſte: rogas?

Ipſe deus uelox diſcurrere gaudet in altis
Montibus: & ſubitas concipit ipſe fugas.
Ipſe deus nudus nudos iubet ire miniſtros:
Nec ſatis ad curſus commoda ueſtis erat.
Ante Iouem genitum terras habuiſſe feruntur
Arcades: & luna gens prior illa fuit.
Vita feris ſimilis nullos agitata per uſus:
Artis adhuc expers, & rude uulgus erat.
Pro domibus frondes norant: pro frugibus herbas:
Nectar erat palmis hauſta duabus aqua.
Nullus anhelabat ſub adunco uomere taurus:
Nulla ſub imperio terra colentis erat:
Nullus adhuc erat uſus equi: ſe quiſq; ferebat:
Ibat ouis lana corpus amicta ſua.
Sub Ioue durabant: & corpora nuda gerebant
Docta graues imbres & tolerare notos.
Nunc quoq; detecti referunt monimenta uetuſti
Moris: & antiquas teſtificantur opes.
Sed, cur præcipue fugiat uelamina Faunus:
Traditur antiqui fabula plena ioci.
Forte comes dominæ iuuenis Tirynthius ibat:
Vidit ab excelſo faunus utrunq; iugo.
Vidit: & incaluit: montanáq; numina dixit,
Nil mihi uobiſcum eſt: hæc meus ardor erit.
Ibat odoratis humeros perfuſa capillis
Mæonis, aurato conſpicienda ſinu.
Aurea pellebant tepidos umbracula ſoles:
Quæ tamen herculeæ ſuſtinuere manus.
Iam Bacchi nemus, et Tmoli uineta tenebat:
Heſperus & fuſco roſcidus ibat equo.

Antra ſubit tofis laqueata, & pumice uiuo:
Garrulus in primo limine riuus erat.
Dumq; parant epulas, potandaq; uina miniſtri:
Cultibus Alciden induit illa ſuis.
Dat tenues tunicas getulo murice tinctas:
Dat teretem zonam: qua modo cincta fuit.
Ventre minor zona eſt: tunicarum uincla relaxat:
Vt poſſet magnas exeruiſſe manus.
Fregerat armillas non illa ad brachia factas:
Scindebant magni uincula parua pedes.
Ipſa capit clauamq; grauem, ſpoliumq; leonis:
Conditaq; in pharetra tela minora ſua.
Sic epulis functi: ſic dant ſua corpora ſomno:
Et poſitis iuxta ſecubuere toris.
Cauſa, repertori uitis quia ſacra parabant:
Quæ facerent pure, cum foret orta dies.
Noctis erat mediũ (quid non amor ĩprobus audet?)
Roſcida per tenebras Faunus ad antra uenit.
Vtq; uidet comites ſomno, uinoq; ſolutos:
Spem capit in dominis eſſe ſoporis idem.
Intrat: & huc, illuc temerarius errat adulter:
Et præfert cautas, ſubſequiturq;, manus.
Venerat ad ſtrati captata cubilia lecti:
Et felix prima ſorte futurus erat.
Vt tetigit fului ſetis hirſuta leonis
Vellera: pertimuit: ſuſtinuitq; manus:
Attonitusq; metu redijt: ceu ſæpe uiator
Turbatum uiſo rettulit angue pedem.
Inde tori, qui iunctus erat, uelamina tangit
Mollia: mendaci decipiturq; nota.

A ſcendit: ſpondaq́; ſibi propiore recumbit:
Et tumidum cornu durius inguen erat.
I nterea tunicas ora ſubducit ab ima:
Horrebant denſis aſpera crura pilis.
C ætera tentantem cubito tirynthius heros
Reppulit: è ſummo decidit ille toro.
F it ſonus: inclamat comites & lumina poſcit
Mæonis: illatis ignibus acta patent.
I lle gemit lecto grauiter deiectus ab alto:
Membraq́; de dura uix ſua tollit humo.
R idet & Alcides, & qui uidere, iacentem:
Ridet amatorem Lyda puella ſuum.
V eſte deus luſus, fallentes lumina ueſtes
Non amat: & nudos ad ſua ſacra uocat.
A dde peregrinis cauſas mea muſa latinas:
Inq́; ſuo noſter puluere currat equus.
C ornipedi Fauno cæſa de more capella,
Venit ad exiguas turba uocata dapes.
D umq́; ſacerdotes ueribus transfixa ſalignis
Exta parant, medias ſole tenente uias.
R omulus, & frater, paſtoraliſq́; iuuentus
Solibus, & campo corpora nuda dabant.
C æſtibus, & iaculis, & miſſo pondere ſaxi
Brachia per luſus experienda dabant.
P aſtor ab excelſo, per deuia rura iuuencos
Romule prædones, & Reme dixit agunt.
L ongum erat armari: diuerſis exit uterq́;
Partibus: occurſu præda recepta Remi eſt.
V t rediit: ueribus ſtridentia detrahit exta:
Atq; ait, hæc certe non niſi uictor edet.

D icta facit: Fabijq; ſimul. uenit irritus illuc
Romulus: & menſas, oſſáq; nuda uidet.
R iſit: & indoluit Fabios potuiſſe Remumq;
Vincere: Quintilios non potuiſſe ſuos.
F ama manet facti: poſito uelamine currunt:
Et memorem famam, qui bene geſſit, habet.
F orſitan & quæras cur ſit locus ille Lupercal:
Quæ'ue diem tali nomine cauſa notet.
S yluia ueſtalis cœleſtia ſemina partu
Ediderat, patruo regna tenente ſuo.
I s iubet auferri paruos: & in amne necari:
Quid facis? ex iſtis Romulus alter erit.
I uſſa recuſantes peragunt lachrymoſa miniſtri:
Flent tamen: & geminos ad loca iuſſa ferunt.
A lbula, quem Tyberim merſus Tyberinus in undis
Reddidit: hybernis forte tumebat aquis.
H ic, ubi nunc fora ſunt, lintres errare uideres:
Quáq; iacent ualles maxime circe tuæ.
H uc ubi uenerunt (neq; enim procedere poſſunt
Longius) ex illis unus, & alter ait.
A h quàm ſunt ſimiles: ah quàm formoſus uterq;:
Plus tamen ex iſtis iſte uigoris habet.
S i genus arguitur uultu: niſi fallit imago:
Neſcio quem è uobis ſuſpicor eſſe deum.
A t ſiquis ueſtræ deus eſſet originis author:
In tam præcipiti tempore ferret opem.
F erret opem certe ſi non ope mater egeret:
Quæ facta eſt uno mater & orba die.
N ata ſimul, moritura ſimul. ſimul ite ſub undas
Corpora. deſierat: depoſuitq́; ſinu.

V agierant ambo pariter: ſenſiſſe putares:
 Hi redeunt udis in ſua tecta genis.
S uſtinet impoſitos ſumma cauus alueus unda:
 Heu quantum fati parua tabella tulit.
A lueus in limo ſyluis appulſus opacis
 Paulatim fluuio deficiente ſedet.
A rbor erat: remanent ueſtigia: quæq; uocatur
 Romula nunc ficus: rumina ficus erat.
V enit ad expoſitos (mirum) lupa fœta gemellos.
 Quis credat pueris non nocuiſſe feram?
N ō nocuiſſe parū eſt: prodeſt quoq;: quos lupa nutrit:
 Perdere cognatæ ſuſtinuere manus.
C onſtitit: & cauda teneris blanditur alumnis:
 Et fingit lingua corpora bina ſua.
M arte ſatos ſcires: timor abfuit: ubera ducunt:
 Et ſibi permiſſi lactis aluntur ope.
I lla loco nomen fecit: locus ipſe lupercis.
 Magna dati nutrix præmia lactis habet.
Quid uetat arcadio dictos a monte Lupercos?
 Faunus in arcadia templa Lycæus habet.
N upta quid expectas? non tu pollentibus herbis,
 Nec prece, nec magico carmine mater eris.
E xcipe fœcundæ patienter uerbera dextræ:
 Iam ſocer optatum nomen habebit aui.
N am fuit illa dies, dura cum ſorte maritæ
 Reddebant uteri pignora rara ſui.
Quid mihi clamabat, prodeſt rapuiſſe ſabinas
 Romulus? hoc illo ſceptra tenente fuit:
S i mea non uires, ſed bellum iniuria fecit.
 Vtilius fuerat non habuiſſe nurus.

Monte ſub exquilio multis inciduus annis
Iunonis magnæ nomine lucus erat.
Huc ubi uenerunt, pariter nuptæq;, uiriq;
Suppliciter poſito procubuere genu.
Cum ſubito motæ tremuere cacumina ſyluæ:
Et dea per lucos mira locuta ſuos.
Italidas matres inquit, ſacer hircus inito.
Obſtupuit dubio territa turba ſono.
Augur erat (nomen longis intercidit annis)
Nuper ab hetruſca uenerat exul humo.
Ille caprum mactat: iuſſæ ſua terga puellæ
Pellibus exectis percutienda dabant.
Luna reſumebat decimo noua cornua menſe:
Virq; pater ſubito, nuptaq; mater erat.
Gratia Lucinæ: dedit hæc tibi nomina lucus:
Aut quia principium tu dea lucis habes.
Parce precor grauidis facilis Lucina puellis:
Maturumq; utero molliter aufer onus.
Orta dies fuerit: tu deſine credere uentis:
Perdidit illius temporis aura fidem.
Flamina non conſtant: & ſex reſerata diebus
Carceris Aeolij ianua lata patet.
Iam leuis obliqua ſubſedit Aquarius urna.
Proximus ætherios excipe Piſcis equos.
Te memorant fratremq; tuum (nam iuncta micatis
Signa) duos tergo ſuſtinuiſſe deos.
Terribilem quondam fugiens Typhôna Dione,
Tunc cum pro cælo Iuppiter arma tulit:
Venit ad Euphraten comitata cupidine paruo:
Inq; palæſtinæ margine ſedit aquæ.

Populus, & cannæ riparum ſumma tegebant:
Spem'q; dabant ſalices hos quoq; poſſe tegi.
Dum latet: inſonuit uento nemus: illa timore
Pallet: & hoſtiles credit adeſſe manus.
Vt'q; ſinu tenuit natum, ſuccurrite nymphæ,
Et dis auxilium ferte duobus, ait.
Nec mora, proſiluit: piſces ſubiere gemelli:
Pro quo nunc cernis, ſydera nomen habent.
Inde nefas ducunt genus hoc imponere menſis,
Ne uiolent timidi piſcibus ora ſyri.
Proxima lux uacua eſt. at tertia dicta Quirino:
Qui tenet hoc nomen Romulus ante fuit.
Siue quod haſta quiris priſcis eſt dicta Sabinis:
Bellicus à telo uenit in aſtra deus.
Siue ſuo regi nomen poſuere Quirites:
Seu quia romanis iunxerat ille cures.
Nam pater armipotens poſtquã noua mœnia uidit:
Multa'q; romulea bella peracta manu:
Iuppiter inquit habet romana potentia uires:
Sanguinis officio non eget illa mei.
Redde patri natum: quamuis intercidit alter:
Pro ſe, pro'q; Remo, qui mihi reſtat, erit.
Vnus erit, quem tu tolles in ſydera cœli.
Tu mihi dixiſti: ſint rata dicta Iouis.
Iuppiter annuerat: nutu tremefactus uterq;
Eſt polus: & cœli pondera nouit Atlas.
Eſt locus: antiqui capreæ dixere paludem:
Forte tuis illic Romule iura dabas.
Sol fugit: & remouent ſubeuntia nubila cœlum:
Et grauis effuſis decidit imber aquis.

Hinc tonat, hinc miſſis abrumpitur ignibus æther:
Fit fuga: rex patrijs aſtra petebat equis.
Luctus erat: falſæq; patres in crimine cædis:
Hæſiſſet'q; animis forſitan illa fides.
Sed procul è longa ueniebat Iulius alba:
Luna'q; fulgebat: nec facis uſus erat.
Cum ſubito motu ſepes tremuere ſiniſtræ:
Rettulit ille gradus: horruerant'q; comæ.
Pulcher, et humano maior, trabea'q; decorus
Romulus in media uiſus adeſſe uia:
Et dixiſſe ſimul, prohibe lugere Quirites:
Ne uiolent lachrymis numina noſtra ſuis.
Thura ferãt: placent'q; nouum pia turba Quirinũ:
Et patrias artes militiam'q; colant.
Iuſſit: et in tenues oculis euanuit auras.
Conuocat hic patres: iuſſa'q; uerba refert.
Templa deo fiunt: collis quoq; dictus ab illo eſt:
Et referunt certi ſacra paterna dies.
Lux quoq; cur eadem ſtultorum feſta uocetur,
Accipe: parua quidem cauſa, ſed apta ſubeſt.
Non habuit doctos tellus antiqua colonos:
Laſſabant agiles aſpera bella uiros.
Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro:
Neglectus domino pauca ferebat ager.
Farra tamen ueteres iaciebant: farra metebant:
Primitias Cereri farra reſecta dabant.
Vſibus admoniti flammis torrenda dederunt:
Multa'q; peccato damna tulere ſuo.
Nam modo uerrebant nigras pro farre fauillas:
Nunc ipſas ignes corripuere caſas.

F acta dea eſt fornax:læti fornace coloni
Orant, ut fruges temperet illa ſuas.
C urio legitimis tunc fornacalia uerbis
Maximus indicat: nec ſtata ſacra facit.
I nq; foro multa circùm pendente tabella
Signatur certa curia quæq; nota.
S tultaq; pars populi quæ ſit ſua curia neſcit:
Sed facit extrema ſacra relicta die.
E ſt honor et tumulis animas placare paternas:
Paruaq; in extructas munera ferre pyras.
P arua petunt manes: pietas pro diuite grata eſt
Munere: non auidos ſtyx habet ima deos.
T egula porrectis ſatis eſt uelata coronis:
Et ſparſæ fruges, paruaq; mica ſalis:
I nq; mero mollita ceres: uiolæq; ſolutæ:
Hæc habeat media teſta reperta uia.
N ec maiora ueto: ſed et his placabilis umbra eſt.
Adde preces, poſitis et pia uerba focis.
H unc morem Aeneas pietatis idoneus author
Attulit in terras iuſte Latine tuas.
I lle patris genio ſolennia dona ferebat:
Hinc populi ritus edidicere nouos.
A t quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
Bella: parentales deſeruere dies.
N on impune fuit: nam dicitur omine ab iſto
Roma ſuburbanis incaluiſſe rogis.
V ix equidem credo: buſtis exiſſe feruntur,
Et tacitæ queſti tempore noctis aui.
P erq; uias urbis, latoſq; ululaſſe per agros
Deformes animas uulgus inane ferunt.

P oſt ea præteriti tumulis redduntur honores:
Prodigijsq; uenit, funeribusq; modus.
D um tamen hæc fient, uiduæ ceſſate puellæ.
Expectet puros pinea teda dies.
N ec tibi, quæ cupidæ matura uidebere matri:
Comat uirgineas haſta recurua comas.
C onde tuas hymenæe faces: & ab ignibus atris
Aufer: habent alias mœſta ſepulchra faces.
D i quoq; templorum foribus cælentur opertis:
Thure uacent aræ: ſtentq; ſine igne foci.
N unc animæ tenues, & corpora functa ſepulchris
Errant: nunc poſito paſcitur umbra cibo.
N on tamen hoc ultra, quàm cum de menſe ſupſunt
Luciferi: quot habent carmina noſtra pedes.
H anc, quia iuſta ferunt, dixere feralia lucem:
Vltima placandis manibus illa dies.
E cce anus in medijs reſidens annoſa puellis,
Sacra facit tacite: nec tamen ipſa tacet.
E t digitis tria thura tribus ſub limine ponit:
Qua breuis occultum mus ſibi fecit iter.
T unc cantata tenet cum fuſco licia plumbo:
Et ſeptem nigras uerſat in ore fabas.
Quodq; pice aſtrinxit: quod acu traiecit ahena:
Obſutum menta torret in igne caput.
V ina quoq; inſtillat: uini quodcunq; relictum eſt,
Aut ipſa, aut comites; plus tamen ipſa bibit.
H oſtiles linguas, inimicaq; uinximus ora,
Dicit diſcedens: ebriaq; exit anus.
P rotinus à nobis, quæ ſit dea muta requires:
Diſce, per antiquos quæ mihi nota ſenes.

I uppiter immodico Iuturnæ uictus amore
Multa tulit, tanto non patienda deo.
I lla modo in ſyluis inter coryleta iacebat:
Nunc in cognatas deſiliebat aquas.
C onuocat hic nymphas latium quæcunq; tenebãt:
Et iacit in medio talia uerba choro.
I nuidet ipſa ſibi: uitatq́;, quod expedit illi,
Veſtra ſoror: ſummo concubuiſſe deo.
C onſulite ambobus: nã quæ mea magna uoluptas:
Vtilitas ueſtræ magna ſororis erit.
V os illi in prima fugienti obſiſtite ripa:
Ne ſua fluminea corpora mergat aqua.
D ixerat: annuerant nymphæ Tyberinides omnes:
Quæq́; colunt thalamos Ilia diua tuos.
F orte fuit Nais Lar nomine: prima ſed illi
Dicta bis antiquum ſyllaba, nomen erat
E x uitio poſitum. ſæpe illi dixerat Almo,
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.
Quæ, ſimulac tetigit Iuturnæ ſtagna ſororis:
Effuge ait ripas: dicta refertq; Iouis.
I lla etiam Iunonem adiit: miſerataq́; nuptas,
Naiada Iuturnam uir tuus inquit amat.
I uppiter intumuit: quaq́; eſt non uſa modeſte:
Eripit huic linguam: Mercuriumq́; uocat.
D uc hanc ad manes (locus ille ſilentibus aptus)
Nympha, ſed infernæ nympha paludis, erit.
I uſſa Iouis fiunt: accepit lucus euntes:
Dicitur illa duci tunc placuiſſe deo.
V im parat hic: uultu pro uerbis illa precatur:
Et fruſtra muto nititur ore loqui.

Fitq; grauis: geminoſq; parit, qui compita ſeruāt:
Et uigilant noſtra ſemper in æde lares.
Proxima cognati dixere chariſtia chari:
Et uenit ad ſocios turba propinqua deos.
Scilicet à tumulis, & qui periere, propinquis
Protinus ad uiuos ora referre iuuat:
Poſtq; tot amiſſos, quidquid de ſanguine reſtat
Aſpicere: & generis dinumerare gradus.
Innocui ueniant: procul hinc procul impius eſto
Frater, & in partus mater acerba ſuos:
Cui pater eſt uiuax: qui matris digerit annos:
Quæ premit inuiſam ſocrus iniqua nurum.
Tantalidæ fratres abſint, & Iaſonis uxor,
Et quæ ruricolis ſemina toſta dedit:
Et ſoror, & Progne, Tereuſq; duabus iniquus:
Et quicunq; ſuas per ſcelus auget opes.
Dis generis date thura boni: concordia fertur
Illa præcipue mitis adeſſe die.
Et libate dapes, ut grati pignus amoris:
Nutriat intinctos miſſa patella cibos.
Iamq; ubi ſuadebit placidos nox humida ſomnos:
Larga precaturi ſumite uina manu.
Et bene nos, bene tu patriæ pater optime Cæſar,
Dicite ſuffuſo per ſacra uerba mero.
Nox ubi tranſierit, ſolito celebretur honore,
Seperat indicio qui deus arua ſuo.
Termine, ſiue lapis, ſiue es defoſſus in agro
Stipes, ab antiquis tu quoq; numen habes.
Te duo diuerſa domini de parte coronant:
Binaq; ſerta tibi, binaq; dona ferunt.

Ara fit

A ra fit: hic ignem curta fert ruſtica teſta
Sumptum de tepidis ipſa colona focis.
L igna ſenex minuit: conciſáq; conſtruit alte:
Et ſolida ramos figere pugnat humo.
T unc ſicco primas irritat cortice flammas:
Stat puer: & manibus lata caniſtra tenet.
I nde, ubi ter fruges medios immiſit in ignes:
Porrigit inciſos filia parua fauos.
V ina tenent alij: libantur ſingula flammis:
Spectant, & linguis candida turba fauent.
S pargitur & cæſo communis terminus agno:
Nec queritur lactens cum ſibi porca datur.
C onueniunt, celebrant'q; dapes uicinia ſupplex:
Et cantant laudes Termine ſancte tuas.
T u populos, urbes'q;, & regna ingentia, finis:
Omnis erit ſine te litigioſus ager.
N ulla tibi ambitio eſt: nullo corrumperis auro:
Legitima ſeruas credita rura fide.
S i tu ſignaſſes olim thyreatida terram:
Corpora non leto miſſa trecenta forent:
N ec foret Otryades congeſtis tectus in armis:
O' quantum patriæ ſanguinis ille dedit.
Quid noua cum fierent capitolia? nempe deorum
Cuncta Ioui ceſſit turba, locumq; dedit.
T erminus (ut ueteres memorant) inuentus in æde
Reſtitit: & magno cum Ioue templa tenet.
N unc quoq; , ſe ſupra nequid niſi ſydera cernat:
Exiguum templi tecta foramen habent.
T ermine poſt illud leuitas tibi libera non eſt.
Qua poſitus fueris in ſtatione mane:

N ec tu uicino quicquam concede roganti:
Ne uideare hominem præpoſuiſſe Ioui.
E t ſeu uomeribus, ſeu tu pulſabere raſtris:
Clamato, tuus eſt hic ager, ille tuus.
E ſt uia, quæ populum laurentes ducat in agros,
Quondam dardanio regna petita duci.
I lla lanigeri pecoris tibi termine fibris
Sacra uidet fieri ſextus ab urbe lapis.
G entibus eſt alijs tellus data limite certo:
Romanæ ſpatium eſt urbis & orbis idem.
N unc mihi dicenda eſt regis fuga: traxit ab illa
Sextus ab extremo nomina menſe dies.
V ltima Tarquinius romanæ gentis habebat
Regna, uir iniuſtus, fortis ad arma tamen.
C eperat hic alias, alias auerterat urbes:
Et Gabios turpi fecerat arte ſuos.
N anq; trium minimus proles manifeſta ſuperbi
In medios hoſtes nocte ſilente uenit.
N udarunt gladios: occidite dixit inermem:
Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusq; pater.
Qui mea crudeli lacerauit uerbere terga:
Dicere ut hoc poſſet, uerbera paſſus erat.
L una fuit: ſpectant iuuenem: gladiosq; recondunt:
Tergaq; deducta ueſte notata uident.
F lent quoq;: & ut ſecum tueatur bella precantur:
Callidus ignaris annuit ille uiris.
I amq; potens, miſſo genitorem appellat amico:
Perdendi Gabios quod ſibi monſtret iter.
H ortus odoratis ſuberat cultiſſimus herbis
Sectus humum riuo lene ſonantis aquæ.

I llic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit: & uirga lilia ſumma metit.
N untius ut rediјt: decuſſáq; lilia dixit:
Filius agnoſco iuſſa parentis, ait.
N ec mora: principibus cæſis ex urbe Gabina,
Traduntur ducibus mœnia nuda ſuis.
E cce (nefas uiſu) medijs altaribus anguis
Exit: & extinctis ignibus exta rapit.
C onſulitur Phœbus: ſors eſt ita reddita. matri
Qui dederit princeps oſcula: uictor erit.
O ſcula quiſq; ſuæ matri properata dederunt,
Non intellecto credula turba deo.
B rutus erat ſtulti ſapiens imitator: ut eſſet
Tutus ab inſidijs dire ſuperbe tuis.
I lle iacens pronus matri dedit oſcula terræ:
Creditus offenſo eſt procubuiſſe pede.
C ingitur interea romanis Ardea ſignis:
Et patitur longas obſidione moras.
D um uacat: & metuunt hoſtes committere pugnã:
Luditur in caſtris: otia miles agit.
T arquinius iuuenis ſocios dapibúſq;, meroq;
Accipit: ex illis rege creatus ait.
D um nos ſollicitos pigro tenet Ardea bello:
Nec ſinit ad patrios arma referre deos:
E cquid in officio torus eſt ſocialis? & ecquid
Coniugibus noſtris mutua cura ſumus?
Quiſq; ſuam laudat: ſtudijs certamina creſcunt:
Et feruet multo linguáq;, cor'q; mero.
S urgit cui dederat clarum Collatia nomen:
Non opus eſt uerbis, credite rebus, ait.

Nox ſupereſt:tollamur equis:urbemq́; petamus.
Dicta placent:frenis impediuntur equi.
Pertulerant dominos.regalia protinus illi
Tecta petunt:cuſtos in fore nullus erat.
Ecce nurum regis fuſis per colla coronis
Inueniunt poſito peruigilare mero.
Inde cito paſſu petitur Lucretia:cuius
Ante torum calathi,lanaq́; mollis erat.
Lumen ad exiguum famulæ data penſa trahebāt:
Inter quas tenui ſic ait illa ſono.
Mittenda eſt domino,nunc nunc properate puellæ.
Quamprimum noſtra facta lacerna manu.
Quid tamen audiſtis? nam plura audire poteſtis:
Quantum de bello dicitur eſſe ſuper?
Poſtmodo uicta cades:melioribus Ardea reſtas
Improba:quæ noſtros cogis abeſſe uiros.
Sint tantum reduces:ſed enim temerarius ille
Eſt meus:& ſtricto qualibet enſe ruit.
Mens abit,& morior,quoties pugnantis imago
Me ſubit:& gelidum pectora frigus habet.
Deſinit in lachrymis:inceptaq́; fila remiſit:
In gremio uultum depoſuitq́; ſuo.
Hoc ipſum decuit:lachrymæ decuere pudicam:
Et facies animo dignaq́;,parq́; fuit.
Pone metum,ueni coniux ait:illa reuixit:
Deq́; uiri collo dulce pependit onus.
Interea iuuenis furiales regius ignes
Concipit:& cæco raptus amore furit.
Forma placet,niueuſq́; color,flauiq́; capilli,
Quiq́; aderat nulla factus ab arte decor.

V erba placent, & uox, et quod corrumpere nõ eſt:
Quoq́; minor ſpes eſt, hoc magis ille cupit.
I am dederat cantus lucis prænuntius ales:
Cum referunt iuuenes in ſua caſtra pedem.
C arpitur attonitos abſentis imagine ſenſus
Ille: recordanti plura magisq; placent.
S ic ſedit: ſic culta fuit: ſic ſtamina neuit:
Neglectæ collo ſic iacuere comæ:
H os habuit uultus: hæc illi uerba fuerunt:
Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
V t ſolet à magno fluctus langueſcere flatu:
Sed tamen à uento, qui fuit, unda tumet:
S ic quamuis aberat placitæ præſentia formæ:
Quem dederat præſens forma: manebat amor.
A rdet: & iniuſti ſtimulis agitatus amoris
Comparat indigno uim'q;, metumq; toro.
E xitus in dubio eſt: audebimus ultima dixit.
Viderit: audentes fors'q;, deusq; iuuat.
C epimus audendo Gabios quoq;· talia fatus
Enſe latus cinxit: terga'q; preſſit equi.
A ccipit ærata iuuenem Collatia porta,
Condere iam uultus ſole parante ſuos.
H oſtis ut hoſpes init penetralia collatini:
Comiter excipitur: ſanguine iunctus erat.
Q uantum animis erroris ineſt: parat inſcia rerum
Infelix epulas hoſtibus illa ſuis.
F unctus erat dapibus: poſcunt ſua tẽpora ſomnũ:
Nox erat: & tota lumina nulla domo.
S urgit: & auratum uagina liberat enſem:
Et uenit in thalamos nupta pudica tuos.

V tq́; torum preſſit: ferrum Lucretia mecum eſt,
Natus ait regis, Tarquiniusq́; uocor.
I lla nihil: neq; enim uocem uiresq́; loquendi,
Aut aliquid toto pectore mentis habet.
S ed tremit, ut quondam ſtabulis deprenſa relictis,
Parua ſub infeſto cum iacet agna lupo.
Quid faciat? pugnet? uincetur fœmina pugnans.
Clamet? at in dextra, qui uetet, enſis erat.
E ffugiat? poſitis urgentur pectora palmis:
Tunc primum externa pectora tacta manu.
I nſtat amans hoſtis, pretio, precibusq́;, minisq;.
Nec prece, nec pretio, nec mouet ille minis.
N il agis, eripiam dixit pro crimine uitam:
Falſus adulterij teſtis adulter ero.
I nterimam famulum: cum quo deprenſa fereris.
Succubuit famæ uicta puella metu.
Quid uictor gaudes? hæc te uictoria perdet.
Heu quanto regnis nox ſtetit una tuis.
I amq́; erat orta dies: paſſis ſedet illa capillis,
Vt ſolet ad nati mater itura rogum.
G randæuumq́; patrem fido cum coniuge caſtris
Euocat: & poſita uenit uterq; mora.
V tq́; uident habitum: quæ luctus cauſa requirunt:
Cui paret exequias: quoúe ſit icta modo.
I lla diu reticet: pudibundaq́; cælat amictu
Ora: fluunt lachrymæ more perennis aquæ.
H inc pater, hinc cōiux lachrymas ſolātur: et orāt,
Indicet: & cæco flentq́;, pauentq; metu.
T er conata loqui: ter deſtitit: auſaq́; quarto:
Non oculos ideo ſuſtulit illa ſuos.

Hoc quoq; Tarquinio debebimus: eloquar, inquit,
Eloquar infelix dedecus ipſa meum.
Quæq; poteſt narrat: reſtabant ultima: fleuit:
Et matronales erubuere genæ.
Dant ueniam genitor facto coniuxq́; coacto.
Quam dixit ueniam uos datis, ipſa nego.
Nec mora, cælato fixit ſua pectora ferro:
Et cadit in patrios ſanguinolenta pedes.
Tunc quoq; iam moriens, ne non procũbat honeſte:
Reſpicit: hæc etiam cura cadentis erat.
Ecce ſuper corpus communia damna gementes
Obliti decoris uirq́;, paterq; iacent.
Brutus adeſt: tandemq́; animo ſua nomina fallit:
Fixáq; ſemianimi corpore tela rapit.
Stillantemq́; tenens generoſo ſanguine cultrum,
Edidit impauidos ore minante ſonos.
Per tibi ego hunc iuro fortem, caſtumq́; cruorem:
Perq́; tuos manes: qui mihi numen erunt:
Tarquinium profuga pœnas cum ſtirpe daturum:
Iam ſatis eſt uirtus diſſimulata diu.
Illa iacens ad uerba oculos ſine lumine mouit:
Viſáq; concuſſa dicta probare coma.
Fertur in exequias animi matrona uirilis:
Et ſecum lachrymas, inuidiamq́; trahit.
Vulnus mane patet: Brutus clamore Quirites
Concitat: & regis facta nefanda refert.
Tarquinius cum prole fugit: capit annua conſul
Iura: dies regnis illa ſuprema fuit.
Fallimur? an ueris prænuntia uenit hirundo?
Et metuit, nequa uerſa recurrat hyems?

S æpe tamen Progne nimium properaſſe quereris:
Vir'q; tuo Tereus frigore lætus erit.
I am'q; duæ reſtant noctes de menſe ſecundo:
Mars'q; citos iunctis curribus urget equos:
E x uero poſitum permanſit Equiria nomen:
Quæ deus in campo perſpiciat ipſe ſuo.
I ure uenis Gradiue: locum tua tempora poſcunt:
Signatus'q; tuo nomine menſis adeſt.
V enimus in portum libro cum menſe peracto:
Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua.

FASTORVM LIBER TERTIVS.

B ELLICE, depoſitis clypeo pauliſper & haſta
Mars ades: & nitidas caſſide ſolue comas.
F orſitan ipſe roges, quid ſit cum Marte poëtæ:
A' te, qui canitur, nomina menſis habet.
I pſe uides manibus peragi fera bella Mineruæ:
Non minus ingenuis artibus illa uacat.
P alladis exemplo ponendæ tempora ſume
Cuſpidis: inuenies & quid inermis agas.
T unc quoq; inermis eras: cum te romana ſacerdos
Cepit: ut huic urbi ſemina magna dares.
S yluia ueſtalis (quid enim uetat inde moueri?)
Sacra lauaturas mane petebat aquas.
V entum erat ad mollem decliuo tramite ripam:
Ponitur è ſumma fictilis urna coma.

F eſſa reſedit humo: uentoſq; accepit aperto
Pectore: turbatas reſtituitq; comas.
D um ſedet: umbroſæ ſalices, uolucreſq; canoræ
Fecerunt ſomnos, & leue murmur aquæ.
B landa quies furtim uictis obrepſit ocellis:
Et cadit à mento languida facta manus.
M ars uidet hanc: uiſamq; cupit: potiturq; cupita:
Et ſua diuina furta fefellit ope.
S omnus abit: iacet ipſa grauis: iam ſcilicet intra
Viſcera romanæ conditor urbis erat.
L anguida conſurgit: neſcit cur languida ſurgat:
Et peragit tales arbore nixa ſonos.
V tile ſit fauſtumq;, precor, quod imagine ſomni
Vidimus: an ſomno clarius illud erat?
I gnibus Iliacis aderam: cum lapſa capillis
Decidit ante ſacros lanea uitta focos.
I nde duæ pariter (uiſu mirabile) palmæ
Surgunt: ex illis altera maior erat:
E t grauibus ramis totum protexerat orbem:
Contigeratq; ſua ſydera ſumma coma.
E cce meus ferrum patruus molitur in illas.
Terreor admonitu: corq; timore micat.
M artia Picus auis gemino pro ſtipite pugnant
Et lupa: tuta per hos utraq; palma fuit.
D ixerat: & plenam non firmis uiribus urnam
Suſtulit: implerat dum ſua uiſa refert.
I nterea creſcente Remo, creſcente Quirino,
Cœleſti tumidus pondere uenter erat.
Quo minus emeritis exiret curſibus annus,
Reſtabant nitido iam duo ſigna deo.

Sylvia fit mater: Veſtæ ſimulachra feruntur
Virgineas oculis oppoſuiſſe manus.
Ara deæ certe tremuit, pariente miniſtra:
Et ſubijt cineres territa flamma ſuos.
Hoc ubi cognouit contemptor Amulius æqui:
(Nam raptas fratri uictor habebat opes)
Amne iubet mergi geminos: ſcelus unda refugit:
In ſicca pueri deſtituuntur humo.
Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino?
Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos?
Non ego te tantæ nutrix Laurentia gentis,
Nec taceam ueſtras Fauſtule pauper opes.
Veſter honor ueniet, cum Laurentalia dicam:
Acceptus genijs illa december habet.
Martia ter ſenos proles adoleuerat annos:
Et ſuberat flauæ iam noua barba comæ.
Omnibus agricolis, armentorumq́; magiſtris
Iliadæ fratres iura petita dabant.
Sæpe domum ueniunt prædonum ſanguine læti:
Et redigunt actos in ſua iura boues.
Vt genus audierant: animos pater editus auget:
Et pudet in paruis nomen habere caſis:
Romuleoq́; cadit traiectus Amulius enſe:
Regnaq́; longæuo reſtituuntur auo.
Mœnia conduntur: quæ, quamuis parua fuerunt:
Non tamen expedijt tranſilijſſe Remo.
Iam, modo quæ fuerant ſyluæ, pecorumq́; receſſus,
Vrbs erat: æternæ cum pater urbis ait.
Arbiter armorum, de cuius ſanguine natus
Credor: & ut credar pignora multa dabo:

A te principium romano dicimus anno:
Primus de patrio nomine menſis erit.
Vox rata fit: patrioq́; uocat de nomine menſem:
Dicitur hæc pietas grata fuiſſe deo.
Et tamen ante omnes Martem coluere priores:
Hoc dederat ſtudijs bellica turba ſuis.
Pallada Cecropidæ, minoïa Creta Dianam,
Vulcanum tellus Hypſipylæa colit:
Iunonem Sparte, Pelopeïadesq́; Mycenæ:
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput:
Mars latio uenerandus erat: quia præſidet armis:
Arma feræ genti remq́;, decusq; dabant.
Quod ſi forte uacat, peregrinos inſpice faſtos,
Menſis in his etiam nomine Martis erit.
Tertius Albanis, quintus fuit ille Phaliſcis:
Sextus apud populos Hernica terra tuos:
Inter Aricinos, albanaq́; tempora conſtat:
Factaq́; Telegoni mœnia celſa manu.
Quintum laurentes, bis quintum Aequiculus acer,
A tribus hunc primus turba forenſis habet.
Et tibi cum proauis miles pelignę Sabinis
Conuenit: huic genti quartus utriq; deus.
Romulus hos omnes ut uinceret ordine ſaltem:
Sanguinis authori tempora prima dedit.
Nec totidem ueteres, quot nunc, habuere calendas:
Ille minor geminis menſibus annus erat.
Non dum tradiderat uictas uictoribus artes
Græcia, facundum ſed male forte genus.
Qui bene pugnabat: romanam nouerat artem:
Mittere qui poterat pila: diſertus erat.

Quis tunc aut hyadas, aut pleiadas atlanteas
 Senſerat? aut geminos eſſe ſub axe polos?
E ſſe duas arctos? quarum cynoſura petatur
 Sidonijs? elicen graia carina notet?
S ignáq;, quæ longo frater percenſeat anno:
 Ire per hæc uno menſe ſororis equos?
L ibera currebant & inobſeruata per annum
 Sydera: conſtabat ſed tamen eſſe deos.
N on illi cœlo labentia ſigna tenebant:
 Sed ſua: quæ magnum perdere crimen erat.
I lla quidem fœno, ſed erat reuerentia fœno
 Quantam nunc aquilas cernis habere tuas.
P ertica ſuſpenſos portabat longa maniplos:
 Vnde maniplaris nomina miles habet.
E rgo animi indociles, & adhuc ratione carentes
 Menſibus egerunt luſtra minora decem.
A nnus erat: decimum cum luna receperat orbem:
 Hic numerus magno tunc in honore fuit.
S eu quia tot digiti, per quos numerare ſolemus:
 Seu quia bis quino fœmina menſe parit.
S eu quod adusq; decem numero creſcente uenitur:
 Principium ſpatijs ſumitur inde nouis.
I nde patres centum denos ſecreuit in orbes
 Romulus: haſtatos inſtituitq; decem.
E t totidem princeps totidem pilanus habebat
 Corpora: legitimo quiq; merebat equo.
Quin etiam partes totidem Tatienſibus ille,
 Quosq; uocant Ramnes, Luceribusq; dedit.
A ſſuetos igitur numeros ſeruauit in anno:
 Hoc luget ſpatio fœmina mœſta uirum.

Neu dubites, primæ fuerint quin ante calendæ
Martis: ad hæc animum ſigna referre potes.
Laurea, flaminibus quæ toto perſtitit anno:
Tollitur: et frondes ſunt in honore nouæ.
Ianua tunc regis poſita uiret arbore Phœbi:
Ante tuas itidem curia priſca fores.
Veſta quoq; ut folio niteat uelata recenti:
Cedit ab Iliacis laurea cana focis.
Adde quod arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur: et uires flamma refecta capit.
Nec mihi parua fides annos hinc iſſe priores:
Anna quod hoc cœpta eſt menſe perenna coli.
Hinc etiam ueteres initi memorantur honores
Ad ſpatium belli perfide Pœne tui.
Deniq; quintus ab hoc fuerat quintilis: et inde
Incipit, à numero nomina quiſquis habet.
Primus oliuiferis Romam deductus ab aruis
Pompilius menſes ſenſit abeſſe duos,
Siue hoc à Samio doctus, qui poſſe renaſci
Nos putat: egeria ſiue monente ſua.
Sed tamen errabant etiam tunc tempora: donec
Cæſaris in multis hæc quoq; cura fuit.
Non hæc ille deus, tantæq; propaginis author
Credidit officijs eſſe minora ſuis.
Promiſſumq; ſibi uoluit prænoſcere cœlum:
Nec deus ignotas hoſpes inire domos.
Ille moras ſolis, quibus in ſua ſigna rediret:
Traditur exactis diſpoſuiſſe notis.
Is decies ſenos tercentum et quinq; diebus
Iunxit, et è pleno tempora quarta die.

Hic anni modus eſt:in luſtrum accedere debet,
Quæ conſumatur partibus,una dies.
Si licet occultos monitus audire deorum
Vatibus:ut certe fama licere putat.
Cum ſis officijs Gradiue uirilibus aptus:
Dic mihi matronæ cur tua feſta colant.
Sic ego,ſic poſita dixit mihi caſſide Mauors:
Sed tamen in dextra miſſilis haſta fuit.
Nunc primum ſtudijs pacis deus utilis armis
Aduocor:& greſſus in noua caſtra fero.
Nec piget incœpti:iuuat hac quoq; parte morari:
Hoc ſolam ne ſe poſſe Minerua putet.
Diſce latinorum uates operoſe dierum
Quod petis:& memori pectore dicta nota.
Parua fuit,ſi prima uelis elementa referre,
Roma:ſed in parua ſpes tamen huius erat.
Mœnia iam ſtabant populis anguſta futuris
Credita,ſed turbæ tunc nimis ampla ſuæ.
Quæ fuerit noſtri ſi quæris regia nati:
Aſpice de canna,ſtraminibusq; domum.
In ſtipula placidi capiebat munera ſomni:
Et tamen ex illo uenit in aſtra toro.
Iamq; loco maius nomen Romanus habebat:
Nec coniux illi,nec ſocer ullus erat.
Spernebat generos inopes uicinia diues:
Et male credebar ſanguinis author ego.
In ſtabulis habitaſſe,& oues paui ſſe nocebat:
Iugeraq;inculti pauca tenere ſoli.
Cum pare quæq; ſuo coëunt uolucresq;.feræq;:
Atq; aliquam,de qua procreet,anguis habet.

Externis dantur connubia gentibus: at, quæ
Romano uellet nubere: nulla fuit.
Indolui: patriamq́; dedi tibi Romule mentem:
Tolle preces dixi: quod petis, arma dabunt.
Feſta para Conſo: Conſus tibi cætera dicet:
Illo feſta die dum ſua ſacra canes.
Intumuere Cures & quos dolor attigit idem:
Tunc primum generis intulit arma ſocer.
Iamq́; ferè raptæ matrum quoq; nomen habebát:
Tractaq́; erant longa bella propinqua morâ.
Conueniunt nuptæ dictam Iunonis in ædem:
Quas inter mea ſic eſt nurus auſa loqui.
O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus:
Non ultra lentæ poſſumus eſſe piæ.
Stant acies: ſed utra di ſint pro parte rogandi,
Eligite: hinc coniux, hinc pater arma tenet.
Quærendum eſt, uiduæ fieri malitis, an orbæ.
Conſilium uobis forte, piumq; dabo.
Conſilium dederat: parent: crinesq́; reſoluunt:
Mœſtaq́; funerea corpora ueſte tegunt.
Iam ſteterant acies ferro, mortiq́; paratæ:
Iam lituus pugnæ ſigna daturus erat:
Cum raptæ ueniunt inter patresq́;, uirosq;:
Inq́; ſinu natos pignora chara ferunt.
Vt medium campi ſciſſis tetigere capillis:
In terram poſito procubuere genu.
Et, quaſi ſentirent, blando clamore nepotes
Tendebant ad auos brachia parua ſuos.
Qui poterat, clamabat auum tunc deniq; uiſum:
Et qui uix poterat, poſſe coactus erat.

Tela uiris, animiq́; cadunt: gladijsq́; remotis
Dant ſoceri generis, accipiuntq́; manus.
Laudataſq́; tenent natas, ſcutoq́; nepotem
Fert auus: hic ſcuti dulcior uſus erat.
Inde diem, primaſq́; meas celebrare calendas
Oebaliæ matres non leue munus habent.
Aut quia committi ſtrictis mucronibus auſæ
Finierant lachrymis martia bella ſuis.
Vel quod erat de me feliciter Ilia mater:
Rite colunt matres ſacra, diemq; meum.
Quid? quod hyems adoperta gelu tunc deniq; cedit:
Et pereunt uictæ ſole tepente niues.
Arboribus redeunt detonſæ frigore frondes:
Vuidaq́; in grauido palmite gemma tumet.
Quæq; diu latuit, nunc qua ſe tollat in auras
Fertilis occultas inuenit herba uias.
Nunc fœcundus ager: pecoris nunc hora creandi:
Nunc auis in ramo tecta, laremq; parat.
Tempora iure colunt latiæ fœcunda parentes.
Quarum militiam uotaq́; partus habet.
Adde, quod excubias ubi rex Romanus agebat:
Qui nunc exquilias nomina collis habet:
Illic à nuribus Iunoni templa latinis
Hac ſunt, ſi memini, publica facta die.
Quid moror? & uarijs onero tua pectora cauſis?
Eminet ante oculos quod petis ecce tuos.
Mater amat nuptas: matrum me turba frequentat:
Hæc uos præcipue tam pia cauſa decet.
Ferte deæ flores: gaudet florentibus herbis
Hæc dea: de tenero cingite flore caput.

Dicite

D icite, tu nobis lucem Lucina dediſti:
Dicite, tu uoto parturientis ades.
S iqua tamen grauida eſt, reſoluto crine precetur:
Vt ſoluat partus molliter illa ſuos.
Q uis mihi nunc dicet quare cœleſtia Martis
Arma ferant Salij? Mamuriumq́; canant?
N ympha mone nemori, ſtagnoq́; operata Dianæ:
Nympha Numæ coniux ad tua facta ueni.
V allis Arianæ ſylua præcinctus opaca
Eſt lacus antiqua relligione ſacer.
H ic latet Hippolytus furijs direptus equorum:
Vnde nemus nullis illud aditur equis.
L itia dependent longas uelantia ſepes:
Et poſita eſt meritæ multa tabella deæ.
S æpe potens uoti frontem redimita coronis
Fœmina lucentes portat ab urbe faces.
R egna tenent fortes manibus, pedibusq́; fugaces
Et perit exemplo poſtmodo quiſq; ſuo.
D efluit incerto lapidoſus murmure riuus:
Sæpe, ſed exiguis hauſtibus inde bibi.
E geria eſt, quæ præbet aquas, dea grata camœnis:
Illa Numæ coniux, conſiliumq́; fuit.
P rincipio nimium promptos ad bella Quirites
Molliri placuit iure, deûmq; metu.
I nde datæ leges: ne fortior omnia poſſet:
Cœptaq́; ſunt pure tradita ſacra coli.
E xuitur feritas: armisq́; potentius æquum eſt:
Et cum ciue pudet conſeruiſſe manus.
A tq; aliquis modo trux uiſa iam uertitur ara:
Vinaq́; dat tepidis, farraq́; ſalſa focis.

Ecce deûm genitor rutilas per nubila flammas
Spargit: & effuſis æthera ſiccat aquis.
Non aliâs miſſi cecidere frequentius ignes:
Rex pauet: & uulgi pectora terror habet:
Cui dea, ne nimium terrêre: piabile fulmen
Eſt ait: & ſæui flectitur ira Iouis.
Sed poterunt ritum Picus, Faunuſq; piandi
Tradere: romani numen utrunq; ſoli.
Nec ſine ui tradent: adhibe tu uincula captis:
Atq; ita, qua poſſint edidit arte capi.
Lucus Auentino ſuberat niger ilicis umbra:
Quo poſſis uiſo dicere, numen ineſt.
In medio gramen, muſcoq; adoperta uirenti
Manabat ſaxo uena perennis aquæ.
Inde ferè ſoli Faunus, Picuſq; bibebant:
Huc uenit, & fonti rex Numa mactat ouem:
Plenaq; odorati diſponit pocula bacchi:
Cumq; ſuis antro conditus ipſe latet.
Ad ſolitum ueniunt ſylueſtria numina fontem:
Et releuant multo pectora ſicca mero.
Vina quies ſequitur. gelido Numa prodit ab antro:
Vinclaq; ſopitas addit in arcta manus.
Somnus ut abſceſſit: pugnando uincula tentant
Rumpere: pugnantes fortius illa tenent.
Tunc Numa, di nemorum factis ignoſcite noſtris:
Si ſcelus ingenio ſcitis abeſſe meo:
Quoq; modo poſſit fulmen monſtrate piari.
Sic Numa. ſic quatiens cornua Faunus ait.
Magna petis: nec quæ monitu tibi dicere noſtro
Fas ſit: habent fines numina noſtra ſuos.

D i ſumus agreſtes, & qui dominemur in altis
Montibus: arbitrium eſt in ſua tecta Ioui.
H unc tu non poteris per te deducere cœlo:
At poteris noſtra forſitan uſus ope.
D ixerat hæc Faunus: par eſt ſententia Pici.
Deme tamen nobis uincula Picus ait.
I uppiter huc ueniet ualida perductus ab arte.
Nubila promiſſi ſtyx mihi teſtis erit.
E miſſi laqueis quid agant: quæ carmina dicant:
Quaq; trahant ſuperis ſedibus arte Iouem:
S cire nefas homini eſt: nobis conceſſa canentur:
Quæq; pio dici uatis ab ore licet.
E liciunt cœlo te Iuppiter: unde minores
Nunc quoq; te celebrant: eliciumq; uocant.
C onſtat auentinæ tremuiſſe cacumina ſyluæ:
Terraq; ſubſedit pondere preſſa Iouis.
C orda micant regis: totoq; è corpore ſanguis
Fugit: & hirſutæ diriguere comæ.
V t rediit animus, da certa piamina dixit
Fulminis, altorum rexq;, paterq; deûm.
S i tua contigimus manibus donaria puris:
Hoc quoq;, quod petitur, ſi pia lingua rogat.
A nnuit oranti: ſed uerum ambage remota
Abdidit: & dubio terruit ore uirum.
C æde caput dixit: cui rex parebimus inquit:
Cædenda eſt hortis eruta cepa meis.
A ddidit hic, hominis: ſumes ait ille capillos.
Poſtulat hic animam: cui Numa piſcis ait.
R iſit: & his inquit facito mea tela procures
O uir colloquio non abigende deûm.

S ed tibi, protulerit cum totum craſtinus orbem

Cynthius: imperij pignora certa dabo.

D ixit: & ingenti tonitru ſuper æthera motum

Fertur: adorantem deſtituitq; Numam.

I lle redit lætus: memoratq; Quiritibus acta.

Tarda uenit dictis, difficilisq; fides.

A t certe credetis ait: ſi uerba ſequetur

Exitus: en audi craſtina quiſquis ades.

P rotulerit terris cum totum Cynthius orbem:

Iuppiter imperij pignora certa dabit.

D iſcedunt dubij: promiſſaq; tarda uidentur:

Dependetq; fides adueniente die.

M ollis erat tellus rorata mane pruina:

Ante ſui populus limina regis adeſt.

P rodit: & in ſolio medius conſedit acerno:

Innumeri circa ſtantq;, ſilentq; uiri.

O rtus erat ſummo tantummodo margine Phœbus:

Sollicitæ mentes ſpeq;, metuq; pauent.

C onſtitit: atq; caput niueo uelatus amictu

Iam bene dis notas ſuſtulit ille manus.

A tq; ita, tempus adeſt promiſſi muneris inquit:

Pollicitam dictis Iuppiter adde fidem.

D um loquitur totum iam Sol emouerat orbem:

Et grauis ætherio uenit ab axe fragor.

T er tonuit ſine nube deus: tria fulgura miſit:

Credite dicenti: mira, ſed acta loquor.

A media cœlum regione dehiſcere cœpit:

Summiſere oculos cum duce turba ſuo.

E cce leui ſcutum uerſatum leniter aura

Decidit: à populo clamor ad aſtra uenit.

T ollit humo munus cæſa prius ille iuuencæ:
Quæ dederat nulli colla premenda iugo.
I dq; ancile uocat: quod ab omni parte reciſum eſt:
Quem'q; notes oculis, angulus omnis abeſt.
T unc memor imperij ſortem conſiſtere in illo
Conſilium multæ calliditatis init.
P lura iubet fieri ſimili cælata figura:
Error ut ante oculos inſidiantis eat.
M amurius, morum, fabræ'ne exactior artis
Difficile eſt ulli dicere; clauſit opus.
C ui Numa munificus facti pete præmia dixit:
Si mea nota fides: irrita nulla petes.
I am dederat Salijs (à ſaltu nomina ducta)
Arma'q;, & ad certos uerba canenda modos.
T um ſic Mamurius, merces mihi gloria detur:
Nomina'q; extremo carmine noſtra ſonent.
I nde ſacerdotes operi promiſſa uetuſto
Præmia perſoluunt: Mamurium'q; uocant.
N ubere ſiqua uoles, quamuis properabitis ambo:
Differ: habent paruæ commoda magna moræ.
A rma mouent pugnam: pugna eſt aliena maritis:
Condita cum fuerint: aptius omen erit.
H is etiam coniux apicati ſancta dialis
Lucibus, impexas debet habere comas.
T ertia nox demiſſa ſuos ubi mouerit ortus:
Conditus è geminis piſcibus alter erit.
N am duo ſunt: auſtris hic eſt, aquilonibus ille
Proximus: à uento nomen uterq; tenet.
C um croceis rorare genis tithonia coniux
Cœperit: & quintæ tempora lucis aget:

Siue eſt Arctophylax, ſiue eſt piger ille Bootes:
Mergetur: uiſus effugiet'q; tuos.
At non effugiet uindemitor: hoc quoq; cauſam
Vnde trahat ſydus parua docere mora eſt.
Ampelon intonſum ſatyro nymphaq; creatum
Fertur in iſmarijs Bacchus amaſſe iugis.
Tradidit huic uitem pendentem è frondibus ulmi:
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.
Dum legit in ramo pictas temerarius uuas:
Decidit: amiſſum Liber in aſtra tulit.
Sextus ubi è terra cliuoſum ſcandet olympum
Phœbus: & alatis æthera carpet equis.
Quiſquis ades, caſtæ'q; colis penetralia Veſtæ:
Gratare: Iliacas thura'q; pone focis.
Cæſaris innumeris, quos maluit ille mereri:
Acceſſit titulis pontificalis honor.
Ignibus æternis æterni numina præſunt
Cæſaris: imperij pignora iuncta uides.
Di ueteris Troiæ, digniſſima præda ferenti:
Qua grauis Aeneas tutus ab hoſte fuit:
Ortus ab Aenea tangit cognata ſacerdos
Numina: cognatum Veſta tuere caput.
Quos ſancta fouet ille manu, bene uiuitis ignes:
Viuite inextincti, flamma'q;, dux'q;, precor.
Vna nota eſt Martis nonis: ſacrata quod illis
Templa putant lucos Veiouis ante duos.
Romulus ut ſaxo lucum circundedit alto:
Quilibet huc dixit confuge: tutus eris.
O' quàm de tenui romanus origine creuit:
Turba uetus quàm non inuidioſa fuit.

Ne tamen ignaro nouitas tibi nominis obſtet:
  Diſce quis iſte deus: curq́; uocetur ita.
Iuppiter eſt iuuenis: iuueniles aſpice uultus:
  Aſpice deinde manus: fulmina nulla tenet.
Fulmina poſt auſos cœlum affectare gigantes
  Sumpta Ioui: primo tempore inermis erat.
Ignibus oſſa nouis, & pelion altius oſſa
  Arſit: & in ſolida fixus olympus humo.
Stat quoq; capra ſimul: nymphæ pauiſſe feruntur
  Cretides: infanti lac dedit illa Ioui.
Nunc uocor ad nomen: ue grandia farra coloni,
  Quæ male creuerunt, ueſcaq́;, parua uocant.
Vis ea ſi uerbi eſt: cur non ego Veiouis ædem,
  Aedem non magni ſuſpicer eſſe Iouis?
Iamq́; ubi cœruleum uariabunt ſydera cœlum:
  Suſpice: Gorgonei colla uidebis equi.
Creditur hic cæſæ grauida ceruice Meduſæ
  Sanguine reſperſis proſiluiſſe iubis.
Huic ſupra nubes, & ſubter ſydera lapſo
  Cœlum pro terra, pro pede penna fuit.
Iamq́; indignanti noua frena receperat ore:
  Cum leuis aonias ungula fodit aquas.
Nunc fruitur cœlo: quod pennis ante petebat:
  Et nitidus ſtellis quinq;, decemq; micat.
Protinus aſpicies uenienti nocte Coronam
  Gnoſida: theſeo crimine facta dea eſt.
Iam bene periuro mutarat coniuge Bacchum,
  Quæ dedit ingrato fila legenda uiro.
Sorte tori gaudens, quid flebam ruſtica dixit?
  Vtiliter nobis perfidus ille fuit.

I nterea Liber depexos crinibus indos
  Vicit: & eoo diues ab orbe redit.
I nter captiuas facie præſtante puellas
  Grata nimis Baccho filia regis erat.
F lebat amans coniux: ſpatiataq; littore curuo
  Edidit incultis talia uerba comis.
E n iterum fluctus ſimiles audite querelas:
  En iterum lachrymas accipe arena meas.
D icebam (memini) periure & perfide Theſeu:
  Ille abijt: eadem crimina Bacchus habet.
N unc quoq; nulla uiro, clamabo, fœmina credat:
  Nomine mutato cauſa relata mea eſt.
O utinam mea ſors, qua primum cœperat, iſſet:
  Iamq; ego præſenti tempore nulla forem.
Q uid me in deſertis morituram Liber arenis
  Seruabas? potui dedoluiſſe ſemel.
B acche leuis, leuiorq; tuis, quæ tempora cingunt
  Frondibus: in lachrymas cognite Bacche meas,
A uſus es ante oculos adducta pellice noſtros
  Tam bene compoſitum ſollicitare torum.
H eu ubi pacta fides? ubi quæ iurare ſolebas?
  Me miſeram quoties hæc ego uerba loquor.
T heſea culpabas: fallacemq; ipſe uocabas:
  Iudicio peccas turpius ipſe tuo.
N eſciat hoc quiſquam: tacitisq; doloribus urar:
  Ne toties falli digna fuiſſe puter.
P ræcipue cupiam cælari Theſea: ne te
  Conſortem culpæ gaudeat eſſe ſuæ.
A t puto præpoſita eſt fuſcæ mihi candida pellex.
  Eueniat noſtris hoſtibus ille color.

Quid tamen hoc refert? uitio tibi gratior ipſo eſt.
Quid facis? amplexus inquinat illa tuos.
Bacche fidem præſta: nec præfer amoribus ullam
Coniugis: aſſueui ſemper amare uirum.
Ceperunt matrem formoſi cornua tauri:
Me tua: ſed lædit ille pudendus amor.
Ne noceat quod amo: nec enim tibi Bacche nocebat,
Quod flammas nobis faſſus es ipſe tuas.
Nec quod nos uris, mirum facis: ortus in igne
Diceris: & patria raptus ab igne manu.
Illa ego ſum: cui tu ſolitus promittere cœlum.
Hei mihi pro cœlo qualia dona fero.
Dixerat. audierat iandudum uerba querentis
Liber: ut à tergo forte ſecutus erat.
Occupat amplexu: lachrymaſq; per oſcula ſiccat:
Et pariter cœli ſumma petamus ait.
Tu mihi iuncta toro, mihi iuncta uocabula ſumes:
Nam tibi mutatæ Libera nomen erit.
Sintq; tuæ tecum faciam monimenta coronæ:
Vulcanus Veneri quam dedit: illa tibi.
Dicta facit: gemmaſq; nouem transformat in ignes:
Aurea per ſtellas nunc micat illa nouem.
Sex ubi ſuſtulerit, totidem quoq; deferet ortus,
Purpureum rapido qui uehit axe diem:
Altera gramineo ſpectabis Equiria campo:
Quem Tyberis curuis in latus urget aquis.
Qui tamen eiecta ſi forte tenebitur unda:
Cœlius accipiet pulueruIentus equos.
Idibus eſt Annæ feſtum geniale Perennæ,
Haud procul à ripis aduena Tybri tuis.

Plebs uenit: ac uirides paſſim diſiecta per herbas
Potat: & accumbit cum pare quiſq; ſua.
Sub Ioue pars durat: pauca tentoria ponunt:
Sunt quibus è ramis frondea facta caſa eſt.
Pars ſibi pro rigidis calamos ſtatuere columnis:
Deſuper extentas impoſuere togas.
Sole tamen, uinóq; calent: annósq; precantur
Quot ſumunt cyathos: ad numerumq; bibunt.
Inuenies illic, qui Neſtoris ebibat annos:
Quæ ſit per calices facta Sibylla ſuos.
Illic & cantant quidquid didicere theatris:
Et iactant faciles ad ſua uerba manus:
Et ducunt poſito duras cratere choreas:
Cultáq; diffuſis ſaltat amica comis.
Cum redeunt, titubant: & ſunt ſpectacula uulgi:
Et fortunatos obuia turba uocat.
Occurrit: nuper uiſa eſt mihi digna relatu
Pompa: ſenem potum pota trahebat anus.
Quæ tamen hæc dea ſit, quoniam rumoribus errat:
Fabula propoſito nulla tegenda meo.
Arſerat Aeneæ Dido miſerabilis igne:
Arſerat extructis in ſua fata rogis.
Compoſitúsq; cinis, tumulíq; in marmore carmen
Hoc breue, quod moriens ipſa reliquit: erat.
Præbuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem:
Ipſa ſua Dido concidit uſa manu.
Protinus inuadunt numidæ ſine uindice regnum:
Et potitur capta maurus Iarba domo:
Seq; memor ſpretum, thalamis tamen inquit Eliſæ,
En ego, quem toties reppulit illa: fruor.

D iffugiunt tyrij quò quenq; agit error: ut olim
Amiſſo dubiæ rege uagantur apes.
T ertia nudatas acceperat area meſſes:
In'q; cauos ierant tertia muſta lacus.
P ellitur Anna domo: lachrymans'q; ſororia linquit
Mœnia: germanæ iuſta dat ante ſuæ.
M iſta bibunt molles lachrymis unguenta fauillæ:
Vertice libatas accipiunt'q; comas.
T er'q; uale dixit: cineres ter ad ora relatos
Preſſit: & eſt illis uiſa ſubeſſe ſoror.
N acta ratem, comites'q; fugæ pede labitur æquo
Mœnia reſpiciens, dulce ſororis opus.
F ertilis eſt Melite ſterili uicina Coſyræ
Inſula: quā libyci uerberat unda freti.
H anc petit hoſpitio regis confiſa uetuſto:
Hoſpes opum diues rex ibi Battus erat.
Qui poſtquam didicit caſus utriusq; ſororis:
Hæc inquit tellus quantulacunq; tua eſt.
E t tamen hoſpitij ſeruaſſet ad ultima munus:
Sed timuit magnas Pigmalionis opes.
S igna recenſebat bis ſol ſua: tertius ibat
Annus: & exilio terra paranda noua eſt.
F rater adeſt: bello'q; petit: rex arma peroſus
Nos ſumus imbelles, tu fuge ſoſpes, ait.
I uſſa facit: uento'q; ratem committit, & undis:
Aſperior quouis æquore frater erat.
E ſt prope piſcoſos lapidoſi Cratidis amnes
Paruus ager: cameren incola turba uocat.
I lluc curſus erat: nec longius abfuit inde,
Quàm quantum nouies mittere funda poteſt.

V ela cadunt primo: & dubia librantur ab aura:
Findite remigio nauita dixit aquas:
D umq; parant torto ſubducere carbaſa lino:
Percutitur rapido puppis adunca noto:
I nq; patens æquor fruſtra pugnante magiſtro
Fertur: & ex oculis uiſa refugit humus.
A ſſiliunt fluctus: imoq; à gurgite pontus
Vertitur: & canas alueus haurit aquas.
V incitur ars uento: nec iam moderator habenis
Vtitur: at uotis is quoq; poſcit opem.
I actatur tumidas exul Phœniſſa per undas:
Humidaq; oppoſita lumina ueſte tegit.
T unc primum Dido felix eſt dicta ſorori:
Et quæcunq; aliquam corpore preſſit humum.
D ucitur ad laurens ingenti flamine littus
Puppis: & expoſitis omnibus, hauſta perit.
I am pius Aeneas regno, nataq; Latini
Auctus erat: populos miſcuerat q; duos.
L ittore dotali ſolo comitatus Achate,
Secretum nudo dum pede carpit iter:
A ſpicat errantem: nec credere ſuſtinet Annam
Eſſe: quid in latios illa ueniret agros?
D um ſecū Aeneas: Anna eſt, exclamat Achates:
Ad nomen uultus ſuſtulit illa ſuos.
H eu fugiat? quid agat? quos terræ quærat hiatus?
Ante oculos miſeræ fata ſororis erant.
S enſit, & alloquitur trepidam Cythereius heros:
Flet tamen admonitu mortis Eliſa tuæ.
A nna per hanc iuro, quam quondā audire ſolebas
Tellurem fato proſperiore dari:

Per'q; deos comites, hac nuper ſede locatos:
Sæpe meas illos increpuiſſe moras.
Nec timui de morte tamen: metus abfuit iſte:
Hei mihi, credibili fortior illa fuit.
Ne refer: aſpexi non illo corpore digna
Vulnera: tartareas auſus adire domos.
At tu, ſeu ratio te noſtris appulit oris:
Siue deus: regni commoda carpe mei.
Multa tibi memores, nil non debemus Eliſæ.
Nomine grata tuo, grata ſororis eris.
Talia dicenti (neq; enim ſpes altera reſtat)
Credidit: errores expoſuit'q; ſuos.
Vt'q; domum intraui tyrios induta paratus:
Incipit Aeneas: cætera turba ſilet.
Hanc tibi cur tradam pia cauſa Lauinia coniux
Eſt mihi: conſumpſi naufragus huius opes.
Orta tyro eſt: regnum libycæ poſſedit in ora:
Quam precor ut charæ more ſororis ames.
Omnia promittit, falſum'q; Lauinia uulnus
Mente premit tacita: diſſimulat'q; metus.
Dona'q; cum uideat præter ſua lumina mitti
Multa palàm: mitti clàm quoq; multa putat.
Non habet exactum quid agat: furialiter odit
Et parat inſidias: & cupit ulta mori.
Nox erat: ante torum uiſa eſt aſtare ſororis
Squalenti Dido ſanguinolenta coma.
Effuge: ne dubita, mœſtum ſoror effuge tectum.
Sub uerbum querulas impulit aura fores.
Exilit: & uelox humili ſuper auſa feneſtra
Se iacit: audacem fecerat ipſe timor.

C umq; metu rapitur: tunica uelata recincta
Currit: ut auditis territa dama lupis.
C orniger hanc tumidus rapuiſſe Numicius undis
Creditur: & ſtagnis occuluiſſe ſuis.
S idonis interea magno clamore per agros
Quæritur: apparent ſigna, notæq; pedum.
V entum erat ad ripas: inerant ueſtigia ripis:
Suſtinuit tacitas conſcius amnis aquas.
I pſa loqui uiſa eſt, placidi ſum nympha numici:
Amne perenne latens, Anna perenna uocor.
P rotinus erratis læti ueſcuntur in agris:
Et celebrant largo ſeq;, diemq; mero.
S unt quibus hæc Luna eſt, q̃a mẽſibus ĩpleat annũ:
Pars Themin, inachiam pars putat eſſe bouem.
I nuenies qui te nymphen atlantida dicant:
Teq; Ioui primos Anna dediſſe cibos.
H æc quoq;, quã referam, noſtras peruenit ad aures
Fama: nec à ueri diſſidet illa fide.
P lebs uetus, & nullis etiam nunc tuta tribunis
Fugit: & in ſacri uertice montis erat.
I am quoq;, quem ſecum tulerant, defecerat illis
Victus, & humanis uſibus apta ceres.
O rta ſuburbanis quædam fuit Anna bouillis
Pauper, ſed multæ ſedulitatis anus.
I lla leui mitra canos incincta capillos
Fingebat tremula ruſtica liba manu.
A tq; ita per populum fumantia mane ſolebat
Diuidere: hæc populo copia grata fuit.
P ace domi facta, ſignum poſuere perenne:
Quod ſibi defectis illa ferebat opem.

N unc mihi cur cantent ſupereſt obſcœna puellæ,
Dicere: nam coëunt certáq; probra canunt.
N uper erat dea facta: uenit Gradiuus ad Annam:
Et cum ſeducta talia uerba facit.
M enſe meo coleris: iunxi mea tempora tecum:
Pendet ab officio ſpes mihi magna tuo.
A rmiger armigeræ correptus amore Mineruæ
Vror: & hoc longo tempore uulnus alo.
E ffice di ſtudio ſimiles coëamus in unum:
Conueniunt partes hæ tibi comis anus.
D ixerat: illa deum promiſſo ludit inani:
Et ſtultam dubia ſpem trahit uſq; mora.
S æpius inſtanti mandata peregimus inquit:
Euicta eſt: precibus uix dedit illa manus.
C redit amans: thalamoſq; parat: deducitur illuc
Anna tegens uultus ut noua nupta ſuos.
O ſcula ſumpturus ſubito Mars aſpicit Annam:
Nunc pudor eluſum, nunc ſubit ira deum.
L udis amatorem charæ noua diua Mineruæ.
Nec res hac Veneri gratior ulla fuit.
I nde ioci ueteres, obſcœnáq; uerba canuntur:
Et iuuat hanc magno uerba dediſſe deo.
P ræteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum ſic à caſtis Veſta locuta focis.
N e dubita meminiſſe: meus fuit ille ſacerdos:
Sacrilegæ telis me petiere manus.
I pſa uirum rapui: ſimulachráq; nuda reliqui:
Quæ cecidit ferro Cæſaris umbra fuit.
I lle quidem cœlo poſitus Iouis atria uidit:
Et tenet in magno templa dicata foro.

At quicunq; nefas auſi prohibente deorum
Numine, polluerant pontificale caput:
Morte iacent merita: teſtes eſtote Philippi:
Et quorum ſparſis oſſibus albet humus.
Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt
Cæſaris: ulciſci iuſta per arma patrem.
Poſtera cum teneras Aurora refecerit herbas:
Scorpius à prima parte uidendus erit.
Tertia poſt Idus lux eſt celeberrima Baccho.
Bacche faue uati dum tua feſta cano.
Nec referam Semelen: ad quã niſi fulmina ſecum
Iuppiter afferret, paruus inermis eras.
Nec, puer ut poſſes maturo tempore naſci:
Expletum patrio corpore matris onus.
Sithonas & Scythicos longum eſt narrare triũphos:
Et domitas gentes thurifer Inde tuas.
Tu quoq; thebanæ mala præda tacebere matris:
Inq; tuum furijs acte Lycurge genu.
Ecce libet ſubitos piſces, tyrrhenáq; monſtra
Dicere: ſed non eſt carminis huius opus.
Carminis huius opus cauſas exponere: quare
Vilis anus populos ad ſua liba uocet.
Ante tuos ortus aræ ſine honore fuerunt
Liber: & in gelidis herba reperta focis.
Te memorant Gange, totóq; oriente ſubacto.
Primitias magno ſe poſuiſſe Ioui.
Cinnama tu primus, captiuáq; thura dediſti:
Déq; triumphato uiſcera toſta boue.
Nomine ab authoris ducunt Libamina nomen,
Libáq;: quod ſanctis pars datur inde focis.

Liba

L iba deo fiunt: ſuccis quia dulcibus idem
Gaudet: & à Baccho mella reperta ferunt.
I bat arenoſo Satyris comitatus ab Hebro.
Non habet ingratos fabula noſtra iocos.
I amq; erat ad Rhodopen, pangeaq; flumina uentũ:
Aeriferæ comitum cum crepuere manus.
E cce nouæ coëunt uolucres tinnitibus actæ:
Quosq; mouent ſonitus æra, ſequuntur apes.
C olligit errantes, & in arbore claudit inani
Liber: & inuenti præmia mellis habet.
V t ſatyri, leniſq; ſenex tetigere ſaporem:
Quærebant flauos per nemus omne fauos.
A udit in exeſa ſtridorem examinis ulmo:
Aſpicit: & celat, diſſimulatq; ſenex.
V tq; piger pandi tergo reſidebat aſelli:
Applicat hunc ulmo, corticibusq; cauis.
C onſtitit ipſe ſuper ramoſo ſtipite nixus:
Atq; auide trunco condita mella petit.
M illia crabronum coëunt: & uertice nudo
Spicula defigunt: oraq; prima notant.
I lle cadit præceps: & calce feritur aſelli:
Inclamatq; ſuos: auxiliumq; rogat.
C oncurrunt Satyri: turgentiaq; ora parentis
Rident: percuſſo claudicat ille genu.
R idet & ipſe deus: limumq; inducere monſtrat:
Hic paret monitis: & linit ora luto.
M elle pater fruitur: liboq; infuſa calenti
Iure repertori ſplendida mella damus.
F œmina cur præſtet, non eſt rationis opertæ:
Fœmineos thyrſo concitat ille choros.

fff

Cur anus hoc faciat quæris? uinoſior ætas
Hæc erat: & grauidæ munera uitis amans.
Cur edera cincta eſt? edera eſt gratiſſima Baccho.
Hoc quoq; cur ita ſit, dicere nulla mora eſt.
Nyſiades Nymphas, puerum quærente nouerca,
Hanc frondem cunis oppoſuiſſe ferunt.
Reſtat ut inueniam, quare toga libera detur,
Luce geri pueris candide Bacche tua.
Siue quod ipſe puer ſemper, iuuenisq́; uideris:
Et media eſt ætas inter utrunq; tibi.
Seu quia tu pater es, patres ſua pignora natos
Commendant curæ, numinibusq́; tuis.
Siue quod es liber, ueſtis quoq; libera per te
Sumitur: & uitæ liberioris iter.
An quia, cum colerent priſci ſtudioſius agros:
Et faceret patrio rure ſenator opus:
Et caperet faſces à curuo conſul aratro:
Nec crimen duras eſſet habere manus:
Ruſticus ad ludos populus ueniebat in urbem.
Sed dis, non ſtudijs ille dabatur honos.
Luce ſua ludos uuæ commentor habebat:
Quos cum tedifera nunc habet ille dea.
Ergo ut tironum celebrare frequentia poſſet:
Viſa dies dandæ non aliena togæ.
Mite caput pater huc, placataq́; cornua uertas:
Et des ingenio uela ſecunda meo.
Itur ad argeos, qui ſint ſua pagina dicet:
Hac, ſicut memini, præteritaq́; die.
Stella Lycaoniam uergit decliuis ad arcton
Miluius: hæc illa nocte uidenda uenit.

Quid dederit uolucri ſi uis cognoſcere cœlum:
Saturnus regnis à Ioue pulſus erat:
Concitat iratus ualidos Titanas in arma:
Quæq; fuit fatis debita, tentat opem.
Matre ſatus terra, monſtrum mirabile, taurus
Parte ſui ſerpens poſteriore fuit.
Hunc triplici muro lucis incluſerat atris
Parcarum monitu ſtyx uiolenta trium.
Viſcera qui tauri flammis adolenda dediſſet:
Sors erat æternos uincere poſſe deos.
Immolat hunc Briareus facta ex adamante ſecuri:
Et iam iam flammis exta daturus erat.
Iuppiter alitibus rapere imperat: attulit illi
Miluius: & meritis uenit in aſtra ſuis.
Vna dies media eſt: & fiunt ſacra Mineruæ:
Nominaq; à iunctis quinq; diebus habent.
Sanguine prima uacat: nec fas concurrere ferro:
Cauſa, quod eſt illa nata Minerua die.
Altera, tresq; ſuper ſtrata celebrantur arena:
Enſibus exertis bellica læta dea eſt.
Pallada nunc pueri, teneræq; orate puellæ:
Qui bene placarit Pallada: doctus erit.
Pallade placata lanam mollire puellæ
Diſcant: & plenas exonerare colos.
Illa etiam ſtantes radio percurrere telas
Erudit: & rarum pectine denſet opus.
Hanc cole, qui maculas læſis de ueſtibus aufers:
Hanc cole, uelleribus quiſquis ahena paras.
Nec quiſquam inuita faciet bene uincula plantæ
Pallade: ſit Tychio doctior ille licet.

E t licet antiquo manibus collatus Epeo
Sit prior: irata Pallade, mancus erit.
V os quoq;, phœbæa morbos qui pellitis arte:
Munera de ueſtris pauca referte deæ.
N ec uos turba feri ſenſu fraudata magiſtri
Spernite: diſcipulos attrahit illa nouos.
Q ui'q; moues cœlum, tabulas'q; coloribus uris:
Q ui'q; facis docta mollia ſaxa manu.
M ille dea eſt operum: certe dea carminis illa eſt:
Si mereor, ſtudijs adſit amica meis.
C œlius ex alto qua mons deſcendit in æquum:
H ic ubi non plana eſt ſed propè plana uia eſt:
P arua licet uideas captæ delubra Mineruæ:
Q uæ dea natali cœpit habere ſuo.
N ominis in dubio cauſa eſt: capitale uocamus
I ngenium ſolers: ingenioſa dea eſt.
A n, quia de capitis fertur ſine matre paterni
V ertice cum clypeo proſiliiiſſe ſuo.
A n, quia perdomitis ad nos captiua Phaliſcis
V enit: & hoc ſigno littera priſca docet.
A n, quod habet legem, capitis quæ pendere pœnas
Ex illo iubeat furta recepta loco.
A quacunq; trahas ratione uocabula Pallas:
Pro ducibus noſtris ægida ſemper habe.
S umma dies è quinq; tubas luſtrare canoras
Admonet: & forti ſacrificare deæ.
N unc potes ad Solem ſublato dicere uultu,
H ic here phrixeæ uellera preſſit ouis.
S eminibus toſtis ſceleratæ fraude nouercæ
Suſtulerat nullas, ut ſolet, herba comas.

Mittitur ad Tripodas certa qui ſorte reportet,
 Quam ſterili terræ delphicus edat opem.
Hic quoq; corruptus cum ſemine nuntiat Helles
 Et iuuenis Phrixi funera ſorte peti.
Vtq; recuſantem ciues, & tempus, & Ino
 Compulerant regem iuſſa nefanda pati:
Et ſoror, & Phrixus uelati tempora uittis
 Stant ſimul ante aras: iunctaq; fata gemunt.
Aſpicit hos ut forte pependerat æthere mater:
 Et ferit attonita pectora nuda manu:
Inq; draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Deſilit: & natos eripit inde ſuos:
Vtq; fugam capiant, aries nitidiſſimus auro
 Traditur: ille uehit per freta longa duos.
Dicitur infirma cornu tenuiſſe ſiniſtra
 Fœmina: cum de ſe nomina fecit aquæ.
Pene ſimul periit, dum uult ſuccurrere lapſæ
 Frater: & extentas porrigit uſq; manus.
Flebat, ut amiſſa gemini conſorte pericli,
 Cœruleo iunctam neſcius eſſe deo.
Littoribus tactis aries fit ſydus: at huius
 Peruenit in colchas aurea lana domos.
Tres ubi luciferos ueniens præmiſerit Eos:
 Tempora nocturnis æqua diurna feret:
Inde quater paſtor ſaturos ubi clauſerit hœdos:
 Canuerint herbæ rore recente quater:
Ianus adorandus: cumq; hoc Concordia mitis,
 Et Romana ſalus, araq; Pacis erit.
Luna regit menſes: huius quoq; tempora menſis
 Finit auentino Luna colenda iugo.

A Lma faue dixi geminorum mater amorum:
Ad uatem uultus rettulit illa ſuos.
Quid tibi ait mecum? certe maiora canebas:
Num uetus in molli pectore uulnus habes?
S cis dea reſpondi de uulnere: riſit: & aër
Protinus ex illa parte ſerenus erat.
S aucius, aut ſanus, nunquã tua ſigna reliqui:
Tu mihi propoſitum: tu mihi ſemper opus.
Quæ decuit primis ſine crimine luſimus annis:
Nunc teritur noſtris area maior equis.
T empora cum cauſis annalibus eruta priſcis,
Lapſaq́; ſub terras, ortaq́; ſigna cano.
V enimus ad quartum, quo tu celeberrima, menſem:
Et uatem, & menſem, ſcis Venus eſſe tuos.
M ota Cytherea eſt: leuiter mea tempora myrto
Contigit: & cœptum perfice dixit opus.
S enſimus: & cauſæ ſubito patuere dierum:
Dum licet: & ſpirant flamina: nauis eat.
S iqua tamen pars te de faſtis tangere debet
Cæſar: in Aprili quod tuearis, habes.
H ic ad te magna deſcendit origine menſis:
Et fit adoptiua nobilitate tuus.
H oc pater Iliades, cum longum ſcriberet annum:
Vidit: & authores rettulit ipſe ſuos.
V tq́; fero Marti primam dedit ordine ſortem:
Quod ſibi naſcendi proxima cauſa fuit:

Sic Venerem gradibus multis in gente repertam
Alterius uoluit menſis habere locum:
Principiumq́; ſui generis, reuolutaq́; quærens
Sæcula, cognatos uenit aduſq; deos.
Dardanon Electra quis neſcit Atlantide natum?
Scilicet Electram concubuiſſe Ioui?
Huius Erichthonius: tros eſt generatus ab illo:
Aſaracum creat hic: Aſaracusq́; Capyn.
Proximus Anchiſes: cum quo commune parentis
Non dedignata eſt nomen habere Venus.
Hinc ſatus Aeneas: pietas ſpectata per ignes:
Sacra, patremq; humeris, altera ſacra, tulit.
Venimus ad felix aliquando nomen Iuli:
Vnde domus teucros Iulia tangit auos.
Poſthumus hinc: qui, quod ſyluis eſt natus in altis,
Syluius in latia gente uocatus erat.
Isq́; Latine tibi pater eſt: ſubit Alba Latinum:
Proximus eſt titulis Epytus Alba tuis.
Ille dedit captæ repetita uocabula troiæ:
Et tuus eſt idem Calpete factus auus.
Cumq́; patris regnum poſt hunc Tyberinus habe
Dicitur in touſcæ gurgite merſus aquæ: (ret:
Iam tamen Agrippam natum, Remulumq́; nepotē
Viderat: in Remulum fulmina miſſa ferunt.
Venit Auentinus poſt hos: locus unde uocatur
Mons quoq;: poſt illum tradita regna Procæ:
Quem ſequitur duri Numitor germanus Amuli.
Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.
Enſe cadit patrui Lauſus: placet Ilia Marti:
Teq́; parit gemino iuncte Quirine Remo.

I lle ſuos ſemper Venerem, Martemq́; parentes
Dixit: & emeruit uocis habere fidem:
N e'ue ſecuturi poſſent neſcire nepotes:
Tempora dis generis continuata dedit.
S ed Veneris menſem graio ſermone notatum
Auguror: a' ſpumis eſt dea dicta maris.
N ec tibi ſit mirum græco rem nomine dici:
Itala nam tellus græcia maior erat.
V enerat Euander plena cum claſſe ſuorum:
Venerat Alcides: graius uterq; genus.
H oſpes auentinis armentum pauit in herbis
Clauiger: & tanto eſt Albula pota deo.
D ux quoq; Naritius: teſtes Leſtrygones extant:
Et quod adhuc Circæs nomina littus habet.
E t iam Telegoni, iam mœnia Tyburis udi
Stabant: argolicæ quæ poſuere manus.
V enerat Atrides fatis agitatus Haleſus:
A' quo ſe dictam terra Phaliſca putat.
A dijce troianæ ſuaſorem Antenora pacis:
Et generum Oeniden appule Daune tuum.
S erus ab iliacis, & poſt Antenora flammis
Attulit Aeneas in loca noſtra deos.
H uius erat Solemus phrygia comes unus ab Ida:
A' quo Sulmonis mœnia nomen habent.
S ulmonis gelidi patriæ Germanice noſtræ:
Me miſerum ſcythico quàm procul illa ſolo eſt.
E rgo age: tam longas ſed ſupprime muſa querelas:
Non tibi ſunt mœſta ſacra canenda lyra.
Q uò non liuor adit? ſunt qui tibi menſis honorem
Eripuiſſe uelint, inuideantq́; Venus.

N am, quia Ver aperit tunc omnia: denſaq́; cedit
  Frigoris aſperitas: fœtaq́; terra patet:
A prilem memorant ab aperto tempore dictum.
  Quem Venus iniecta uendicat alma manu.
I lla quidem totum digniſſima temperat annum:
  Illa tenet nullo regna minora deo:
I uraq́; dat cœlo, terræ, & natalibus undis:
  Perq́; ſuos coitus continet omne genus:
I lla deos omnes (longum eſt numerare) creauit:
  Illa ſatis cauſas, arboribusq́; dedit:
I lla rudes animos hominum contraxit in unum:
  Et docuit iungi cum pare quenq; ſua.
Quid genus omne creat uolucrũ niſi blãda uoluptas?
  Nec coëant pecudes: ſi leuis abſit amor.
C um mare trux aries cornu decertat: & idem
  Frontem dilectæ lædere parcit ouis.
D epoſita ſequitur taurus feritate iuuencam:
  Quem toti ſaltus, quem nemus omne tremit.
V is eadem lato quodcunq; ſub æquore uiuit,
  Seruat: & innumeris piſcibus implet aquas.
P rima feros habitus homini detraxit: ab illa
  Venerunt cultus, mundaq́; cura ſolo.
P rimus amans carmen uigilatum nocte negata
  Dicitur ad clauſas concinuiſſe fores:
E loquiumq́; fuit duram exorare puellam:
  Proq́; ſua cauſa quiſq; diſertus erat.
M ille per hanc artes notæ: ſtudioq́; placendi,
  Quæ latuere prius, multa reperta ferunt.
H anc quiſquam titulo menſis ſpoliare ſecundi
  Audeat? à nobis ſit furor iſte procul.

Quid quod ubiq; potens, tēplisq́; frequentibus aucta,
Vrbe tamen noſtra ius dea maius habet.
Pro troia romane tua Venus arma ferebat:
Cum gemuit teneram cuſpide læſa manum:
Cœleſteſq́; duas Troiano iudice uicit:
(Ah nolim uictas hoc meminiſſe deas)
Aſſaraciq́; nurus dicta eſt: ut ſcilicet olim
Magnus Iuleos Cæſar haberet auos.
Nec Veneri tempus, quàm uer erat aptius ullum:
Vere nitent terræ: uere remiſſus ager.
Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt:
Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.
Et formoſa Venus formoſo tempore digna eſt:
Vtq́; ſolet, Marti continuata ſuo eſt.
Vere monet curuas materna per æquora puppes
Ire: nec hybernas iam timuiſſe minas.
Rite deam colitis latiæ matreſq́;, nuruſq;,
Et uos, queis uittæ, longaq́; ueſtis abeſt.
Aurea marmoreo redimicula demite collo:
Nunc alij flores, nunc noua danda roſa eſt.
Vos quoq; ſub uiridi myrto iubet illa lauari:
Cauſaq́; cur iubeat, diſcite, certa ſubeſt.
Littore ſiccabat rorantes nuda capillos:
Viderunt Satyri turba proterua deam.
Senſit: & oppoſita texit ſua corpora myrto:
Tuta fuit facto: uoſq́; referre iubet.
Diſcite nunc quare fortunæ thura uirili
Detis eo, gelida qui locus humet aqua.
Accipit ille locus poſito uelamine cunctas:
Et uitium nudi corporis omne uidet.

Vt tegat hoc,cæletq́; uiros,fortuna uirilis
Præſtat:& hoc paruo thure rogata facit.
Nec pigeat tritum niueo cum lacte papauer
Sumere:& expreſſis mella liquata fauis.
Cum primum cupido Venus eſt deducta marito:
Hoc bibit:ex illo tempore nupta fuit.
Illam ſupplicibus uerbis placate:ſub illa
Et forma,& mores,& bona fama manet.
Roma pudicitia proauorum tempore lapſa eſt:
Cumæam ueteres conſuluiſtis anum.
Templa iubet fieri Veneri:quibus ordine factis,
Inde Venus uerſo numine corda tenet.
Semper ad Aeneadas placido pulcherrima uultu
Reſpice:totq́; tuas diua tuere nurus.
Dum loquor elatæ metuendus acumine caudæ
Scorpius in uirides præcipitatur aquas.
Nox ubi tranſierit:cœlumq́; rubeſcere primo
Cœperit:& tactæ rore querentur aues:
Semuſtamq́; facem uigilata nocte uiator
Ponet:& ad ſolitum ruſticus ibit opus:
Pleiades incipient humeros releuare paternos:
Quæ ſeptem dici,ſex tamen eſſe ſolent.
Seu quod in amplexus ſex hinc uenere deorum:
Nam Steropen Marti concubuiſſe ferunt:
Neptuno Halcyonen,et te formoſa Celæno:
Maian,& Electram,Taigetamq́; Ioui:
Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit:
Pœnitet:& facti ſola pudore latet.
Siue quod Electra Troiæ ſpectare ruinas
Non tulit:ante oculos oppoſuitq́; manum.

Ter ſine perpetuo cœlum uerſetur in axe:
Ter iungat Titan, ter'q; reſoluat equos:
Protinus inflexo berecynthia tibia cornu
Flabit: & Idææ feſta parentis erunt.
Ibunt ſemimares: & inania tympana tundent:
Aera'q; tinnitus ære repulſa dabunt.
Ipſa ſedens molli comitum ceruice feretur
Vrbis per medias exululata uias.
Scena ſonat: ludi'q; uocant: ſpectate Quirites:
Et fora marte ſuo litigioſa uacent.
Quærere multa libet: ſed me ſonus æris acuti
Terret: & horrendo lotos adunca ſono.
Da dea quam ſciter. doctas cybeleïa neptes
Vidit: & has curæ iuſſit adeſſe meæ.
Pandite mandati memores Heliconis alumnæ
Gaudeat aſſiduo cur dea magna ſono.
Sic ego: ſic Erato, (menſis cythereïus illi
Ceſſit: quod teneri nomen amoris habet)
Reddita Saturno ſors hæc erat. optime regum
A nato ſceptris excutiere tuis.
Ille ſuam metuens, ut quæq; erat edita, prolem
Deuorat: immerſam uiſceribus'q; tenet.
Sæpe Rhea queſta eſt toties fœcunda, nec unquam
Mater: & indoluit fertilitate ſua.
Iuppiter ortus erat: pro magno teſte uetuſtas
Creditur: acceptam parce mouere fidem.
Veſte latens ſaxum cœleſti gutture ſedit:
Sic genitor fatis decipiendus erat.
Ardua iandudum reſonat tinnitibus Ide:
Tutus ut infanti uagiat ore puer.

P ars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes:
Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.
R es latuit patrem: priſcíq; imitamina facti
Aera deæ comites, raucáq; terga mouent.
C ymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant:
Tibia dat phrygios, ut dedit ante, modos.
D eſierat: cœpi: cur huic genus acre leonum
Præbeat inſolitas ad iuga curua iubas?
D eſieram: cœpit: feritas mollita per illam
Creditur: id curru teſtificata ſuo eſt.
A t cur turrifera caput eſt onerata corona?
An primis turres urbibus illa dedit?
A nnuit: unde uenit dixi ſua membra ſecandi
Impetus? ut tacui: Pieris orſa loqui.
P hryx puer in ſyluis facie ſpectabilis altis
Turrigeram caſto iunxit amore deam.
H unc ſibi ſeruari uoluit: ſua templa tueri:
Et dixit, ſemper fac puer eſſe uelis.
I lle fidem iuſſis dedit: & ſi mentiar, inquit:
Vltima, qua fallam, ſit uenus illa mihi.
F allit: & in nympha Sangaride deſinit eſſe
Quod fuit: hinc pœnas exigit ira deæ.
N aiada uulneribus ſuccidit in arbore factis:
Illa perit: fatum Naiados arbor erat.
H ic furit: & credens thalami procumbere tectum
Effugit: & curſu dindyma ſumma petit.
E t modo tolle faces, remoue modo uerbera, clamat:
Sæpe palæſtinas iurat adeſſe deas.
I lle etiam ſaxo corpus laniauit acuto:
Longáq; in immundo puluere tracta coma eſt.

Voxq́; fuit, merui: meritas do ſanguine pœnas:
Ah pereant partes: quæ nocuere mihi.
Ah pereant dicebat adhuc: onus inguinis aufert:
Nullaq́; ſunt ſubito ſigna relicta uiri.
Venit in exemplum furor hic: mollesq́; miniſtri
Cædunt iactatis uilia membra comis.
Talibus aoniæ facunda uoce camœnæ
Reddita quæſiti cauſa furoris erat.
Hoc quoq; dux operis moneas precor: unde petita
Venerit: an noſtra ſemper in urbe fuit?
Dindymon, & Cybelen, & amœnam fontibus Iden
Semper, & Iliacas mater amauit opes.
Cum troiam Aeneas italos portaret in agros:
Eſt dea ſacriferas penè ſecuta rates.
Sed non dum fatis latio ſua numina poſci
Senſerat: aſſuetis ſubſtiterat́q; locis.
Poſt, ut Roma potens opibus iam ſæcula quinq;
Vidit: & edomito ſuſtulit orbe caput.
Carminis Euboici fatalia uerba ſacerdos
Inſpicit: inſpectum tale fuiſſe ferunt.
Mater abeſt: matrem iubeo romane requiras:
Cum ueniet: caſta eſt accipienda manu.
Obſcuræ ſortis patres ambagibus errant:
Quæue parens abſit, quóue petenda loco.
Conſulitur Pæan: diuûmq; accerſite matrem
Inquit: in Idæo eſt inuenienda iugo.
Mittuntur proceres: phrygiæ tunc ſceptra tenebat
Attalus: auſonijs rem negat ille uiris.
Mira canam: longo tremuit cum murmure tellus:
Et ſic eſt adytis diua locuta ſuis.

I pſa peti uolui:nec ſit mora:mitte uolentem:
Dignus Roma locus,quo deus omnis eat.
I lle ſoni terrore pauens, proficiſcere dixit:
Noſtra eris:in phrygios roma refertur auos.
P rotinus innumeræ cædunt pineta ſecures.
Illa quibus fugiens phryx pius uſus erat.
M ille manus coëunt:& picta coloribus uſtis
Cœleſtum matrem concaua puppis habet.
I lla ſui per aquas fertur tutiſſima nati:
Longaq; phrixeæ ſtagna ſororis adit.
R hœteumq; capax,ſigeaq; littora tranſit:
Et Tenedon ueteres Eetionis opes.
C yclades excipiunt,Leſbo poſt terga relicta:
Quaq; Caryſteis frangitur unda uadis.
T ranſit & Icarium:lapſas ubi perdidit alas
Icarus:& uaſtæ nomina fecit aquæ.
T unc læua Creten,dextra Pelopeïdas undas
Deſerit:& Veneri ſacra Cythæra petit.
H inc mare trinacrium,candens ubi tingere ferrum
Brontes,& Steropes,Acmonidesq; ſolent:
A equoraq; afra legit:Sardoaq; regna ſiniſtris
Reſpicit a remis:Auſoniamq; tenet.
H oſtia contigerat:qua ſe Tyberinus in altum
Diuidit:& campo liberiore natat.
O mnis eques,miſtaq; grauis cum plebe ſenatus
Obuius ad thuſci fluminis ora uenit.
P rocedunt pariter matres,natiq;,uiriq;:
Quæq; colunt ſanctos uirginitate focos.
S edula fune uiri contento brachia laſſant:
Vix ſubit aduerſas hoſpita nauis aquas.

Sicca diu fuerat tellus: ſitis uſſerat herbas:
Sedit limoſo preſſa carina uado.
Quiſquis adeſt operi, plus quàm pro parte laborat:
Adiuuat & fortes uoce ſonante manus.
Illa uelut medio ſtabilis ſedet inſula ponto:
Attoniti mõſtro ſtantq́;, pauentq; uiri.
Claudia quinta genus Clauſo referebat ab alto:
Nec facies impar nobilitate fuit.
Caſta quidem (ſed non eſt credita) rumor iniquus
Læſerat: & falſi criminis acta rea eſt.
Cultus, & ornatis uarie prodiſſe capillis,
Obfuit: ad rigidos promptaq́; lingua ſenes.
Conſcia mens recti famæ mendacia ridet:
Sed nos in uitium credula turba ſumus.
Hæc ubi caſtarum proceſſit ab agmine matrum:
Et manibus puram fluminis hauſit aquam:
Ter caput irrorat: ter tollit ad æthera palmas:
Quicunq; aſpiciunt mente carere putant.
Summiſſoq́; genu, uultus in imagine diuæ
Fixit: & hos edit crine iacente ſonos.
Supplicis alma tuæ genitrix fœcunda deorum
Accipe ſub certa conditione preces.
Caſta negor: ſi tu damnas: meruiſſe fatebor:
Morte luam pœnas iudice uicta dea.
Sed ſi crimen abeſt: tu noſtræ pignora uitæ
Re dabis: & caſtas caſta ſequêre manus.
Dixit: & exiguo funem conamine traxit:
(Mira, ſed in ſcena teſtificata loquor)
Mota dea eſt: ſequiturq́; ducem: laudatq́; ſequendo:
Index lætitiæ fertur ad aſtra ſonus.

F luminis ad flexum ueniunt: Tyberina priores
Atria dixerunt: unde ſiniſter abit.
N ox aderat: querno religant in ſtipite funem:
Dantq; leui ſomno corpora functa cibo.
L ux aderat: querno ſoluunt a ſtipite funem:
Ante tamen poſito thura dedere foco.
A nte coronarunt puppem: & ſine labe iuuencam
Mactarunt, operum, coniugijq; rudem.
E ſt locus: in Tyberim quo lubricus influit Almo:
Et nomen magno perdit in amne minor.
I llic purpurea canus cum ueſtē ſacerdos
Almonis, dominam, ſacraq; lauit aquis.
E xululant comites: furioſaq; tibia flatur:
Et feriunt molles taurea terga manus.
C laudia præcedit læto celeberrima uultu,
Credita uix tandem teſte pudica dea.
I pſa ſedens plauſtro porta eſt inuecta capena:
Sparguntur iunctæ flore recente boues.
N aſica accepit: templi non perſtitit author:
Auguſtus nunc eſt: ante Metellus erat.
S ubſtitit hic Erato: mora fit: ſic cætera quæro:
Dic inquam, parua cur ſtipe quærat opes?
C ontulit æs populus, de quo delubra Metellus
Fecit ait: dandæ mos ſtipis inde manet.
C ur uicibus factis ineunt conuiuia quæro:
Tunc magis indictas concelebrantq; dapes.
Q uod bene mutarit ſedem Berecynthia dixit:
Captant mutatis ſedibus omen idem.
I nſtiteram quare primi megaleſia ludi
Vrbe forent noſtra: cum dea (ſenſit enim)

Illa deos inquit peperit: cæſſere parenti:
Principiumq́; dati mater honoris habet.
Cur igitur gallos, qui ſe excidêre, uocamus?
Cum tantum à phrygia gallica diſtet humus?
Inter ait uiridem cybelen, altasq́; celænas
Amnis it inſana nomine gallus aqua.
Qui bibit inde, furit: procul hinc diſcedite, queis eſt
Cura bonæ mentis: qui bibit inde, furit.
Non pudet herboſum dixi poſuiſſe moretum
In dominæ menſis? an ſua cauſa ſubeſt?
Lacte mero ueteres uſi narrantur & herbis:
Sponte ſua ſiquas terra ferebat: ait.
Candidus elixæ miſcetur caſeus herbæ:
Cognoſcat priſcos ut dea priſca cibos.
Poſtera cum cœlo motis Pallantias aſtris
Fulſerit: & niueos Luna leuarit equos:
Qui dicit, quondam ſacrata eſt colle Quirini
Hac fortuna die publica: uerus erit.
Tertia lux (memini) ludis erit: hac mihi quidam
Spectanti ſenior, contiguusq́; loco,
Hæc ait illa dies: libycis qua Cæſar in oris
Perfida magnanimi contudit arma Iubæ.
Dux mihi Cæſar erat: ſub quo meruiſſe tribunus
Glorior: officio præfuit ille meo.
Hanc ego militia ſedem, tu pace, paraſti
Inter bis quinos uſus honore uiros.
Plura locuturi ſubito ſubducimur imbre:
Pendula cœleſtes Libra mouebat aquas.
Ante tamen, quàm ſumma dies ſpectacula ſiſtat:
Enſifer Orion æquore merſus erit.

Proxima uictricem cum romam inſpexerit Eos,
Et dederit Phœbo ſtella fugata locum:
Circus erit pompa celeber, numeróq; deorum:
Primáq; uentoſis palma petetur equis.
Hinc Cereris ludi: non eſt opus indice cauſæ.
Sponte deæ munus, promeritúmq; patet.
Panis erant primis uirides mortalibus herbæ:
Quas tellus nullo ſollicitante dabat.
Et modo carpebant uiuax e'ceſpite gramen:
Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant.
Poſtmodo glans nata eſt: bene erat iá glande repta:
Duráq; magnificas quercus habebat opes.
Prima Ceres homine ad meliora alimenta uocato
Mutauit glandes utiliore cibo.
Illa iugo tauros collum præbere coëgit:
Tunc primum ſoles eruta uidit humus.
Aes erat in pretio: chalybis iam maſſa placebat:
Heu heu perpetuo debuit illa tegi.
Pace Ceres læta eſt: & uos orate coloni
Perpetuam pacem, pacificúmq; ducem.
Farra deæ, micæq; licet ſalientis honorem
Detis, & in ueteres thurea grana focos.
Et ſi thura aberunt: unctas accendite tedas:
Parua bonæ Cereri, ſint modo caſta, placent.
A boue ſuccincti cultros remouete miniſtri:
Bos aret: ignauam ſacrificate ſuem.
Apta iugo ceruix non eſt ferienda ſecuri:
Viuat: & in dura ſæpe laboret humo.
Exigit ipſe locus, raptus ut uirginis edam:
Plura recognoſces: pauca docendus eris.

Terra tribus ſcopulis uaſtum procurrit in æquor
Trinacris, à poſitu nomen adepta loci:
Grata domus Cereri: multas ea poſſidet urbes:
In quibus eſt culto fertilis Enna ſolo.
Frigida cœleſtum matres Arethuſa uocarat:
Venerat ad ſacras & dea flaua dapes.
Filia, conſuetis ut erat comitata puellis:
Errabat nudo per ſua prata pede.
Valle ſub umbroſa locus eſt aſpergine multa
Humidus ex alto deſilientis aquæ.
Tot fuerant illic, quot habet natura, colores:
Pictáq; diſſimili flore nitebat humus.
Quam ſimul aſpexit: comites accedite dixit:
Et mecum plenos flore referte ſinus.
Præda puellares animos oblectat inanis:
Et non ſentitur ſedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è uimine nexos:
Hæc gremium, laxos degrauat illa ſinus.
Illa legit calthas: huic ſunt uiolaria curæ:
Illa papauereas ſubſecat ungue comas.
Has Hyacinthe tenes: illas Amarante moraris:
Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amant.
Plurima lecta roſa eſt: ſunt & ſine nomine flores:
Ipſa crocos tenues, liliáq; alba legit.
Carpendi ſtudio paulatim longius itur:
Et dominam caſu nulla ſecuta comes.
Hanc uidet: & uiſam patruus uelociter aufert:
Regnáq; cœruleis in ſua portat equis.
Illa quidem clamabat, Io cariſſima mater
Auferor: ipſa ſuos abſciderátq; ſinus.

Panditur interea diti uia: nanq; diurnum
Lumen inaſſueti uix patiuntur equi.
At chorus æqualis, cumulatis flore caniſtris,
Perſephone clamant ad tua dona ueni.
Vt clamata ſilet: montes ululatibus implent:
Et feriunt mœſta pectora nuda manu.
Attonita eſt plägore Ceres: modo uenerat Ennam:
Nec mora, me miſeram, filia clamat ubi es?
Mentis inops rapitur: ut quas audire ſolemus.
Threicias fuſis Mænadas ire comis.
Vt uitulo mugit ſua mater ab ubere rapto:
Et quærit fœtus per nemus omne ſuos:
Sic dea nec retinet gemitus: & concita curſu
Fertur: & è campis incipit Enna tuis.
Inde puellaris nacta eſt ueſtigia plantæ:
Et preſſam noto pondere uidit humum.
Forſitan illa dies errorum ſumma fuiſſet:
Si non turbaſſent ſigna reperta ſues.
Iamq́; leontinos, amſenáq; flumina curſu
Præterit: & ripas herbifer Aci tuas.
Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi:
Et te uorticibus non adeunde Gela.
Liquerat Ortygiam, Megareáq;, Pantagiamq́;:
Quáq; Simethæas accipit æquor aquas:
Antráq; Cyclopum poſitis exuſta caminis:
Quiq; locus curuæ nomina falcis habet:
Himeráq;, et Didymen, Agrigentáq;, Tauromenonq́;:
Sacrorumq; Melam paſcua læta boum.
Hinc Camerin an adit, Thapſonq́;, et Eloria tempe:
Quáq; patet Zephyro ſemper apertus Eryx.

Iamq́; Peloriaden, Lilybeaq́;, iamq́; Pachynon,
Luſtrarat, terræ cornua prima ſuæ.
Quacunq; ingreditur, miſeris loca cuncta querelis
Implet: ut amiſſum cum gemit ales Ityn.
Perq́; uices modo Perſephone, modo filia clamat,
Clamat: & alternis nomen utrunq; ciet.
Sed neq; Perſephone Cererem, nec filia matrem
Audit: & alternis nomen utrunq; perit.
Vnaq́;, paſtorem uidiſſet, an arua colentem:
Vox erat: hac greſſus ecqua puella tulit?
Iam color unus ineſt rebus: tenebriſq́; teguntur
Omnia: iam uigiles conticuere canes:
Alta iacet uaſti ſuper ora Typhoëos Aetna:
Cuius anhelatis ignibus ardet humus:
Illic accendit geminas pro lampade pinus:
Hinc Cereris ſacris nunc quoq; teda datur.
Eſt ſpecus exeſi ſtructura pumicis aſper,
Non homini regio, non adeunda feræ:
Quò ſimulac uenit, frenatos curribus angues
Iunxit: & æquoreas ſicca pererrat aquas.
Effugit ad ſyrteis: & te Zanclæa Charybdis:
Et uos Niſæi naufraga monſtra canes:
Adriacumq́; patens late, bimaremq́; Corinthon:
Sic uenit ad portus Attica terra tuos.
Hic primum gelido ſedit mœſtiſſima ſaxo:
Illud Cecropidæ nunc quoq; triſte uocant.
Sub Ioue durauit multis immota diebus,
Et lunæ patiens, & pluuialis aquæ.
Fors ſua cuiq; loco eſt: qui nunc Cerealis Eleuſis
Dicitur: hic Celei rura fuere ſenis.

Ille domum glandes, excuſſáq; mora rubetis
Portat, & arſuris arida ligna focis.
Filia parua duas redigebat monte capellas:
Et tener in cunis filius æger erat.
Mater ait uirgo (mota eſt dea nomine matris)
Quid facis in ſolis incomitata locis?
Perſtitit & ſenior, quamuis onus urget: & orat
Tecta ſuæ ſubeat quantulacunq; caſæ.
Illa negat: ſimularat anum: mitráq; capillos
Preſſerat: inſtanti talia dicta refert.
Soſpes eas, ſemperq; parens: mihi filia rapta eſt:
Heu melior quanto ſors tua ſorte mea eſt.
Dixit: et ut lachrymæ (neq; enim lachrymare deorum eſt)
Decidit in tepidos lucida gutta ſinus.
Flent pariter molles animis uirgóq;, ſenexq;:
E quibus hæc iuſti uerba fuere ſenis.
Sic tibi, quam raptam quæris, ſit filia ſoſpes:
Surge: nec exiguæ deſpice tecta caſæ.
Cui dea ſic inquit: ſciſti qua cogere poſſes:
Séq; leuat ſaxo: ſubſequitúrq; ſenem.
Dux comiti narrat quàm ſit ſibi filius æger:
Nec capiat ſomnos: inuigilétq; malis.
Illa ſoporiferum paruos initura penates
Colligit agreſti lene papauer humo.
Dum legit: oblito fertur guſtaſſe palato:
Longámq; imprudens exſoluiſſe famem.
Quæ quia principio poſuit ieiunia noctis:
Tempus habent menſæ ſydera uiſa ſibi.
Limen ut intrauit: luctus uidet omnia plena:
Iam ſpes in puero nulla ſalutis erat.

M atre ſalutata (mater Menalina uocatur)
Iungere dignata eſt os puerile ſuo.
P allor abit: ſubitaſq; uident in corpore uires:
Tantus cœleſti uenit ab ore uigor.
T ota domus læta eſt: hoc eſt materq́;, paterq;,
Nataq́;: tres illi tota fuere domus.
M ox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte,
Pomaq́;, & in teneris aurea mella fauis.
A bſtinet alma Ceres: ſomniq́; papauera cauſam
Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.
N octis erat medium: placidiq́; ſilentia ſomni:
Triptolemum gremio ſuſtulit illa ſuo:
T erq́; manu permulſit eum: tria carmina dixit:
Carmina mortali non referenda ſono:
I nq́; foco corpus pueri uiuente fauilla
Obruit: humanum purget ut ignis onus.
E xcutitur ſomno ſtulte pia mater: & amens
Quid facis? exclamat: membraq́; ab igne rapit.
C ui dea dum non uis, dixit, ſcelerata fuiſti:
Irrita materno ſunt mea dona metu.
I ſte quidem mortalis erit: ſed primus arabit:
Et ſeret: & culta præmia tollet humo.
D ixit: & egrediens nubem trahit: inq́; dracones
Tranſit: & alifero tollitur axe Ceres.
S union expoſitum, Pyreaq́; tuta receſſu
Linquit: & in dextrum quæ iacet ora latus.
H inc init Aegæum: quo Cycladas aſpiat omnes:
Ioniumq́; capax, Icariumq́; legit:
P erq́; urbes Aſiæ longum petit Helleſpontum:
Diuerſumq́; locis alta pererrat iter.

Nam modo thurilegos Arabas, modo deſpicit Indos:
Hinc libs, hinc Meroë, ſiccáq; terra ſubeſt.
Nunc adit heſperios, Rhenum, Rhodanúq;, Padúq;,
Teq; future pater Tybri potentis aquæ.
Quo feror? immenſum eſt erratas dicere terras:
Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
Errat & in cœlo: liquidiq; immunia ponti
Alloquitur gelido proxima ſigna polo.
Parrhaſides ſtellæ (nanq; omnia noſſe poteſtis:
Aequoreas nunquam cum ſubeatis aquas)
Perſephonen natam miſeræ monſtrate parenti.
Dixerat: huic Helice talia uerba refert.
Crimine nox uacua eſt: Solem de uirgine rapta
Conſule: qui late facta diurna uidet.
Sol aditus quam quæris, ait, ne uana labores:
Nupta Iouis fratri tertia regna tenet.
Queſta diu ſecum ſic eſt affata Tonantem:
Maximaq; in uultu ſigna dolentis erant.
Si memor es de quo mihi ſit Proſerpina nata:
Dimidium curæ debet habere tuæ.
Orbe pererrato, ſola eſt iniuria facti
Cognita: commiſſi præmia raptor habet.
At neq; Perſephone digna eſt prædone marito:
Nec gener hoc nobis more parandus erat.
Quid grauius uictore Gyge captiua tuliſſem?
Quàm nunc te cœli ſceptra tenente tuli?
Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ:
Reddat: & emendet facta priora nouis.
Iuppiter hanc lenit: factumq; excuſat amore:
Nec gener eſt nobis ille pudendus ait.

N on ego nobilior: poſita eſt mihi regia cœlo:
Poſſidet alter aquas: alter inane Chaos.
Quod ſi forte tibi non eſt mutabile pectus:
Stat'q; ſemel iuncti rumpere uincla tori:
H oc quoq; tentemus: ſiquidem ieiuna remanſit:
Sin minus: Inferni coniugis uxor erit.
T artara iuſſus adit ſumptis Caducifer alis:
Spe'q; redit citius: certa'q; uiſa refert.
R apta tribus dixit ſoluit ieiunia granis:
Punica quæ in lento cortice poma tegunt.
N on ſecus indoluit, quàm ſi modo rapta fuiſſet,
Mœſta parens: longa uix'q; refecta mora eſt.
A tq;, ita nec nobis cœlum eſt habitabile, dixit:
Tartarea recipi me quoq; ualle iube.
E t factura fuit: pactus niſi Iuppiter eſſet,
Bis tribus ut cœlo menſibus illa foret.
T unc demum uultum'q; Ceres, animum'q; recepit:
Impoſuit'q; ſuæ ſpicea ſerta comæ:
L arga'q; prouenit ceſſatis meſſis in aruis:
Et uix congeſtas area cepit opes.
A lba decent Cererem: ueſtes cerealibus albas
Sumite: nunc pulli uelleris uſus abeſt.
O ccupat Apriles Idus cognomine uictor
Iuppiter: hac illi ſunt data templa die.
H ac quoq;, ni fallor, populo digniſſima noſtro
Atria libertas cœpit habere ſua.
L uce ſecutura tutos pete nauita portus:
Ventus ab occaſu grandine miſtus erit.
S it licet, & fuerit: tamen hac mutinenſia Cæſar
Grandine militia contudit arma ſua.

Tertia poſt Veneris cum lux ſurrexerit Idus:
Pontifices forda ſacra litate boue.
Forda ferens bos eſt fœcundáq; dicta ferendo:
Hinc etiam fœtus nomen habere putant.
Nunc grauidum pecus eſt: grauidæ quoq; ſemine terræ:
Telluri plenæ uictima plena datur.
Pars cadit arce Iouis: terdenas curia uaccas
Accipit: & largo ſparſa cruore madet.
Aſt ubi uiſceribus uitulos rapuere miniſtri:
Sectáq; fumoſis exta dedere focis:
Igne cremat uitulos quæ natu maxima uirgo eſt:
Luce Palis populos purget ut ille cinis.
Rege Numa fructu non reſpondente labori
Irrita decepti uota colentis erant.
Nam modo ſiccus erat gelidis aquilonibus annus:
Nunc ager aſſidua luxuriabat aqua.
Sæpe Ceres primis dominum fallebat in herbis:
Et leuis obſeſſo ſtabat auena ſolo:
Et pecus ante diem partus edebat acerbos:
Agnáq; naſcendo ſæpe necabat ouem.
Sylua uetus nulláq; diu uiolata ſecuri
Stabat, mænalio ſacra relicta deo.
Ille dabat tacitis animo reſponſa quieto
Noctibus: huic geminas rex Numa mactat oues.
Prima cadit Fauno: leni cadit altera Somno:
Sternitur in duro uellus utrunq; ſolo.
Bis caput intonſum fontana ſpargitur unda:
Bis ſua faginea tempora fronde tegit.
Vſus abeſt Veneris: nec fas, animalia menſis
Ponere: nec digitis annulus ullus ineſt.

V eſper ubi eſt: tectum ſupra noua uellera corpus
Ponit, adorato per ſua uerba deo.
I nterea placidam redimita papauere frontem
Nox uenit: & ſecum ſomnia nigra trahit.
F aunus adeſt: ouiumq; premens pede uellera duro
Edidit à dextro talia uerba toro.
M orte boum tibi rex tellus placanda duarum:
Det ſacris animas una iuuenca duas.
E xcutitur terrore quies: Numa uiſa reuoluit:
Et ſecum ambages, cæcaq; iuſſa refert.
E xpedit errantem nemori gratiſſima coniux:
Et dixit, grauidæ poſceris exta bouis.
E xta bouis grauidæ dantur: fœcundior annus
Prouenit: & fructum terra pecusq; ferunt.
H anc quondam Cytherea diem properantius ire
Iuſſit: & admiſſos præcipitauit equos:
V t titulum imperij quamprimum luce ſequenti
Auguſto iuueni proſpera ſigna darent.
S ed iam præteritas ubi quartus lucifer Idus
Reſpicit: hac Hyades dorida nocte tenent.
T ertia poſt hyadas cum lux erit orta remotas:
Carcere partitos circus habebit equos.
C ur igitur miſſæ iunctis ardentia tedis
Terga ferant uulpes: cauſa docenda mihi eſt.
F rigida Carſeolis nec oliuis apta ferendis
Terra, ſed ad ſegetes ingenioſus ager.
H ac ego pelignos natalia rura petebam
Parua, ſed aſſiduis humida ſemper aquis.
H oſpitis antiqui ſolitas intrauimus ædes:
Dempſerat emeritis iam iuga Phœbus equis.

Is mihi multa quidem, ſed & hæc narrare ſolebat:
Vnde meum præſens inſtrueretur opus.
Hoc ait in campo (campumq́; oſtendit) habebat
Rus breue cum duro parca colona uiro.
Ille ſuam peragebat humum: ſiue uſus aratri,
Seu curuæ falcis, ſiue bidentis erat.
Hæc modo uerrebat ſtantem tibicine uillam:
Nunc matris plumis oua fouenda dabat.
Aut uirides maluas, aut fungos colligit albos:
Aut humilem grato calfacit igne focum.
Et tamen aſſiduis exercet brachia telis:
Aduerſusq́; minas frigoris arma parat.
Filius huius erat primo laſciuus in æuo:
Addideratq́; annos ad duo luſtra duos.
Is capit extremi uulpem in conualle ſalicti:
Abſtulerat multas illa cohortis aues.
Captiuam ſtipula fœnoq́; inuoluit: & ignes
Admouet: urentes effugit illa manus.
Qua fugit, incendit ueſtitos meſſibus agros:
Damnoſis uires ignibus aura dabat.
Factum abijt: monimenta manent: nã uiuere captã
Nunc quoq; lex uulpem carſeolana uetat.
Vtq; luat pœnas genus hoc, cerealibus ardet:
Quoq́; modo ſegetes perdidit, ipſa perit.
Proxima cum ueniet terras uiſura patentes
Memnonis in roſeis lutea mater equis:
De duce lanigeri pecoris qui perdidit Hellen
Sol abit: egreſſo uictima maior adeſt.
Vacca ſit, an taurus, non eſt cognoſcere promptum:
Pars prior apparet: poſteriora latent.

Seu tamen eſt taurus, ſiue hoc eſt fœmina ſignum:
Iunone inuita munus amoris habet.
Nox abijt: oriturq́; aurora: palilia poſcor:
Non poſcor fruſtra: ſi fauet alma Pales.
Alma Pales faueas paſtoria ſacra canenti:
Proſequor officio ſi tua facta meo.
Certe ego de uitulo cinerem, ſtipulamq́; fabalem,
Sæpe tuli plena februa toſta manu.
Certe ego tranſilij poſitas ter in ordine flammas:
Virgaq́; rorales laurea miſit aquas.
Mota dea eſt: operiq́; fauet: naualibus exit
Puppis: habent uentos iam mea uela ſuos.
I pete uirginea populus ſuffimen ab ara:
Veſta dabit: ueſtæ munere purus eris.
Sanguis equi ſuffimen erit, uituliq́; fauilla:
Tertia res duræ culmen inane fabæ.
Paſtor oues ſaturas ad prima crepuſcula luſtret:
Vnda prius ſpargat, uirgaq́; uerrat humum.
Frondibus & fixis decorentur ouilia ramis:
Et tegat ornatas longa corona fores.
Cærulei fiant puro de ſulfure fumi:
Tactaq́; fumanti ſulfure balet ouis.
Vre mares oleas, tedamq́;, herbasq́; ſabinas:
Et crepet in medijs laurus aduſta focis.
Libaq́; de milio milij fiſcella ſequatur:
Ruſtica præcipue eſt hoc dea læta cibo.
Adde dapes in utranq; ſuas: dapibusq́; refectis
Syluicolam tepido lacte precare Palem.
Conſule dic pariter pecori, pecorisq́; magiſtris:
Effugiat ſtabulis noxa repulſa meis.

Siue ſacro paui: ſediue ſub arbore ſacra:
Pabulaq; in buſtis inſcia carpſit ouis:
Seu nemus intrauit uetitum: noſtris ue fugatæ
Sunt oculis nymphæ, ſemicaper'ue deus.
Si mea falx ramo lucum ſpoliauit opaco:
Vnde data eſt ægræ fiſcina frondis oui:
Da ueniam culpæ: nec, dum degrandinat, obſit
Agreſti fano ſuppoſuiſſe pecus.
Ne noceat turbaſſe lacus: ignoſcite nymphæ:
Mota quod obſcuras ungula fecit aquas.
Tu dea pro nobis fontes, fontana'q; placa
Numina: tu ſparſos per nemus omne deos.
Nec dryadas, nec nos uideamus labra Dianæ:
Nec Faunum, medio cum premit arua die.
Pelle procul morbos: ualeant homines'q;, gregesq;:
Et ualeant uigiles, prouida turba, canes.
Ne'ue minus multo redigam, quàm mane fuerunt:
Ne'ue gemam referens uellera rapta lupo.
Abſit iniqua fames: herbæ, frondes'q; ſuperſint:
Quæ'q; lauent artus, quæ'q; bibantur aquæ.
Vbera plena premam: referat mihi caſeus æra:
Dent'q; uiam liquido uimina rara ſero.
Sit'q; ſalax aries: concepta'q; ſemina coniux
Reddat: & in ſtabulis multa ſit agna meis.
Lana'q; proueniat nullas læſura puellas
Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
Quæ precor eueniant: & nos faciamus ad annum
Paſtorum dominæ grandia liba Pali.
His dea placanda eſt: hæc tu conuerſus ad ortus
Dic quater: & uiuo perlue rore manus.

Dum licet, appoſita ueluti cratere camella
Lac niueum potes, purpureamq́; ſapam.
Moxq́; per ardentes ſtipulæ crepitantis aceruos
Traijcias celeri ſtrenua membra pede.
Expoſitus mos eſt: moris mihi reſtat origo:
Turba facit dubium: cœptaq́; noſtra tenet.
Omnia purgat edax ignis: uitiumq́; metalli
Excoquit: idcirco cum duce purgat oues.
An, quia cunctarum contraria ſemina rerum
Sunt duo, diſcordes ignis & unda dei:
Iunxerunt elementa patres: aptumq́; putarunt
Ignibus, & ſparſa tangere corpus aqua.
An quod in his uitæ cauſa eſt: hæc perdidit exul:
His noua fit coniux: hæc duo magna putant.
(Vix equidem credo) ſunt qui Phaëthonta referri
Credant, & nimias Deucalionis aquas.
Pars quoq;, cum ſaxis paſtores ſaxa feribant:
Scintillam ſubito proſiliiſſe ferunt.
Prima quidem periijt: ſtipulis excepta ſecunda eſt:
Hoc argumentum flamma palilis habet.
An magis hunc morem pietas æneïa fecit?
Innocuum uicto cui dedit ignis iter.
Hoc tamen eſt uero propius: cum condita roma eſt:
Transferri iuſſos in noua tecta lares:
Mutanteſq́; domum tectis agreſtibus ignem.
Et ceſſaturæ ſuppoſuiſſe caſæ:
Per flammas ſalijſſe pecus: ſalijſſe colonos:
Quod fit natali nunc quoq; Roma tuo.
Ipſe locum uati caſus facit: urbis origo
Venit: ades factis magne Quirine tuis.

Iam

I am luerat pœnas frater Numitoris: & omne
Paſtorum gemino ſub duce uulgus erat.
C ontrahere agreſtes, & mœnia ponere utriq;
Conuenit: ambigitur mœnia ponat uter.
N il opus eſt dixit certamine Romulus ullo:
Magna fides auium eſt: experiamur aues.
R es placet: alter init nemoroſi ſaxa Palati:
Alter Auentinum mane cacumen init.
S ex Remus hic uolucres, bis ſex uidet ordine: pacto
Statur: & arbitrium Romulus urbis habet.
A pta dies legitur, qua mœnia ſignet aratro:
Sacra Palis ſuberant: inde mouetur opus.
F oſſa fit ad ſolidum: fruges iaciuntur in ima:
Et de uicino terra petita ſolo.
F oſſa repletur humo: plenæq; imponitur ara:
Et nouus accenſo fungitur igne focus.
I nde premens ſtiuam deſignat mœnia ſulco:
Alba iugum niueo cum boue uacca tulit.
V ox fuit hæc regis, condenti Iuppiter urbem,
Et genitor Mauors, Veſtaq; mater ades:
Q uosq; pium eſt adhibere deos, aduertite cuncti:
Auſpicibus uobis hoc mihi ſurgat opus.
L onga ſit huic ætas, dominæq; potentia terræ:
Sitq; ſub hac oriens, occiduusq; dies.
I lle precabatur: tonitru dedit omina leuo
Iuppiter: & leuo fulmina miſſa polo.
A ugurio læti iaciunt fundamina ciues:
Et nouus exiguo tempore murus erat.
H oc Celer urget opus: quẽ Romulus ipſe uocarat:
Sintq; Celer curæ dixerat iſta tuæ

N e'ue quis aut muros, aut factam uomere foſſam
Tranſeat: audentem talia dede neci.
Quod Remus ignorans humiles contemnere muros
Cœpit: & his populus dicere tutus erit?
N ec mora tranſiliјt: retro Celer occupat auſum:
Ille premit duram ſanguinolentus humum.
H æc ubi rex didicit: lachrymas introrſus obortas
Deuorat: & clauſum pectore uulnus habet.
F lere palàm non uult: exemplá'q; fortia ſeruat:
Sic'q; meos muros tranſeat hoſtis ait.
D at tamen exequias: nec iam ſuſpendere fletum
Suſtinet: & pietas diſſimulata patet.
O ſculá'q; applicuit poſito ſuprema pheretro:
Atq; ait, inuito frater adempte uale.
A rſuros'q; artus unxit: fecere quod ille
Fauſtulus, & mœſtas Acca ſoluta comas.
T unc iuuenes non dum facti fleuere Quirites:
Vltima plorato ſubdita flamma rogo eſt.
V rbs oritur (quis tunc hoc illi credere poſſet?)
Victorem terris impoſitura pedem.
C uncta regas: & ſis ſub magno Cæſare ſemper:
Sæpe etiam plures nominis huius habe.
E t quoties ſteteris domito ſublimis in orbe:
Omnia ſint humeris inferiora tuis.
D icta Pales nobis: idem uinalia dicam:
Vna tamen media eſt inter utranq; dies.
N umina uulgares Veneris celebrate puellæ:
Multa profeſſarum quæſtibus apta Venus.
P oſcite thure dato formam, populí'q; fauorem:
Poſcite blanditias, digná'q; uerba loco.

Cumq́; ſua dominæ date grata ſiſymbria myrto:
Textaq́; compoſita iuncea uincla roſa.
Templa frequentari collinæ proxima portæ
Nunc decet: a' ſiculo nomina colle tenet.
Utq́; Syracuſas arethuſidas abſtulit armis
Claudius: & bello te quoq; cepit Eryx:
Carmine uiuacis Venus eſt translata ſibyllæ:
Inq́; ſuæ ſtirpis maluit urbe coli.
Cur igitur feſtum Veneris uinalia dicant:
Quæritis: & quare ſit Iouis iſta dies.
Turnus, an Aeneas latiæ gener eſſet Amatæ
Bellum erat: hetruſcas Turnus adorat opes.
Clarus erat ſumptisq́; ferox Mezentius armis:
Et uel equo magnus, uel pede maior erat.
Quem Rutuli Turnusq́; ſuis aſciſcere tentant
Partibus: hæc contra dux ita thuſcus ait.
Stat mihi non paruo uirtus mea: uulnera teſtor,
Armaq́;: quæ ſparſi ſanguine ſæpe meo.
Qui petis auxilium, non grandia diuide mecum
Præmia, de lacubus proxima muſta tuis.
Nulla mora eſt operi: ueſtrũ dare: uincere noſtrũ eſt:
Quàm uelit Aeneas iſta negata mihi.
Annumerant Rutuli: Mezentius induit arma:
Induit Aeneas: alloquiturq́; Iouem.
Hoſtica Tyrrheno uota eſt uindemia regi:
Iuppiter e' latio palmite muſta feres.
Uota ualent meliora: cadit Mezentius ingens:
Atq; indignanti pectore plangit humum.
Uenerat Autumnus calcatis ſordidus uuis:
Redduntur merito debita uina Ioui.

Dicta dies hinc eſt uinalia: Iuppiter illa
Vendicat: & feſtis gaudet ineſſe ſuis.
Sex ubi, quæ reſtent, luces Aprilis habebit:
In medio curſu tempora ueris erunt.
Et fruſtra pecudem quæres Athamantidos Helles:
Signáq; dant imbres: exoriturq́; canis.
Hac mihi Nomentoromam cum luce redirem:
Obſtitit in media candida turba uia.
Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
Exta canis flammis, exta daturus ouis.
Protinus acceſſi: ritus ne neſcius eſſem:
Edidit hæc flamen uerba Quirine tuus.
Aſpera rubigo parcas cerealibus herbis:
Et tremat in ſumma lene cacumen humo.
Tu ſata ſyderibus cœli nutrita ſecundis
Creſcere, dum fiant falcibus apta, ſinas.
Vis tua non leuis eſt: quæ tu frumenta notaſti:
Mœſtus in amiſſis illa colonus habet.
Nec uenti tantum cereri nocuere, nec imbres:
Nec ſic marmoreo pallet aduſta gelu:
Quantum ſi culmos Titan incalfacit udos:
Tunc locus eſt iræ diua timenda tuæ.
Parce precor: ſcabraſq́; manus à meſſibus aufer:
Neúe noce cultis: poſſe nocere ſat eſt.
Nec teneras ſegetes, ſed durum amplectere ferrum:
Quodq́; poteſt alios perdere: perde prius.
Vtilius gladios, & tela nocentia carpes:
Nil opus eſt illis: otia mundus agit.
Sarcula nunc, duruſq́; bidens, & uomer aduncus
Ruris opes niteant: inquinet arma ſitus.

C onatuſq́; aliquis uagina ducere ferrum,
Aſtrictum longa ſentiat eſſe mora.
A t tu ne uiola cererem: ſemperq́; colonus
Abſenti poſſit ſoluere uota tibi.
D ixerat: à dextra uillis mantile ſolutis
Cumq́; meri patera thuris acerra fuit.
T hura focis, uinumq́; dedit, fibraſq́; bidentis:
Turpiaq́; obſcœnæ uidimus exta canis.
T um mihi, cur detur ſacris noua uictima quæris:
(Quæſieram) cauſam percipe flamen ait.
E ſt canis (Icarium dicunt) quo ſydere moto
Tota ſitit tellus: præripiturq́; ſeges.
P ro cane ſydereo canis hic imponitur aræ:
Et, qua re fiat, nil, niſi nomen, habet.
C um phrygis aſſaraci Tithonia fratre relicto
Suſtulit immenſo ter iubar orbe ſuum:
M ille uenit uarijs florum dea nexa coronis:
Scena ioci morem liberioris habet.
E xit & in Maias feſtum florale calendas:
Tunc repetam: nunc me grandius urget opus.
A ufert Veſta diem: cognati Veſta recepta eſt
Limine: ſic iuſti conſtituere patres.
P hœbus habet partem: Veſtæ pars altera ceſſit:
Quod ſupereſt illis, tertius ipſe tenet.
S tate palatinæ laurus: prætextaq́; quercus
Stet domus: æternos treis habet una deos.

Q Væritis unde putem Maio data nomina menſi:
Non ſatis eſt liquido cognita cauſa mihi.
V t ſtat, & incertus qua ſit ſibi neſcit eundum:
Cum uidet ex omni parte uiator iter:
S ic, quia poſſe datur diuerſas reddere cauſas:
Quò ferar ignoro: copiáq; ipſa nocet.
D icite quæ fontes aganippidos hippocrenes
Grata meduſæi ſigna tenetis equi.
D iſſenſere deæ: quarum Polyhymnia cœpit
Prima: ſilent aliæ: dictáq; mente notant.
P oſt Chaos, ut primũ data ſunt tria corpora mũdo:
Inq; nouas ſpecies omne receſſit opus:
P ondere terra ſuo ſubſedit: & æquora traxit:
At cœlum leuitas in loca ſumma tulit.
S ol quoq; cum ſtellis nulla grauitate retentus,
Et uos lunares exiluiſtis equi.
S ed neq; terra diu cœlo, neq; cætera Phœbo
Sydera cedebant: par erat omnis honor.
S æpe aliquis ſolio, quod tu Saturne tenebas:
Auſus de media plebe ſedere deus.
E t latus Oceano quiſquam deus aduena iunxit:
Tethys & extremo ſæpe recepta loco eſt.
D onec honor, placidóq; decens reuerentia uultu
Corpora legitimis impoſuere toris.
H inc ſata Maieſtas: quæ mundũ temperat omnem:
Quáq; die partu eſt edita: magna fuit.

N ec mora conſedit medio ſublimis olympo
Aurea purpureo conſpicienda ſinu.
C onſedere ſimul pudor & metus: omne uideres
Numen ad hanc uultus compoſuiſſe ſuos.
P rotinus intrauit mentes ſuſpectus honorum:
Fit pretium dignis: nec ſibi quiſq; placet.
H ic ſtatus in cœlo multos permanſit in annos:
Dum ſenior fatis excidit arce deus.
T erra feros partus immania monſtra Gigantes
Edidit auſuros in Iouis ire domum.
M ille manus illis dedit: & pro cruribus angues:
Atq; ait, in magnos arma mouete deos.
E xtruere hi montes ad ſydera ſumma parabant:
Et magnum bello ſollicitare Iouem.
F ulmina de cœli iaculatus Iuppiter arce
Vertit in authores pondera uaſta ſuos.
H is bene Maieſtas armis defenſa deorum
Reſtat: & ex illo tempore culta manet.
A ſſidet inde Ioui: Iouis eſt fidiſſima cuſtos:
Et præſtat ſine ui ſceptra tenenda Ioui.
V enit & in terras: coluerunt Romulus illam
Et Numa: mox alij, tempore quiſq; ſuo.
I lla patres in honore ſuo matresq; tuetur:
Illa comes pueris, uirginibusq; uenit.
I lla datos faſces commendat, eburq; curule:
Illa coronatis alta triumphat equis.
F inierat uoces Polyhymnia: dicta probarunt
Clioq;, & curuæ ſcita Thaleia lyræ.
E xcipit Vranie: fecere ſilentia cunctæ:
Et uox audiri nulla, niſi illa poteſt.

M agna fuit quondam capitis reuerentia cani:
Inq; ſuo pretio ruga ſenilis erat.
M artis opus iuuenes, animoſáq; bella gerebant:
Et pro dis aderant in ſtatione ſuis.
V iribus illa minor, nec habendis utilis armis
Conſilio patriæ ſæpe ferebat opem.
N ec niſi poſt annos patuit tunc curia ſeros:
Nomen & ætatis mite ſenatus habet.
I ura dabat populo ſenior: finitáq; certis
Legibus eſt ætas: unde petatur honos.
E t medius iuuenum non indignantibus ipſis
Ibat: & interior ſi comes unus erat.
V erba quis auderet coràm ſene digna rubore
Dicere? cenſuram longa ſenecta dabat.
R omulus hoc uidit: ſelectáq; corpora patres
Dixit: ad hos urbis ſumma relata nouæ eſt.
H inc ſua maiores tribuiſſe uocabula maio
Tangor: & ætati conſuluiſſe ſuæ.
E t Numitor dixiſſe poteſt, da Romule menſem
Hunc ſenibus: nec auum ſuſtinuiſſe nepos.
N ec leue propoſiti pignus ſucceſſit honoris:
Iunius à iuuenum nomine dictus adeſt.
T unc ſic neglectos edera redimita capillos
Prima ſui cœpit Calliopea chori.
D uxerat Oceanus quondam titanida Tethyn:
Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.
H inc ſata Pleïone cum cœlifero Atlante
Iungitur, ut fama eſt: Pleïadaſq; parit.
Q uarum Maia ſuas forma ſuperaſſe ſorores
Traditur: & ſummo concubuiſſe Ioui.

H æc enixa iugo cupreſſiferæ Cyllenes
 A etherium uolucri qui pede carpit iter.
A rcades hunc, Ladon'q; rapax, et Mænalus ingens
 Rite colunt, luna credita terra prior.
E xul ab Arcadia latios Euander in agros
 V enerat: impoſitos attulerat'q; deos.
H ic, ubi nunc roma eſt, orbis caput: arbor, et herbæ,
 Et paucæ pecudes, & caſa rara fuit.
Q uò poſtquam uentum eſt: conſiſtite præſcia mater,
 Nam locus imperij rus erit iſtud: ait.
E t matri, & uati paret nonacrius heros:
 I n'q; peregrina conſtitit hoſpes humo.
S acra'q; multa quidem, ſed Fauni prima bicornis
 H as docuit gentes, alipedis'q; dei.
S emicaper coleris cinctutis Faune lupercis:
 Cum luſtrant celebres uellera ſecta uias.
A t tu materno donaſti nomine menſem
 I nuentor curuæ furibus apte fidis.
N ec pietas hæc prima tua eſt: ſeptena putaris
 Pleïadum numero fila dediſſe lyræ.
H æc quoq; deſierat: laudata eſt uoce ſororum.
 Q uid faciam? turbæ pars habet omnis idem.
G ratia pieridum nobis æqualiter adſit:
 Nulla'q; laudetur plus'ue, minus'ue mihi.
A b Ioue ſurgat opus: prima mihi nocte uidenda
 Stella eſt in cunis officioſa Iouis.
N aſcitur oleniæ ſydus pluuiale Capellæ:
 Illa dati cœlum præmia lactis habet.
N ais Amalthea cretæa nobilis Ida
 Dicitur in ſyluis occuluiſſe Iouem.

H uic fuit hœdorum mater formoſa duorum
Inter dictæos conſpicienda greges:
C ornibus aërijs, atq; in ſua terga recuruis:
Vbere, quod nutrix poſſet habere Iouis.
L ac dabat illa deo: ſed fregit in arbore cornu:
Truncáq; dimidia parte decoris erat.
S uſtulit hoc nymphe: cinxitq; decentibus herbis:
Et plenum pomis ad Iouis ora tulit.
I lle ubi res cœli tenuit: ſolióq; paterno
Sedit: & inuicto nil Ioue maius erat.
S ydera nutricem nutricis fertile cornu
Fecit: quæ dominæ nunc quoq; nomen habent.
P ræſtitibus Maiæ laribus uidere calendæ
Aram conſtitui, paruáq; ſigna deûm.
V ouerat illa quidem Curius: ſed longa uetuſtas
Deſtruit: & ſaxo longa ſenecta nocet.
C auſa tamen poſiti fuerat cognominis illis:
Quod præſtant oculis omnia tuta ſuis.
S tant quoq; pro nobis: & præſunt mœnibus urbis:
Et ſunt præſentes: auxiliúmq; ferunt.
E t canis ante pedes ſaxo fabricatus eodem
Stabat: quæ ſtandi cum lare cauſa fuit?
S eruat uterq; domum: domino quoq; fidus uterq;:
Compita grata deo: compita grata cani:
E xagitant & lar & turba diania fures:
Peruigilantq; lares: peruigilantq; canes.
B ina gemellorum quærebam ſigna deorum
Viribus annoſæ facta caduca moræ:
M ille lares geniúmq; ducis, qui tradidit illos:
Vrbs habet: & uici numina trina colunt.

Quo feror? auguſtus menſis mihi carminis huius
Ius habet: interea diua canenda bona eſt.
Eſt moles natiua loco: res nomina fecit:
Appellant ſaxum: pars bona montis ea eſt.
Huic Remus inſtiterat fruſtra: quo tempore fratrī
Prima palatinæ regna dediſtis aues.
Templa patres illic oculos exoſa uiriles
Leniter accliui conſtituere iugo.
Dedicat hæc ueteris Clauſorum nominis hæres
Virgineo nullum corpore paſſa uirum.
Liuia reſtituit: ne non imitata maritum
Eſſet: & ex omni parte ſecuta uirum.
Poſtera cum roſeam pulſis Hyperionis aſtris
In matutinis lampada tollet equis:
Frigidus argeſtes ſummas mulcebit ariſtas:
Candidaq; à calabris uela dabuntur aquis.
At ſimul inducent obſcura crepuſcula noctem:
Pars Hyadum toto de grege nulla latet.
Ora micant tauri ſeptem radiantia flammis:
Nauita quas Hyadas graius ab imbre uocat.
Pars Bacchum nutriſſe putat: pars credidit eſſe,
Tethyos has neptes, Oceaniq; ſenis.
Nondum ſtabat Atlas humeros oneratus olympo:
Cum ſatus eſt forma conſpiciendus Hyas.
Hunc ſtirps Oceani maturis nixibus Aethra
Edidit, & nymphas: ſed prior ortus Hyas.
Dum noua lanugo eſt: pauidos formidine ceruos
Terret: & eſt illi præda benigna lepus.
At poſtquam uirtus annis adoleuit: in apros
Audet, & hirſutas comminus ire leas.

D umq́; petit latebras fœtæ catulosq́; leænæ:
Ipſe fuit libycæ præda cruenta leæ.
M ater Hyan,& Hyan mœſtæ fleuere ſorores,
Ceruicemq́; polo ſuppoſiturus Atlas.
V ictus uterq; parens tamen eſt pietate ſororum:
Illa dedit cœlum:nomina fecit Hyas.
M ater ades florum ludis celebranda iocoſis:
Diſtuleram partes menſe priore tuas.
I ncipis Aprili:tranſis in tempora Maij:
Alter te fugiens,cum uenit,alter habet.
C um tua ſint,cedantq́; tibi confinia menſum:
Conuenit in laudes ille uel ille tuas.
C ircus in hunc exit,clamataq́; palma theatris:
Hoc quoq; cum circi munere carmen eat.
I pſa doce quæ ſcis:hominum ſententia fallax:
Optima tu proprij nominis author eris.
S ic ego:ſic noſtris reſpondit diua rogatis:
Dum loquitur:uernas afflat ab ore roſas.
C hloris eram, quæ flora uocor:corrupta latino
Nominis eſt noſtri littera græca ſono.
C hloris eram Nymphe campi felicis: ubi audis
Rem fortunatis ante fuiſſe uiris.
Q uæ fuerit mihi forma,graue eſt narrare modeſtæ:
Sed generum matri repperit illa deum.
V er erat:errabam: Zephyrus conſpexit:abibam:
Inſequitur:fugio:fortior ille fuit.
E t dederat fratri boreas ius omne rapinæ,
Auſus erichthea præmia ferre domo.
V im tamen emendat dando mihi nomina nuptæ:
Inq́; meo non eſt ulla querela toro.

V ere fruor ſemper: ſemper nitidiſſimus annus:
Arbor habet frondes, pabula ſemper humus.
E ſt mihi fœcundus dotalibus hortus in agris:
Aura fouet: liquidæ fonte rigatur aquæ.
H unc meus impleuit generoſo flore maritus:
Atq; ait, arbitrium tu dea floris habe.
S æpe ego digeſtos uolui numerare colores:
Nec potui: numero copia maior erat.
R oſcida cum primum folijs excuſſa pruina eſt:
Et uariæ radijs intepuere comæ:
C onueniunt pictis incinctæ ueſtibus horæ:
Inq; leues calathos munera noſtra legunt.
P rotinus accedunt charites: nectuntq; coronas,
Sertaq; cœleſtes implicitura comas.
P rima per immenſas ſparſi noua ſemina gentes:
Vnius tellus ante coloris erat.
P rima therapnæo feci de ſanguine florem:
Et manet in folio ſcripta querela ſuo.
T u quoq; nomen habes cultos Narciſſe per hortos:
Infelix, quod non alter, & alter eras.
Q uid Crocon, aut Acin referã, Cinyraq; creatum?
De quorum per me ſanguine ſurgit honor.
M ars quoq;, ſi neſcis, per noſtras editus artes.
Iuppiter hoc, ut adhuc neſciat, uſq; precor.
S ancta Iouem Iuno, nata ſine matre Minerua,
Officio doluit non eguiſſe ſuo.
I bat, ut oceano quereretur facta mariti:
Reſtitit ad noſtras feſſa labore fores.
Q uam ſimul aſpexi: quid te Saturnia dixi
Attulit? exponit quem petat illa locum.

Addidit & cauſam:uerbis ſolabar amicis:
Non inquit uerbis cura leuanda mea eſt.
Si pater eſt factus neglecto coniugis uſu
Iuppiter:& ſolus nomen utrunq; tenet:
Cur ego deſperem fieri ſine coniuge mater?
Et parere intacto,dummodo caſta,uiro?
Omnia tentabo latis medicamina terris:
Et freta,tartareos excutiamq́; ſinus.
Vox erat in curſu:uultum dubitantis habebam:
Neſcio quid nymphe poſſe uideris ait.
Ter uolui promittere opem:ter lingua retenta eſt:
Ira Iouis magni cauſa timoris erat.
Fer precor auxilium dixit:cælabitur author:
Et ſtygiæ nomen teſtificabor aquæ.
Quod petis Olenijs inquam mihi miſſus ab aruis
Flos dabit:eſt hortis unicus ille meis.
Qui dabat hoc,dixit,ſterilem quoq; tange iuuencā:
Mater erit:tetigi:nec mora mater erat.
Protinus hærentem decerpſi pollice florem.
Tangitur:& tacto concipit illa ſinu.
Iamq́; grauis Thracen,et læua propontidos intrat:
Fitq́; potens uoti:Marsq́; creatus erat.
Qui memor accepti per me natalis:habeto
Tu quoq; romulea dixit in urbe locum.
Forſitan in teneris tantum mea regna coronis
Eſſe putes:tangit numen & arua meum.
Si bene floruerint ſegetes:erit area diues:
Si bene floruerit uinea:Bacchus erit.
Si bene floruerint oleæ:nitidiſſimus annus:
Poma quoq; euentum temporis huius habent.

F lore ſemel læſo pereunt uitiæq́;, fabæq́:
Et pereunt lentes aduena Nile tuæ.
V ina quoq; in magnis operoſe condita cællis
Florent: & nebulæ dolia ſumma tegunt.
M ella meum munus: uolucres ego mella daturas
A d uiolam, & cytiſos, & thyma cana uoco.
N os quoq; idem facimus: tunc cum iuuenilibus annis
Luxuriant animi: corporaq́; ipſa uigent.
T alia dicentem tacitus mirabar: at illa
Ius tibi dicendi eſt, ſiqua requiris, ait.
D ic dea, reſpondi, ludorum quæ ſit origo:
Vix bene deſieram: rettulit illa mihi.
C ætera luxuriæ non dum inſtrumenta uigebant:
Aut pecus, aut latam diues habebat humum.
H inc etiam locuples, hinc ipſa pecunia dicta eſt.
Sed iam de uetito quiſq; parabat opes.
V enerat in morem populi depaſcere ſaltus:
Idq́; diu licuit: pœnaq́; nulla fuit.
V indice ſeruabat nullo ſua publica uulgus:
Iamq́; in priuato paſcere inertis erat.
P lebis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios: animus defuit ante uiris.
R em populus recipit: multam ſubiere nocentes:
Vindicibus laudi publica cura fuit.
M ulta data eſt ex parte mihi: magnoq́; fauore
Victores ludos inſtituere nouos.
P arte locant cliui, qui tunc erat ardua rupes:
Vtile nunc iter eſt: publiciumq́; uocant.
A nnua credideram ſpectacula facta: negauit:
Addidit & dictis altera uerba ſuis.

N os quoq; tangit honor: feſtis gaudemus, & aris:
Turbáq; cœleſtes ambitioſa ſumus.
S æpe deos aliquis peccando fecit iniquos:
Et pro delictis hoſtia blanda fuit.
S æpe Iouem uidi, cum iam ſua mittere uellet
Fulmina: thure dato ſuſtinuiſſe manum.
A t ſi negligimur: magnis iniuria pœnis
Soluitur: & iuſtum præterit ira modum.
R eſpice teſtiaden: flammis abſentibus arſit:
Cauſa eſt: quod Phœbes ara ſine igne fuit.
R eſpice Tantaliden: eadem dea tela tenebat:
Virgo eſt: & ſpretos bis tamen ulta focos.
H ippolyte infelix uelles coluiſſe Dionen:
Cum conſternatis diripereris equis.
L onga referre mora eſt collecta obliuia damnis.
Me quoq; romani præteriere patres.
Quid facerem? per quod fierem manifeſta doloris?
Exigerent noſtræ qualia damna notæ?
E xcidit officium triſti mihi: nulla tuebar
Rura: nec in pretio fertilis hortus erat.
L ilia deciderant: uiolas arere uideres:
Filáq; puniceï languida facta croci.
S æpe mihi Zephyrus dotes corrumpere noli
Ipſa tuas dixit: dos mihi uilis erat.
F lorebant oleæ: uenti nocuere proterui:
Florebant ſegetes: grandine læſa ſeges:
I n ſpe uitis erat: cœlum nigreſcit ab auſtris:
Et ſubita frondes decutiuntur aqua.
N ec uolui fieri, nec ſum crudelis in ira:
Cura repellendi ſed mihi nulla fuit.

Conuenere

C onuenere patres: & ſi bene floreat annus.
Numinibus noſtris annua feſta uouent.
A nnuimus uotis: conſul cum conſule ludos
Poſthumio Lenas perſoluere mihi.
Quærere conabar quare laſciuia maior
His foret in ludis, liberiorq́; iocus:
S ed mihi ſuccurrit numen non eſſe ſeuerum:
Aptaq́; delitijs munera ferre deam.
T empora ſutilibus cinguntur tota coronis:
Et latet iniecta ſplendida menſa roſa.
E brius incinctis Philyra conuiua capillis
Saltat: & imprudens utitur arte meri.
E brius ad durum formoſæ limen amicæ
Cantat: habent unctæ mollia ſerta comæ.
N ulla coronata peraguntur ſeria fronte:
Nec liquidæ uinctis flore bibuntur aquæ.
D onec eras miſtus nullis Acheloë racemis:
Gratia ſumendæ non erat ulla roſæ.
B acchus amat flores: Baccho placuiſſe coronam
Ex ariadnæo ſydere noſſe potes.
S cena leuis decet hanc: non eſt, mihi credite, non eſt
Illa cothurnatas inter habenda deas.
T urba quidem cur hos celebret meretricia ludos:
Non ex difficili cognita cauſa fuit.
N on eſt de tetricis, non eſt de magna profeſſis:
Vult ſua plebeio ſacra patere choro.
E t monet ætatis ſpecie, dum floreat, uti:
Contemnunt ſpinam cum cecidere roſæ.
C ur tamen, ut dantur ueſtes Cerealibus albæ:
Sic eſt hæc cultu uerſicolore decens?

An quia maturis albeſcit meſſis ariſtis?
Et color & ſpecies floribus omnis ineſt?
Annuit: & motis flores cecidere capillis:
Decidere in menſas ut roſa miſſa ſolet.
Lumina reſtabant: quorum me cauſa latebat:
Cum ſic errores abſtulit illa meos.
Vel quia purpureis collucent floribus agri:
Lumina ſunt noſtros uiſa decere dies:
Vel quia nec flos eſt hebeti, nec flamma colore:
Atq; oculos in ſe ſplendor uterq; trahit:
Vel quia delitijs nocturna licentia noſtris
Conuenit. à uero tertia cauſa uenit.
Eſt breue præterea, de quo mihi quærere reſtat,
Si liceat, dixi: dixit & illa, licet.
Cur tibi pro libycis clauduntur rete leænis
Imbelles capreæ, ſolliciatuſq; lepus.
Non ſibi reſpondit ſyluas ceſſiſſe: ſed hortos,
Aruáq; pugnaci non adeunda feræ.
Omnia finierat: tenues ſeceſſit in auras:
Manſit odor: poſſes ſcire fuiſſe deam.
Floreat ut toto carmen Naſonis in æuo:
Sparge precor donis pectora noſtra tuis.
Nocte minus quarta promet ſua ſydra Chiron
Semiuir, & flaui corpore mistus equi.
Pelion hæmoniæ mons eſt obuerſus in auſtros:
Summa uirent pinu: cætera quercus habet.
Phillyrides tenuit: ſaxo ſtant antra uetuſto:
Quæ iuſtum memorant incoluiſſe ſenem.
Ille manus olim miſſuras Hectora leto
Creditur in lyricis detinuiſſe modis.

V enerat Alcides exhauſta parte laborum:
Iuſſáq; reſtabant ultima penè uiro.
S tare ſimul caſu troiæ duo fata uideres:
Hinc puer Aeacides, hinc Ioue natus erat.
E xcipit hoſpitio iuuenem Phillyrius heros:
Et cauſam aduentus hic rogat: ille docet.
R eſpicit interea clauam, ſpoliumq́; leonis:
Virq́; ait his armis, armáq; digna uiro.
N ec ſe, quin horrens auderent tangere ſetis
Vellus, Achilleæ continuere manus.
D umq́; ſenex tractat ſquallentia tela uenenis:
Excidit, & læuo fixa ſagitta pede eſt.
I ngemuit Chiron: traxitq́; è uulnere ferrum:
Et gemit Alcides, Emoniusq́; puer.
I pſe tamen lectas pagaſeis collibus herbas
Temperat: & uana uulnera mulcet ope.
V irus edax ſuperabat opem: penitusq́; recepta
Oſſibus, & toto corpore peſtis erat.
S anguine centauri lernææ ſanguis echidnæ
Miſtus, ad auxilium tempora nulla dabat.
S tabat ut ante patrem lachrymis perfuſus Achilles:
Sic flendus Peleus, ſi moreretur, erat.
S æpe manus ægras manibus fingebat amicas:
Morum, quos fecit, præmia doctor habet.
O ſcula ſæpe dedit: dixit quoq; ſæpe iacenti,
Viue precor: nec me chare relinque pater.
N ona dies aderat: cum tu iuſtiſſime Chiron
Bis ſeptem ſtellis corpora cinctus eras.
H unc lyra curua ſequi cuperet: ſed idonea non dũ
Eſt uia: nox aptum tertia tempus erit.

S corpius in cœlo, cum cras lucęſcere nonas
Dicimus: à media parte uidendus erit.
H inc ubi protulerit formoſa ter Heſperus ora:
Ter dederint Phœbo ſydera uicta locum:
R itus erit ueteris nocturna lemuria ſacri:
Inferias tacitis Manibus illa dabunt.
A nnus erat breuior: nec adhuc pia februa norant:
Nec tu dux menſum Iane biformis eras.
I am tamen extincto cineri ſua dona ferebant:
Compoſitiq; nepos buſta piabat aui.
M enſis erat Maius maiorum nomine dictus:
Qui partem priſci nunc quoq; moris habet.
N ox ubi iam media eſt: ſomnosq; ſilentia præbēt:
Et canis, & uariæ conticuiſtis aues:
I lle memor ueteris ritus, timidusq; deorum
Surgit: habent gemini uincula nulla pedes:
S ignaq; dat digitis medio cum pollice iunctis:
Occurrat tacito ne leuis umbra ſibi.
C umq; manus pure fontana perluit unda:
Vertitur: & nigras accipit ore fabas.
A uerſusq; iacit: ſed dum iacit: hæc ego mitto:
His, inquit, redimo meq;, meosq; fabis.
H æc nouies dicit: nec reſpicit: umbra putatur
Colligere: & nullo terga uidente ſequi.
R urſus aquam tangit: temeſæaq; concrepat æra:
Et rogat, ut tectis exeat umbra ſuis.
C um dixit nouies, manes exite paterni:
Reſpicit: & pure ſacra peracta putat.
D icta ſit unde dies: quæ nominis extet origo:
Me fugit: ex aliquo eſt inuenienda deo.

P leiade nate mone uirga uenerande potenti:
Sæpe tibi eſt ſtygij regia uiſa Iouis.
V enit adoratus Caducifer: accipe cauſam
Nominis: ex ipſo eſt cognita cauſa deo.
R omulus ut tumulo fraternas condidit umbras:
Et male ueloci iuſta ſoluta Remo.
F auſtulus infelix, & paſſis Acca capillis
Spargebant lachrymis oſſa peruſta ſuis.
I nde domum redeunt ſub prima crepuſcula mœſti:
Vtq́; erat in duro procubuere toro.
V mbra cruenta Remi uiſa eſt aſſiſtere lecto:
Atq; hæc exiguo murmure uerba loqui.
E n ego dimidium ueſtri parsq́; altera uoti
Cernite ſim qualis: qui modo talis eram.
Qui modo, ſi uolucres habuiſſem regna iubentes:
In populo potui maximus eſſe meo:
N unc ſum elapſa rogi flammis, & inanis imago:
Hæc eſt ex illo forma relicta Remo.
H eu ubi Mars pater eſt? ſi uos modo uera locuti:
Vberaq́; expoſitis ille ferina dedit.
Quem lupa ſeruauit: manus hunc temeraria ciuis
Perdidit: o quanto mitior illa fuit.
S æue Celer crudelem animam per uulnera reddas:
Vtq́; ego, ſub terras ſanguinolentus eas.
N oluit hoc frater: pietas æqualis in illo eſt:
Quod potuit, lachrymas manibus ille dedit.
H unc uos per lachrymas, ꝑ ueſtra alimenta rogate:
Vt celebrem noſtro ſignet honore diem.
M andantem amplecti cupiunt: & brachia tendunt:
Lubrica prenſantes effugit umbra manus.

V t ſecum fugiens ſomnos abduxit imago:
Ad regem uoces fratris uterq; ferunt.
R omulus obſequitur:lucem'q; remuria dixit
Illam:qua poſitis iuſta feruntur auis.
A ſpera mutata eſt in lenem tempore longo
Littera:quæ toto nomine prima fuit.
M ox etiam lemures animas dixere ſilentum:
Hic ſenſus uerbi:uis ea uocis erat.
F ana tamen ueteres illis clauſere diebus:
Vt nunc ferali tempore operta uides.
N ec uiduæ tedis eadem,nec uirginis apta
Tempora:quæ nupſit non diuturna fuit.
H ac quoq; de cauſa,ſi te prouerbia tangunt:
Menſe malum Maio nubere,uulgus ait.
S ed tamen hæc tria ſunt ſub eodem tempore feſta,
Inter ſe nulla continuata die.
Q uorum ſi medijs Bœoton Oriona quæres:
Falſus eris:ſigni cauſa canenda mihi eſt.
I uppiter,& lato qui regnat in æquore frater
Carpebant ſocias,Mercurius'q; uias.
T empus erat,quo uerſa iugo referuntur aratra:
Et pronus ſaturæ lac bibit agnus ouis.
F orte ſenex Hyreus anguſti cultor agelli
Hos uidet:exiguam ſtabat ut ante caſam.
A tq; ita,longa uia eſt:nec tempora longa ſupſunt:
Dixit:& hoſpitibus ianua noſtra patet.
A ddidit & uultum uerbis:iterum'q; rogauit:
Parent promiſſis:diſſimulant'q; deos.
T ecta ſenis ſubeunt nigro deformia fumo:
Ignis in heſterno ſtipite paruus erat.

I pſe genu nixus flammas excuſſit ab aura:
Et promit quaſſas, comminuitq́;, faces.
S tant calices: minor inde fabas, olus alter, habebat:
Et ſpumat teſtu preſſus uterq; ſuo.
D umq́; mora eſt: tremula dat uina rubētia dextra:
Accipit æquoreus pocula prima deus.
Quæ ſimul exhauſit: da nunc bibat ordine dixit
Iuppiter: audito palluit ille Ioue.
V t rediijt animus: cultorem pauperis agri
Immolat, & magno torret in igne bouem:
Quæq́; puer quondam primis diffuderat annis:
Promit fumoſo condita uina cado.
N ec mora: flumineam lino cælantibus uluam
Sic quoq; non altis, incubuere toris.
N unc dape, nunc poſito menſæ nituere lyæo:
Terra rubens crater, pocula fagus erant.
V erba fuere Iouis, ſiquid fert impetus opta:
Omne feres. placidi uerba fuere ſenis.
C ura fuit coniux prima mihi, chara iuuenta
Cognita: nunc ubi ſit quæritis? urna tegit.
H uic ego iuratus uobis in uerba uocatis
Coniugio dixi ſola fruere meo.
E t dixi: & ſeruo: ſed enim diuerſa uoluntas
Eſt mihi: nec coniux, ſed pater eſſe uolo.
A nnuerant omnes: omnes ad terga iuuenci
Conſtiterant: pudor eſt ulteriora loqui.
T unc ſuper iniecta texere madentia terra:
Iamq́; decem menſes: & puer ortus erat.
H unc Hyreus, quia ſic genitus, uocat Vriona:
Perdidit antiquum littera prima ſonum.

C reuerat immenſum: comitem ſibi delia ſumpſit:
Ille deæ cuſtos, ille ſatelles erat.
V erba mouent iras non circunſpecta deorum:
Quàm nequeam dixit uincere: nulla fera eſt.
S corpion immiſit tellus: fuit impetus illi
Curua gemellipare ſpicula ferre deæ.
O bſtitit Orion: latona nitentibus aſtris
Addidit: & meriti præmia dixit, habe.
S ed quid & Orion, & cætera ſydera mundo
Cedere feſtinant? nox'q; coarctat iter?
Quid ſolito citius liquido iubar æquore tollit
Candida Lucifero præueniente dies?
F allor? an arma ſonant? nõ fallimur: arma ſonabãt:
Mars uenit: & ueniens bellica ſigna dedit.
V ltor ad ipſe ſuos cœlo deſcendit honores:
Templa'q; in auguſto conſpicienda foro.
E t deus eſt ingens, & opus: debebat in urbe
Non aliter nati Mars habitare ſui.
D igna giganteis hæc ſunt delubra trophæis:
Hinc fera Gradiuum bella mouere decet:
S eu quis ab Eoo nos impius orbe laceſſet:
Seu quis ab occiduo Sole domandus erit.
P erſpicit armipotens operis faſtigia ſummi:
Et probat inuictos illa tenere deos.
P erſpicit in foribus diuerſæ tela figuræ:
Arma'q; terrarum milite uicta ſuo.
H inc uidet Aenean oneratum pondere charo:
Et tot Iuleæ nobilitatis auos.
H inc uidet Iliaden humeris ducis arma ferentem:
Clara'q; diſpoſitis acta ſubeſſe uiris.

S pectat & Auguſto prætextum nomine templum:
Et uiſum lecto Cæſare maius opus.
V ouerat hoc iuuenis tunc, cum pia ſuſtulit arma:
A' tantis princeps incipiendus erat.
I lle manus tendens inſtanti milite iuſto,
In coniuratos talia dicta dedit.
S i mihi bellandi pater eſt, ueſtæq; ſacerdos
Author: et ulciſci nomen utrunq; paro:
M ars ades: & ſatia ſcelerato ſanguine ferrum:
Stetq; fauor cauſa pro meliore tuus.
T empla feres: & me uictore uocaberis ultor.
Vouerat: & fuſo lætus ab hoſte redit.
N ec ſatis eſt meruiſſe ſemel cognomina Martis:
Perſequitur Parthi ſigna retenta manu.
G ens fuit & campis, & equis, & tuta ſagittis:
Et circunfuſis inuia fluminibus.
A ddiderant animos Craſſorum funera genti:
Cum periJt miles ſignaq;, duxq; ſimul.
S igna decus belli Parthus Romana tenebat:
Romanæq; aquilæ ſignifer hoſtis erat.
I ſq; pudor manſiſſet adhuc: niſi fortibus armis
Cæſaris auſoniæ protegerentur opes.
I lle notas ueteres, & longi dedecus æui
Suſtulit: agnorunt ſigna recepta ſuos.
Quid tibi nunc ſolitæ mitti poſt terga ſagittæ?
Quid loca? quid rapidi profuit uſus equi?
P arthe refers aquilas: uictos quoq; porrigis arcus:
Pignora iam noſtri nulla pudoris habes.
R ite deo templumq; datum, nomenq; biſultor:
Emeritus uoti debita ſoluit honor.

S olennes ludos circi celebrate Quirites:
Non uiſa eſt fortem ſcena decere deum.
P leiadas aſpicies omnes, totum'q; ſororum
Agmen: ubi ante Idus nox erit una ſuper.
T unc mihi non dubijs authoribus incipit æſtas:
Et tepidi finem tempora ueris habent.
I dibus ora prior ſtellantia tollere taurum
Indicat: huic ſigno fabula nota ſubeſt:
P ræbuit ut taurus tyriæ ſua terga puellæ
Iuppiter, & falſa cornua fronte tulit.
I lla iubam dextra, læua retinebat amictus:
Et timor ipſe noui cauſa decoris erat.
A ura ſinus implet: flauos mouet aura capillos:
Sidoni ſic fueras aſpicienda Ioui.
S æpe puellares ſubduxit ab æquore plantas:
Et metuit tactus aſſilientis aquæ.
S æpe deus prudens tergum demiſit in undas:
Hæreat ut collo fortius illa ſuo.
L ittoribus tactis ſtabat ſine cornibus ullis
Iuppiter: in'q; deum de boue uerſus erat.
T aurus init cœlum: te Sidoni Iuppiter implet:
Pars'q; tuum terræ tertia nomen habet.
H oc alij ſignum phariam dixere iuuencam:
Quæ bos ex homine eſt, ex boue facta dea.
T unc quoq; priſcorum uirgo ſimulachra uirorum
Mittere roboreo ſcirpea ponte ſolet.
C orpora poſt decies ſenos qui credidit annos
Miſſa neci: ſceleris crimine damnat auos.
F ama uetus, tunc cum Saturnia terra uocata eſt:
Talia fatidici dicta fuiſſe ſenis.

Falcifero libata ſeni duo corpora gentes
Mittite: quæ thuſcis excipiantur aquis.
Donec in hæc uenit Tirynthius arua: quotannis
Triſtia Leucadio ſacra peracta modo.
Illum ſtramineos in aquam miſiſſe Quirites:
Herculis exemplo corpora falſa iaci.
Pars putat, ut ferrent iuuenes ſuffragia ſoli:
Pontibus infirmos præcipitaſſe ſenes.
Tybri doce uerum: tua ripa uetuſtior urbe eſt:
Principium ritus tu bene noſſe potes.
Tybris arundiferum medio caput extulit alueo:
Raucaq́; dimouit talibus ora ſonis.
Hæc loca deſertas uidi ſine mœnibus herbas:
Paſcebat ſparſas utraq; ripa boues.
Et, quem nunc gentes Tyberim noruntq;, timentq;:
Tunc etiam pecori deſpiciendus eram.
Arcadis Euandri nomen tibi ſæpe refertur:
Ille meas remis aduena torſit aquas.
Venit & Alcides turba comitatus achiua:
Albula (ſi memini) tunc mihi nomen erat.
Excipit hoſpitio iuuenem pallantius heros:
Et tandem Caco debita pœna fuit.
Victor abit: ſecumq́; boues Erytheïda prædam
Abſtrahit: at comites longius ire negant:
Magnaq́; pars horum deſertis manſit in agris:
Montibus his ponunt ſpemq́;, laremq; ſuum.
Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore:
Atq; aliquis moriens hoc breue mandat opus.
Mittite me in Tyberim: Tyberinis uectus ut undis
Littus ad inachium puluis inanis eam.

D iſplicet hæredi mandati cura ſepulchri:
Mortuus auſonia conditur hoſpes humo.
S carpea pro domino Tyberi iactatur imago:
Vt repetat graias per freta longa domos.
H actenus:& uiuo ſubijt rorantia ſaxo
Antra:leues curſum ſuſtinuiſtis aquæ.
C lare nepos Atlantis ades:quem montibus olim
Edidit arcadijs Pleïas una Ioui:
P acis & armorum ſuperis imisq́; deorum
Arbiter:alato qui pede carpis iter:
L æte lyræ pulſu,nitida quoq; læte palæſtra:
Quo didicit culte lingua docente loqui.
T empla tibi poſuere patres ſpectantia circum
Idibus:ex illo eſt hæc tibi feſta dies.
T e,quicunq; ſuas profitentur uendere merces:
Thure dato tribuas ut ſibi lucra rogant.
E ſt aqua Mercurij portæ uicina capenæ:
Si iuuat expertis credere:numen habet.
H uc uenit incinctus tunicas mercator:& urna
Purus ſuffuſa,quam ferat,haurit aquam.
V da fit hinc laurus:lauro ſparguntur ab uda
Omnia:quæ dominos ſunt habitura nouos.
S pargit & ipſe ſuos lauro rorante capillos:
Incipit & ſolita dicere uoce preces.
A blue præteriti periuria temporis inquit:
Ablue præterita perfida uerba fide.
S iue ego te feci teſtem:falſo'ue citaui
Non audituri numina uana Iouis:
S iue deum prudens alium,diuam'ue fefelli:
Abſtulerint celeres improba uerba noti.

Et pereant ueniente die periuria nobis:
Nec curent ſuperi, ſi qua locutus ero.
Da modo lucra mihi: da facto gaudia lucro:
Et face ut emptori uerba dediſſe iuuet.
Talia Mercurius poſcentes, ridet ab alto
Se memor ortygias ſurripuiſſe boues.
At mihi pande precor multo meliora petenti
In geminos ex quo tempore Phœbus eat.
Cum totidem de menſe dies ſupereſſe uidebis:
Quot ſunt Herculei facta laboris: ait.
Dic ego reſpondi cauſam mihi ſyderis huius:
Cauſam facundo reddidit ore deus.
Abſtulerant raptas Phœben, Phœbesq; ſororem
Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.
Bella parant, repetuntq; ſuas & frater & Idas
Leucippo fieri pactus uterq; gener.
His amor, ut repetant: illis, ut reddere nolint:
Suadet: & ex cauſa pugnat uterq; pari.
Effugere Oebalidæ curſu potuere ſequentes:
Sed uiſum eſt celeri uincere turpe fuga.
Liber ab arboribus locus eſt apta area pugnæ.
Conſtiterant illo nomina fida loco.
Pectora tranſiectus lynceo Caſtor ab enſe
Non expectato uulnere preſſit humum.
Vltor adeſt Pollux: & lyncea perforat haſta:
Qua ceruix humeros continuata tegit.
Ibat in hunc Idas: uixq; eſt Iouis igne repulſus:
Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.
Iamq; tibi Pollux cœlum ſublime patebat:
Cum mea dixiſti percipe uerba pater.

Quod mihi das uni cœlum, partire duobus:
Dimidium toto munere maius erit.
Dixit: & alterna fratrem ſtatione recepit:
Vtile ſollicitæ ſydus utrunq; rati.
Ad Ianum redeat, qui quærit agonia quid ſint:
Quæ tamen in faſtis hoc quoq; tempus habent.
Nocte ſequente diem canis erigoneïus exit:
Eſt alio ſigni reddita cauſa loco.
Proxima Vulcani lux eſt: quam luſtria dicunt:
Luſtrantur puræ, quas facit ille, tubæ.
Quattuor inde notis locus eſt: quibus ordine lectis
Vel mos ſacrorum, uel fuga regis ineſt.
Nec te prætereo populi fortuna potentis
Publica: cui templum luce ſequente datum eſt.
Hanc ubi diues aquis acceperit Amphitrite.
Grata Ioui fuluæ roſtra uidebis auis.
Auferet ex oculis ueniens aurora Booten:
Continuaq; die ſydus Hyantis erit.

FASTORVM LIBER SEXTVS.

HIC quoq; menſis habet dubias in nomine cauſas:
Quæ placeant poſitis omnibus ipſe leges.
Facta canam: ſed erunt, qui me finxiſſe loquentur:
Nullaq; mortali numina uiſa putent.
Eſt deus in nobis: agitante caleſcimus illo:
Impetus hic ſacræ ſemina mentis habet.
Fas mihi præcipue uultus uidiſſe deorum:
Vel quia ſum uates: uel quia ſacra cano.

Eſt nemus arboribus denſum, ſecretus ab omni
 Voce locus, ſi non obſtreperetur aquis.
Hic ego quærebam cœpti quæ menſis origo
 Eſſet: & in cura nominis huius eram.
Ecce deas uidi: non quas præceptor arandi
 Viderat: aſcræas cum ſequeretur oues.
Nec quas Priamides in aquoſæ uallibus Idæ
 Contulit: ex illis ſed tamen una fuit.
Ex illis fuit una, ſui germana mariti:
 Hæc erat (agnoui) quæ ſtat in arce Iouis.
Horrueram: tacitoq; animum pallore fatebar:
 Tunc dea quos fecit, ſuſtulit ipſa metus.
Nanq; ait o uates romani conditor anni
 Auſe per exiguos magna referre modos,
Ius tibi feciſti numen cœleſte uidendi:
 Cum placuit numeris condere feſta tuis.
Ne tamen ignores: uulgiq; errore traharis:
 Iunius à noſtro nomine nomen habet.
Eſt aliquid nupſiſſe Ioui: Iouis eſſe ſororem:
 Fratre magis dubito glorier: an'ne uiro.
Si genus aſpicitur: Saturnum prima parentem
 Feci: Saturni ſors ego prima fui.
A patre dicta meo quondam ſaturnia Roma eſt:
 Hæc illi à cœlo proxima terra fuit.
Si torus in pretio eſt: dicor matrona Tonantis:
 Iunctaq; tarpeio ſunt mea templa Ioui.
An potuit Maio pellex dare nomina menſi?
 Hic honor in nobis inuidioſus erit?
Cur igitur regina uocor, princepsq; dearum?
 Aurea cur dextræ ſceptra dedere meæ?

An faciunt menſem luces: Lucinaq́; ab illis
Dicar: & à nullo nomina menſe traham?
Tum me pœniteat poſuiſſe fideliter iras
In genus Electræ, dardaniamq́; domum.
Cauſa duplex iræ: rapto Ganymede dolebam:
Forma quoq; Ideo iudice uicta mea eſt.
Pœniteat quod non foui Carthaginis arces:
Cum mea ſint illo currus & arma loco.
Pœniteat Sparten, Argoſq́;, measq; Mycænas,
Et ueterem latio ſuppoſuiſſe Samon.
Adde ſenem Tatium iunonicolaſq́; Phaliſcos:
Quos ego romanis ſuccubuiſſe tuli.
Sed neq; pœniteat: nec gens mihi charior ulla eſt:
Hic colar: hic teneo cum Ioue templa meo.
Ipſe mihi Mauors commendo mœnia dixit
Hæc tibi: tu pollens urbe nepotis eris.
Dicta fides ſequitur: centum celebramur in aris:
Nec leuior quouis eſt mihi menſis honor.
Nec tamen hunc nobis tantummodo præſtat honorē
Roma: ſuburbani dant mihi munus idem.
Inſpice quos habeat nemoralis Aricia faſtos,
Et populus Laurens, Lauiniumq́; meum:
Eſt illic menſis Iunonius: aſpice Tybur:
Et præneſtinæ mœnia ſacra deæ:
Iunonale leges tempus: nec Romulus illas
Condidit: at noſtri Roma nepotis erat.
Finierat Iuno: reſpeximus: Herculis uxor
Stabat: & in uultu ſigna dolentis erant.
Non ego ſi toto mater me cedere cœlo
Iuſſerit: inuita matre morabor ait.

Nunc

N unc quoq; non luctor de nomine temporis huius:
Blandior: & partes pene rogantis ago.
R em'q; mei iuris malim tenuiſſe precando:
Et faueas cauſæ forſitan ipſe meæ.
A urea poſſedit ſocio capitolia templo
Mater: & ut debet, cum Ioue ſumma tenet.
A t decus omne mihi contingit origine menſis:
Vnicus eſt, de quo ſollicitamur, honor.
Quid graue, ſi titulum menſis romane dediſti
Herculis uxori, poſteritas'q; memor?
H æc quoq; terra aliquid debet mihi nomine magni
Coniugis: huc captas appulit ille boues.
H ic male defenſus flammis & dote paterna
Cacus auentinam ſanguine tinxit humum.
A d propiora uocor: populum digeſſit ab annis
Romulus: in partes diſtribuit'q; duas.
H æc dare conſilium, pugnare paratior illa eſt:
Hæc ætas bellum ſuadeat: illa gerat.
S ic ſtatuit: menſes'q; nota ſecreuit eadem:
Iunius eſt iuuenum: qui fuit ante, ſenum.
D ixit: & in litem ſtudio certaminis iſſent:
Atq; ira pietas diſſimulata foret:
V enit apollinea longas Concordia lauro
Nexa comas placidi numen, opusq; ducis.
H æc ubi narrauit Tatium, fortem'q; Quirinum:
Bina'q; cum populis regna coiſſe ſuis:
E t lare communi ſoceros, generos'q; receptos:
His nomen iunctis Iunius inquit habet.
D icta triplex cauſa eſt: at uos ignoſcite diuæ:
Res eſt arbitrio non dirimenda meo.

Ite pares à me: perierunt iudice formæ
Pergama: plus lædunt, quàm iuuat una, duæ.
Prima dies tibi Carna datur: dea cardinis hæc eſt:
Numine clauſa aperit, claudit aperta ſuo.
Vnde datas habeat uires obſcurior æuo
Fama: ſed è noſtro carmine certus eris.
Adiacet antiquus Tyberino lucus Helerni:
Pontifices illuc nunc quoq; ſacra ferunt.
Inde ſata eſt Nymphe (Granen dixere priores)
Nequicquam multis ſæpe petita procis.
Rura ſequi, iaculiſq; feras agitare ſolebat:
Nodoſaſq; caua tendere ualle plagas.
Non habuit pharetram: Phœbi tamen eſſe ſororem
Credebant: nec erat Phœbe pudenda tibi.
Huic aliquis iuuenum dixiſſet amantia uerba:
Reddebat tales protinus illa ſonos.
Hæc loca lucis habent nimis: & cum luce pudoris:
Si ſecreta magis ducis in antra: ſequar.
Credulus ante ſubit: frutices hæc nacta reſiſtit:
Et latet: & nullo eſt inuenienda modo.
Viderat hanc Ianus: uiſæq; cupidine captus
Ad duram uerbis mollibus uſus erat.
Nympha iubet quæri de more remotius antrum:
Vtq; comes ſequitur: deſtituitq; ducem.
Stulta (uidet Ianus quæ poſt ſua terga gerantur)
Nil agis: & latebras reſpicit ille tuas.
Nil agis en dixit: nam te ſub rupe latentem
Occupat amplexu: teq; potitus ait.
Ius pro concubitu noſtro tibi Cardinis eſto:
Hoc pretium poſitæ uirginitatis habe.

S ic fatus ſpinam, qua triſtes pellere poſſet
A foribus noxas: hæc erat alba: dedit.
S unt auidæ uolucres: non quæ Phineïa menſis
Guttura fraudabant: ſed genus inde trahunt.
G rande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinæ;
Canicies pennis, unguibus hamus ineſt.
N octe uolant: puerosq́; petunt nutricis egentes:
Et uitiant cunis corpora rapta ſuis.
C arpere dicuntur lactentia uiſcera roſtris:
Et plenum poto ſanguine guttur habent.
E ſt illis Strigibus nomen: ſed nominis huius
Cauſa: quod horrenda ſtridere nocte ſolent.
S iue igitur naſcuntur aues: ſeu carmine fiunt:
Neniáq; in uolucres falſa figurat anus:
I n thalamos uenere Procæ: Proca natus in illis
Præda recens auium quinq; diebus erat:
P ectoraq́; exorbent auidis infantia linguis:
At puer infelix uagit: opemq; petit.
T errita uoce ſui nutrix accurrit alumni:
Et rigido ſectas inuenit ungue genas.
Quid faceret? color oris erat, qui frondibus olim
Eſſe ſolet ſeris: quas noua læſit hyems.
P eruenit ad Granen: & rem docet: illa timorem
Pone: tuus ſoſpes dixit alumnus erit.
V enerat ad cunas: flebant materq́;, paterq;:
Siſtite uos lachrymas: ipſa medebor ait.
P rotinus arbutea poſtes ter in ordine tangit
Fronde: ter arbutea limina fronde notat.
S pargit aquis aditus: et aquæ medicamen habebant:
Extaq́; de porca cruda bimeſtre tenet.

Atq; ita, noctis aues extis puerilibus, inquit,
Parcite: pro paruo uictima parua cadit.
Cor pro corde precor, pro fibris ſumite fibras:
Hanc animam uobis pro meliore damus.
Sic ubi libauit proſecta ſub æthera ponit:
Quiq; adſint ſacris reſpicere illa uetat.
Virgaq; ianalis de ſpina ſumitur alba:
Qua lumen thalamis parua feneſtra dabat.
Poſt illud neq; aues cunas uiolaſſe feruntur:
Et rediit puero, qui fuit ante, color.
Pinguia cur illis guſtentur larda calendis:
Miſtaq; cum calido ſit faba farre: rogas?
Priſca dea eſt: aliturq; cibis, quibus ante ſolebat:
Nec petit aſcitas luxurioſa dapes.
Piſcis adhuc illi populo ſine fraude natabat:
Oſtreaq; in conchis tuta fuere ſuis:
Nec latium norat, quàm præbet Ionia diues:
Nec quæ pygmæo ſanguine gaudet auis:
Et præter pennas nihil in pauone placebat:
Nec tellus captas miſerat ante feras.
Sus erat in pretio: cæſa ſue feſta colebant:
Terra fabas tantum, duraq; farra dabat.
Quæ duo miſta ſimul ſextis quicunq; calendis
Ederit: huic lædi uiſcera poſſe negant.
Arce quoq; in ſumma Iunoni templa monetæ
Ex uoto memorant facta Camille tuo.
Ante domus Manli fuerat: qui gallica quondam
A capitolino reppulit arma Ioue.
Quàm bene di magni pugna cecidiſſet in illa
Defenſor ſolii Iuppiter alte tui.

V ixit, ut occideret damnatus crimine regni:
Hunc illi titulum longa ſenecta dabat.
L ux eadem Marti feſta eſt: quem proſpicit extra
Appoſitum dextræ porta capena uiæ.
T e quoq; Tempeſtas meritam delubra fatemur:
Cum penè eſt corſis obruta claſſis aquis.
H æc hominũ monimẽta patent: ſi quærimus aſtra:
Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.
P oſtera lux Hyadas taurinæ cornua frontis
Euocat: & multa terra madeſcit aqua.
M ane ubi bis fuerit: Phœbusq; iterauerit ortus:
Factaq; erit poſito rore bis uda ſeges:
H ac ſacrata die thuſco Bellona duello
Dicitur: & latio proſpera ſemper adeſt.
A ppius eſt author: Pyrrho qui pace negata
Multum animo uidit: lumine captus erat.
P roſpicit à tergo ſummum breuis area circum:
Eſt ubi non paruæ parua columna notæ.
H inc ſolet haſta manu belli prænuntia mitti:
In regem & gentes cum placet arma capi.
A ltera pars circi cuſtode ſub Hercule tuta eſt:
Quod deus Euboico carmine munus habet.
M uneris eſt tempus, qui nonas Lucifer ante eſt.
Si titulos quæris: Sylla probauit opus.
Q uærebam nonas ſancto, fidio'ne referrem,
An tibi ſemipater: tunc mihi ſanctus ait.
C uicunq; ex iſtis dederis: ego munus habebo:
Nomina terna fero: ſic uoluere cures.
H unc igitur ueteres donarunt æde Sabini:
Inq; quirinali conſtituere iugo.

E ſt mihi:ſit'q; precor noſtris diuturnior annis
Filia: qua felix ſoſpite ſemper ero.
H anc ego cum uellem genero dare: tempora tedis
Apta requirebam: quæ'q; cauenda forent.
T unc mihi poſt ſacras monſtratur Iunius Idus
Vtilis & nuptis, utilis eſſe uiris.
P rima'q; pars huius thalamis aliena reperta eſt:
Nam mihi ſic coniux ſancta dialis ait.
D onec ab Iliaca placidus purgamina Veſta
Detulerit flauis in mare Tybris aquis:
N on mihi detonſo crinem depectere buxo:
Non ungues ferro ſubſecuiſſe licet:
N on tetigiſſe uirum: quamuis Iouis ille ſacerdos:
Quamuis perpetua ſit mihi lege datus.
T u quoq; ne propera: melius tua filia nubet:
Ignea cum pura ueſte nitebit humus.
T ertia poſt nonas remouere Lycaona Phœbe
Fertur: & a tergo non habet urſa metum.
T unc ego me memini ludos in gramine campi
Aſpicere: & dici lubrice Tybri tuos.
F eſta dies illis, qui lina madentia ducunt:
Qui'q; tegunt paruis æra recurua cibis.
M ens quoq; numen habet: Menti delubra uidemus
Vota metu belli perfide Pœne tui.
P œne rebellabas: & leto conſulis omnes
Attoniti mauras pertimuere manus:
S pem metus expulerat: cum menti uota Senatus
Suſcipit: & melior protinus illa uenit.
A ſpicit inſtantes medijs ſex lucibus Idus
Illa dies: qua ſunt uota ſoluta deæ.

V eſta faue: tibi nunc operata reſoluimus ora:
  Ad tua ſi nobis ſacra uenire licet.
I n prece totus eram: cœleſtia numina ſenſi:
  Lætáq; purpurea luce refulſit humus.
N on equidem uidi (ualeant mendacia uatum)
  Te dea: nec fueras aſpicienda uiro:
S ed quæ neſcieram: quorumq; errore tenebar:
  Cognita ſunt nullo præcipiente mihi.
D ena quater memorant habuiſſe palilia romam:
  Cum flammæ cuſtos æde recepta dea eſt.
R egis opus placidi: quo non metuentius ullum
  Numinis ingenium terra ſabina tulit.
Quæ nunc ære nitent, ſtipula tunc tecta uirebant:
  Et paries lento uimine textus erat.
H ic locus exiguus, qui ſuſtinet atria Veſtæ:
  Tunc erat intonſi regia magna Numæ.
F orma tamen templi, quæ nunc manet, ante fuiſſe
  Dicitur: & formæ cauſa probanda ſubeſt.
V eſta eadem eſt, & terra: ſubeſt uigil ignis utriq;:
  Significant ſedem terra focusq; ſuam.
T erra pilæ ſimilis nullo fulcimine nixa
  Aëre ſubiecto tam graue pendet onus.
I pſa uolubilitas libratum ſuſtinet orbem:
  Quiq; premat partes angulus omnis abeſt.
C umq; ſit in media rerum regione locata:
  Et tangat nullum plus'ue, minus'ue latus:
N i conuexa foret: parti uicinior eſſet:
  Nec medium terræ mundus haberet onus.
A rte ſyracuſia ſuſpenſus in aëre clauſo
  Stat globus immenſi parua figura poli.

Et quantum à ſummis, tantum ſeceſſit ab imis
Terra: quod ut fiat forma rotunda facit.
Par facies templi: nullus procurrit in illo
Angulus: à pluuio uendicat imbre tholus.
Cur ſit uirginibus quæris dea culta miniſtris?
Inueniam cauſas hac quoq; parte ſuas.
Ex Ope Iunonem memorant, Cereremq́; creatas
Semine Saturni: tertia Veſta fuit.
Vtraq; nupſerunt: ambæ peperiſſe feruntur:
De tribus impatiens reſtitit una uiri.
Quid mirum uirgo ſi uirgine læta miniſtra
Admittit caſtas in ſua ſacra manus?
Nec tu aliud Veſtam q̃ uiuam intellige flammam:
Nataq́; de flamma corpora nulla uides.
Iure igitur uirgo eſt: quæ ſemina nulla remittit:
Nec capit: & comites uirginitatis amat.
Eſſe diu ſtultus Veſtæ ſimulachra putaui:
Mox didici curuo nulla ſubeſſe tholo.
Ignis inextinctus templo cælatur in illo:
Effigiem nullam Veſta nec ignis habent.
Stat ui terra ſua: ui ſtando Veſta uocatur:
Cauſaq́; par graij nominis eſſe poteſt.
At focus à flammis, & quod fouet omnia dictus:
Qui tamen in primis ædibus ante fuit.
Hinc quoq; ueſtibulum dici reor: inde precando
Dicimus, o Veſta, quæ loca prima tenes.
Ante focos olim ſcamnis conſidere longis
Mos erat: & menſæ credere adeſſe deos.
Nunc quoq;, cum fiunt antiquæ ſacra Vacunæ:
Ante Vacunales ſtantq́;, ſedentq; focos,

V enit in hos annos aliquid de more uetuſto:
Fert miſſos Veſtæ pura patella cibos.
E cce coronatis panis dependet aſellis:
Et uelant ſcabras florida ſerta molas.
S ola prius furnis torrebant farra coloni:
Et fornacali ſunt ſua ſacra deæ.
S uppoſitum cineri panem focus ipſe parabat:
Strataq́; erat tepido tegula quaſſa ſolo.
I nde focum ſeruat piſtor, dominamq́; focorum:
Et quæ pumiceas uerſat aſella molas.
P rætercam? referam'ne tuum rubicunde Priape
Dedecus? eſt multi fabula plena ioci.
T urrigera frontem Cybele redimita corona
Conuocat æternos ad ſua feſta deos.
C onuocat & Satyros, et ruſtica numina Nymphas.
Silenus, quamuis nemo uocarat, adeſt.
N ec licet, & longum eſt, epulas narrare deorum:
In multo nox eſt peruigilata mero.
D i temere errabant: in opacæ uallibus Idæ
Pars iacet: & molli gramine membra leuat:
H i ludunt: hos ſomnus habet: pars brachia nectit:
Et uiridem celeri ter pede pulſat humum.
V eſta iacet: placidamq́; capit ſecura quietem:
Sicut erat poſitum ceſpite fulta caput.
A t ruber hortorum cuſtos, nymphasq́;, deasq;
Captat: & errantes fertq́; refertq; pedes.
A ſpicit & Veſtā: dubium eſt, nympham'ne putarit:
An ſcierit Veſtam: ſciſſe ſed ipſe negat.
S pem capit obſcœnam: furtimq́; accedere tentat:
Et fert ſuſpenſos corde micante gradus.

F orte, ſenex quo uectus erat Silenus, aſellum
 Liquerat ad ripas lene ſonantis aquæ.
I bat ut inciperet longi deus helleſponti:
 Intempeſtiuo cum rudit ille ſono.
T errita uoce graui ſurgit dea: conuolat omnis
 Turba: per infeſtas effugit ille manus.
L ampſacus hoc animal ſolita eſt mactare Priapo:
 Hinc aſini flammis indicas exta damus.
Quem tu diua memor de pane monilibus ornas:
 Ceſſat opus: uacuæ conticuere molæ.
N omine, quàm pretio celebratior, arce Tonantis
 Diſcant piſtoris quid uelit ara Iouis.
C incta premebantur trucibus capitolia gallis:
 Fecerat obſidio iam diuturna famem.
I uppiter ad ſolium ſuperis regale uocatis
 Incipe ait Marti: protinus ille refert.
S cilicet ignotum eſt, quæ ſit fortuna malorum?
 Et dolor hic animi uoce querentis eget?
S i tamen, ut referam breuiter mala iuncta pudori
 Exigis: alpino Roma ſub hoſte iacet.
H æc eſt: cui fuerat promiſſa potentia rerum:
 Iuppiter hanc terris impoſiturus eras.
I amq; ſuburbanos, hetruſcaq; contudit arma:
 Spes erat in curſu: nunc lare pulſa ſuo eſt.
V idimus ornatos ærata per atria picta
 Veſte triumphales occubuiſſe ſenes.
V idimus Iliacæ transferri pignora Veſtæ
 Sede: putant aliquos ſcilicet eſſe deos?
A t ſi reſpicerent, qua uos habitatis in arce,
 Totq; domos ueſtras obſidione premi:

Nil opis in cura ſcirent ſupereſſe deorum:
Et data ſollicita thura perire manu.
Atq; utinam pugnæ pateat locus: arma capeſſent:
Et ſi non poterunt exuperare: cadent.
Nunc inopes uictus, ignauaq; fata timentes
Monte ſuo clauſos barbara turba premit.
Tunc Venus, & lituo pulcher, trabeaq; Quirinus,
Veſtaq; pro latio multa locuta ſuo eſt.
Publica reſpondit cura eſt pro mœnibus iſtis
Iuppiter: & pœnas Gallia uicta dabit.
Tu modo, quæ deſunt fruges, ſupereſſe putentur
Effice: nec ſedes deſere Veſta tuas.
Quodcunq; eſt ſolidæ cereris caua machina frágat:
Mollitamq; manu duret in igne focus.
Iuſſerat: & fratris uirgo Saturnia iuſſis
Annuit: & mediæ tempora noctis erant.
Iam ducibus ſomnum dederat labor: increpat illos
Iuppiter: & ſacro, quid uelit, ore docet.
Surgite: & in medios de ſummis arcibus hoſtes
Mittite quam minime tradere uultis opem.
Somnus abit: quærunt q; nouis ambagibus acti,
Tradere quam nolint, & iubeantur opem.
Eſſe ceres uiſa eſt: iaciunt cerealia dona:
Iacta ſuper galeas ſcutaq; longa ſonant.
Poſſe fame uinci ſpes excidit: hoſte repulſo
Candida piſtori ponitur ara Ioui.
Forte reuertebar feſtis ueſtalibus illa
Qua noua romano nunc uia iuncta foro eſt:
Huc pede matronam nudo deſcendere uidi:
Obſtupui tacitus: ſuſtinuiq; gradum.

S enſit anus uicina loco:iuſſumq́; ſedere
Alloquitur quatiens uoce tremente caput.
H ic ubi nunc fora ſunt,udæ tenuere paludes:
Amne redundatis foſſa madebat aquis.
C urtius ille lacus,ſiccas qui ſuſtinet aras:
Nunc ſolida eſt tellus:ſed lacus ante fuit.
Qua Velabra ſolent in circum ducere pompas:
Nil præter ſalices,craſſáq; canna fuit.
S æpe ſuburbanas rediens conuiua per undas
Cantat:& ad nautas ebria uerba iacit.
N ondum conueniens diuerſis iſte figuris
Nomen ab auerſo ceperat amne deus.
H ic quoq; lucus erat iuncis & arundine denſus:
Et pede uelato non adeunda palus.
S tagna receſſerunt:& aquas ſua ripa coërcet:
Siccáq; nunc tellus:mos tamen ille manet.
R eddiderat cauſam:ualeas anus optima dixi:
Quod supereſt æui molle ſit omne tui.
C ætera iam pridem didici puerilibus annis:
Non tamen idcirco prætereunda mihi.
M œnia Dardanides nuper noua fecerat Ilus:
Ilus adhuc Aſiæ diues habebat opes.
C reditur armiferæ ſignum cœleſte Mineruæ
Vrbis in Iliacæ deſiluiſſe iugo.
C ura uidere fuit:uidi templumq́;,locumq;:
Hoc ſupereſt illic:Pallada roma tenet.
C onſulitur Smintheus:lucoq́; obſcurus opaco
Hos non mentito reddidit ore ſonos.
A etheriam ſeruate deam:ſeruabitis urbem:
Imperium ſecum transferet illa loca.

Seruat, & incluſam ſumma tenet Ilus in arce:
Curáq; ad hæredem Laomedonta uenit.
Sub Priamo ſeruata parum: ſic ipſa uolebas:
Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt.
Seu genus Adraſti, ſeu furtis aptus Vlyſſes,
Seu pius Aeneas, eripuiſſe ferunt.
Author in incerto eſt: res eſt Romana: tuetur
Veſta: quod aſſiduo lumine cuncta uidet.
Heu quantum timuere patres: quo tempore Veſta
Arſit: & eſt tectis obruta pene ſuis.
Flagrabant ſancti ſceleratis ignibus ignes:
Miſtáq; erat flammæ flamma profana piæ.
Attonitæ flebant demiſſo crine miniſtræ:
Abſtulerat uires corporis ipſe timor.
Prouolat in medium: & magna ſuccurrite uoce.
Non eſt auxilium flere Metellus ait.
Pignora uirgineis fatalia tollite palmis:
Non ea ſunt uoto, ſed rapienda manu.
Me miſerum dubitatis ait: dubitare uidebat:
Et pauidas poſito procubuiſſe genu.
Haurit aquas: tollensq; manus, ignoſcite dixit
Sacra: uir intrabo non adeunda uiro.
Si ſcelus eſt: in me commiſſi pœna redundet:
Sit capitis damno Roma ſoluta mei.
Dixit: & irrupit: factum dea rapta probauit:
Pontificisq; ſui munere tuta fuit.
Nunc bene lucetis ſacro ſub Cæſare flammæ:
Ignis in Iliacis nunc erit, eſtq; focis.
Nullaq; dicetur uittas temerare ſacerdos
Hoc duce: nec uiua defodietur humo.

Sic inceſta perit: quia quam uiolauit, in illa
Conditur: & tellus, Veſtáq; numen idem eſt.
Tum ſibi Callaico Brutus cognomen ab hoſte
Fecit: & hiſpanam ſanguine tinxit humum.
Scilicet interdum miſcentur triſtia lætis:
Nec populum toto pectore feſta iuuant.
Craſſus ad Euphraten aquilas, natúmq;, ſuosq;
Perdidit: & leto eſt ultimus ipſe datus.
Parthe quid exultas? dixit dea. ſigna remittes:
Quíq; necem Craſſi uindicet: ultor erit.
At ſimul auritis uiolæ dementur aſellis:
Et cereris fruges aſpera ſaxa terent:
Nauita puppe ſedens delphina uidebimus inquit:
Humida cum pulſo nox erit orta die.
Iam phryx à nupta quereris Tithone relinqui.
Et uigil Eois Lucifer exit aquis.
Ite bonæ matres: ueſtrum matralia feſtum:
Flauáq; Thebanæ reddite liba deæ.
Pontibus & magno iuncta eſt celeberrima circo
Area: quæ poſito de boue nomen habet:
Hac ibi luce ferunt Matutæ ſacra parenti
Sceptriferas ſerui templa dediſſe manus.
Quæ dea ſit: quare famulas à limine templi
Arceat (arcet enim libáq; toſta petit:)
Bacche racemiferos edera redimite capillos
Si domus illa tua eſt: dirige uatis opus.
Arſerat obſequio Semele Iouis: accipit Ino
Te puer: & ſumma ſedula nutrit ope.
Intumuit Iuno: rapta quod pellice natum
Educet: at ſanguis ille ſororis erat.

H inc agitur furijs Athamas ſed imagine falſa:
Tu'q; cædis patria parue Learche manu.
M œſta Learcheas mater tumulauerat umbras:
Et dederat miſeris omnia iuſta rogis.
H æc quoq; funeſtos ut erat laniata capillos
Proſilit: & cunis te Melicerta rapit.
E ſt ſpatio contracta breui: freta bina repellit:
Vna'q; pulſatur terra duabus aquis.
H uc uenit inſanis natum complexa lacertis:
Et ſecum è celſo mittit in alta iugo.
E xcipit illæſos Panope, centum'q; ſorores:
Et placido lapſu per ſua regna ferunt.
N on dum Leucothee, non dum puer ille Palæmon,
Vorticibus denſis Tybridis ora tenent.
L ucus erat: dubium Semele, Stimele'ne uocetur:
Mænadas auſonias incoluiſſe ferunt.
Q uærit ab his Ino quæ gens foret: arcadas eſſe
Audit: & Euandrum ſceptra tenere loca.
D iſſimulata deam latias Saturnia Bacchas
Inſtimulat fictis inſidioſa ſonis.
O nimium faciles, o toto pectore captæ,
Non uenit hæc ueſtris hoſpes amica choris.
F raude petit: ſacri'q; parat cognoſcere ritum:
Quo poſſit pœnas pendere, pignus habet.
V ix bene deſierat: complent ululatibus auras
Thyades effuſis per ſua colla comis:
I nijciunt'q; manus: puerum'q; auellere pugnant:
Quos ignorat adhuc, inuocat illa deos.
D ijq;, uiriq; loca miſeræ ſuccurrite matri.
Clamor Auentini ſaxa propinqua ferit.

Appulerat ripæ uaccas Oetæus iberas:
Audit: & ad uocem concitus urget iter.
Herculis aduentu, quæ uim modo ferre parabant:
Turpia fœmineæ terga dedere fugæ.
Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Bacchi?
An numen quod me, te quoq; uexat, ait?
Illa docet partim: partim præſentia nati
Continet: & furijs in ſcelus iſſe pudet.
Rumor, ut eſt uelox, agitatis peruolat alis:
Eſtq; frequens Ino nomen in ore tuum.
Hoſpita Carmentis fidos intraſſe penates
Diceris: & longam depoſuiſſe famem.
Liba ſua properata manu tegeæa ſacerdos
Traditur, & ſubito cocta dediſſe foco.
Nunc quoq; liba iuuant feſtis matralibus: illa
Ruſtica ſedulitas gratior arte fuit.
Nunc ait o uates uenientia fata reſigna,
Qua licet: hoſpitijs hoc precor adde meis.
Parua mora eſt: cœlum uates ac numina ſumit:
Fitq; ſui toto pectore plena dei.
Vix illam ſubito poſſes cognoſcere: tanto
Sanctior, & tanto, quàm modo maior erat.
Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino,
Dixit: & huic populo proſpera ſemper ades.
Numen eris Pelagi: natum quoq; pontus habebit:
In noſtris aliud ſumite nomen aquis.
Leucothee graijs, Matuta uocabere noſtris:
In portus nato ius erit omne tuo:
Quem nos Portunnum, ſua lingua Palæmona dicet.
Ite precor noſtris æquus uterq; locis.

Annuerat.

Annuerat: promiſſa fides: poſuere labores:
Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea eſt.
Cur uetet ancillas accedere quæritis? odit:
Principiumq́; odij, ſi ſinat illa, canam.
Vna miniſtrarum ſolita eſt Cadmea tuarum
Sæpe ſub amplexus coniugis ire tui.
Improbus hanc Athamas furtim dilexit: ab illa
Comperit agricolis ſemina toſta dari.
Ipſa quidem feciſſe negat: ſed fama recepit:
Hoc eſt cur odio ſit tibi ſerua manus.
Non tamen hanc pro ſtirpe ſua pia mater adoret:
Ipſa parum felix uiſa fuiſſe parens.
Alterius prolem melius mandabitis illi:
Vtilior Baccho quàm fuit ipſa ſuis.
Hanc tibi, quò properas memorant dixiſſe, Rutili?
Luce mea Marſo conſul ab hoſte cades.
Exitus acceſſit uerbis: flumenq́; Theloni
Purpureum miſtis ſanguine fluxit aquis.
Proximus annus erat: Pallantide cæſus eadem
Didius hoſtiles ingeminauit opes.
Lux eadem fortuna tua eſt, authorq́;, locusq́;:
Sed ſuper iniectis quis latet iſte togis?
Seruius eſt: & conſtat eum: ſed cauſa latendi
Diſcrepat: & dubium me quoq; mentis habet.
Dum dea furtiuos timide profitetur amores:
Cœleſtemq́; homini concubuiſſe pudet:
Arſit enim magna correpta cupidine regis:
Cæcaq́; in hoc uno non fuit illa uiro:
Nocte domum parua ſolita eſt intrare feneſtra:
Vnde feneſtellæ nomina porta tenet.

N unc pudet: & uultus uelamine cælat amatos:
Oráq; ſunt multa regia tecta toga.
A n magis eſt uerum, poſt Tulli funera plebem
Confuſam placidi morte fuiſſe ducis?
N ec modus ullus erat: creſcebat imagine luctus:
Donec eum poſitis occuluere togis.
T ertia cauſa mihi ſpatio maiore canenda eſt:
Nos tamen adductos intus agemus equos.
T ullia coniugio ſceleris mercede parato,
His ſolita eſt dictis extimulare uirum.
Quid iuuat eſſe pares, te noſtræ cæde ſororis,
Meq; tui fratris: ſi pia uita placet?
V iuere debuerant & uir meus, & tua coniux:
Si nullum auſuri maius eramus opus.
E t caput & regnum factum eſt dotale parentis:
Si uir es, indictas exige dotis opes.
R egia res ſcelus eſt: ſocero cape regna necato:
Et noſtras patrio ſanguine tinge manus.
T alibus inſtinctus ſolio priuatus in alto
Sederat: attonitum uulgus ad arma ruit.
H inc cruor, & cædes: infirmáq; uincitur ætas:
Sceptra gener ſocero rapta ſuperbus habet.
I pſe ſub exquilijs, ubi erat ſua regia, cæſus
Concidit in dura ſanguinolentus humo.
F ilia carpento patrios initura penates
Ibat per medias alta, feroxq; uias.
C orpus ut aſpexit, lachrymis auriga profuſis
Reſtitit: hunc tali corripit illa ſono.
V adis? an expectas pretium pietatis amarum?
Duc inquam inuitas ipſa per ora rotas.

(Certa fides facti) dictus ſceleratus ab illa
Vicus: & æterna res ea preſſa nota.
Poſt tamen hæc auſa eſt templũ monimenta parẽtis
Tangere: mira quidem, ſed tamen acta loquor.
Signum erat in ſolio reſidens ſub imagine Tulli:
Dicitur hoc oculis oppoſuiſſe manum.
Et uox audita eſt, uultus abſcondite noſtros:
Ne natæ uideant ora nefanda meæ.
Veſte data tegitur: uetat hanc fortuna moueri:
Et ſic è templo eſt ipſa locuta ſuo.
Ore reuelato qua primum luce patebit
Seruius: hæc poſiti prima pudoris erit.
Parcite matronæ uetitas attingere ueſtes:
Solennes ſatis eſt uoce mouere preces.
Sitq; caput ſemper romano tectus amictu:
Qui rex in noſtra ſeptimus urbe fuit.
Arſerat hoc templum: ſigno tamen ille pepercit
Ignis: opem nato Mulciber ipſe tulit.
Nanq; pater Tulli Vulcanus: Ocriſia mater
Præſignis facie corniculana, fuit.
Hanc ſecum Tanaquil ſacris de more peractis
Iuſſit in ornatum fundere uina focum.
Hic inter cineres obſcœni forma uirilis
Aut fuit: aut uiſa eſt: ſed magis illa fuit.
Iuſſa foco captiua ſedet: conceptus ab illa
Seruius à cœlo ſemina gentis habet.
Signa dedit genitor tunc cum caput igne coruſco
Contigit: inq; comis flammeus arſit apex.
Te quoq; magnifica Concordia dedicat æde
Liuia: quam charo præſtitit illa uiro.

D iſcæ tamen ueniens ætas: ubi Liuia nunc eſt
Porticus: immenſæ tecta fuere domus.
V rbis opus domus una fuit: ſpatiumq́; tenebat:
Quo breuius muris oppida multa tenent.
H æc æquata ſolo eſt nullo ſub crimine regni:
Sed quia luxuria uiſa nocere ſua eſt.
S uſtinuit tantas operum ſubuertere moles:
Totq́; ſuas hæres perdere Cæſar opes.
S ic agitur cenſura: & ſic exempla parantur.
Cum iudex, alios quod monet, ipſe facit.
N ulla nota eſt ueniente die quam dicere poſſis.
Idibus inuicto ſunt data templa Ioui.
E t iam quinquatrus iubeor narrare minores:
Nunc ades o cœptis flaua Minerua meis.
C ur uagus incedit tota tibicen in urbe?
Quid ſibi perſonæ, quid toga longa, uolunt?
S ic ego: ſic poſita Tritonia cuſpide dixit:
Poſſem utinam doctæ uerba referre deæ.
T emporibus ueterum tibicinis uſus auorum
Magnus, & in magno ſemper honore, fuit.
C antabat fanis, cantabat tibia ludis:
Cantabat mœſtis tibia funeribus.
D ulcis erat mercede labor: tempusq́; ſecutum eſt:
Quod ſubito gratæ frangeret artis opes.
A dde quod ædilis, pompa qui funeris irent:
Artifices ſolos iuſſerat eſſe decem.
E xilio mutant urbem: Tyburq́; recedunt:
(Exilium quodam tempore Tybur erat)
Quæritur in ſcena caua tibia: quæritur aris:
Ducit ſupremos nænia nulla toros.

S eruierat quidam quantolibet ordine dignus
Tybure: ſed longo tempore liber erat.
R ure ſuo parat ille dapes: turbamq́; canoram
Conuocat: ad feſtas conuenit illa dapes.
N ox erat: & uinis oculiq́; animiq́; natabant:
Cum præcompoſito nuntius ore uenit.
A tq; ita, quid ceſſas conuiuas ſoluere? dixit.
Author uindictæ nam uenit ille ſuæ.
N ec mora: conuiuæ ualido titubantia uino
Membra mouent: dubij ſtantq́;, labantq; pedes.
A t dominus diſcedite ait: plauſtroq́; morantes
Suſtulit: in plauſtro ſcirpea lata fuit.
A lliciunt ſomnos tempus, motusq́;, merumq;:
Potaq́; ſe Tybur turba redire putat.
I amq́; per æſquilias romanam intrauerat urbem:
Et mane in medio plauſtra fuere foro.
C allidus ut poſſet ſpecie numeroq́; Senatum
Fallere: perſonis imperat ora tegi:
A dmiſcetq́; alios: & ut hunc tibicina cœtum
Augeat, in longis ueſtibus eſſe iubet.
S ic reduces bene poſſe tegi: ne forte notentur
Contra collegæ iuſſa redire ſui.
R es placuit: cultuq́; nouo licet Idibus uti:
Et canere ad ueteres uerba iocoſa modos.
H æc ubi perdocuit: ſupereſt mihi diſcere, dixi:
Cur ſit quinquatrus illa uocata dies.
M artius inquit habet tali mea nomine feſta:
Eſtq́; ſub inuentis hæc quoq; turba meis.
P rima terebrato per rara foramina buxo,
Vt daret effici tibia longa ſonos.

V ox placuit: faciem liquidis referentibus undis,
Vidi, & uirgineas intumuiſſe genas.
A rs mihi non tanti eſt, ualeas mea tibia dixi.
Excipit abiectam cæſpite ripa ſuo.
I nuentam Satyrus primum miratur: & uſum
Neſcit: & afflatam ſentit habere ſonum.
E t modo dimittit digitos: modo concipit auras:
Iamq; inter nymphas arte ſuperbus erat.
P rouocat & Phœbum: Phœbo ſuperante pependit:
Cæſa receſſerunt à cute membra ſua.
S um tamen inuentrix authorq; ego carminis huius:
Hoc eſt cur noſtros ars colit iſta dies.
T ertia nox ueniet: qua tu Dodona Thyene
Stabis Agenoreæ fronte uidenda bouis.
H æc eſt illa dies: qua tu purgamina Veſtæ
Tybri per hetruſcas in mare mittis aquas.
S iqua fides uentis, Zephyro date carbaſa nautæ:
Cras ueniet ueſtris ille ſecundus aquis.
A t pater Heliadum, radios ubi tinxerit undis:
Et canget geminos ſtella ſerena polos:
T ollet humo ualidos proles Hyrêa lacertos.
Continua delphin nocte uidendus erit.
S cilicet hic olim uolſcos, æquosq; fugatos
Viderat in campis Algida terra tuis.
V nde ſuburbano clarus Tyburte triumpho,
Vectus es in niueis poſthume uictor equis.
I am ſex, & totidem luces de menſe ſuperſunt:
Huic unum numero tu tamen adde diem.
S ol abit è Geminis: & Cancri ſigna rubeſcunt:
Cœpit auentina Pallas in arce coli.

Iam tua Laomedon oritur nurus: ortáq; noctem
Pellit: & è pratis cana pruina fugit.
Reddita, quiſquis is eſt, Sũmano templa feruntur:
Tunc cum romanis Pyrrhe timendus eras.
Hunc quoq; cum patrijs Galatea receperit undis:
Plenáq; ſecuræ terra quietis erit:
Surgit humo iuuenis telis afflatus auitis:
Et gemino nexas porrigit angue manus.
Notus amor Phædræ, nota eſt iniuria Theſei:
Deuouit natum credulus ille ſuum.
Sollicati terrentur equi: fruſtráq; retenti
Per ſcopulos dominum duráq; ſaxa trahunt.
Exciderat curru: loríſq; morantibus artus
Hippolytus lacero corpore raptus erat:
Reddideratq; animam multum indignante Diana:
Nulla Coronides cauſa doloris ait.
Nanq; pio iuueni uitam ſine uulnere reddam:
Et cedent arti triſtia fata meæ.
Gramina continuo loculis depromit eburnis:
Profuerant Glauci manibus illa prius:
Tunc, cum obſeruatas augur deſcendit in herbas:
Vſus & auxilio eſt anguis ab angue dato.
Pectora ter tetigit: ter uerba ſalubria dixit:
Depoſitum terra ſuſtulit ille caput.
Lucus eum, nemoríſq; ſui Dictynna receſſu
Cælat: Aricino uirbius ille lacu eſt.
At Lacheſis Clothóq; dolent ſua fila teneri.
Et fieri regni iura minora ſui.
Iuppiter exemplum ueritus direxit in illum
Fulmina: qui nimiæ nouerat artis opem.

P hœbe querebaris:deus eſt:placatre parenti:
Propter te fieri quod uetat,ipſe facit.
N on ego te,quamuis properabis uincere Cæſar:
Si uetat auſpicium:ſigna mouere uelim.
S unt tibi flamnius,Thraſimenáq; littora teſtes:
Per uolucres æquos multa monere deos.
T empora ſi ueteris quæris temeraria damni:
Quartus ab extremo menſe bis ille dies.
P oſtera lux melior ſuperat Maſaniſſa Syphacem:
Et cecidit telis Haſdrubal ipſe ſuis.
T empora labuntur:tacitisq; ſeneſcimus annis:
Et fugiunt freno non remorante dies.
Quàm cito uenerunt fortunæ fortis honores:
Poſt ſeptem luces Iunius actus erit.
I te,deam læti fortem celebrate Quirites:
In Tyberis ripa munera regis habet.
P ars pede,pars etiam celeri decurrite cymba:
Nec pudeat potos inde redire domum.
F erte coronatæ iuuenum conuiuia lintres:
Multaq; per medias uina bibantur aquas.
P lebs colit hanc:quia qui poſuit de plebe fuiſſe
Fertur:& ex humili ſceptra tuliſſe loco.
C onuenit & ſeruis:ſerua quia Tullius ortus
Conſtituit dubiæ templa propinqua deæ.
E cce ſuburbana rediens male ſobrius æde,
Ad ſtellas aliquis talia uerba iacit.
Z ona latet tua nunc:& cras fortaſſe latebit:
Dehinc erit Orion aſpicienda mihi.
At ſi non eſſet potus:dixiſſet eadem
Venturum tempus ſolſtitiale die.

L ucifero ſubeunte, lares delubra tulerunt:
Hic ubi fit docta multa corona manu.
T empus idem Statoris erit: quod Romulus olim
Ante palatini condidit ora iugi.
T ot reſtant de menſe dies, quot nomina parcas
Cum data ſunt trabeæ templa Quirine tuæ.
T empus Iuleis cras eſt natale calendis:
Pierides cœptis addite ſumma meis.
D icite Pierides quis uos addixerit iſti:
Cui dedit inuitas uicta nouerca manus.
S ic ego: ſic Clio, clari monimenta Philippi
Aſpicias: unde trahit Martia caſta genus.
M artia ſacrifico deductum nomen ab Anco:
In qua par facies nobilitate fuit.
P ar animo quoq; forma ſuo reſpondit in illa:
Et genus, & facies, ingeniumq́; ſimul.
N ec quod laudamus formam tu turpe putaris:
Laudamus magnas hac quoq; parte deas.
N upta fuit quondam matertera Cæſaris illi:
O decus, o ſacra fœmina digna domo.
S ic cecinit Clio: doctæ aſſenſere ſorores:
Annuit Alcides: increpuitq́; lyra.

C armina nunc ſi non ſtudiumq́;, quod obfuit, odi,
Sit ſatis: ingenio ſic fuga parta meo.
I tamen: & pro me tu, cui licet, aſpice romam:
Di facerent, poſſes non meus eſſe liber.
N ec te, quod uenias magnam peregrinus in urbem:
I gnotum populo poſſe uenire puta.
V t titulo careas: ipſo noſcere colore:
Diſſimulare uelis: te liquet eſſe meum.
C làm tamen intrato: ne te mea carmina lædant:
Non ſunt, ut quondam plena fauoris erant.
S iquis erit, qui te, quod ſis meus, eſſe legendum
Non putet: è gremio reijciatq́; ſuo:
I nſpice, dic titulum: non ſum præceptor amoris:
Quas meruit pœnas, iam dedit illud opus.
F orſitan expectes an in alta palatia miſſum
Scandere te iubeam, Cæſareamq́; domum.
I gnoſcant auguſta mihi loca, diq́; locorum:
Venit in hoc illa fulmen ab arce, caput.
E ſſe quidem memini mitiſſima ſedibus illis
Numina: ſed timeo qui nocuere deos.
T erretur minimo pennæ ſtridore columba
Vnguibus accipiter ſaucia facta tuis.
N ec procul à ſtabulis audet diſcedere: ſiqua
Excuſſa eſt auidi dentibus agna lupi.
V itaret cœlum Phaëthon, ſi uiueret: et quos
Optarat ſtulte, tangere nollet equos.
M e quoq; quæ ſenſi fateor Iouis arma timere:
Me reor infeſto, cum tonat, igne peti.
Quicunq; argolica de claſſe Capharea fugit:
Semper ab euboicis uela retorquet aquis.

P inea texta ſonant: pulſi ſtridore rudentes:
A ggemit & noſtris ipſa carina malis.
N auita confeſſus gelidum pallore timorem:
I am ſequitur uictus, non regit arte ratem.
V tq; parum ualidus non proficientia rector
Ceruicas rigidæ frena remittit equo:
S ic non quò uoluit ſed quò rapit impetus undæ
A urigam uideo uela dediſſe rati.
Q uod niſi mutatas emiſerit Aeolus auras:
In loca iam nobis non adeunda ferar.
N am procul illyricis læua de parte relictis
I nterdicta mihi cernitur Italia.
D eſinat in uetitas quæſo contendere terras:
Et mecum magno pareat illa deo.
D um loquor: & cupio pariter, timeoq; repelli:
I ncrepuit quantis uiribus unda latus.
P arcite cærulei uos ſaltem numina ponti:
I nfeſtumq; mihi ſit ſatis eſſe Iouem.
V os animam ſæuæ feſſam ſubducite morti:
Si modo qui periјt non periјſſe poteſt.

ELEGIA .IIII.

O Mihi poſt nullos nunquã numerãde ſodales,
O cui præcipue ſors mea uiſa ſua eſt,
A ttonitum qui me memini chariſſime primus
A uſus es alloquio ſuſtinuiſſe tuo:
Q ui mihi conſilium uiuendi mite dediſti:
C um foret in miſero pectore mortis amor:
S cis bene cui dicam poſitis pro nomine ſignis:

Officium nec te fallit amicæ tuum:?
Hæc mihi ſemper erunt imis infixa medullis:
Perpetuusq; animi debitor huius ero.
Spiritus & uacuas prius hic tenuandus in auras
Ibit: & in tepido deſeret oſſa rogo:
Quàm ſubeant animo meritorum obliuia noſtro:
Et longa pietas excidat iſta die.
Di tibi ſint faciles: & opis nullius egentem
Fortunam præſtent, diſſimilemq; meæ.
Si tamen hæc nauis uento ferretur amico,
Ignoraretur forſitan iſta fides.
Theſea Pirithous non tam ſenſiſſet amicum:
Si non infernas uiuus adiſſet aquas.
Vt foret exemplum ueri Phocæus amoris:
Fecerunt furiæ triſtis Oreſte tuæ.
Si non Euryalus rutulos cecidiſſet in hoſtes:
Hyrtacidæ Niſi gloria nulla foret.
Scilicet ut fuluum ſpectatur in ignibus aurum:
Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides.
Dum iuuat: & uultu ridet fortuna ſereno:
Indelibatas cuncta ſequuntur opes.
At ſimul intonuit: fugiunt: nec noſcitur ulli:
Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
Atq; hæc exemplis quondam collecta priorum,
Nunc mihi ſunt proprijs cognita uera malis.
Vix duo, tresue mihi de tot ſupereſtis amici:
Cætera fortunæ, non mea turba fuit.
Quo magis ó pauci rebus ſuccurrite læſis:
Et date naufragio littora tuta meo:
Neue metu falſo nimium trepidate, timentes

Hac offendatur ne pietate deus.
Sæpe fidem aduerſis etiam laudauit in armis:
Inq́; ſuis amat hanc Cæſar: in hoſte probat.
Cauſa mea eſt melior: qui non contraria foui
Arma: ſed hanc merui ſimplicitate fugam.
Inuigiles igitur noſtris pro caſibus oro:
Diminui ſiqua numinis ira poteſt.
Scire meos caſus ſiquis deſyderat omnes:
Plus, quàm quod fieri res ſinit, ille petit.
Tot mala ſum paſſus: quot in æthere ſydera lucēt:
Paruáq; quot ſiccus corpora puluis habet.
Multáq; credibili tulimus maiora: ratamq;,
Quamuis acciderint, non habitura fidem.
Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
Meq́; uelim poſſit diſſimulante tegi.
Si uox infragilis, pectus mihi firmius eſſet:
Pluráq; cum linguis pluribus ora forent:
Non tamen idcirco complecterer omnia uerbis
Materia uires exuperante meas.
Pro duce Naritio docti mala noſtra poëtæ
Scribite: Naritio nam mala plura tuli.
Ille breui ſpatio multis errauit in annis
Inter dulichias, Iliacaśq; domos.
Nos freta ſyderibus totis diſtantia menſos
Sors tulit in geticos, ſarmaticośq; ſinus.
Ille habuit fidamq́; manum, ſociośq; fideles:
Me profugum comites deſeruere mei.
Ille ſuam lætus patriam, uictorq́; petebat.
À patria fugio uictus & exul ego.
Nec mihi dulichium domus eſt, Ithacæ'ue, Same'ue:

Pœna quibus non eſt grandis abeſſe locis:
S ed quæ de ſeptem totum circunſpicit orbem
Montibus, imperij roma deûmq; locus.
I lli corpus erat durum, patienſq; laborum:
Inualidæ uires, ingeniumq; mihi.
I lle erat aſſidue ſæuis agitatus in armis:
A ſſuetus ſtudijs mollibus ipſe fui.
M e deus oppreſſit nullo mala noſtra leuante:
B ellatrix illi diua ferebat opem.
C umq; minor Ioue ſit tumidis qui regnat in undis:
I llum Neptuni, me Iouis ira premit.
A dde, quod illius pars maxima ficta laborum:
Ponitur in noſtris fabula nulla malis.
D eniq; quæſitos tetigit tamen ille penates:
Q uæq; diu petijt, contigit arua tamen.
A t mihi perpetuo patria tellure carendum eſt:
Ni fuerit læſi mollior ira dei.

ELEGIA V.

N Ec tantum clario Lyde dilecta poetæ:
Nec tantum Coo Battis amata ſuo eſt:
P ectoribus quantum tu noſtris uxor inhæres
Digna minus miſero non meliore uiro.
T e mea ſuppoſita ueluti trabe fulta ruina eſt:
Siquid adhuc ego ſum, muneris omne tui eſt.
T u facis, ut ſpolium non ſim: nec nuder ab illis,
Naufragij tabulas qui petiere mei.
V tq; rapax ſtimulante fame cupidusq; cruoris
Incuſtoditum captat ouile lupus:

Aut

Aut ut edax uultur corpus circunſpicit ecquod
Sub nulla poſitum cernere poſſit humo:
Sic mea neſcio quis male fidus rebus acerbis
In bona uenturus, ſi paterere, fuit.
Hunc tua per fortes uirtus ſommouit amicos:
Nulla quibus reddi gratia digna poteſt.
Ergo quàm miſero tam uero teſte probaris:
Hic aliquod pondus ſi modo teſtis habet.
Nec probitate tua prior eſt aut Hectoris uxor,
Aut comes extincto Laodamea uiro.
Tu ſi mæonium uatem ſortita fuiſſes:
Penelopes eſſet fama ſecunda tuæ.
Siue tibi hoc debes, nullo pia facta magiſtro:
Cumq́; noua mores ſunt tibi luce dati:
Fœmina ſeu princeps omnes tibi culta per annos
Te docet exemplum coniugis eſſe bonæ:
Aſſimilemq́; ſui longæ aſſuetudine fecit:
Grandia ſi paruis aſſimilare licet.
Hei mihi non magnas quod habēt mea carmina uires:
Noſtraq́; ſunt meritis ora minora tuis:
Siquid & in nobis uiui fuit ante uigoris:
Extinctum longis excidit omne malis.
Prima locum ſanctas heroidas inter haberes:
Prima bonis animi conſpicerere tui.
Quantuncunq; tamen præconia noſtra ualebunt:
Carminibus uiues tempus in omne meis.

ELEGIA VI.

Iquis habes noſtris ſimiles in imagine uultus:
s Deme meis ederas bacchica ſerta comis.
Iſta decent lætos felicia ſigna poetas:
Temporibus non eſt apta corona meis.
Hæc tibi diſſimula, ſenti tamen omnia dici,
In digito qui me fersq́;, refersq; tuo:
Effigiemq́; meam fuluo complexus in auro
Chara relegati, quæ potes, ora uides.
Quæ quoties ſpectas, ſubeat tibi dicere forſan,
Quàm procul à nobis Naſò ſodalis abeſt.
Grata tua eſt pietas: ſed carmina maior imago
Sunt mea: quæ mando qualiacunq; legas.
Carmina mutatas hominum dicentia formas
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego diſcedens ſicut bona multa meorum
Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu.
Vtq́; cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natum
Theſtias: & melior matre fuiſſe ſoror.
Sic ego non meritos mecum peritura libellos
Impoſui rapidis uiſcera noſtra rogis.
Vel quod eram muſas, ut crimina noſtra, peroſus:
Vel quod adhuc creſcens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non ſunt penitus ſublata: ſed extant:
Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor.
Nunc precor ut uiuant: & non ignaua legentem
Otia delectent: admoneantq́; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo:
Neſciat his ſummam ſiquis abeſſe manum.
Ablatum medijs opus eſt incudibus illud:
Defuit & ſcriptis ultima lima meis.

Et ueniam pro laude peto: laudatus abunde
Non faſtiditus ſi tibi lector ero.
Hos quoq; ſex uerſus in prima fronte libelli,
Si præponendos eſſe putabis: habe.
Orba parente ſuo quicunq; uolumina tangis:
His ſaltem ueſtra detur in urbe locus.
Quoq; magis faueas, non hæc ſunt edita ab illo:
Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quidquid in his igitur uitij rude carmen habebit,
Emendaturus, ſi licuiſſet, erat.

ELEGIA VII.

IN caput alta ſuũ labentur ab æquore retro
Flumina: conuerſis ſolq; recurret equis:
Terra feret ſtellas: cœlum findetur aratro:
Vnda dabit flammas: & dabit ignis aquas:
Omnia naturæ præpoſtera legibus ibunt:
Parsq; ſuum mundi nulla tenebit iter.
Omnia iam fient, fieri quæ poſſe negabam:
Et nihil eſt, de quo non ſit habenda fides.
Hæc ego uaticinor: quia ſum deceptus ab illo:
Laturum miſero quem mihi rebar opem.
Tantane te fallax cœpere obliuia noſtri?
Afflictumq; fuit tantus adire timor?
Vt neq; reſpiceres, nec ſolarere iacentem
Dure? neq; exequias proſequerere meas?
Illud amicitiæ ſanctum, & uenerabile nomen
Re tibi pro uili, ſub pedibusq; iacet.
Quid fuit ingenti proſtratum mole ſodalem

Viſere? & alloquij parte leuare tui?
I n'q; meos ſi non lachrymas dimittere caſus:
Pauca tamen ficto uerba dolore loqui?
I d'q;,quod ignoti faciunt,uale dicere ſaltem?
Et uocem populi publica'q; ora ſequi?
D eniq; lugubres uultus,nunquam'q; uidendos
Cernere ſupremo,dum licuit'q;,die?
D icendum'q; ſemel toto non amplius æuo
Accipere,& parili reddere uoce,uale?
A t fecere alij nullo mihi fœdere iuncti:
Et lachrymas animi ſigna dedere ſui.
Q uid,niſi conuictu, cauſis'q; ualentibus eſſem,
Temporis & longi iunctus amore tibi?
Q uid,niſi tot luſus,& tot mea ſeria noſſes?
Tot noſſem luſus,ſeria'q; ipſe tua?
Q uid,ſi duntaxat romæ mihi cognitus eſſes?
Aſcitus toties in genus omne ioci?
C uncta'ne in æquoreos abierunt irrita uentos?
Cuncta'ne lethæis merſa feruntur aquis?
N on ego te genitum placida reor urbe quirini:
Vrbe,meo quæ iam non adeunda pede eſt:
S ed ſcopulis ponti,quos hæc habet ora,ſiniſtri:
I n'q; feris Scythiæ,ſarmaticis'q; iugis.
E t tua ſunt ſilicis circum præcordia uenæ:
Et rigidum ferri ſemina pectus habet:
Q uæ'q; tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera:tigris erat.
A ut mala noſtra minus quàm non aliena putares:
Duritiæ'q; mihi non agerere reus.
S ed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis:

Vt catreant numeris tempora prima ſuis:
E ffice peccati ne ſim memor huius: & illo
Officium laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

d Etur inoffenſæ uitæ tibi tangere metam:
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
A tq; utinam pro te poſſent mea uota ualere:
Quæ pro me duros non tetigere deos.
D onec eris felix: multos numerabis amicos:
Tempora ſi fuerint nubila: ſolus eris.
A ſpicis ut ueniant ad candida tecta columbæ?
Accipiat nullas ſordida turris aues?
H orrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
Nullus ad amiſſas ibit amicus opes.
V tq; comes radios per ſolis euntibus umbra eſt:
Cum latet hic preſſus nubibus: illa fugit:
M obile ſic ſequitur fortunæ lumina uulgus:
Quæ ſimul inducta nube teguntur: abit.
H æc precor ut poſſint ſemper tibi falſa uideri:
Sunt tamen euentu uera fatenda meo.
D um ſtetimus: turbæ quantum ſatis eſſet, habebat
Nota quidem, ſed non ambitioſa domus.
A t ſimul impulſa eſt: omnes timuere ruinam:
Cautaq; communi terga dedere fugæ.
S æua neq; admiror metuunt ſi fulmina: quorum
Ignibus afflari proxima quæq; ſolent.
S ed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet inuiſo Cæſar in hoſte probat.

N ec ſolet iraſci (nec enim moderatior alter)
Cum quis in aduerſis, ſiquid amauit, amat.
D e comite argolico poſtquam cognouit Oreſtem:
Narratur Pyladen ipſe probaſſe Thoas.
Quæ fuit Actoridæ cum magno ſemper Achille:
Laudari ſolita eſt Hectoris ore fides.
Quod pius ad manes Theſeus comes iret amico:
Tartareum dicunt indoluiſſe deum.
E uryali, Niſiq; fide tibi Turne relata
Credibile eſt lachrymis immaduiſſe genas.
E ſt etiam miſeris pietas: & in hoſte probatur:
Hei mihi quàm paucos hæc mea dicta mouent.
H ic ſtatus, hæc rerum nunc eſt fortuna mearum:
Debeat ut lachrymis nullus adeſſe modus.
A t mea ſint proprio quamuis mœſtiſſima caſu
Tempora: profectu facta ſerena tuo.
H oc tibi uenturum iam tum chariſſime uidi:
Ferret adhuc iſtam cum minus aura ratem.
S iue aliquod morum, ſeu uitæ labe carentis
Eſt pretium: nemo pluris emendus erat.
S iue per ingenuas aliquis caput extulit artes:
Quælibet eloquio fit bona cauſa tuo.
H is ego commotus dixi tibi protinus ipſi:
Scena manet dotes grandis amice tuas.
H oc mihi non ouium fibræ, tonitrus'ue ſiniſtri,
Lingua'ue ſeruatæ penna'ue dixit auis:
A ugurium ratio eſt, & coniectura futuri:
Hac diuinaui, notitiam'q; tuli.
Quæ quoniam uera eſt: tota mihi mente, tibi'q;,
Gratulor ingenium non latuiſſe tuum.

At noſtrum tenebris utinam latuiſſet in imis:
Expediijt ſtudijs lumen abeſſe meis.
Vtq; tibi proſunt artes facunde ſeueræ:
Diſſimiles illis ſic nocuere mihi.
Vita tamen tibi nota mea eſt: ſcis artibus illis
Authoris mores abſtinuiſſe ſui.
Scis uetus hoc iuueni luſum mihi carmen: & iſtos
Vt non laudando, ſic tamen eſſe iocos.
Ergo ut defendi nullo mea poſſe colore,
Sic excuſari crimina poſſe puto.
Qua potes excuſa: nec amici deſere cauſam:
Quo pede cœpiſti, ſic bene ſemper eas.

ELEGIA IX.

eSt mihi, ſitq; precor flauæ tutela Mineruæ
Nauis: & à picta caſſide nomen habet.
Siue opus eſt uelis: minimam bene currit ad auram:
Siue opus eſt remo: remige carpit iter.
Nec comites uolucri contenta eſt uincere curſu:
Occupat egreſſas quanlibet ante rates.
Et patitur fluctus: fertq; aſſilientia longe
Aequora: nec ſæuis uicta madeſcit aquis.
Illa corinthiacis primum mihi cognita cenchris
Fida manet trepidæ duxq;, comesq; fugæ.
Perq; tot euentus, & iniquis concita uentis
Aequora Palladio numine tuta fuit.
Nunc quoq; tuta precor uaſti ſecet hoſtia ponti:
Quasq; petit, getici littoris intret aquas.
Quæ ſimul æoliæ mare me deduxit in Helles:

Et longum tenui limite fecit iter:
F leximus in læuum curſus: & ab Hectoris urbe
Venimus ad portus Imbria terra tuos.
I nde leui uento Zerinthia littora nacta
Threiciam tetigit feſſa carina Samon.
S altus ab hac contra breuis eſt Tentyra petenti:
Hac dominum tenus eſt illa ſecuta ſuum.
N am mihi biſtonios placuit pede carpere campos:
Helleſpontiacas illa reliquit aquas.
D ardaniamq́; petit authoris nomen habentem:
Et te ruricola Lampſace tuta deo.
Quaq́; per anguſtas male uectæ uirginis undas
Seſton Abydena ſeparat urbe fretum.
H incq́; propontiacas hærentem Cyzicon oris:
Cyzicon hæmoniæ nobile gentis opus.
Quaq́; tenent ponti byzantia littora fauces:
Hic locus eſt gemini ianua uaſta maris.
H æc precor euincat: propulſaq́; fortibus auſtris
Tranſeat inſtabiles ſtrenua Cyaneas:
T hynniacosq; ſinus: & ab his per Apollinis urbem
Alta ſub Anchiali mœnia findat iter:
I nde Meſembriacos portus, & odeſſon, & arces
Prætereat dictas nomine Bacche tuo:
E t quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos
Sedibus his profugos conſtituiſſe larem:
A' quibus adueniat Miletida ſoſpes ad urbem:
Offenſi quò me contulit ira dei.
H æc ſi contigerint: meritæ cadet agna Mineruæ:
Non facit ad noſtras hoſtia maior opes.
V os quoq; Tyndaridæ, quos hæc colit inſula, fratres

Mite precor duplici numen adeſte uiæ.
A ltera nanq; parat ſymplegadas ire per altas:
Scindere biſtonias altera puppis aquas.
V os facite ut uentos, loca cum diuerſa petamus,
Illa ſuos habeat: nec minus iſta ſuos.

ELEGIA X.

L Ittera quæcunq; eſt toto tibi lecta libello:
Eſt mihi ſollicito tempore facta uiæ.
A ut hæc me, gelido tremerem cum menſe decembri:
Scribentem medijs Adria uidit aquis.
A ut, poſtquã bimarem curſu ſuperauimus iſthmon:
Alteráq; eſt noſtræ ſumpta carina fugæ:
Quod facerem uerſus inter fera murmura ponti:
Cycladas ægæas obſtupuiſſe puto.
I pſe ego nunc miror tantis animiq;, marisq;
Fluctibus ingenium non cecidiſſe meum.
S eu ſtupor huic ſtudio, ſiue eſt inſania nomen:
Omnis ab hac, cura mens releuata mea eſt.
S æpe ego nimboſis dubius iactabar ab Hœdis:
Sæpe minax Steropis ſydere pontus erat:
F uſcabatq; diem cuſtos Erymanthidos urſæ:
Aut Hyadas ſeris hauſerat auſter aquis:
S æpe maris pars intus erat: tamen ipſe trementi
Carmina ducebam qualiacunq; manu.
N unc quoq; contenti ſtrident Aquilone rudentes:
Inq; modum tumuli concaua ſurgit aqua:
I pſe gubernator tollens ad ſydera palmas
Expoſcit uotis immemor artis, opem.

Quocunq; aſpexi nihil eſt niſi mortis imago:
  Quam dubia timeo mente: timenſq; precor.
Attigero portum: portu terrebor ab ipſo:
  Plus habet infeſta terra timoris aqua.
Nam ſimul inſidijs hominum, pelagiq; laboro:
  Et faciunt geminos enſis, & unda metus.
Ille meo uereor ne ſperet ſanguine prædam:
  Hæc titulum noſtræ mortis habere uelit.
Barbara pars læua eſt auidæ ſubſtructa rapinæ:
  Quam cruor & cædes bellaq; ſemper habent.
Cumq; ſit hybernis agitatum fluctibus æquor:
  Pectora ſunt ipſo turbidiora mari.
Quo magis his debes ignoſcere candide lector,
  Si ſpe ſint, ut ſunt, inferiora tua.
Non hæc in noſtris, ut quondam, ſcribimus hortis:
  Nec conſuete meum lectule corpus habes.
Iactor in indomito brumali luce profundo:
  Ipſaq; cœruleis charta feritur aquis.
Improba pugnat hyems: indignaturq;, qd auſim
  Scribere ſe rigidas incutiente minas.
Vincat hyems hominem: ſed eodem tempore quæſo
  Ipſe modum ſtatuam carminis: illa ſui.

TRISTIVM LIBER SECVNDVS.

q Vid mihi uobiſcum eſt infelix cura libelli,
  Ingenio perij qui miſer ipſe meo?
Cur modo damnatas repeto mea crimina muſas?

An ſemel eſt pœnam commerüiſſe parum?
Carmina fecerunt, ut me cognoſcere uellet
Omine non fauſto fœmina, uirq́; meo.
Carmina fecerunt, ut me, moresq́; notaret
Iampridem inuiſa Cæſar ab arte meos.
Deme mihi ſtudium: uitæ quoq; crimina demes:
Acceptum refero uerſibus eſſe nocens.
Hoc pretium uitæ, uigilatorumq́; laborum
Cepimus: ingenio eſt pœna reperta meo.
Si ſaperem, doctas odiſſem iure ſorores,
Numina cultori pernicioſa ſuo.
At nunc tanta meo comes eſt inſania morbo:
Saxa memor refero rurſus ad icta pedem.
Scilicet ut uictus repetit gladiator arenam:
Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.
Forſitan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti:
Sic mihi res eadem uulnus, opemq; feret:
Muſaq́; quæ mouit, motam quoq; leniet iram:
Exorant magnos carmina ſæpe deos.
Ipſe quoq; auſonias Cæſar matresq́;, nurusq;
Carmina turrigeræ dicere iuſſit Opi.
Iuſſerat & Phœbo dici: quo tempore ludos
Fecit: quos ætas aſpiciat una ſemel.
His precor exemplis tua nunc mitiſſime Cæſar
Fiat ab ingenio mollior ira meo.
Illa quidem iuſta eſt: nec me merüiſſe negabo:
Non adeo noſtro fugit ab ore pudor.
Sed, niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?
Materiam ueniæ ſors tibi noſtra dedit.
Si, quoties peccant homines, ſua fulmina mittat

Iuppiter: exiguo tempore inermis erit.
N unc ubi detonuit: ſtrepituq́; exterruit orbem:
Purum diſcuſſis aëra reddit aquis.
I ure igitur genitorq́; deûm rectorq́; uocatur:
Iure capax mundus nil Ioue maius habet.
T u quoq; cum patriæ rector dicare, paterq́;:
Vtere more dei nomen habentis idem.
I dq́; facis: nec te quiſquam moderatius unquam
Imperij potuit frena tenere ſui.
T u ueniam parti ſuperatæ ſæpe dediſti:
Non conceſſurus quàm tibi uictor erat.
D iuitijs etiam multos & honoribus auctos
Vidi: qui tulerant in caput arma tuum.
Quæq́; dies bellum, belli tibi ſuſtulit iram:
Parsq́; ſimul templis utraq; dona tulit.
V tq́; tuus gaudet miles, quod uicerit hoſtem:
Sic, cur ſe uictum gaudeat, hoſtis habet.
C auſa mea eſt melior: qui, nec contraria dicor
Arma, nec hoſtiles eſſe ſecutus opes.
P er mare, per terras, per tertia numina iuro:
Per te præſentem, conſpicuumq́; deum:
H unc animum fauiſſe tibi uir maxime: meq́;
Qua ſola potui mente fuiſſe tuum.
O ptaui peteres cœleſtia ſydera tarde:
Parsq́; fui turbæ parua precantis idem.
E t pia thura dedi pro te: cumq́; omnibus unus
Ipſe quoq; adiuui publica uota meis.
Quid referam libros illos quoq; crimina noſtra,
Mille locis plenos nominis eſſe tui?
I nſpice maius opus, quod adhuc ſine fine reliqui,

In non credendos corpora uerſa modos:
Inuenies ueſtri præconia nominis illic:
Inuenies animi pignora multa mei.
Non tua carminibus maior fit gloria: nec quo
Vt maior fiat, creſcere poſſit, habet.
Fama Iouis ſupereſt: tamen hunc ſua facta referri,
Et ſe materiam carminis eſſe, iuuat:
Cumq; Gigantei memorantur prælia belli:
Credibile eſt lætum laudibus eſſe ſuis.
Te cælebrant alij quanto decet ore: tuaſq;
Ingenio laudes uberiore canunt.
Sed tamen, ut fuſo taurorum ſanguine centum,
Sic capitur minimo thuris honore deus.
Ah ferus, & nobis nimium crudelior hoſtis,
Delitias legit qui tibi cunq; meas.
Carmina ne noſtris ſic te uenerantia libris
Iudicio poſſint candidiore legi.
Eſſe ſed irato quis te mihi poſſet amicus?
Vix tunc ipſe mihi non inimicus eram.
Cum cœpit quaſſata domus ſubſidere: partes
In proclinatas omne recumbit onus.
Cunctaq; fortuna rimam faciente dehiſcunt:
Ipſa ſuo quædam pondere tracta ruunt.
Ergo hominum quæſitũ odium mihi carmine: quaq;
Debuit, eſt uultus turba ſecuta tuos.
At memini uitamq; meam, moreſq; probabas:
Illo quem dederas prætereuntis equo.
Quod ſi non prodeſt: & honeſti gloria nulla
Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
Nec male commiſſa eſt nobis fortuna reorum,

Vſq; decem decies inſpicienda uiris.
Res quoq; priuatas ſtatui ſine crimine iudex:
Déq; mea faſſa eſt pars quoq; uicta fide.
Me miſerum: potui, ſi non extrema nocerent:
Iudicio tutus non ſemel eſſe tuo.
Vltima me perdunt: imóq; ſub æquore mergit
Incolumem toties una procella ratem.
Nec mihi pars nocuit de gurgite parua: ſed omnes
Preſſere hoc fluctus, oceanúſq; caput.
Cur aliquid uidi? cur noxia lumina feci?
Cur imprudenti cognita culpa mihi eſt?
Inſcius Actæon uidit ſine ueſte Dianam:
Præda fuit canibus non minus ille ſuis.
Scilicet in ſuperis etiam fortuna luenda eſt:
Nec ueniam læſo numine caſus habet.
Illa noſtra die, qua me malus abſtulit error:
Parua quidem perijt, ſed ſine labe, domus.
Sic quoq; parua tamen, patrio dicatur ut æuo
Clara, nec ullius nobilitate minor.
Et neq; diuitijs, nec paupertate notanda eſt:
Vnde ſit in neutrum conſpiciendus eques.
Sit quoq; noſtra domus uel cenſu parua, uel ortu:
Ingenio certe non latet illa meo.
Quo uidear quamuis nimium iuueniliter uſus:
Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
Turbáq; doctorum Naſonem nouit: & audet
Non faſtiditis annumerare uiris.
Corruit hæc igitur muſis accepta ſub uno,
Sed non exiguo crimine lapſa domus.
Atq; ea ſic lapſa eſt: ut ſurgere, ſi modo læſi

Ematuruerit Cæſaris ira: queat.
Cuius in euentu pœnæ clementia tanta eſt:
Vt fuerit noſtro lenior ira metu.
Vita data eſt: atra'q; necem tua conſtitit ira,
O princeps parce uiribus uſe tuis.
Inſuper accedunt, te non adimente, paternæ,
Tanquam uita parum muneris eſſet: opes.
Nec mea decreto damnaſti facta ſenatus:
Nec mea ſelecto iudice iuſſa fuga eſt.
Triſtibus inuectus uerbis (ita principe dignum)
Vltus es offenſas, ut decet, ipſe tuas.
Adde quod edictum, quãuis immite, minaxq;:
Attamen in pœnæ nomine lene fuit.
Quippe relegatus, non exul dicor in illo:
Parca'q; fortunæ ſunt tibi uerba meæ.
Nulla quidem ſanæ grauior, menti'q; potenti
Pœna eſt: quàm tanto diſplicuiſſe uiro.
Sed ſolet interdum fieri placabile numen:
Nube ſolet pulſa candidus ire dies.
Vidi ego pampineis oneratam uitibus ulmum:
Quæ fuerat ſæuo fulmine tacta Iouis.
Ipſe licet ſperare uetes: ſperabimus: atq;
Hoc unum fieri te prohibente poteſt.
Spes mihi magna ſubit: cum te mitiſſime Cæſar:
Spes mihi, reſpicio cum mea facta: cadit.
Ac ueluti uentis agitantibus æquora, non eſt
Aequalis rabies, continuus'q; furor:
Sed modo ſubſidunt: intermiſſi'q; ſileſcunt:
Vim'q; putes illos depoſuiſſe ſuam:
Sic abeunt, redeunt'q; mei uariant'q; timores:

Et ſpem placandi dant'q;, negantq; tui.
P er ſuperos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
Tempora: romanum ſi modo nomen amant:
P er patriam, quæ te tuta & ſecura parente eſt:
Cuius & in populo pars ego nuper eram:
S ic tibi, quem ſemper factis animo'q; mereris:
Reddatur gratæ debitus urbis amor:
L iuia ſic tecum ſociales impleat annos:
Quæ niſi te nullo coniuge digna fuit:
Quæ ſi non eſſet, cœlebs te uita deceret:
Nulla'q;, cui poſſes eſſe maritus, erat:
S oſpite ſic te ſit natus quoq; ſoſpes: & olim
Imperium regat hoc cum ſeniore ſenex:
V t faciunt'q;, tui ſydus iuuenile nepotes,
Per tua, per'q; tui facta parentis eant:
S ic aſſueta tuis ſemper uictoria caſtris
Nunc quoq; ſe præſtet: nota'q; ſigna petat:
A uſonium'q; ducem ſolitis circumuolet alis:
Ponat & in nitida laurea ſerta coma:
P er quem bella geris: cuius nunc corpore pugnas:
Auſpicium cui das grande, deosq; tuos:
D imidio'q; tui præſens, & reſpicis urbem:
Dimidio procul es: ſæua'q; bella geris:
H ic tibi ſic redeat ſuperato uictor ab hoſte:
In'q; coronatis fulgeat altus equis:
P arce precor: fulmen'q; tuum fera tela recõde:
Heu nimium miſero cognita tela mihi:
P arce pater patriæ: nec nominis immemor huius
Olim placandi ſpem mihi tolle tui.

Non

Non precor, ut redeam: quamuis maiora petitis
Credibile eſt magnos ſæpe dediſſe deos:
Mitius exilium ſi das, propiusq́; roganti:
Pars erit è pœna magna leuata mea.
Vltima perpetior medios eiectus in hoſtes:
Nec quiſquam patria longius exul abeſt.
Solus ad ingreſſus miſſus ſeptemplicis Iſtri,
Parrhaſiæ gelido uirginis axe premor.
Iazyges, & Colchi, metereáq; turba, Getæq;,
Danubij medijs uix prohibentur aquis.
Cumq́; alij tibi ſint cauſa grauiore fugati:
Vlterior nulli quàm mihi terra data eſt.
Longius hac nihil eſt: niſi tantum frigus, & hoſtis,
Et maris aſtricto quæ coit unda gelu.
Hactenus Euxini pars eſt romana ſiniſtri:
Proxima Baſternæ, Sauromatæq; tenent.
Hæc eſt auſonio ſub iure nouiſſima: uixq́;
Hæſit in imperij margine terra tui.
Vnde precor ſupplex ut nos in tuta releges:
Ne ſit cum patria pax quoq; adempta mihi:
Ne timeam gentes, quas non bene ſummouet Iſter:
Neue tuus poſſim ciuis ab hoſte capi.
Fas prohibet latio quenquam de ſanguine natum
Cæſaribus ſaluis barbara uincla pati.
Perdiderint cum me duo crimina, carmen, et error:
Alterius facti culpa ſilenda mihi.
Nam tanti non ſum, renouē ut tua uulnera Cæſar:
Quem nimio plus eſt indoluiſſe ſemel.
Altera pars ſupereſt: qua turpi crimine lectus
Arguor obſcœni doctor adulterij.

ooo

Fas ergo eſt aliqua cœleſtia pectora falli:
Et ſunt notitia multa minora tua:
Vtq; deos, cœlumq; ſimul ſublime tuenti
Non uacat exiguis rebus adeſſe Ioui:
Ex te pendentem ſic dum circunſpicis orbem:
Effugiunt curas inferiora tuas.
Scilicet imperij princeps ſtatione relicta
Imparibus legeres carmina facta modis?
Non ea te moles romani nominis urget:
Inq; tuis humeris tam leue fertur onus:
Luſibus ut poſſis aduertere numen ineptis:
Excutiasq; oculis otia noſtra tuis.
Nunc tibi Pannonia eſt, nunc Illyris ora domāda:
Rhetica nunc præbent, Thraciaq; arma metum:
Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus
Parthus eques, timida captaq; ſigna manu:
Nunc te prole tua iuuenem Germania ſentit:
Bellaq; pro magno Cæſare Cæſar habet:
Deniq;, ut in tanto, quantum non extitit unquam:
Corpore, pars nulla eſt, quæ labet imperij:
Vrbs quoq; te, & legum laſſat tutela tuarum:
Et morum: ſimiles quos cupis eſſe tuis:
Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præſtas:
Bellaq; cum multis irrequieta geris.
Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
Vnquam te noſtros euoluiſſe iocos.
At ſi (quod mallem) uacuus fortaſſe fuiſſes:
Nullum legiſſes crimen in arte mea.
Illa quidem fateor frontis non eſſe ſeueræ
Scripta: nec à tanto principe digna legi:

N on tamen idcirco legum contraria iuſſis
Sunt ea: romanas erudiuntq́; nurus.
N e'ue quibus ſcribam poſſis dubitare: libellus
Q uattuor hos uerſus è tribus unus habet.
E ſte procul uittæ tenues, inſigne pudoris:
Q uæq́; tegis medios inſtita longa pedes:
N il, niſi legitimum, conceſſáq́; furta, canemus:
I nq́; meo nullum carmine crimen erit.
E cquid ab hac omnes rigidas ſummouimus arte:
Q uas ſtola contingi, uittáq́; ſumpta uetat?
A t matrona poteſt alienis artibus uti:
Q uodq́; trahat, quamuis non doceatur, habet.
N il igitur matrona legat: quia carmine ab omni
Ad delinquendum doctior eſſe poteſt.
Q uodcunq; attigerit (ſiqua eſt ſtudioſa ſiniſtri)
A d uitium mores inſtruet inde ſuos.
S umpſerit annales (nihil eſt hirſutius illis)
Facta ſit unde parens Ilia nempe leget.
S umpſerit Aeneadem, genitrix ubi prima: requiret
Aeneadum genitrix unde ſit alma Venus.
P erſequar inferius (modo ſi licet ordine ferri)
Poſſe nocere animis carminis omne genus.
N on tamen idcirco crimen liber omnis habebit:
Nil prodeſt, quod non lædere poſſit idem.
I gne quid utilius? ſiquis tamen urere tecta
Comparat: audaces inſtruit igne manus.
E ripit interdum, modo dat medicina ſalutem:
Q uæq́; iuuet monſtrat, quæq́; ſit herba nocens.
E t latro, & cautus præcingitur enſe uiator:
Ille ſed inſidias, hic ſibi portat opem.

D iſcitur innocuas ut agat facundia cauſas:
Protegit hæc ſontes:immeritoſq; premit.
S ic igitur carmen,recta ſi mente legatur:
Conſtabit nulli poſſe nocere meum.
E t tandem uitium quicunq; hinc concipit:errat:
Et nimium ſcriptis arrogat ille meis.
V t tamen hoc fatear:ludi quoq; ſemina præbent
Nequitiæ:tolli tota theatra iube.
P eccandi cauſam quàm multis ſæpe dederunt:
Martia cum durum ſternit arena ſolum.
T ollatur circus:non tuta licentia circi eſt:
Hic ſedet ignoto iuncta puella uiro.
C um quædam ſpatientur in hac:ut amator eodem
Conueniat:quare porticus ulla patet?
Quis locus eſt templis auguſtior? hæc quoq; uitet,
In culpam ſiqua eſt ingenioſa ſuam.
C um ſteterit Iouis æde:Iouis ſuccurret in æde,
Quàm multas matres fecerit ille deus.
P roxima adoranti Iunonis templa ſubibit
Pellicibus multis indoluiſſe deam.
P allade conſpecta,natum de crimine uirgo
Suſtulerit quare quæret Erichthonium.
V enerit in templum magni tua numina Martis:
Stat Venus ultori iuncta uiro ante fores.
I ſidis æde ſedens cur hanc Saturnia quæret
Egerit ionio,boſporioq; mari.
I n Venerem Anchiſes,in Lunam latmius heros,
In Cererem Iaſius,qui referatur,erit.
O mnia peruerſas poſſunt corrumpere mentes:
Stant tamen illa ſuis omnia tuta locis.

E t procul a' ſcripta ſolis meretricibus arte
Summouet ingenuas pagina prima manus.
Q uæcunq; erumpit, qua non ſinit ire ſacerdos:
Protinus hæc uetiti criminis acta rea eſt.
N ec tamen eſt facinus uerſus euoluere molles:
Multa licet caſtæ non facienda legant.
S æpe ſuperalij nudas matrona ſeueri
Et ueneris ſtantes ad genus omne uidet.
C orpora ueſtales oculi meretricia cernunt:
Nec domino pœnæ res ea cauſa fuit.
A t cur in noſtra nimia eſt laſciuia muſa?
Cur'ue meus cuiquam ſuadet amare liber?
N il niſi peccatum, manifeſta'q; culpa fatenda eſt:
Pœnitet ingenij, iudicij'q; mei.
C ur non argolicas potius quæ concidit armis:
Vexata eſt iterum carmine troia meo?
C ur tacui Thebas? & mutua uulnera fratrum?
Et ſeptem portas ſub duce quanq; ſuo?
N on mihi materiam bellatrix roma negabat:
Et pius eſt patriæ facta referre labor.
D eniq;, cum meritis impleueris omnia Cæſar:
Pars mihi de multis una canenda fuit.
V t'q; trahunt oculos radiantia lumina ſolis:
Traxiſſent animum ſic tua facta meum.
A rguor immerito: tenuis mihi campus aratur:
Illud erat magnæ fertilitatis opus.
N on ideo debet pelago ſe credere: ſiqua
Audet in exiguo ludere cymba lacu.
F orſan & hoc dubitem numeris leuioribus aptus
Sim ſatis: in paruos ſufficiam'q; modos.

At ſi me iubeas domitos Iouis igne gigantes
Dicere: conantem debilitabit onus.
Diuitis ingenij eſt immania Cæſaris acta
Condere: materia ne ſuperetur opus.
Et tamen auſus eram: ſed detrectare uidebar:
Quodq́; nefas, damno uiribus eſſe tuis.
Ad leue rurſus opus, iuuenilia carmina, ueni:
Et falſo moui pectus amore meum.
Non equidem uellem: ſed me mea fata trahebant:
Inq́; meas pœnas ingenioſus eram.
Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes?
Litteraq́; eſt oculos ulla morata meos?
Hæc tibi me inuiſum laſciuia fecit, ob artes,
Quas ratus es uetitos ſollicitare toros.
Sed neq; me nuptæ didicerunt furta magiſtro:
Quodq́; parum nouit, nemo docere poteſt.
Sic ego delitias, & mollia carmina feci:
Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
Nec quiſquam eſt adeo media de plebe maritus:
Vt dubius uitio ſit pater ille meo.
Crede mihi diſtant mores à carmine noſtro:
Vita uerecunda eſt, muſa iocoſa mea.
Magnaq́; pars mendax operum eſt, et ficta meorũ:
Plus ſibi permiſit compoſitore ſuo.
Nec liber indicium eſt animi: ſed honeſta uoluntas
Plurima mulcendis auribus apta refert.
Accius eſſet atrox: conuiua Terentius eſſet:
Eſſent pugnaces, qui fera bella canunt.
Deniq; compoſui teneros non ſolus amores:
Compoſito pœnas ſolus amore dedi.

Quid niſi cum multo uenerem confundere uino
Præcepit lyrici teïa muſa ſenis?
Leſbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas?
Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.
Nec tibi Battiade nocuit: quod ſæpe legenti
Delitias uerſu faſſus es ipſe tuas.
Fabula iucundi nulla eſt ſine amore Menandri:
Et ſolet hic pueris, uirginibusq; legi.
Ilias ipſa quid eſt aliud, niſi adultera? de qua
Inter amatorem pugna, uirumq; fuit?
Quid prius eſt illic flamma Chryſeidos? aut quæ
Fecerit iratos rapta puella duces?
At quid Odyſſea eſt, niſi fœmina propter amorem
Dum uir abeſt, multis una petita uiris?
Quid niſi Mæonides Venerem, Martemq; ligatos
Narrat in obſcœno corpora prenſa toro?
Vnde, niſi indicio magni ſciremus Homeri
Hoſpitis igne duas incaluiſſe deas?
Omne genus ſcripti grauitate tragœdia uincit:
Hæc quoq; materiam ſemper amoris habet.
Nam qd in Hippolyto eſt niſi cæcæ flãma nouercæ?
Nobilis eſt Canace fratris amore ſui.
Quid? non Tantalides agitante cupidine currus
Piſæam phrygijs uexit eburnus equis?
Tingeret ut ferrum natorum ſanguine mater
Conatus à læſo fecit amore dolor.
Fecit amor ſubitas uolucres cum pellice regem:
Quæq; ſuum luget nunc quoq; mater Itym.
Si non Aëropen frater ſceleratus amaſſet:
Auerſos ſolis non legeremus equos.

Impia nec tragicos tetigiſſet Scylla cothurnos:
Ni patrium crinem deſecuiſſet amor.
Qui legis Electran, & egentem mentis Oreſtem:
Aegyſthi crimen, Tyndaridos'q; legis.
Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ?
Quem leto fallax hoſpita pene dedit?
Quid loquar Hermionen? quid te Schœneïa uirgo?
Te'q; mycenæo Phœbas amata duci?
Quid Danaën? Danai'q; nurus? matrem'q; Lyæi?
Hæmona'q; & noctes quæ coiere duas?
Quid generum Peliæ? quid Theſea? quid'ue Pelaſgū,
Iliacam tetigit qui rate primus humum?
Huc Iole, Pyrrhi'q; parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas, Iliades'q; puer.
Tempore deficiar, tragicos ſi perſequar ignes:
Vix'q; meus capiet nomina nuda liber.
Eſt & in obſcœnos deflexa tragœdia riſus:
Multa'q; præteriti uerba pudoris habet.
Nec nocet authori, mollem qui fecit Achillem:
Infregiſſe ſuis fortia facta modis.
Iunxit Ariſtides mileſia crimina ſecum:
Pulſus Ariſtides nec tamen urbe ſua eſt.
Nec qui deſcripſit corrumpi ſemina matrum,
Eubius impuræ conditor hiſtoriæ.
Nec qui compoſuit nuper Sybaritida, fugit:
Nec qui concubitus non tacuere ſuos.
Sunt'q; ea doctorum monimentis miſta uirorum:
Muneribus'q; ducum publica facta patent.
Ne'ue peregrinis tantum defendar ab armis:
Et romanus habet multa iocoſa liber.

V tq; ſuo martem cecinit grauis Ennius ore:
Ennius ingenio maximus, arte rudis:
E xplicat ut cauſas rapidi Lucretius ignis:
Cauſarumq́; triplex uaticinatur opus:
S ic ſua laſciuo cantata eſt ſæpe Catullo
Fœmina: cui falſum Leſbia nomen erat:
N ec contentus ea, multos uulgauit amores:
In quibus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt.
P ar fuit exigui, ſimilisq́; licentia Calui:
Detexit uarijs qui ſua facta modis.
Quid referã Ticidæ? q̃d Memmii carmen? apud quos
Rebus adeſt nomen, nominibusq́; pudor?
C inna quoq; his comes eſt: Cinnaq́; procacior Anſer:
Et leue Cornifici, parq́; Catonis opus.
E t quorum libris modo diſſimulata per illos
Nomine nunc legitur dicta Metelle tuo.
I s quoq; phaſiacas argon qui duxit in undas:
Non potuit ueneris furta tacere ſuæ.
N ec minus Hortenſi, nec ſunt minus improba Serui
Carmina: quis dubitet nomina tanta ſequi?
V ertit Ariſtidem Siſenna: nec obfuit illi
Hiſtoriæ turpes inſeruiſſe iocos.
N on fuit opprobrio celebraſſe Lycorida Gallo:
Sed linguam nimio non tenuiſſe mero.
C redere iuranti durum putat eſſe Tibullus:
Hoc etiam de ſe quod neget illa uiro.
F allere cuſtodem demum docuiſſe fatetur:
Seq́; ſua miſerum nunc ait arte premi.
S æpe uelut gemmam dominæ ſignumq́; probaret:
Per cauſam meminit ſe tetigiſſe manum.

V t'q; refert, digitis ſæpe eſt nutu'q; locutus:
Et tacitam menſæ duxit in orbe notam:
E t quibus è ſucis abeat de corpore liuor,
Impreſſo fieri qui ſolet ore docet.
D eniq; ab incauto nimium petit ille marito:
Se quoq; uti ſeruet: peccet ut illa minus.
S cit cui latretur, cum ſolus obambulet ipſe:
Cui toties clauſas excreet ante fores.
M ulta'q; dat furti talis præcepta: docetq;
Qua nuptæ poſſint fallere ab arte uiros.
N ec fuit hoc illi fraudi: legitur'q; Tibullus:
Et placet: & iam te principe notus erat.
I nuenies eadem blandi præcepta Properti:
Diſtrictus minima nec tamen ille nota eſt.
H is ego ſucceſſi: quoniam præſtantia candor
Nomina uiuorum diſſimulare iubet.
N on timui (fateor) ne quà tot iere carinæ
Naufraga ſeruatis omnibus una foret.
S unt aliјs ſcriptæ, quibus alea luditur, artes:
Hæc eſt ad ueſtros non leue crimen auos.
Q uid ualeant tali: quo poſſis plurima iactu
Figere: damnoſos effugiaſ'q; canes.
T eſſera quos habeat numeros: diſtante uocato:
Mittere quo deceat, quo dare miſſa modo:
D iſcolor ut recto craſſetur limite miles:
Cum medius gemino calculus hoſte perit.
V t mage uelle ſequi ſciat: & reuocare priorem:
Nec tutò fugiens incomitatus eat.
P arua ſedet ternis inſtructa tabella lapillis:
In qua uiciſſe eſt continuaſſe ſuos.

Quiq́; alij luſus (neq; enim nunc perſequar omnes)
 Perdere rem charam tempora noſtra ſolent.
E ae canit formas alius, iactusq́; pilarum:
 Hic artem nandi præcipit: ille trochi.
C ompoſita eſt alijs fuſcandi cura coloris:
 Hic epulis leges, hoſpitioq́; dedit.
A lter humum, de qua fingantur pocula, monſtrat:
 Quæq́; docet liquido teſta ſit apta mero.
T alia luduntur fumoſo menſe decembri:
 Quæ iam non ulli compoſuiſſe nocet.
H is ego deceptus non triſtia carmina feci:
 Sed triſtis noſtros pœna ſecuta iocos.
D eniq; non uideo tot de ſcribentibus unum
 Quem ſua perdiderit muſa: repertus ego.
Quid ſi ſcripſiſſem mimos obſcœna iocantes?
 Qui ſemper iuncti crimen amoris habent.
I n quibus aſſidue cultus procedit adulter:
 Verbaq́; dat ſtulto callida nupta uiro.
N ubilis hæc uirgo matronaq́;, uirq́;, puerq;
 Spectat: & ex magna parte Senatus adeſt.
N ec ſatis inceſtis temerari uocibus aures:
 Aſſueſcunt oculi multa pudenda pati.
C umq; fefellit amans aliqua nouitate maritum:
 Plauditur: & magno palma fauore datur.
Quodq́; minus prodeſt, pœna eſt lucroſa poëtæ:
 Tantaq; non paruo crimina prætor emit.
I nſpice ludorum ſumptus Auguſte tuorum:
 Empta tibi magno talia multa leges.
H æc tu ſpectaſti: ſpectandaq; ſæpe dediſti:
 Maieſtas adeo comis ubiq; tua eſt.

L uminibusq́; tuis, totus quibus utitur orbis:
Scænica uidiſti lætus adulteria.
S cribere ſi fas eſt imitantes turpia mimos:
Materiæ minor eſt debita pœna meæ.
A n genus hoc ſcripti faciunt ſua pulpita tutum?
Quodq́; licet mimis, ſcena licere dedit?
E t mea ſunt populo ſaltata poëmata ſæpe:
Sæpe oculos etiam detinuere tuos.
S cilicet in domibus ueſtris ut priſca uirorum
Artifici fulgent corpora picta manu:
S ic quæ concubitus uarios, ueneriſq́; figuras
Exprimat: eſt aliquo parua tabella loco.
V tq́; ſedet uultu faſſus Telamonius iram:
Inq́; oculis facinus barbara mater habet:
S ic madidos ſiccat digitis Venus uda capillos:
Et modo maternis tecta uidetur aquis.
B ella ſonant alij telis inſtructa cruentis:
Parsq́; tui generis, pars tua facta canit.
I nuida me ſpatio natura coërcuit arcto:
Ingenio uires exiguasq́; dedit.
E t tamen ille tuæ felix Aeneidos author
Contulit in tyrios arma, uirumq; toros:
N ec legitur pars ulla magis de corpore toto:
Quàm non legitimo fœdere iunctus amor.
P hyllidis hic idem, teneræq́; Amaryllidis ignes
Bucolicis iuuenis luſerat ante modis.
N os quoq; iam pridem ſcripto peccauimus iſto:
Supplicium patitur non noua culpa nouum.
C arminaq́; edideram: cum te delicta notantem
Præterij toties irrequietus eques.

E rgo quæ iuueni mihi non nocitura putaui
  Scripta parum prudens: nunc nocuere ſeni.
S era redundauit ueteris uindicta libelli:
  Diſtat & à meriti tempore pœna ſui.
N e tamen omne meum credas opus eſſe remiſſum:
  Sæpe dedi noſtræ grandia uela rati.
S ex ego Faſtorum ſcripſi, totidem'q; libellos:
  Cum'q; ſuo finem menſe uolumen habet.
I d'q; tuo nuper ſcriptum ſub nomine Cæſar
  Et tibi ſacratum, ſors mea rupit opus.
E t dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis:
  Quæ'q; grauis debet uerba cothurnus habet.
D icta'q; ſunt nobis, quamuis manus ultima cœpto
  Defuit: in facies corpora uerſa nouas.
A t'q; utinam reuoces animum pauliſper ab ira:
  Et uacuo iubeas hinc tibi pauca legi:
P auca quibus prima ſurgens ab origine mundi
  In tua deduxi tempora Cæſar opus:
A ſpiceres quantum dederis mihi pectoris ipſe:
  Quo'q; fauore animi te'q;, tuosq; canam.
N on ego mordaci diſtrinxi carmine quenquam:
  Nec meus ullius crimina uerſus habet
C andidus à ſalibus ſuffuſis felle refugi:
  Nulla uenenato littera miſta ioco eſt.
I nter tot populi, tot ſcripti millia noſtri
  Quem mea calliope læſerit, unus ero.
N on igitur noſtris ullum gaudere quiritem
  Auguror, at multos indoluiſſe, malis.
N ec mihi credibile eſt quenquam inſultare iacenti:
  Gratia candori ſiqua relata meo eſt.

His precor, atq; alijs poſſint tua numina flecti
O pater, o patriæ cura, ſalusq; tuæ.
Non ut in auſoniam redeam: niſi forſitan olim,
Cum longo pœnæ tempore uictus eris:
Tutius exilium, pauloq́; quietius oro:
Vt par delicto ſit mea pœna ſuo.

TRISTIVM LIBER TERTIVS.

MIſſus in hanc uenio timide liber exulis urbem.
Da placidam feſſo lector amice manum.
Neúe reformida, ne ſim tibi forte pudori.
Nullus in hac charta uerſus amare docet.
Nec domini fortuna mei eſt, ut debeat illam
Infelix ullis diſſimulare iocis.
Id quoq; quod uiridi quondam male luſit in æuo:
Heu nimium ſerò damnat & odit opus.
Inſpice quid portem: nihil hic niſi triſte uidebis:
Carmine temporibus conueniente ſuis.
Clauda quod alterno ſubſidunt carmina uerſu:
Vel pedis hoc ratio, uel uia longa facit.
Quod neq; ſum cedro flauus, nec pumice leuis:
Erubui domino cultior eſſe meo.
Littera ſuffuſas quod habet maculoſa lituras:
Læſit opus lachrymis ipſe poëta ſuum.
Siqua uidebuntur caſu non dicta latine:
In qua ſcribebat, barbara terra fuit.

Dicite lectores, ſi non graue, quà ſit eundum:
Quas'q; petam ſedes hoſpes in urbe liber.
Hæc ubi ſum furtim lingua titubante locutus:
Qui mihi monſtraret uix fuit unus iter.
Di tibi dent, noſtro quod non tribuere poëtæ,
Molliter in patria uiuere poſſe tua.
Duc age: nanq; ſequar: quamuis terra'q;, mariq;
Longinquo referam laſſus ab orbe pedem.
Paruit: & ducens hæc ſunt fora Cæſaris inquit:
Hæc eſt à ſacris quæ uia nomen habet.
Hic locus eſt Veſtæ: qui Pallada ſeruat, & ignem:
Hæc fuit antiqui regia parua Numæ.
Inde petens dextram, porta eſt ait iſta palati:
Hic ſtator: hoc primum condita Roma loco eſt.
Singula dum miror: uideo fulgentibus armis
Conſpicuos poſtes, tecta'q; digna deo.
Et Iouis hæc dixi domus eſt: quod ut eſſe putarem,
Augurium menti querna corona dabat.
Cuius ut accepi dominum, non fallimur inquam:
Et magni uerum eſt hanc Iouis eſſe domum.
Cur tamen oppoſita uelatur ianua lauro?
Cingit & auguſtas arbor opaca comas?
An quia perpetuos meruit domus iſta triumphos?
An quia Leucadio ſemper amata deo?
Ipſa'ne quod feſta eſt? an quod facit omnia feſta?
Quam tribuit terris, pacis an iſta nota eſt?
Vt'q; uiret ſemper laurus, nec fronde caduca
Carpitur: æternum ſic habet illa decus.
Cauſa ſuperpoſitæ ſcripto teſtata coronæ
Seruatos ciues indicat huius ope.

Adijce ſeruatis unum pater optime ciuem:
  Qui procul extremo pulſus in orbe latet.
In quo pœnarum, quas ſe meruiſſe fatetur,
  Non facinus cauſam, ſed ſuus error habet.
Me miſerum, uereor'q; locum, uereor'q; potentem:
  Et quatitur trepido littera noſtra metu.
Aſpicis exangui chartam pallere colore?
  Aſpicis alternos intremuiſſe pedes?
Quandocunq; precor noſtro placata parenti
  Iſdem ſub dominis aſpiciare domus.
Inde timore pari gradibus ſublimia celſis
  Ducor ad intonſi candida templa dei.
Signa peregrinis ubi ſunt alterna columnis
  Belides, & ſtricto barbarus enſe pater:
Quæq; uiri docto ueteres fecere, nouiq;
  Pectore, lecturis inſpicienda patent.
Quærebam fratres: exceptis ſcilicet illis:
  Quos ſuus optaret non genuiſſe pater.
Quærentem fruſtra cuſtos è ſedibus illis
  Præpoſitus ſancto iuſſit abire loco.
Altera templa peto uicino iuncta theatro:
  Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis:
Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
  Atria, libertas tangere paſſa ſua eſt.
In genus authoris miſeri fortuna redundat:
  Et patimur nati quam tulit ipſe fugam.
Forſitan & nobis olim minus aſper, & illi
  Euictus longo tempore Cæſar erit.
Di precor: atq; adeo (neq; enim mihi turba roganda eſt)
  Cæſar ades uoto maxime diue meo.

Interea,

I nterea, quoniam ſtatio mihi publica clauſa eſt:
  Priuato liceat delituiſſe loco.
V os quoq; ſi fas eſt, confuſa pudore repulſæ,
  Sumite plebeiæ carmina noſtra manus.

ELEGIA II.

e   Rgo erat in fatis Scythiam quoq; uiſere noſtris?
  Quæq; lycaonio terra ſub axe iacet?
N ec uos Pierides, nec ſtirps Latonia ueſtro
  Docta ſacerdoti turba tuliſtis opem.
N ec mihi quod luſi uero ſine crimine prodeſt:
  Quodq; magis uita, muſa iocoſa mea eſt.
P lurima ſed pelago, terráq; pericula paſſum
  Vſtus ab aſſiduo frigore pontus habet.
Q uiq; fugax rerum, ſecuráq; in otia natus
  Mollis & impatiens ante laboris eram:
V ltima nunc patior: nec me mare portubus orbum
  Perdere, diuerſæ nec potuere uiæ:
S ufficit q; malis animus: nam corpus ab illo
  Accepit uires: uixq; ferenda tulit.
D um tamen & uentis dubius iactabar & undis:
  Fallebat curas, ægráq; corda labor.
V t uia finita eſt: & opus requieuit eundi:
  Et pœnæ tellus eſt mihi facta meæ:
N il niſi flere libet: nec noſtro parcior imber
  Lumine, quàm uerna de niue manat aqua.
R oma domusq; ſubit, deſyderiumq; locorum,
  Quidquid & amiſſa reſtat in urbe mei.
H ei mihi quod toties noſtri pulſata ſepulchri

Ianua,ſed nullo tempore aperta fuit.
C ur ego tot gladios fugi? totieſq; minata
Obruit infelix nulla procella caput?
D i,quos experior nimium conſtanter iniquos:
Participes iræ quàm deus unus habet:
E xtimulate precor ceſſantia fata:meiq;
Interitus clauſas eſſe uetate fores.

ELEGIA III.

h Aec mea ſi caſu miraris epiſtola quare
Alterius digitis ſcripta ſit:æger eram.
A eger in extremis ignoti partibus orbis,
Incertuſq; meæ penè ſalutis eram.
Q uem mihi nunc animum dira regione iacenti
Inter Sauromatas eſſe, Getasq; putas?
N ec cœlum patior:nec aquis aſſueuimus iſtis:
Terraq; neſcio quo non placet ipſa modo.
N on domus apta ſatis:non hic cibus utilis ægro:
Nullus apollinea qui leuet arte malum eſt.
N on qui ſoletur:non qui labentia tarde
Tempora narrando fallat:amicus adeſt.
L aſſus in extremis iaceo populiſq;, locisq;:
Et ſubit affectu nunc mihi quidquid abeſt.
O mnia cum ſubeant:uincis tamen omnia coniux:
Et plus in noſtro pectore parte tenes.
T e loquor abſentem:te uox mea nominat unam:
Nulla uenit ſine te nox mihi:nulla dies.
Q uin etiam ſic me dicunt aliena locutum:
Vt foret amentis nomen in ore tuum.

Si iam deficiam:ſuppreſſaq́; lingua palato
  Vix inſtillato reſtituenda mero:
Nuntiet huc aliquis dominam ueniſſe:reſurgam:
  Speſq́; tui nobis cauſa uigoris erit.
Ergo ego ſum uitæ dubius:tu forſitan iſtic
  Iucundum noſtri neſcia tempus agis.
Non agis affirmo:liquet hoc chariſſima nobis,
  Tempus agi ſine me non niſi triſte tibi.
Si tamen impleuit mea ſors quos debuit annos:
  Et mihi uiuendi tam cito finis adeſt.
Quantum erat o' magni perituro parcere diui:
  Vt ſaltem patria contumularer humo.
Vel pœna in mortis tempus dilata fuiſſet:
  Vel præcepiſſet mors properata fugam.
Integer hanc potui nuper bene reddere uitam:
  Exul ut occiderem,nunc mihi uita data eſt.
Tam procul ignotis igitur moriemur in oris?
  Et fient ipſo triſtia fata loco?
Nec mea conſueto langueſcent corpora lecto?
  Depoſitum nec me qui fleat,ullus erit?
Nec dominæ lachrymis in noſtra cadentibus ora
  Accedent animæ tempora parua meæ?
Nec mandata dabo? nec cum clamore ſupremo
  Languentes oculos claudet amica manus?
Sed ſine funeribus caput hoc,ſine honore ſepulchri
  Indeploratum barbara terra teget?
Ecquid,ubi audieris,tota turbabere mente?
  Et feries pauida pectora fida manu?
Ecquid in has fruſtra tendens tua brachia partes
  Clamabis miſeri nomen inane uiri?

P arce tamen lacerare genas: nec ſcinde capillos:
Non tibi nunc primum lux mea raptus ero.
C um patriam amiſi: tunc me periiſſe putato:
Et prior, & grauior mors fuit illa mihi.
N unc, ſi forte potes, ſed non potes, optima coniux
Finitis gaude tot mihi morte malis.
Q uod potes, extenua forti mala corde ferendo:
Ad mala iampridem non rude pectus habes.
A tq; utinam pereant animæ cum corpore noſtræ:
Effugiatq; auidos pars mea nulla rogos.
N am ſi morte carens uacuas uolat altus in auras
Spiritus: & ſamij ſunt rata dicta ſenis:
I nter ſarmaticas romana uagabitur umbras:
Perq; feros manes hoſpita ſemper erit.
O ſſa tamen facito parua referantur in urna:
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
N on uetat hoc quiſquam: fratrem thebana perem-
Suppoſuit tumulo rege uetante ſoror. (ptum
A tq; ea cum folijs, & amomi puluere miſce:
Inq; ſuburbano condita pone loco.
Q uosq; legat uerſus oculo properante uiator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
H ic ego qui iaceo tenerorum luſor amorum
Ingenio perij Naſò poëta meo.
A t tibi, qui tranſis, ne ſit graue, quiſquis amaſti,
Dicere: Naſonis molliter oſſa cubent.
H oc ſatis in tumulo eſt: etenim maiora libelli,
Et diuturna magis ſunt monimenta mei:
Q uos ego confido, quamuis nocuere, daturos
Nomen, & authori tempora longa ſuo.

T u tamen extincto feralia munera ſemper,
De'q; tuis lachrymis humida ſerta dato.
Quamuis in cinerem corpus mutauerit ignis:
Sentiet officium mœſta fauilla pium.
S cribere plura libet: ſed uox mihi feſſa loquendo
Dictandi uires, ſiccaq; lingua negat.
A ccipe ſupremo dictum mihi forſitan ore,
Quod, tibi qui mittit, non habet ipſe: uale.

ELEGIA IIII.

O Mihi chare quidem ſemper, ſed tempore duro
Cognite: res poſtquam procubuere meæ:
V ſibus edocto ſi quidquam credis amico:
Viue tibi: & longe nomina magna fuge.
V iue tibi: quantumq; potes prælustria uita.
Sæuum prælustri fulmen ab arce uenit.
N am quanquam ſoli poſſunt prodeſſe potentes:
Non proſit potius, ſiquis obeſſe poteſt.
E ffugit hybernas demiſſa antemna procellas:
Lataq; plus paruis uela timoris habent.
A ſpicis, ut ſumma cortex leuis innatat unda:
Cum graue nexa ſimul retia mergat onus?
H æc ego ſi monitor monitus prius ipſe fuiſſem:
In qua debebam, forſitan urbe forem.
D um tecum uixi: dum me leuis aura ferebat:
Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
Qui cadit in plano: uix hoc tamen euenit ipſum:
Sic cadit: ut tacta ſurgere poſſit humo.
A t miſer Elpenor tecto delapſus ab alto,

Occurrit regi flebilis umbra ſuo.
Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas?
Icarus immenſas nomine ſignet aquas?
Nempe quod hic alte, demiſſius ille uolabat:
Nam pennas ambo non habuere ſuas.
Crede mihi bene qui latuit, bene uixit: & intra
Fortunam debet quiſq; manere ſuam.
Non foret Eumenides orbus: ſi filius eius
Stultus achilleos non adamaſſet equos.
Nec natum in flamma uidiſſet, in arbore natas:
Cœpiſſet genitor ſi Phaëthonta Merops.
Tu quoq; formida nimium ſublimia ſemper:
Propoſitiq; precor contrahe uela tui.
Nam pede inoffenſo ſpatium decurrere uitæ
Dignus es: & fato candidiore frui.
Quæ pro te ut uoueam miti pietate mereris,
Hæſuraq; mihi tempus in omne fide.
Vidi, ego te tali uultu mea fata gementem:
Qualem credibile eſt ore fuiſſe meo.
Noſtra tuas uidi lachrymas ſuper ora cadentes:
Tempore quas uno fidaq; uerba bibi.
Nunc quoq; ſummotum ſtudio defendis amicum:
Et mala uix ulla parte leuanda leuas.
Viue ſine inuidia: mollesq; inglorius annos
Exige: amicitias & tibi iunge pares.
Naſonisq; tui, quod adhuc non exulat unum,
Nomen ama: ſcythicus cætera pontus habet.
Proxima ſyderibus tellus Erymanthidos Vrſæ
Me tenet, aſtricto terra peruſta gelu.
Boſporus & Tanais ſuperant, ſcythiæq; paludes,

Vixq́; ſatis noti nomina pauca loci.
Vlterius nihil eſt, niſi non habitabile frigus.
Heu quàm uicina eſt ultima terra mihi.
At longe patria eſt: longe chariſſima coniux:
Quidquid & hæc nobis poſt duo dulce fuit.
Sic tamen hæc abſunt: ut quæ contingere non eſt
Corpore: ſint animo cuncta uidenda meo.
Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum:
Succeduntq́; ſuis ſingula facta locis.
Coniugis ante oculos, ſicut præſentis imago eſt:
Illa meos caſus ingrauat: illa leuat.
Ingrauat hæc, qđ abeſt: leuat hæc, qđ præſtat amorem:
Impoſitumq́; ſibi firma tuetur onus.
Vos quoq; pectoribus noſtris hæretis amici:
Dicere quos cupio nomine quenq; ſuo:
Sed timor officium cautus compeſcit: & ipſos
In noſtro poni carmine nolle puto.
Ante uolebatis: gratiq́; erat inſtar amoris:
Verſibus in noſtris nomina ueſtra legi.
Quod quoniam eſt anceps: intra mea pectora quẽq;
Alloquar: & nulli cauſa timoris ero.
Nec meus indicio latitantes uerſus amicos
Protrahet: occulte ſiquis amauit: amet.
Scite tamen, quamuis longa regione remotus,
Abſim: uos animo ſemper adeſſe meo.
Et qua quiſq; poteſt oro, mala noſtra leuate:
Fidam proiecto neúe negate manum.
Proſpera ſic uobis maneat fortuna: nec unquam
Contacti ſimili ſorte rogetis idem.

ELEGIA V.

u Sus amicitiæ tecum mihi paruus,ut illam
Non ægre poſſis diſſimulare: fuit:
N i me complexus uinclis propioribus eſſes
Naue mea uento forſan eunte ſuo.
V t cecidi: cunctiq́; meam fugere ruinam:
Verſaq́; amicitiæ terga dedere meæ:
A uſus es igne Iouis percuſſum tangere corpus:
Et deploratæ limen adire domus.
I dq́; recens præſtas nec longo cognitus uſu,
Quod ueterum miſero uix duo tres'ue mihi.
V idi ego confuſos uultus: uiſoſq́; notaui:
Oſq́; madens fletu, pallidiuſq́; meo:
E t lachrymas cernens in ſingula uerba cadentes,
Ore meo lachrymas, auribus illa, bibi:
B rachiaq́; excepi mœſto pendentia collo:
Et ſingultantis oſcula miſta ſonis.
S um quoq; Care tuis defenſus uiribus abſens:
Scis Carum ueri nominis eſſe loco.
M ultaq́; præterea manifeſti ſigna fauoris
Pectoribus teneo non abitura meis.
D i tibi poſſe tuos tribuant defendere ſemper:
Quos in materia proſperiore iuues.
S i tamen interea quid in his ego perditus oris,
Quod te credibile eſt quærere: quæris agam.
S pe trahor exigua: quam tu mihi demere noli:
Triſtia leniri numina poſſe dei.
S eu temere expecto: ſiue hoc contingere fas eſt:
Tu mihi quod cupio fas precor eſſe proba.

Quæq; tibi eſt linguæ facundia,confer in illud:
Vt doceas uotum poſſe ualere meum.
Quo quiſq; eſt maior:magis eſt placabilis iræ:
Et faciles motus mens generoſa capit.
Corpora magnanimo ſatis eſt proſtrare leoni:
Pugna ſuum finem,cum iacet hoſtis,habet.
At lupus,& turpes inſtant morientibus urſi:
Et quæcunq; minor nobilitate fera eſt.
Maius apud Troiam forti quid habemus Achille?
Dardanij lachrymas non tulit ille ſenis.
Quæ ducis Emathij fuerit clementia,Pharos,
Præclariq; docent funeris exequiæ.
Ne'ue hominum referam flexas ad mitius iras:
Iunonis gener eſt, qui prius hoſtis erat.
Deniq; non poſſum nullam ſperare ſalutem:
Cum non ſit pœnæ cauſa cruenta meæ.
Non mihi quærenti peſſundare cuncta,petitum
Cæſareum caput eſt:quod caput orbis erat.
Non aliquid dixit,uiolentaq; lingua locuta eſt:
Lapſa'ue ſunt nimio uerba profana mero.
Inſcia quod crimen uiderunt lumina:plector:
Peccatumq; oculos eſt habuiſſe meos.
Non equidem totam poſſum defendere culpam:
Sed partem noſtri criminis error habet.
Spes igitur ſupereſt,facturum ut molliat ipſe
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinam nitidi ſolis prænuntius ortus
Afferat admiſſo lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

f Oedus amicitiæ non uis chariſſime noſtræ,
Nec, ſi forte uelis, diſſimulare potes.
D onec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me tota iunctior urbe fuit.
I ſq́; erat uſque adeo populo teſtatus, ut eſſet
Pene magis quàm tu, quamq́; ego notus, amor.
Q uiq́; eſt in charis animi tibi candor amicis:
Cognitus eſt iſti, quem colis ipſe, uiro.
N il ita cælabas: ut non ego conſcius eſſem:
Pectoribusq́; dabas multa tegenda meis.
C uiq́; ego narrabam ſecreti quidquid habebam,
Excæpto, quod me perdidit: unus eras.
I d quoq; ſi ſciſſes: ſaluo fruerere ſodali:
Conſilioq́; forem, ſoſpes amice tuo.
S ed mea me in pœnam nimirum fata trahebant.
Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
S iue malum potui tamen hoc uitare cauendo:
Seu ratio fatum uincere nulla ualet:
T u tamen ó nobis uſu iunctiſſime longo
Pars deſyderij maxima penè mei:
S is memor: & ſiquas fecit tibi gratia uires:
Illas pro nobis experiare, rogo.
N uminis ut læſi fiat manſuetior ira:
Mutatoq́; minor ſit mea pœna loco.
I dq́; ita: ſi nullum ſcælus eſt in pectore noſtro:
Principiumq́; mei criminis error habet.
N ec breue, nec tutum eſt, quo ſint mea, dicere, caſus
Lumina funeſti conſcia facta mali:

M ensq́; reformidat, ueluti ſua uulnera, tempus
Illud: & admonitu fit nouus ipſe dolor.
E t quæcunq; adeo poſſint afferre pudorem:
Illa tegi cæca condita nocte decet.
N il igitur referam niſi me peccaſſe: ſed illo
Præmia peccato nulla petita mihi.
S tultitiamq́; meum crimen debere uocari:
Nomina ſi factis reddere uera uelis.
Quæ ſi non ita ſunt: alium, quo longius abſim,
Quære: ſuburbana hic eſt mihi terra locus.

ELEGIA VII.

ꝰ Ade ſalutatum ſubito perarata Perhillam
Littera ſermonis fida miniſtra mei.
A ut illam inuenies dulci cum matre ſedentem:
Aut inter libros, pieridasq́; ſuas.
Quidquid aget, cum te ſcierit ueniſſe, relinquet:
Nec mora, quid uenias, quid'ue requiret, agam.
V iuere me dices: ſed ſic, ut uiuere nolim:
Nec mala tam longa noſtra leuata mora.
E t tamen ad muſas, quamuis nocuere, reuerti:
Aptaq́; in alternos cogere uerba pedes.
T u quoq; dic ſtudijs communibus ecquid inhæres?
Doctaq́; non patrio carmina more canis?
N am tibi cum facie mores natura pudicos,
Et raras dotes, ingeniumq́; dedit.
H oc ego pegaſidas deduxi primus ad undas:
Ne male fœcundæ uena periret aquæ:
P rimus id aſpexi teneris in uirginis annis:

Vtq́; pater natæ dux'q́;, comesq; fui.
E rgo ſi remanent ignes tibi pectoris ijdem:
Sola tuum uates Leſbia uincet opus.
S ed uereor, ne nunc mea te fortuna retardet:
Poſtq́; meos caſus ſit tibi pectus iners.
D um licuit, tua ſæpe mihi, tibi noſtra legebam:
Sæpe tui iudex, ſæpe magiſter eram.
A ut ego præbebam factis modo uerſibus aures:
Aut, ubi ceſſaras, cauſa ruboris eram.
F orſitan exemplo, quia me læſere libelli:
Tu quoq; ſis pœnæ facta ruina meæ.
P one Perhilla metum: tantummodo fœmina nulla,
Ne'ue uir à ſcriptis diſcat amare tuis.
E rgo deſidiæ remoue doctiſſima cauſas:
Inq́; bonas artes, & tua ſacra redi.
I ſta decens facies longis uitiabitur annis:
Rugaq́; in antiqua fronte ſenilis erit:
I nijcietq; manum formæ damnoſa ſenectus:
Quæ ſtrepitum paſſu non faciente uenit:
C umq́; aliquis dicet, fuit hæc formoſa, dolebis:
Et ſpeculum mendax eſſe querere tuum.
S unt & opes modicæ, cum ſis digniſſima magnis:
Finge ſed immenſis cenſibus eſſe pares.
N empe dat & quodcunq; libet fortuna, rapitq;:
Irus & eſt ſubito, qui modo Crœſus erat.
S ingula ne referam, nil non mortale tenemus
Pectoris exceptis, ingenijq́; bonis.
E n ego cum patria caream, uobisq́;, domoq;:
Raptaq́; ſint, adimi quæ potuere, mihi.
I ngenio tamen ipſe meo comitorq́;, fruorq;:

Cæſar in hoc potuit iuris habere nihil.
Qui licet hanc ſæuo uitam mihi finiat enſe:
Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.
Dumq; ſuis uictrix ſeptem de montibus orbem
Proſpiciet domitum martia roma: legar.
Tu quoq;, quàm ſtudij maneat felicior uſus:
Effuge uenturos qua potes uſq; rogos.

ELEGIA VIII.

nVnc ego Triptolemi cuperẽ conſcẽdere currus:
Miſit in ignotam qui rude ſemen humum.
Nunc ego Medeæ uellem frenare dracones:
Quos habuit fugiens arce Corinthe tua.
Nunc ego iactandas optarem ſumere pennas:
Siue tuas Perſeu, Dædale ſiue tuas.
Vt tenera noſtris cedente uolatibus aura
Aſpicerem patriæ dulce repente ſolum:
Deſertæq; domus uultus, memoresq; ſodales,
Charaq; præcipuæ coniugis ora meæ.
Stulte quid hæc fruſtra uotis puerilibus optas?
Quæ non ulla tibi fertq;, feretq; dies.
Si ſemel optandum eſt: Auguſti numen adora:
Et quem ſenſiſti rite precare deum.
Ille tibi pennasq; poteſt currusq; uolucres
Tradere: det reditum: protinus ales eris.
Si precer hæc (neq; enim poſſum maiora precari)
Ne mea ſint timeo uota modeſta parum.
Forſitan hoc olim, cum iam ſatiauerit iram:
Tunc quoq; ſollicita mente, rogandus erit.

Quod minus interea eſt, inſtar mihi muneris ampli
Ex his me iubeat quolibet ire locis.
Nec cœlum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ:
Hei mihi perpetuus corpora langor habet.
Seu uitiant artus ægræ contagia mentis:
Siue mei cauſa eſt in regione mali.
Vt tetigi pontum uexant inſomnia: uix'q;
Oſſa tegit macies: nec iuuat ora cibus.
Qui'q; per autumnum percuſſis frigore primo
Eſt color in folijs, quæ noua læſit hyems:
Is mea membra tenet: nec uiribus alleuor ullis:
Et nunquam queruli cauſa doloris abeſt.
Nec melius ualeo quàm corpore, mente: ſed ægra eſt
Vtraq; pars æque: bina'q; damna fero.
Hæret & ante oculos ueluti ſpectabile corpus
Aſtans fortunæ forma uidenda meæ.
Cum'q; locos, mores'q; hominum, cultus'q;, ſonumq;
Cernimus: & quid ſim, quid fuerim'q; ſubit:
Tantus amor necis eſt: querar ut de Cæſaris ira:
Quod non offenſas uindicet enſe ſuas:
At quoniam ſemel eſt odio ciuiliter uſus:
Mutato leuior ſit fuga noſtra loco.

ELEGIA IX.

hIc quoq; ſunt igitur graiæ (qs crederet?) ur-
Inter inhumanæ nomina barbariæ? (bes
Huc quoq; Mileto miſſi uenere coloni?
In'q; getis graias conſtituere domos?
Sed uetus huic nomen, poſita'q; antiquius urbe,

Conſtat ab Abſyrti cæde fuiſſe loco.
Nam rate, quæ cura pugnacis facta Mineruæ
Per non tentatas prima cucurrit aquas:
Impia deſertum fugiens Medea parentem
Dicitur his remos applicuiſſe uadis:
Quem procul ut uidit tumulo ſpeculator ab alto:
Hoſpes ait noſco colchide uela, uenit.
Dum trepidant Minyæ: dum ſoluitur aggere funis:
Dum ſequitur celeres anchora tracta manus:
Conſcia percuſſit meritorum pectora colchis
Auſa atq; auſura multa nefanda manu:
Et, quanquam ſupereſt ingens audacia menti:
Pallor in attonitæ uirginis ore fuit.
Ergo ubi proſpexit uenientia uela: tenemur:
Et pater eſt aliqua fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit: dũ uerſat in omnia uultus:
Ad fratrem caſu lumina flexa tulit.
Cuius ut oblata eſt præſentia: uicimus inquit:
Hic mihi morte ſua cauſa ſalutis erit.
Protinus ignari nec quidquam tale timentis
Innocuum rigido perforat enſe latus:
Atq; ita diuellit, diuulſaq́; membra per agros
Diſſipat, in multis inuenienda locis:
Neu pater ignoret: ſcopulo proponit in alto
Pallentesq́; manus, ſanguineumq́; caput:
Vt genitor luctuq́; nouo tardetur: & artus
Dum legit extinctos: triſte retardet iter.
Inde Tomos dictus locus hic: quia fertur in illo
Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.

ELEGIA X.

S Iquis adhuc iſtic meminit Naſonis adempti:
Et ſupereſt ſine me nomen in urbe meum:
S uppoſitum ſtellis nunquam tangentibus æquor
Me ſciat in media uiuere barbaria.
S auromatæ cingunt fera gens, beſſiq;, getæq;:
Quàm non ingenio nomina digna meo.
D um tamen aura tepet: medio defendimur Iſtro:
Ille ſuis liquidus bella repellit aquis.
A t cum triſtis hyems ſqualentia protulit ora:
Terráq; marmoreo candida facta gelu:
D um patet & boreas, & nix iniecta ſub arcto:
Tum patet has gentes axe tremente premi.
N ix iacet: & iactam nec ſol, pluuiæ ue reſoluunt:
Indurat boreas: perpetuamq; facit.
E rgo, ubi deliquit non dum prior: altera uenit:
Et ſolet in multis bima manere locis:
T antáq; commoti uis eſt Aquilonis: ut altas
Aequet humo turres: tectáq; rapta ferat.
P ellibus, & ſutis arcet mala frigora bracis:
Oráq; de toto corpore ſola patent.
S æpe ſonant moti glacie pendente capilli:
Et nitet inducto candida barba gelu:
N udáq; conſiſtunt formam ſeruantia teſtæ
Vina: nec hauſta meri ſed data fruſta bibunt.
Quid loquar ut cuncti concreſcunt frigore riui?
Deq; lacu fragiles effodiuntur aquæ?
I pſe, papyrifero qui non anguſtior amne,
Miſcetur uaſto multa per ora freto:

Cœruleos

Cæruleos uentis latices durantibus Iſter
Congelat: & tectis in mare ſerpit aquis:
Quáq; rates ierant, pedibus nunc itur: & undas
Frigore concretas ungula pulſat equi:
Pérq; nouos pontes ſubter labentibus undis
Ducunt ſarmatici barbara plauſtra boues.
Vix equidem credar: ſed cum ſint præmia falſi
Nulla: ratam debet teſtis habere fidem.
Vidimus ingentem glacie conſiſtere pontum:
Lubricáq; immotas teſta premebat aquas.
Nec uidiſſe ſat eſt: durum calcauimus æquor:
Vndáq; non udo ſub pede ſumma fuit.
Si tibi tale fretum quondam Leandre fuiſſet:
Non foret anguſtæ mors tua crimen aquæ.
Tum neq; ſe pandi poſſunt delphines in auras
Tollere: conantes dura coërcet hyems.
Et quamuis boreas iactatis inſonet alis:
Fluctus in obſeſſo gurgite nullus erit.
Incluſæq; gelu ſtabunt, ut marmore puppes:
Nec poterit rigidas findere remus aquas.
Vidimus in glacie piſces hærere ligatos:
Sed pars ex illis tum quoq; uiua fuit.
Siue igitur nimij boreæ uis ſæua marinas,
Siue redundatas flumine cogit aquas.
Protinus æquato ſiccis aquilonibus Iſtro:
Inuehitur celeri barbarus hoſtis equo.
Hoſtis equo pollens, longéq; uolante ſagitta
Vicinam late depopulatur humum.
Diffugiunt alij: nullíſq; tuentibus agros
Incuſtoditæ diripiuntur opes.

Ruris opes paruæ, pecus, & ſtridentia plauſtra:
Et quas diuitias incola pauper habet.
Pars agitur uinctis poſt tergum capta lacertis
Reſpiciens fruſtra rura, laremq; ſuum.
Pars cadit hamatis miſere confixa ſagittis:
Nam uolucri ferro tinctile uirus ineſt.
Quæ nequeunt ſecum ferre, aut abducere, perdunt:
Et cremat inſontes hoſtica flamma caſas.
Tum quoq;, cum pax eſt, trepidant formidine belli:
Nec quiſquam preſſo uomere ſulcat humum.
Aut uidet, aut metuit locus hic, quem non uidet, ho- (ſtem:
Ceſſat iners rigido terra relicta ſitu.
Non hic pampinea dulcis latet uua ſub umbra:
Nec cumulant altos feruida muſta lacus.
Poma negat regio: nec haberet Acontius, in quo
Scriberet hic dominæ uerba legenda ſuæ.
Aſpiceres nudos ſine fronde, ſine arbore campos:
Heu loca felici non adeunda uiro.
Ergo tam late pateat cum maximus orbis,
Hæc eſt in pœnas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Siquis es: inſultes qui caſibus improbe noſtris:
Meq; reum dempto fine cruentus agas:
Natus es e ſcopulis: nutritus lacte ferino:
Et dicam ſilices pectus habere tuum.
Quis gradus ulterior, quò ſe tua porrigat ira
Reſtat? quid'ue meis cernis abeſſe malis?
Barbara me tellus, & inhoſpita littora ponti,
Cumq; ſuo borea mænalis urſa uidet.

N ulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
Omnia ſolliciti ſunt loca plena metus.
V t'q; fugax auidis ceruus deprenſus ab urſis:
Cincta'ue montanis ut pauet agna lupis:
S ic ego belligeris à gentibus undiq; ſeptus
Terreor, hoſte meum penè premente latus.
V t'q; ſit exiguum pœnæ: quod coniuge chara,
Quod patria careo, pignoribus'q; meis:
V t mala nulla feram: niſi nudam Cæſaris iram:
Nuda parum nobis Cæſaris ira mali eſt?
E t tamen eſt aliquis: qui uulnera cruda retractet:
Soluat & in mores ora diſerta meos.
I n cauſa facili quemuis licet eſſe diſertum:
Et minimæ uires frangere quaſſa ualent.
S ubruere eſt arces & ſtantia mœnia uirtus:
Quamlibet ignaui præcipitata premunt.
N on ſum, qui fuerã: quid inanem proteris umbrã?
Quid cinerem ſaxis buſta'q; noſtra petis?
H ector erat tunc cum bello certabat: & idem
Tractus ab hæmonio non erat Hector equo:
M e quoq;, quem noras olim, non eſſe memento.
Ex illo ſuperant hæc ſimulachra uiro.
Quid ſimulachra ferox dictis inceſſis amaris?
Parce precor manes ſollicitare meos.
O mnia uera puta mea crimina: nil ſit in illis,
Quod magis errorem quàm ſcelus eſſe putes.
P endimus en profugi (ſatia tua pectora) pœnas
Exilio'q; graues, exilij'q; loco.
C arnifici mea flenda poteſt fortuna uideri:
Te tamen eſt uno iudice merſa parum.

S æuior es triſti Buſiride: ſæuior illo,
Qui falſum lento torruit igne bouem.
Quiq́; bouem ſiculo fertur donaſſe tyranno:
Et dictis artes conciliaſſe ſuas.
Munere in hoc rex eſt uſus, ſed imagine maior:
Nec ſola eſt operis forma probanda mei.
Aſpicis à dextra latus hoc adapertile tauri?
Hac tibi quem perdes conijciendus erit.
Protinus incluſum lentis carbonibus ure:
Mugiet: & ueri uox erit illa bouis.
Pro quibus inuentis, ut munus munere penſes:
Da precor ingenio præmia digna meo.
Dixerat: at Phalaris, pœnæ mirande repertor
Ipſe tuum præſens imbue dixit opus.
Nec mora: monſtratis crudeliter ignibus uſtus
Exhibuit geminos ore gemente ſonos.
Quid mihi cum ſiculis? inter ſcythiasq́;, getasq́;?
Ad te (quiſquis is es) noſtra querela redit.
Vtq́; ſitim noſtro poſſis explere cruore:
Quantaq́; uis auido gaudia corde feras:
Tot mala ſum fugiens tellure, tot æquore paſſus:
Te quoq; ut auditis poſſe dolere putem.
Crede mihi, ſi ſit nobis collatus Vlyſſes:
Neptuniq́; minor, quàm Iouis ira fuit.
Ergo quicunq; es, reſcindere crimina noli:
Deq́; graui duras uulnere tolle manus:
Vtq́; meæ famam tenuent obliuia culpæ:
Facta cicatricem ducere noſtra ſine.
Humanæq́; memor ſortis, quæ tollit eoſdem,
Et premit: incertas ipſe uerere uices.

Et quoniam, fieri quod nunquam poſſe putaui:
Eſt tibi de rebus maxima cura meis:
Non eſt quod timeas: fortuna miſerrima noſtra eſt:
Omne trahit ſecum Cæſaris ira malum.
Quod magis ut liqueat: ne'ue hoc ego fingere credar:
Ipſe uelim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

Frigora iam Zephyri minuunt: annoq́; peracto
Longior antiquis uiſa Mæôtis hyems:
Impoſitamq́; ſibi qui non bene pertulit Hellen:
Tempora nocturnis æqua diurna facit:
Iam uiolas pueriq́; legunt, hilareſq́; puellæ,
Ruraq́; quæ nullo nata ſerente ferunt:
Prataq́; pubeſcunt uariorum flore colorum:
Indociliq́; loquax gutture uernat auis:
Vtq́; malæ crimen matris deponat hirundo:
Sub trabibus cunas tectaq́; parua facit:
Herbaq́;, quæ latuit cerealibus obruta ſulcis:
Exerit è tepida molle cacumen humo:
Quoq́; loco eſt uitijs, de palmite gemma mouetur:
Nam procul à getico littore uitis abeſt:
Quoq́; loco eſt arbor, turgeſcit in arbore ramus:
Nam procul à geticis finibus arbor abeſt.
Otia nunc iſtic: iunctiſq́; ex ordine ludis
Cedunt uerboſi garrula bella fori.
Luſus equo nunc eſt: leuibus nunc luditur armis:
Nunc pila, nunc celeri uertitur orbe trochus.
Nunc, ubi perfuſa eſt oleo labente iuuentus:

Deſeſſos artus uirgine tingit aqua.
S cæna uiget:ſtudijſq; fauor diſtantibus ardet:
Cumq; tribus reſonant terna theatra foris.
O quater & quoties non eſt numerare beatum
Non interdicta cui licet urbe frui.
A t mihi ſentitur nix uerno ſole ſoluta:
Quæq; lacu duro non fodiantur aquæ:
N ec mare concreſcit glacie:nec, ut ante, per Iſtrũ
Stridula ſauromates plauſtra bubulcus agit.
S i tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ:
Hoſpitaq; in ponti littore puppis adeſt:
S edulus occurram nautæ:dictaq; ſalute
Quid ueniat quæram, quis'ue, quibus'ue locis.
I lle quidem mirum, niſi de regione propinqua:
Non niſi uicinas tutus araret aquas.
R arus ab Italia tantum mare nauita tranſit:
Littora rarus in hæc portubus orba uenit.
S iue tamen græca ſcierit, ſiue ille latina
Voce loqui:certe gratior huius erit.
F as quoq; ab ore freti, longeq; propontidos undis
Huc aliquem certo uela dediſſe noto.
Quiſquis is eſt:memori rumorem uoce referre,
Et fieri famæ parſq;, gradusq; poteſt.
I s precor auditos poſſit narrare triumphos
Cæſaris:& latio reddita uota Ioui:
T eq; rebellatrix tandem Germania magni
Triſte caput pedibus ſuppoſuiſſe ducis.
H æc mihi qui referet, quæ non uidiſſe dolebo:
Ille meæ domui protinus hoſpes erit.
H ei mihi iam'ne domus ſcythico Naſonis in orbe eſt?

Iamq́; ſuum mihi dat pro lare pœna locum?
Di facite,ut Cæſar non hoc penetrale,domumq;,
Hoſpitium pœnæ ſed uelit eſſe meæ.

ELEGIA XIII.

ecce ſuperuacuus (q̄d enim fuit utile naſci?)
Ad ſua natalis tempora noſter adeſt.
Dure quid ad miſeros ueniebas exulis annos?
Debueras illis impoſuiſſe modum.
Si tibi cura mei,uel ſi pudor ullus adeſſet:
Non ultra patriam me ſequerere meam.
Quoq́; loco primum tibi ſum male cognitus infans:
Illo tentaſſes ultimus eſſe mihi:
Inq́; relinquendo,quod idem fecere ſodales:
Tu quoq; dixiſſes triſtis in urbe uale.
Quid tibi cum ponto? num te quoq; Cæſaris ira
Extremam gelidi miſit in orbis humum?
Scilicet expectas ſolitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris ueſtis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micáq; ſolenni thuris in igne ſonet?
Libáq; dem pro te genitale notantia tempus?
Concipiamq́; bonas ore fauente preces?
Non ita ſum poſitus:nec ſunt ea tempora nobis:
Aduentu poſſim lætus ut eſſe tuo.
Funeris ara mihi ferali cincta cupreſſu
Conuenit:& ſtructis flamma parata rogis.
Nec dare thura libet nil exorantia diuos:
In tantis ſubeunt nec bona uerba malis.

Si tamen eſt aliquid nobis hac luce petendum:
In loca ne redeas amplius iſta precor:
Dum me terrarum pars penè nouiſſima ponti
Euxinus falſo nomine dictus habet.

ELEGIA XIIII.

Cultor & antiſtes doctorum ſancte uirorum,
Quid facis ingenio ſemper amice meo?
Ecquid, ut incolumem quondam cælebrare ſolebas:
Nunc quoq;, ne uidear totus abeſſe, caues?
Suſcipis, exceptis ecquid mea carmina ſolis
Artibus, artifici quæ nocuere ſuo?
Immo ita fac quæſo uatum ſtudioſe nouorum:
Quáq; potes retine nomen in urbe meum.
Eſt fuga dicta mihi: non eſt fuga dicta libellis:
Qui domini pœnam non meruere ſui.
Sæpe per externas profugus pater exulat oras:
Vrbe tamen natis exulis eſſe licet.
Palladis exemplo, de me ſine matre creata
Carmina ſunt: ſtirps hæc, progeniésq; mea:
Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba parēte eſt:
Hoc tibi tutori ſarcina maior erit.
Tres mihi ſunt nati contagia noſtra ſecuti:
Cætera fac curæ ſit tibi turba palàm.
Sunt quoq; mutatæ ter quinq; uolumina formæ
Carmina de domini funere rapta ſui.
Illud opus potuit, ſi non prius ipſe periſſem:
Certius à ſumma nomen habere manu.
Nunc incorrectum populi peruenit in ora:

In populi quidquam ſi tamen ore meum eſt.
Hoc quoq; neſcio quid noſtris appone libellis:
Diuerſo miſſum quod tibi ab orbe uenit.
Quod quicunq; leget (ſiquis leget) æſtimet ante
Compoſitum quo ſit tempore, quóq; loco.
Aequus erit ſcriptis: quorum cognouerit eſſe
Exilium tempus, barbariémq; locum.
Ińq; tot aduerſis carmen mirabitur ullum
Ducere me triſti ſuſtinuiſſe manu.
Ingenium fregere meum mala: cuius & ante
Fons infœcundus, paruáq; uena fuit.
Sed quæcunq; fuit, nullo exercente refugit:
Et longo perijt arida facta ſitu.
Non hic librorum, per quos inuiter, alarq;:
Copia: pro libris arcus, & arma ſonant.
Nullus in hac terra, recitem ſi carmina, cuius
Intellecturis auribus utar, adeſt.
Nec quò ſecedam locus eſt: cuſtodia muri
Summouet infeſtos clauſáq; porta Getas.
Sæpe aliquod quæro uerbum, nomeńq;, locumq;:
Nec quiſquam eſt, à quo certior eſſe queam.
Dicere ſæpe aliquid conanti (turpe fateri)
Verba mihi deſunt: dedidicíq; loqui.
Threicio ſcythicóq; ferè circunſonor ore:
Et uideor geticas ſcribere poſſe modis.
Crede mihi, timeo, ne ſint immiſta latinis,
Ińq; meis ſcriptis pontica uerba legas.
Qualencunq; legas, uenia dignare libellum:
Sortis & excuſa conditione meæ.

TRISTIVM LIBER QVARTVS.

ELEGIA I.

SIQVA meis fuerint, ut erunt, uitioſa libellis:
Excuſata ſuo tempore lector habe.
Exul eram: requieſq́; mihi non fama petita eſt:
Mens intenta ſuis ne foret uſq; malis.
Hoc eſt cur cantet uinctus quoq; compede foſſor:
Indocili numero cum graue mollit opus.
Cantat & innitens limoſæ pronus arenæ
Aduerſo tardam qui trahit amne ratem.
Quiq́; refert pariter lentos ad pectora remos:
In numerum pulſa brachia uerſat aqua.
Feſſus ut incubuit baculo, ſaxoq́; reſedit
Paſtor: arundineo carmine mulcet oues.
Cantantis pariter, pariter data penſa trahentis
Fallitur ancillæ decipiturq́; labor.
Fertur & abducta Briſeide triſtis Achilles
Hæmonia curas attenuaſſe lyra.
Cum traheret ſyluas Orpheus, & dura canendo
Saxa: bis amiſſa coniuge mœſtus erat.
Me quoq; muſa leuat ponti loca iuſſa petentem:
Sola comes noſtræ perſtitit illa fugæ:
Sola nec inſidias inter, nec militis enſem,
Nec mare, nec uentos, barbariamq́; timet.
Scit quoq;, cum perij, quis me deceperit error:
Et culpam in facto non ſcelus eſſe meo.

S ciliœt hoc ipſo nunc æqua: quod obfuit ante:
Cum mecum iuncti criminis acta rea eſt.
N on equidem uellem (quoniam nocitura fuerunt)
Pieridum ſacris impoſuiſſe manum.
S ed nunc quid faciam? uis me tenet ipſa ſacrorum:
Et carmen demens carmine læſus amo.
S ic noua dulichio lothos guſtata palato,
Illo, quo nocuit, grata ſapore fuit.
S entit amans ſua damna ferè: tamen hæret in illis:
Materiam culpæ perſequiturq́; ſuæ.
N os quoq; delectant, quamuis nocuere, libelli:
Quodq́; mihi telum uulnera fecit, amo.
F orſitan hoc ſtudium poſſit furor eſſe uideri:
Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
S emper in obtutu mentem uetat eſſe malorum:
Præſentis caſus immemoremq́; facit.
V tq́; ſuum bacche non ſentit ſaucia uulnus:
Dum ſtupet idæis exululata iugis.
S ic, ubi mota calent ſacro mea pectora thyrſo:
Altior humano ſpiritus ille malo.
I lle nec exilium, ſcythici nec littora ponti,
Ille nec iratos ſentit habere deos.
V tq́; ſoporiferæ biberem ſi pocula lethes:
Temporis aduerſi ſic mihi ſenſus abeſt.
I ure deas igitur ueneror mala noſtra leuantes,
Sollicitas comites ex helicone fugæ:
E t partim pelago, partim ueſtigia terra,
Vel rate dignatas, uel pede noſtra ſequi.
S int precor hæ ſaltem faciles mihi: nanq; deorum
Cætera cum magno Cæſare turba facit.

M eq́; tot aduerſis cumulat: quot littus arenas,
Quotq́; fretum piſces, ouaq́; piſcis habet.
V ere prius flores, æſtu numerabis ariſtas:
Poma per autumnum: frigoribusq́; niues:
Quàm mala, quæ patior toto iactatus in orbe:
Dum miſer Euxini littora ſæua peto.
N ec tamen, ut ueni, leuior fortuna malorum eſt:
Huc quoq; ſunt noſtras fata ſecuta uias:
H ic quoq; cognoſco natalis ſtamina noſtri:
Stamina de nigro uellere facta mihi.
V tq́; neq; inſidias, capitisq́; pericula narrem:
Vera quidem udi, ſed grauiora fide.
V iuere quàm miſerum eſt inter Beſſosq́;, Getasq;
Illum, qui populi ſemper in ore fuit?
Quàm miſerum eſt porta uitam muroq́; tueri?
Vixq́; ſui tutum uiribus eſſe loci?
A ſpera militiæ iuuenis certamina fugi:
Nec niſi luſura mouimus arma manu.
N unc ſenior gladioq́; latus, ſcutoq́; ſiniſtram,
Caniciem galeæ ſubijcioq́; meam.
N am dedit e ſpecula cuſtos ubi ſigna tumultus:
Induimus trepida protinus arma manu.
H oſtis habens arcus imbutaq́; tela ueneno
Sæuus anhelanti mœnia luſtrat equo.
V tq́; rapax pecudem, quæ ſe non texit ouili,
Per ſata, per ſyluas, fertq́;, refertq; lupus:
S ic, ſiquem non dum portarum ſede receptum
Barbarus in campis repperit hoſtis: habet.
A ut ſequitur captus: coniectaq́; uincula collo
Accipit: aut telo uirus habente perit.

H ic ego ſollicitæ iaceo nouus incola ſedis:
Heu nimium fati tempora lenta mei.
E t tamen ad numeros antiquaq́; ſacra reuerti
Suſtinet in tantis hoſpita muſa malis.
S ed neq; cui recitem qſquam eſt mea carmina: nec q
Auribus accipiat uerba latina ſuis.
I pſe mihi (quid enim faciam?) ſcriboq́;, legoq;:
Tutaq́; iudicio littera noſtra ſuo eſt.
S æpe tamen dixi, cui nunc hæc cura laborat?
An mea Sauromatæ ſcripta getæq; legent?
S æpe etiam lachrymæ ſunt me ſcribente profuſæ:
Humidaq́; eſt fletu littera facta meo:
C orq́; uetuſta meum tanquam noua uulnera norit:
Inq́; ſinum mœſtæ labitur imber aquæ.
D um uicæ mutatæ qui ſim fuerimq́; recordor:
Et tulerit me quò caſus, & unde ſubit,
S æpe manus demens ſtudijs irata ſibiq;
Miſit in arſuros carmina noſtra focos.
A tq; ea de multis quoniam non multa ſuperſunt:
Cum uenia facito, quiſquis es, iſta legas.
T u quoq; non melius, q̃ ſunt mea tempora carmen
Interdicta mihi conſule roma boni.

ELEGIA. II.

i Am fera Cæſaribus Germania, totus ut orbis,
Victa poteſt flexo ſuccubuiſſe genu.
A ltaq́; uelantur fortaſſe palatia ſertis:
Thuraq́; in igne ſonant: inficiuntq́; diem:
C andidaq́; adducta collum percuſſa ſecuri

Victima purpureo ſanguine tingit humum:
Donaq; amicorum templis promiſſa deorum
Reddere uictores Cæſar uterq; parant:
Et qui Cæſareo iuuenes ſub nomine creſcunt:
Perpetuo terras ut regat iſta domus:
Cumq; bonis nuribus pro ſoſpite Liuia nato
Munera dat meritis ſæpe datura deis:
Et pariter matres, & quæ ſine crimine caſtos
Perpetua ſeruant uirginitate focos.
Plebs pia, cumq; pia lætatur plebe ſenatus:
Paruaq; cuius eram pars ego nuper, eques.
Nos procul expulſos communia gaudia fallunt:
Famaq; tam longe non niſi parua uenit.
Ergo omnis populus poterit ſpectare triumphos:
Cumq; ducum titulis oppida capta leget:
Vinclaq; captiua reges ceruice gerentes
Ante coronatos ire uidebit equos:
Et cernet uultus alijs pro tempore uerſos:
Terribiles alijs immemoresq; ſui.
Quorum pars cauſas & res & nomina quæret:
Pars referet quamuis nouerit illa parum.
Hic, qui ſidonio fulget ſublimis in oſtro:
Dux fuerat belli: proximus ille duci.
Hic, qui nunc in humo lumen miſerabile fixit:
Non iſto uultu, cum tulit arma, fuit:
Ille ferox & adhuc oculis hoſtilibus ardens
Hortator pugnæ conſiliumq; fuit.
Perfidus hic noſtros incluſit fraude locorum:
Squalida prolixis qui tegit ora comis.
Illo, qui ſequitur, dicunt mactata miniſtro

Sæpe recuſanti corpora capta deo.

H ic lacus, hi montes, hæc tot caſtella, tot amnes,
Plena feræ cædis, plena cruoris erant.

D ruſus in his meruit quondam cognomina terris:
Quæ bona progenies digna parente fuit.

C ornibus hic fractis uiridi male tectus ab ulua,
Decolor ipſe ſuo ſanguine Rhenus erat.

C rinibus en etiam fertur Germania paſſis:
Et ducis inuicti ſub pede mœſta ſedet:

C ollaq́; romanæ præbens animoſa ſecuri
Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.

H os ſuper in curru Cæſar uictore ueheris
Purpureus populi rite per ora tui:

Quáq; ibis manibus circumplaudere tuorum
Vndiq; iactato flore tegente uias.

T empora phœbea lauro cingentur: Ioq́;
Miles Io magna uoce triumphe canet.

I pſe ſono plauſúq; ſimul fremitúq; calentes
Quadriiugos cernes ſæpe reſiſtere equos:

I nde petes arcem, & delubra fauentia uotis:
Et dabitur merito laurea uota Ioui.

H æc ego ſummotus qua poſſum mente uidebo:
Erepti nobis ius habet illa loci:

I lla per immenſas ſpatiatur libera terras:
In cœlum celeri peruenit illa uia:

I lla meos oculos mediam deducat in urbem:
Immunes tanti nec ſinit eſſe boni.

I nueniet́q; animus, qua currus ſpectet eburnos:
Sic certe in patria per breue tempus ero.

V era tamen capiet populus ſpectacula felix:

Lætaq; erit præſens cum duce turba ſuo.
At mihi fingenti tantum longeq; remoto
Auribus hic fructus percipiendus erit.
Atq; procul latio diuerſum miſſus in orbem
Qui narret cupido uix erit iſta mihi.
Is quoq; iam ſerum referet ueteremq; triumphũ:
Quo tamen audiero tempore lætus ero.
Illa dies ueniet, mea qua lugubria ponam:
Cauſaq; priuata publica maior erit.

ELEGIA III.

m Agna minorq; feræ, quarũ regis altera gra
Altera ſidonias utraq; ſicca rates: (ias
Omnia cum ſummo poſitæ uideatis in axe:
Et maris occiduas non ſubeatis aquas:
Aetheriamq; ſuis cingens amplexibus arcem
Veſter ab intacta circulus extet humo:
Aſpicite illa precor: quæ non bene mœnia quondam
Dicitur Iliades tranſiliiſſe Remus:
Inq; meam nitidos dominam conuertite uultus:
Sitq; memor noſtri nec'ne referte mihi.
Hei mihi cur timui? quæ ſunt manifeſta requiro:
Cur labat ambiguo ſpes mea miſta metu?
Crede quod eſt, & uis: ac deſine tuta uereri:
Deq; fide certa ſit tibi certa fides:
Quodq; polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ:
Non mentitura tu tibi uoce refer:
Eſſe tui memorem, de qua tibi maxima cura eſt:
Quodq; poteſt, ſecum nomen habere tuum.

Vultibus

Vultibus illa tuis tanquam præſentibus hæret:
Teq́; remota procul,ſi modo uiuit,amat.
Ecquid ubi incubuit iuſto mens ægra dolori,
Lenis ab admonito pectore ſomnus abit?
Tunc ſubeunt curæ,dum te lectusq́;,locusq;
Tangit? & oblitam non ſinit eſſe mei?
Et ueniunt æſtus? & nox immenſa uidetur?
Feſſaq́; iactati corporis oſſa dolent?
Non equidem dubito,quin hæc & cætera fiant:
Detq́; tuus mœſti ſigna doloris amor:
Nec cruciere minus:quàm cum Thebana peremptū
Hectora theſſalico uidit ab axe rapi.
Quid tamen ipſe precer dubito:nec dicere poſſum,
Affectum quem te mentis habere uelim.
Triſtis es:indignor,quod ſim tibi cauſa doloris:
Non es ut amiſſo coniuge digna:fores.
Tu uero tua damna dole mitiſſima coniux:
Tempus & à noſtris exige triſte malis:
Fleq́; meos caſus: eſt quædam flere uoluptas:
Expletur lachrymis,egeriturq́; dolor.
Atq; utinam lugenda tibi non uita,ſed eſſet
Mors mea:morte fores ſola relicta mea:
Spiritus hic per te patrias exiſſet in auras:
Sparſiſſent lachrymæ corpora noſtra piæ:
Supremoq́; die notum ſpectantia cœlum
Texiſſent digiti lumina noſtra tui:
Et cinis in tumulo poſitus iacuiſſet auito:
Tactaq́; naſcenti corpus haberet humus:
Deniq; dum uixi ſine crimine,mortuus eſſem.
Nunc mea ſupplicio uita pudenda ſuo eſt.

M e miſerum, tu ſi, cum diceris exulis uxor,
Auertis uultus: & ſubit ora rubor.
Me miſerum, ſi turpe putas mihi nupta uideri:
Me miſerum, ſi te iam pudet eſſe meam.
Tempus ubi eſt illud, quo te iactare ſolebas
Coniuge? nec nomen diſſimulare uiri?
Tempus ubi eſt, quo te (niſi non uis illa referri:)
Et dici memini, iuuit & eſſe meam?
Vtq; proba dignum eſt, omni tibi dote placebam:
Addebat ueris multa fauentis amor.
Nec quem præferres, ita res tibi magna uidebar:
Quem'ue tuum malles eſſe, uir alter erat.
Nunc quoq; ne pudeat, quod ſis mihi nupta: tuusq;
Non debet dolor hinc, debet abeſſe pudor.
Cum cecidit Capaneus ſubito temerarius ictu:
Non legis Euadnen erubuiſſe uiro.
Nec, quia rex mundi compeſcuit ignibus ignes:
Ipſe ſuis Phaëthon inficiandus erat.
Nec Semele Cadmo facta eſt aliena parenti:
Quod precibus periјt ambitioſa ſuis.
Nec tibi, quod ſæuis ego ſum Iouis ignibus ictus:
Purpureus molli fiat in ore rubor:
Sed magis in noſtri curam conſurge tuendi:
Exemplumq; mihi coniugis eſto bonæ:
Materiamq; tuis triſtem uirtutibus imple:
Ardua per præceps gloria uadit iter.
Hectora quis noſſet, felix ſi Troia fuiſſet?
Publica uirtutis per mala facta uia eſt.
Ars tua Tiphy iacet, ſi non ſit in æquore fluctus:
Si ualeant homines, ars tua Phœbe iacet.

Quæ latet, inq; bonis ceſſat non cognita rebus:
A pparet uirtus, arguiturq; malis.
D at tibi noſtra locum tituli fortuna: caputq;
Conſpicuum pietas qua tua tollat, habet.
V tere temporibus: quorum nunc munere freta es:
Et patet in laudes area magna tuas.

ELEGIA IIII.

O Qui nominibus cum ſis generoſus auitis,
Exuperas morum nobilitate genus:
C uius ineſt animo patrij candoris imago:
Non careat neruis candor ut iſte ſuis:
C uius in ingenio eſt patriæ facundia linguæ:
Qua prior in latio non fuit ulla foro:
Quod minime uolui, poſitis pro nomine ſignis
Dictus es: ignoſcas laudibus ipſe tuis.
N il ego peccaui: tua te bona cognita produnt:
Si, quod es appares: culpa ſoluta mea eſt.
N ec tamen officium noſtro tibi carmine factum
Principe tam iuſto poſſe nocere puto.
I pſe pater patriæ, quid enim ciuilius illo?
Suſtinet in noſtro carmine ſæpe legi:
N ec prohibere poteſt: quia res eſt publica Cæſar:
Et de communi pars quoq; noſtra bono eſt.
I uppiter ingenijs præbet ſua numina uatum:
Seq; celebrari quolibet ore ſinit.
C auſa tua exemplo ſuperorum tuta duorum eſt:
Quorum hic aſpicitur, creditur ille deus.
V t non debuerim, tamen hoc ego crimen habebo:

Non fuit arbitrij littera noſtra tui.
Nec noua, quod tecum loquor, eſt iniuria noſtra:
Incolumis cum quo ſæpe locutus eram.
Quo uereare minus ne ſim tibi crimen amicus:
Inuidiam, ſiqua eſt, author habere poteſt.
Nam tuus eſt primus cultus mihi ſemper ab annis
(Hoc certe noli diſſimulare) pater:
Ingeniumq́; meum (potes hoc meminiſſe) probabat:
Plus etiam quàm me iudice dignus eram.
Deq́; meis illo referebat uerſibus ore:
In quo pars altæ nobilitatis erat.
Non igitur tibi nunc, quod me domus iſta recepit:
Sed prius authori ſunt data uerba tuo.
Nec data ſunt (mihi crede) tamen: ſed in omnibus actis,
Vltima ſi demas: uita tuenda mea eſt.
Hanc quoq;, qua perij, culpam, ſcelus eſſe negabis:
Si tanti ſeries ſit tibi nota mali.
Aut timor, aut error, nobis prius obfuit error:
At ſine me fati non meminiſſe mei.
Néue retractando non dum coëuntia rumpe
Vulnera: uix illis proderit ipſa quies.
Ergo, ut iure damus pœnas: ſic abfuit omne
Peccato facinus, conſiliumq́; meo.
Idq́; deus ſentit: pro quo nec lumen ademptum:
Nec mihi detractas poſſidet alter opes.
Forſitan hanc ipſam, uiuat modo, finiet olim,
Tempore cum fuerit lenior ira: fugam.
Nunc precor hinc aliò iubeat diſcedere: ſi non
Noſtra uerecundo uota pudore carent.
Mitius exilium pauloq́; quietius oro:

Quiq́; ſit à ſæuo longius hoſte, locum.
Tantaq́; in Auguſto clementia: ſiquis ab illo
Hæc peteret pro me: forſitan ille daret.
Frigida me cohibent Euxini littora ponti:
Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.
Nam neq; iactantur moderatis æquora uentis:
Nec placidos portus hoſpita nauis habet.
Sunt circa gentes: quæ prædam ſanguine quærunt:
Nec minus infida terra timetur aqua.
Illi, quos audis hominum gaudere cruore:
Penè ſub eiuſdem frigoris axe iacent.
Nec procul à nobis locus eſt: ubi taurica dira
Cæde pharetratæ ſpargitur ara deæ.
Hæc prius (ut memorant) non inuidioſa nefandis,
Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.
Hic pro ſuppoſita uirgo Pelopeïa cerua
Sacra deæ coluit qualiacunq; ſuæ.
Quò poſtquam, dubium pius an ſceleratus, Oreſtes
Exactus furijs uenerat ipſe ſuis,
Et comes exemplum ueri Phocæus amoris:
Qui duo corporibus, mentibus unus erant:
Protinus euincti triſtem ducuntur ad aram:
Quæ ſtabat geminas ante cruenta fores.
Nec tamē hunc ſua mors, nec mors ſua terruit illū:
Alter ab alterius funere mœſtus erat.
Et iam conſtiterat ſtricto mucrone ſacerdos:
Cinxerat & graias barbara uitta comas.
Cum uice ſermonis fratrem cognouit: & illi
Pro nece complexus Iphigeneia dedit.
Læta deæ ſignum crudelia ſacra peroſæ

Tranſtulit ex illis in meliora locis.

H æc igitur regio magni penè ultima mundi,
  Quam fugêre homines, di'q; propinqua mihi eſt.

A tq; meam terram propè ſunt funebria ſacra:
  Si modo Naſonis barbara terra ſua eſt.

O utinam uenti, quibus eſt ablatus Oreſtes:
  Placato referant & mea uela deo.

ELEGIA V.

O Mihi dilectos inter ſors prima ſodales,
  Vnica fortunis ara reperta meis:

C uius ab alloquijs anima hæc moribunda reuixit:
  Vt uigil infuſa pallade flamma ſolet:

Q ui ueritus non es portus aperire fideles
  Fulmine percuſſæ confugiumq; rati:

C uius eram cenſu non me ſenſurus egentem:
  Si Cæſar patrias eripuiſſet opes:

T emporis oblitum dum me rapit impetus huius:
  Excidit heu nomen quàm mihi penè tuum.

T u tamen agnoſcis: tactusq; cupidine laudis
  Ille ego ſum, cuperes dicere poſſe palàm.

C erte ego, ſi ſineres, titulum tibi reddere uellem:
  Et raram famæ conciliare fidem.

N e noceam grato uereor tibi carmine: neue
  Intempeſtiuus nominis obſtet honor.

Q uod licet, & tutum eſt, intra tua pectora gaude:
  Meq; tui memorem, teq; fuiſſe pium.

V tq; facis remis ad opem luctare ferendam:
  Dum ueniet placido mollior aura deo:

E t tutare caput nulli ſeruabile: ſi non
Qui merſit ſtygia ſubleuet illud aqua.
T eq; (quod eſt rarum) præſta conſtanter ad omne
Indeclinatæ munus amicitiæ.
S ic tua proceſſus habeat fortuna perennes:
Sic ope non egeas ipſe: iuueſq; tuos:
S ic æquet tua nupta uirum bonitate perenni.
Incidat & ueſtro rara querela toro:
D iligat & ſemper ſocius te ſanguinis illo
Quo pius affectu Caſtora frater amat:
S ic iuuenis, ſimilisq; tibi ſit natus: & illum
Moribus agnoſcat quilibet eſſe tuum:
S ic faciat ſocerum teda te nata iugali:
Nec tardum iuueni det tibi nomen aui.

ELEGIA VI.

t Empore ruricolæ patiens fit taurus aratri:
Præbet & incuruo colla premenda iugo.
T empore paret equus lentis animoſus habenis:
Et placido duros accipit ore lupos.
T empore pœnorum compeſcitur ira leonum:
Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet.
Quæq; ſui iuſſis obtemperat inda magiſtri
Bellua, ſeruitium tempore uicta ſubit.
T empus, ut extentis tumeat faciat uua racemis:
Vixq; merum capiant grana, quod intus habent.
T empus & in canas ſemen perducit ariſtas:
Et ne ſint triſti poma ſapore facit.
H oc tenuat dentem terram findentis aratri:

Hoc rigidos ſilices, hoc adamanta terit.
Hoc etiam ſæuas paulatim mitigat iras:
Hoc minuit luctus: mœſtaq; corda leuat.
Cuncta poteſt igitur tacito pede lapſa uetuſtas
Præterquam curas attenuare meas.
Vt patria careo: bis frugibus area trita eſt:
Diſſiluit nudo preſſa bis uua pede.
Nec quæſita tamen ſpatio patientia longo eſt:
Mensq; mali ſenſum noſtra recentis habet.
Scilicet & ueteres fugiunt iuga ſæpe iuuenci:
Et domitus freno ſæpe repugnat equus.
Triſtior eſt etiam præſens erumna priore:
Vt ſit enim ſibi par: creuit, & aucta mora eſt.
Nec tam nota mihi, quàm ſunt, mala noſtra fuerũt:
Sed magis hoc, quo ſunt cognitiora, grauant.
Eſt quoq; non minimum uires afferre recentes:
Nec præconſumptum temporis eſſe malis.
Fortior in fulua nouus eſt luctator arena:
Quàm cui ſunt tarda brachia feſſa mora.
Integer eſt melior nitidis gladiator in armis:
Quàm cui tela ſuo ſanguine tincta rubent.
Fert bene præcipites nauis modo facta procellas:
Quamlibet exiguo ſoluitur imbre uetus.
Nos quoq; quæ ferimus tulimus patientius ante:
Quæ mala ſunt longa multiplicata die.
Credite, deficio: noſtroq; a corpore quantum
Auguror, accedunt tempora parua malis.
Nam neq; ſunt uires, nec qui color eſſe ſolebat:
Vix habeo tenuem quæ tegat oſſa cutem.
Corpore ſed mens eſt ægro magis ægra: maliq;

In circunſpectu ſtat ſine fine ſui.
Vrbis abeſt facies: abſunt mea cura ſodales:
Et, qua nulla mihi charior, uxor abeſt.
Vulgus adeſt ſcythicum, braccatáq; turba getarum.
Sic mala, quæ uideo, non uideóq;, nocent.
Vna tamen ſpes eſt, quæ me ſolatur in iſtis:
Hæc fore morte mea non diuturna mala.

ELEGIA VII.

b Is me ſol adijt gelidam poſt frigore brumam:
Bis'q; ſuum tacto piſce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera uerſus
Quamlibet in paucos officioſa fuit?
Cur tua ceſſauit pietas, ſcribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus uſus erat?
Cur quoties alicui dum chartæ uincula dempſi:
Illam ſperaui nomen habere tuum?
Di faciant, ut ſæpe tua ſit epiſtola dextra
Scripta: ſed ex multis reddita nulla mihi.
Quod precor eſſe liquet: credam prius ora Meduſæ
Gorgonis anguineis cincta fuiſſe comis:
Eſſe canes utero ſub uirginis: eſſe Chimæram:
A truce quæ flammis ſeparet angue leam:
Quadrupedes'q; homines cum pectore pectora iũctos:
Tergeminum'q; uirum: tergeminum'q; canem:
Sphingáq;, & harpyias, ſerpentipedes'q; Gigantes:
Centimanum'q; Gygen: ſemibouem'q; uirum:
Hæc ego cuncta prius, quàm te chariſſime credam
Mutatum: & curam depoſuiſſe mei.

Innumeri montes inter me teq́;,uiæq;,
Fluminaq́;,& campi,nec freta pauca iacent.
Mille poteſt cauſis,à te quæ littera ſæpe
Miſſa ſit,in noſtras rara uenire manus.
Mille tamen cauſas ſcribendo uince frequenter:
Excuſem'ne te ſemper amice mihi.

ELEGIA VIII.

Iam mea cygneas imitantur tempora plumas:
Inficit et nigras alba ſenecta comas:
Iam ſubeunt anni fragiles,& inertior ætas:
Iamq́; parum firmo me mihi ferre graue eſt.
Nunc erat,ut poſito deberem fine laborum
Viuere me nullo ſollicitante metu:
Quæq; meæ ſemper placuerunt otia menti,
Carpere:& in ſtudijs molliter eſſe meis:
Et paruam celebrare domum,ueteresq́; penates:
Et quæ nunc domino rura paterna carent:
Inq; ſinu dominæ,charisq́; nepotibus inq́;
Securus patria conſenuiſſe mea.
Hæc mea ſic quondam peragi ſperauerat ætas:
Hos ego ſic annos ponere dignus eram.
Non ita dis uiſum:qui me terraq́;,mariq;
Actum ſarmaticis expoſuere locis.
In caua ducuntur quaſſæ naualia puppes:
Ne temere in medijs diſſoluantur aquis.
Ne cadat:& multas palmas inhoneſtet adeptas:
Languidus in pratis gramina carpit equus.
Miles ubi emeritis non eſt ſatis utilis armis:
Ponit ad antiquos,quæ tulit arma,lares.

Sic igitur tarda uires minuente ſenecta.
  Me quoq; donari iam rude, tempus erat.
Tempus erat nec me peregrinum ducere cœlum:
  Nec ſiccam getico fonte leuare ſitim.
Sed modo, quos habui, uacuos ſecedere in hortos:
  Nunc hominum uiſu rurſus & urbe frui.
Sic animo quondam non diuinante futura
  Optabam placide uiuere poſſe ſenex.
Fata repugnarunt: quæ, cum mihi tempora prima
  Mollia præbuerint: poſteriora grauant.
Iámq; decem luſtris omni ſine labe peractis
  Parte premor uitæ deteriore meæ.
Nec procul à metis, quas penè tenere uidebar:
  Curriculo grauis eſt facta ruina meo.
Ergo illum demens in me ſæuire coëgi:
  Mitius immenſus quo nihil orbis habet:
Ipſáq; delictis uicta eſt clementia noſtris:
  Nec tamen errori uita negata meo eſt.
Vita procul patria peragenda ſub axe Boreo eſt:
  Qua maris euxini terra ſiniſtra iacet.
Hæc mihi ſi Delphos, Dodonáq; diceret ipſa:
  Eſſe uideretur uanus uterq; locus.
Nil adeo ualidum eſt, adamas licet alliget illud:
  Vt maneat rapido firmius igne Iouis.
Nil ita ſublime eſt: ſupráq; pericula tendit:
  Non ſit ut inferius, ſuppoſitúmq; deo.
Nam quanquam uitio pars eſt contracta malorum:
  Plus tamen exitij numinis ira dedit.
At uos admoniti noſtris quoq; caſibus eſte
  Aequantem ſuperos emerüiſſe uirum.

ELEGIA IX.

SI licet, & pateris, nomen facinuſq; tacebo:
Et tua lethæis acta dabuntur aquis:
Noſtraq; uincetur lachrymis clementia ſeris:
Fac modo te pateat pœnituiſſe tui:
Fac modo te damnes: cupiasq; eradere uitæ
Tempora, ſi poſſis, Tiſiphonæa tuæ.
Sin minus: & flagrant odio tua pectora noſtro:
Induet infelix arma coacta dolor.
Sim licet extremum, ſicut ſum, miſſus in orbem:
Noſtra ſuas iſtuc porriget ira manus.
Omnia, ſi neſcis, Cæſar mihi iura reliquit:
Et ſola eſt patria pœna carere mea.
Et patriam, modo ſit ſoſpes, ſperamus ab illo.
Sæpe Iouis telo quercus aduſta uiret.
Denique uindictæ ſi ſit mihi nulla facultas:
Pierides uires & ſua tela dabunt.
Quod ſcythicis habitem longe ſummotus in oris:
Siccaq; ſint oculis proxima ſigna meis:
Noſtra per immenſas ibunt præconia gentes:
Quodq; querar, notum, qua patet orbis, erit.
Ibit ad occaſum, quidquid dicemus ab ortu:
Teſtis & heſperiæ uocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans altas audiar undas:
Et gemitus uox eſt magna futura mei.
Nec tua te ſontem tantummodo ſæcula norint:
Perpetuæ crimen poſteritatis eris.
Iam feror in pugnas: & non dum cornua ſumpſi:
Nec mihi ſumendi cauſa ſit ulla uelim.

Circus adhuc ceſſat: ſpargit tamen acer arenam
 Taurus: & infeſto iam pede pulſat humum.
Hoc quoq;, quàm uolui, plus eſt: cane muſa receſſus:
 Dum licet huic nomen diſſimulare ſuum.

ELEGIA X.

Ille ego, qui fueram tenerorum luſor amorũ:
 Quem legis: ut noris, accipe poſteritas.
Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis:
 Millia qui nouies diſtat ab urbe decem.
Editus hinc ego ſum: nec non ut tempora noris:
 Cum cecidit fato conſul uterq; pari:
Siquid id eſt, uſq; à proauis uetus ordinis hæres,
 Non modo fortunæ munere factus eques.
Nec ſtirps prima fui: genito ſum fratre creatus:
 Qui tribus ante quater menſibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affuit idem:
 Vna celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ feſtis de quinq; Mineruæ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.
Protinus excolimur teneri: curáq; parentis
 Imus ad inſignes urbis ab arte uiros.
Frater ad eloquium uiridi tendebat ab æuo
 Fortia uerboſi natus ad arma fori.
At mihi iam puero cœleſtia ſacra placebant:
 Inq; ſuum furtim muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit, ſtudium quid inutile tentas?
 Mæonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis: totóq; helicone relicto

Scribere conabar uerba ſoluta modis.
S ponte ſua carmen numeros ueniebat ad aptos:
Et quod tentabam ſcribere: uerſus erat.
I nterea tacito paſſu labentibus annis
Liberior fratri ſumpta mihiq; toga eſt.
I nduiturq́; humeris cum lato purpura clauo:
Et ſtudium nobis, quod fuit ante, manet.
I amq́; decem uitæ frater geminauerat annos:
Cum perit: & cœpi parte carere mei.
C epimus & teneræ primos ætatis honores:
Deq́; uiris quondam pars tribus una fui.
C uria reſtabat: claui menſura coacta eſt:
Maius erat noſtris uiribus illud onus.
N ec patiens corpus, nec mens fuit apta labori:
Sollicitæq́; fugax ambitionis eram:
E t petere aoniæ ſuadebant tuta ſorores
Otia, iudicio ſemper amata meo.
T emporis illius colui, fouiq́; poëtas:
Quotq́; aderant uates, rebar adeſſe deos.
S æpe ſuas uolucres legit mihi grandior æuo,
Quæq́; nocet ſerpens, quæ iuuat herba, Macer.
S æpe ſuos ſolitus recitare Propertius ignes:
Iure ſodalitio qui mihi iunctus erat.
P onticus heroo, Battus quoq; clarus ïambo
Dulcia conuictus membra fuere mei:
E t tenuit noſtras numeroſus Horatius aures:
Dum ferit auſonia carmina culta lyra.
V irgilium uidi tantum: nec auara Tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
S uceſſor fuit hic tibi Galle: Propertius illi:

Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.
V t'q; ego maiores, ſic me coluere minores:
Nota'q; non tarde facta Thaleia mea eſt.
C armina cum primum populo iuuenilia legi:
Barba reſecta mihi bis'ue, ſemel'ue fuit.
M ouerat ingenium totam cantata per urbem
Nomine non uero dicta Corinna mihi.
M ulta quidem ſcripſi: ſed quæ uitioſa putaui
Emendaturis ignibus ipſe dedi.
T um quoq;, cum fugerem, quædam placitura cremaui
Iratus ſtudio, carminibus'q; meis.
M olle, cupidineis nec inexpugnabile telis
Cor mihi, quod'q; leuis cauſa moueret, erat.
C um tamen hoc eſſem: minimo'q; accenderer igne:
Nomine ſub noſtro fabula nulla fuit.
P ene mihi puero nec digna, nec utilis uxor
Eſt data: quæ tempus per breue nupta fuit.
I lli ſucceſſit, quamuis ſine crimine coniux:
Non tamen in noſtro firma futura toro.
V ltima, quæ mecum ſeros permanſit in annos:
Suſtinuit coniux exulis eſſe uiri.
F ilia me mea bis prima fœcunda iuuenta
Sed non ex uno coniuge fecit auum.
E tiam compleratgenitor ſua fata: nouem'q;
Addiderat luſtris altera luſtra nouem.
N on aliter fleui, quàm me fleturus ademptum
Ille fuit: matri proxima buſta tuli.
F elices ambo tempeſtiue'q; ſepulti:
Ante diem pœnæ quod periere meæ.
M e quoq; felicem: quod non uiuentibus illis

Sum miſer: & de me quod doluere nihil.
Si tamen extinctis aliquid niſi nomina reſtant:
Et gracilis ſtructos effugit umbra rogos:
Fama parentales ſi uos mea contigit umbræ:
Et ſunt in ſtygio crimina noſtra foro:
Scite precor cauſam (nec uos mihi fallere fas eſt)
Errorem iuſſæ non ſcelus eſſe fugæ.
Manibus hoc ſatis eſt: ad uos ſtudioſa reuertor
Pectora: quæ uitæ quæritis acta meæ.
Iam mihi canicies pulſis melioribus annis
Venerat: antiquas miſcuerat'q; comas:
Poſt'q; meos ortus piſæa uinctus oliua
Abſtulerat decies præmia uictor eques:
Cum maris euxini poſitos ad leua tomitas
Quærere me læſi principis ira iubet.
Cauſa meæ cunctis nimium quoq; nota ruinæ
Indicio non eſt teſtificanda meo.
Quid referam comitum'q; nefas? famulos'q; nocentes?
Ipſe'q; multa tuli non leuiora fuga.
Indignata malis mens eſt ſuccumbere: ſe'q;
Præſtitit inuictam uiribus uſa ſuis.
Oblitus'q; mei ductæ'q; per otia uitæ,
Inſolita cœpi temporis arma manu.
Tot'q; tuli terra caſus pelago'q;: quot inter
Occultum ſtellæ conſpicuum'q; polum.
Tacta mihi tandem longis erroribus acto
Iuncta pharetratis ſarmatis ora getis.
Hic ego, finitimis quamuis circunſonor armis:
Triſtia, quo poſſum, carmine, fata leuo.
Quod quamuis nemo eſt, cuius referatur ad aures:

Sic tamen abſumo, decipioq́; diem.
Ergo quod uiuo: durusq́; laboribus obſto:
Nec me ſollicitæ tædia lucis habent:
Gratia muſa tibi: nam tu ſolatia præbes:
Tu curæ requies, tu medicina uenis:
Tu dux & comes es: tu nos abducis ab Iſtro:
In medioq́; mihi das Helicone locum:
Tu mihi (quod rarum eſt) uiuo ſublime dediſti
Nomen: ab exequijs quod dare fama ſolet:
Nec, qui detrectat præſentia liuor, iniquo
Vllum de noſtris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cum ſæcula noſtra poëtas:
Non fuit ingenio fama maligna meo:
Cumq́; ego præponã multos mihi: non minor illis
Dicor: & in toto plurimus orbe legor.
Siquid habent igitur uatum præſagia ueri:
Protinus ut moriar: non ero terra tuus.
Siue fauore tuli, ſiue hanc ego carmine famam:
Iure tibi grates candide lector ago.

TRISTIVM LIBER QVINTVS.

ELEGIA I.

hVNC quoq; de getico noſtri ſtudioſe libellum
Littore, præmiſſis quattuor adde meis.
Hic quoq; talis erit, qualis fortuna poëtæ:
Inuenies toto carmine dulce nihil.

F lebilis ut noſter ſtatus eſt:ita flebile carmen,
Materiæ ſcripto conueniente ſuæ.
I nteger & lætus,læta & iuuenilia luſi:
Illa tamen nunc me compoſuiſſe piget.
V t cecidi,ſubiti perago præconia caſus:
Sumq́; argumenti conditor ipſe mei.
V tq́; iacens ripa deflere caÿſtrius ales
Dicitur ore ſuam deficiente necem:
S ic ego ſarmaticas longe proiectus in oras
Efficio tacitum ne mihi funus eat.
D elitias ſiquis,laſciuaq́; carmina quærit:
Præmoneo nunquam ſcripta quod iſta legat.
A ptior huic Gallus,blandiq́; Propertius oris,
Et plures,quorum nomina magna uigent.
A tq; utinam numero nos non eſſemus in iſto:
Hei mihi,cur unquam muſa locuta mea eſt?
S ed dedimus pœnas:ſcythiciq́; in finibus Iſtri
Ille pharetrati luſor amoris adeſt.
Quod ſupereſt,ſocios ad publica carmina flexi:
Et memores iuſſi nominis eſſe mei.
S i tamen ex uobis aliquis tam multa requiret
Vnde dolenda canam:multa dolenda tuli.
N on hæc ingenio,non hæc componimus arte:
Materia eſt proprijs ingenioſa malis.
E t quota fortunæ pars eſt in carmine noſtræ:
Felix qui patitur,quæ numerare poteſt.
Quot frutices ſyluæ,quot flauas Tybris arenas,
Mollia quot martis gramina campus habet:
T ot mala pertulimus:quorum medicina,quieſq;
Nulla,niſi in ſtudio eſt,pieridumq́; mora.

Quis tibi Naſo modus lachrymoſi carminis? inquis:
Idem, fortunæ qui modus huius erit.
Quod querar illa mihi pleno de fonte miniſtrat:
Nec mea ſunt, fati uerba ſed iſta mei.
At mihi ſi chara patriam cum coniuge reddas:
Sint uultus hilares: ſimq́; quod ante fui.
Lenior inuicti ſi ſit mihi Cæſaris ira:
Carmina lætitiæ iam tibi plena dabo.
Nec tamen ut luſit, rurſus mea littera ludet:
Sit ſemel illa ioco luxuriata meo.
Quod probet ipſe canam: pœnæ modo parte leuata:
Barbariam, rigidos effugiamq́; getas.
Interea noſtri quid agant, niſi triſte libelli?
Tibia funeribus conuenit iſta meis.
At poteras inquis melius mala ferre ſilendo:
Et tacitus caſus diſſimulare tuos:
Exigis, ut nulli gemitus tormenta ſequantur:
Acceptoq́; graui uulnere flere uetas.
Ipſe perilleo Phalaris permiſit in ære
Edere mugitus: & bouis ore queri.
Cum Priami lachrymis offenſus non ſit Achilles:
Tun̄ fletus inhibes durior hoſte meos?
Cum faceret Nioben orbam latonia proles:
Non tamen & ſiccas iuſſit habere genas.
Eſt aliquid fatale malum per uerba leuare:
Hoc querulam Prognen, Halcyonenq́; facit:
Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
Voce fatigaret lemnia ſaxa ſua.
Strangulat incluſus dolor: atq; exæſtuat intus:
Cogitur & uires multiplicare ſuas.

Da ueniam potius: uel totos tolle libellos:
 Si mihi quod prodeſt, hoc tibi lector obeſt.
Sed nec obeſſe poteſt ulli: nec ſcripta fuerunt
 Noſtra, niſi authori pernicioſa ſuo.
At mala ſunt: fateor: quis te mala ſumere cogit?
 Aut quis deceptum ponere ſumpta uetat?
Ipſe nec hoc mando: ſed ut huc deducta legantur:
 Non ſunt illa ſuo barbariora loco.
Nec me Roma ſuis debet conferre poëtis:
 Inter ſauromatas ingenioſus eram.
Deniq; nulla mihi captatur gloria, quæq;
 Ingenio ſtimulos ſubdere fama ſolet.
Nolumus aſſiduis animum tabeſcere curis:
 Quæ tamen irrumpunt: quóq; uetantur, eunt.
Cur ſcribam docui: cur mittam quæritis iſtos:
 Vobiſcum cupio quolibet eſſe modo.

ELEGIA II.

Ecquid ut è ponto noua uenit epiſtola, palles?
 Et tibi ſollicita ſoluitur illa manu?
Pone metum: ualeo: corpuſq;, quod ante laborum
 Impatiens nobis inualidumq; fuit:
Sufficit: atq; ipſo uexatum induruit uſu:
 An magis infirmo non uacat eſſe mihi?
Mens tamen ægra iacet: nec tempore robora ſumpſit:
 Affectuſq; animi, qui fuit ante, manet.
Quæq; mora, ſpatioq; ſuo coitura putaui:
 Vulnera non aliter, quàm modo facta, dolent.
Scilicet exiguis prodeſt annoſa uetuſtas:

Grandibus accedunt tempore damna malis.
Penè decem totis aluit Pæantius annis
Peſtiferum tumido uulnus ab angue datum.
Telephus æterna conſumptus tabe periſſet:
Si non quæ nocuit dextra tuliſſet opem.
Et mea, ſi facinus nullum commiſimus: opto
Vulnera qui fecit, facta leuare uelit.
Contentuſq; mei iam tandem parte doloris
Exiguum pleno de mare demat aquæ.
Detrahat ut multum: multum reſtabit acerbi:
Parſq; meæ pœnæ totius inſtar erit.
Littora quot conchas, quot amœna roſaria flores,
Quotue ſoporiferum grana papauer habet:
Sylua feras quot alit: quot piſcibus unda natatur:
Quot tenerum pennis aëra pulſat auis:
Tot premor aduerſis: quæ ſi comprendere coner:
Icariæ numerum dicere coner aquæ.
Vtq; uiæ caſus, ut amara pericula ponti,
Vt taceam ſtrictas in mea fata manus:
Barbara me tellus, orbiſq; nouiſſima magni
Suſtinet, & ſæuo cinctus ab hoſte locus.
Hinc ego traijcerer: nec enim mea culpa cruēta eſt:
Eſſet, quæ debet, ſi tibi cura mei.
Ille deus, bene quo romana potentia nixa eſt:
Sæpe ſuo uictor lenis in hoſte fuit.
Quid dubitas? & tuta times? accede: rogaq;:
Cæſare nil ingens mitius orbis habet.
Me miſerum: quid agam? ſi proxima quæq; relinquunt:
Subtrahis et fracto tu quoq; colla iugo.
Quo ferar? unde petam lapſis ſolatia rebus?

Anchora iam noſtram non tenet ulla ratem.
V iderit ipſe:ſacram quamuis inuiſus ad aram
Confugiam:nullas ſummouet ara manus.
A lloquar en abſens abſentia numina ſupplex:
Si fas eſt homini cum Ioue poſſe loqui.
A rbiter imperij, quo certum eſt ſoſpite cunctos
Auſoniæ curam gentis habere deos:
O decus, ò patriæ per te florentis imago:
O uir non ipſo, quem regis, orbe minor:
S ic habites terras, & te deſyderet æther:
Sic ad pacta tibi ſydera tardus eas:
P arce precor:minimamq́; tuo de fulmine partem
Deme:ſatis pœnæ, quod ſuperabit, erit.
I ra quidem moderata tua eſt:uitamq́; dediſti:
Nec mihi ius ciuis, nec mihi nomen abeſt.
N ec mea conceſſa eſt alijs fortuna:nec exul
Edicti uerbis nominor ipſe tui.
O mniaq́; hæc timui, quoniam meruiſſe uidebar:
Sed tua peccato lenior ira meo eſt.
A rua relegatum iuſſiſti uiſere Ponti:
Et ſcythicum profuga ſcindere puppe fretum.
I uſſus ad euxini deformia littora ueni
Aequoris:hæc gelido terra ſub axe iacet.
N ec me tam cruciat nunquam ſine frigore cœlum:
Glebaq́; canenti ſemper obuſta gelu:
N eſciaq́; eſt uocis quod barbara lingua latinæ:
Graiaq́; quod getico uicta loquela ſono eſt:
Quàm quod finitimo cinctus premor undiq; marte:
Vixq́; breuis tutos murus ab hoſte facit.
P ax tamen interdum eſt:pacis fiducia nunquam:

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.
Hinc ego dum muter, uel me Zanclea Charybdis
Deuoret: atq; ſuis ad ſtyga mittat aquis:
Vel rapidæ flammis urar patienter in ætnæ:
Vel freta leucadij mittar in alta dei.
Quod petimus pœna eſt: neq; enim miſer eſſe recuſo:
Sed precor, ut poſſim tutius eſſe miſer.

ELEGIA III.

ILla dies hæc eſt: qua te celebrare poëtæ,
Si modo non fallunt tempora: Bacche ſolent:
Feſtáq; odoratis innectunt tempora ſertis:
Et dicunt laudes ad tua uina tuas.
Inter quos memini, dum me mea fata ſinebant:
Non inuiſa tibi pars ego ſæpe fui.
Quem nunc ſuppoſitum ſtellis erymanthidos urſæ
Iuncta tenet crudis ſarmatis ora getis.
Quiq; prius mollem, uacuamq; laboribus egi
In ſtudijs uitam, Pieridumq; choro:
Nunc procul à patria geticis circunſonor armis,
Multa prius pelago, multáq; paſſus humo.
Siue mihi caſus, ſiue hoc dedit ira deorum:
Nubila naſcenti ſeu mihi parca fuit.
Tu tamen è ſacris ederæ cultoribus unum
Numine debueras ſuſtinuiſſe tuo.
An dominæ fati quidquid cecinere ſorores:
Omne ſub arbitrio deſinit eſſe dei?
Ipſe quoq; ætherias meritis inuectus es arces:
Quo non exiguo facta labore uia eſt:

Nec patria eſt habitata tibi: ſed ad uſq; niuoſum
Strymona ueniſti, marticolamq́; Geten,
Perſidaq́;, & lato ſpatiantem flumine Gangem,
Et quaſcunq; bibit decolor indus aquas.
Scilicet hanc legem nentes fatalia parcæ
Stamina bis genito bis cecinere tibi.
Me quoq;, ſi fas eſt exemplis ire deorum:
Ferrea ſors uitæ difficilisq́; premit:
Illo nec leuius cecidi: quem magna locutum
Reppulit à Thebis Iuppiter igne ſuo.
Vt tamen audiſti percuſſum fulmine uatem:
Admonitu matris condoluiſſe potes.
Et potes, aſpiciens circum tua ſacra poëtas,
Neſcio quis noſtri dicere cultor abeſt.
Fer bone Liber opem: ſic altera degrauet ulmum
Vitis: & incluſo plena ſit uua mero:
Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnaua iuuentus
Adſit: & attonito non taceare ſono:
Oſſa bipenniferi ſic ſint male preſſa Lycurgi:
Impia nec pœna Pentheos umbra uacet:
Sic micet æternum, uicinaq́; ſydera uincat
Coniugis in cœlo clara corona tuæ.
Huc ades: & caſus releues pulcherrime noſtros,
Vnum de numero me memor eſſe tuo.
Sunt dis inter ſe commercia: flectere tenta
Cæſareum numen numine Bacche tuo.
Vos quoq; conſortes ſtudij pia turba poëtæ
Hæc eadem ſumpto quiſq; rogate mero.
Atq; aliquis ueſtrum Naſonis nomine dicto
Deponat lachrymis pocula miſta ſuis:

Admonituſq; mei, cum circunſpexerit omnes:
Dicat, ubi eſt noſtri pars modo Naſo chori?
Idq; ita: ſi ueſtrum merui candore fauorem:
Nullaq; iudicio littera læſa meo eſt:
Si, ueterum digne ueneror cum ſcripta uirorum:
Proxima non illis eſſe minora reor.
Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen:
Quod licet inter uos nomen habete meum.

ELEGIA IIII.

Littore ab euxino Naſonis epiſtola ueni,
Laſſaq; facta mari, laſſaq; facta uia.
Qui mihi flens dixit. tu, cui licet, aſpice Romam:
Heu quanto melior ſors tua ſorte mea eſt.
Flens quoq; me ſcripſit: nec qua ſignabar, ad os eſt
Ante, ſed ad madidas gemma relata genas.
Triſtitiæ cauſam ſiquis cognoſcere quærit:
Oſtendi Solem poſtulat ille ſibi:
Nec frondem in ſyluis, nec aperto mollia prato
Gramina, nec pleno flumine cernit aquas:
Quid Priamus doleat mirabitur Hectore rapto:
Quidue Philoctetes ictus ab angue gemat.
Di facerent utinam talis ſtatus eſſet in illo:
Vt non triſtitiæ cauſa dolenda foret.
Fert tamen, ut debet, caſus patienter amaros:
More nec indomiti frena recuſat equi:
Nec fore perpetuam ſperat ſibi numinis iram
Conſcius in culpa non ſcelus eſſe ſua.
Sæpe refert, ſit quanta dei clementia: cuius

Se quoq; in exemplis annumerare ſolet.
N am quod opes teneat patrias, quod nomina ciuis:
Deniq; quod uiuat: munus habere dei.
T e tamen (o ſiquid credis mihi) charius ille
Omnibus in toto pectore ſemper habet.
T éq; Menœtiaden, te qui comitatus Oreſtem,
Te uocat Aegiden, Euryalumq́; ſuum.
N ec patriam magis ille ſuam deſyderat: & quæ
Plurima cum patria ſentit abeſſe ſibi:
Q uàm uultus, oculosq́; tuos, ò dulcior illo
Melle, quod in ceris attica ponit apis.
S æpe etiam mœrens tempus reminiſcitur illud:
Quod non præuentum morte fuiſſe dolet.
C umq́; alij fugerent ſubitæ contagia cladis:
Nec uellent ictæ limen adire domus:
T e ſibi cum paucis meminit manſiſſe fidelem:
Si paucos aliquis tresúe, duosúe uocat.
Q uamuis attonitus, ſenſit tamen omnia: nec te
Se minus aduerſis indoluiſſe ſuis.
V erba ſolet, uultumq́; tuum, gemitusq́; referre:
Et te flente ſuos demaduiſſe ſinus.
Q uam ſibi præſtiteris, qua conſolatus amicum
Sis ope: ſolandus cum ſimul ipſe fores.
P ro quibus affirmat fore ſe memoremq́;, piumq;:
Siuè diem uideat: ſiue tegatur humo.
P er caput ipſe ſuum ſolitus iurare, tuumq;,
Quod ſcio non illi uilius eſſe ſuo:
P lena tot ac tantis referetur gratia factis:
Nec ſinet ille tuos littus arare boues.
F ac modo conſtanter profugum tueare: quod ille,

Qui bene te nouit, non rogat: ipſa rogo.

ELEGIA V.

Nnuus aſſuetum dominæ natalis honorem
Exigit: ite manus ad pia ſacra meæ.
Sic quondam feſtum Laërtius egerat heros
Forſan in extremo coniugis orbe diem.
Lingua fauens adſit noſtrorum oblita malorum:
Quæ puto dedidicit iam bona uerba loqui:
Quæq; ſemel toto ueſtis mihi ſumitur anno:
Sumatur fatis diſcolor alba meis:
Araq; gramineo uiridis de cæſpite fiat:
Et uelet tepidos nexa corona focos.
Da mihi thura puer pingues facientia flammas:
Quodq; pio fuſum ſtridat in igne merum.
Optime natalis, quamuis procul abſumus, opto
Candidus huc uenias, diſſimiliſq; meo.
Si quod & inſtabat dominæ miſerabile uulnus:
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
Quæq; graui nuper plus quàm quaſſata procella eſt:
Quod ſupereſt, tutum per mare nauis eat.
Illa domo, nataq; ſua, patriaq; fruatur:
Erepta hæc uni ſit ſatis eſſe mihi.
Quatenus & non eſt in charo coniuge felix:
Pars uitæ triſti cætera nube uacet.
Viuat: ametq; uirum, quoniam ſic cogitur, abſens:
Conſumatq; annos ſed diuturna ſuos.

A dijcerem & noſtros: ſed ne contagia fati
Corrumpant timeo, quos agit ipſa, mei.
N il homini certum eſt, fieri quis poſſe putaret:
Vt facerem in medijs hæc ego ſacra getis?
A ſpice ut aura tamen fumos è thure coortos
In partes Italas & loca dextra ferat.
S enſus ineſt igitur nebulis: quas exigit ignis:
Conſilium fugiunt cætera penè meum.
C onſilio, commune ſacrum cum fiat in ara
Fratribus, alterna qui periere manu:
I pſa ſibi diſcors, tanquam mandetur ab illis,
Scinditur in partes atra fauilla duas.
H oc memini quondam fieri non poſſe loquebar:
Et me Battiades iudice falſus erat.
O mnia nunc credo: cum tu non ſtultus ab arcto
Terga uapor dederis: auſoniam'q; petas.
H æc igitur lux eſt: quæ ſi non orta fuiſſet:
Nulla fuit miſero feſta uidenda mihi.
E didit hæc mores illis heroibus æquos:
Queis erat Eurytion, Icarius'q; pater.
N ata pudicitia eſt, mores, probitas'q;, fidesq;:
At non ſunt iſta gaudia nata die:
S ed labor, & curæ, fortuna'q; moribus impar,
Iuſta'q; de uiduo penè querela toro.
S cilicet aduerſis probitas exercita rebus
Triſti materia tempore laudis habet.
S i nihil infeſti durus uidiſſet Vlyſſes:
Penelope felix, ſed ſine laude, foret.
V ictor Echionias ſi uir penetraſſet in arces:
Forſitan Euadnen uix ſua noſſet humus.

Cum Pelia genitæ tot ſint: cur nobilis una eſt?
Nempe fuit miſero nupta quod una uiro.
Effice ut Iliacas tangat prior alter arenas:
Laodamea nihil, cur referatur, erit.
Et tua, quod malles, pietas ignota maneret:
Implerent uenti ſi mea uela ſui.
Di tamen, & Cæſar dis acceſſure, ſed olim
Aequarint pylios cum tua fata dies:
Non mihi, qui pœnam fateor meruiſſe: ſed illi
Parate: quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VI.

t V quoq; noſtrarum quondam fiducia rerum,
Qui mihi confugium, qui mihi portus eras:
Tu quoq; ſuſcepti curam dimittis amici:
Officij'q; pium tam cito ponis onus.
Sarcina ſum fateor: quam ſi tu tempore noſtro
Depoſiturus eras: non ſubeunda fuit.
Fluctibus in medijs nauem Palinure relinquis:
Ne fuge: ne'ue tua ſit minor arte fides.
Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi
Deſeruit leuitas Automedontis equos?
Quem ſemel excepit, nunquam Podalirius ægro
Promiſſam medicæ non tulit artis opem.
Turpius eijcitur, quàm non admittitur hoſpes:
Quæ patuit dextræ firma ſit ara meæ.
Nil niſi me ſolum primo tutatus es: at nunc
Me pariter ſerua, iudiciumq; tuum:
Si modo non aliqua eſt in me noua culpa: tuamq;

Mutarunt ſubito crimina noſtra fidem.
Spiritus hic,ſcythicã quẽ non bene ducimus aura:
Quod cupio,membris exeat ante meis:
Quàm tua delicto ſtringantur pectora noſtro:
Et uidear merito uilior eſſe tibi.
Non adeo totis fatis urgemur iniquis:
Vt mea ſit longis mens quoq; mota malis.
Finge tamen motam:quoties Agamemnone natum
Dixiſſe in Pyladen uerba proterua putas?
Nec procul à uero eſt,quod uel pulſarit amicum:
Manſit in officijs non minus ille ſuis.
Hoc eſt cum miſeris ſolum commune beatis:
Ambobus tribui quod ſolet obſequium.
Ceditur & cæcis:et quos prætexta uerendos
Virgáq; cum uerbis imperioſa facit.
Si mihi non parcis:fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis ullius ira locum.
Elige noſtrorum minimum,minimumq́; laborum:
Iſto,quo quereris,grandius illud erit.
Quàm multa madidæ cælantur arundine foſſæ:
Florida quàm multas Hybla tuetur apes:
Quàm multæ gracili terrena ſub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta ſolent:
Tam me circunſtat denſorum turba malorum:
Crede mihi,uero eſt noſtra querela minor.
His,qui contentus non eſt:in littus arenas,
In ſegetem ſpicas,in mare fundat aquas.
Intempeſtiuos igitur compeſce tumores:
Vela neq; in medio deſere noſtra mari.

ELEGIA VII.

QVam legis, ex illa tibi uenit epiſtola terra,
Lætus ubi æquoreis iungitur Iſter aquis.
Si tibi contingit cum dulci uita ſalute:
Candida fortunæ pars manet una meæ.
Scilicet, ut ſemper, quid agam chariſſime quæris:
Quamuis hoc uel me ſcire tacente potes:
Sum miſer: hæc breuis eſt noſtrorum ſumma malorum:
Quiſquis et offenſo Cæſare uiuet: erit.
Turba tomitanæ quæ ſit regionis: & inter
Quos habitem mores: diſcere cura tibi eſt.
Miſta ſit hæc quamuis inter Græcosq́;, Getasq́;:
À male pacatis plus trahit ora Getis.
Sarmaticæ maior, Geticæq́; frequentia gentis
Per medias in equis itq́;, reditq́; uias.
In quibus eſt nemo, qui non coryton, & arcum,
Teláq́; uipereo lurida felle gerat.
Vox fera: trux uultus: ueriſſima mortis imago:
Non coma, non ulla barba reſecta manu.
Dextera non ſegnis ſtricto dare uulnera cultro:
Quem uinctum lateri barbarus omnis habet.
Viuit in his heu, non ueſtrorum oblitus amorum:
Hos uidet, hos uates audit amice tuus.
Atq́; utinam uiuat, & non moriatur in illis:
Abſit ab inuiſis & tamen umbra locis.
Carmina quod pleno ſaltari noſtra theatro,
Verſibus & plaudi ſcribis amice meis.
Nil equidem feci (tu ſcis hoc ipſe) theatris:
Muſa nec in plauſus ambitioſa mea eſt.

Digitized by Google

Non tamen ingratum eſt quodcunq; obliuia noſtri
Impedit: & profugi nomen in ora refert.
Quamuis interdum, quæ me læſiſſe recordor
Carmina deuoueo, Pierides'q; meas.
Cum bene deuoui: nequeo tamen eſſe ſine illis:
Vulneribus'q; meis tela cruenta ſequor.
Quæ'q; modo euboicas lacerata eſt fluctibus: audet
Graia capharea currere puppis aqua.
Nec tamen, ut lauder uigilo: curam'q; futuri
Nominis, utilius quod latuiſſet, ago.
Detineo ſtudijs animum: fallo'q; labores:
Experior curis & dare uerba meis.
Quid potius faciam deſertis ſolus in oris?
Quam'ue malis aliam quærere coner opem?
Siue locum ſpecto: locus eſt inamabilis: & quo
Eſſe nihil toto triſtius orbe poteſt.
Siue homines, uix ſunt homines hoc nomine digni:
Quam'q; lupi, ſæuæ plus feritatis habent.
Non metuunt leges: ſed cedit uiribus æquum:
Victa'q; pugnaci iura ſub enſe iacent.
Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis:
Ora'q; ſunt longis horrida tecta comis.
In paucis extant græcæ ueſtigia linguæ:
Hæc quoq; iam getico barbara facta ſono.
Vnus in hoc non eſt populo: qui forte latine
Quælibet è medio reddere uerba queat.
Ipſe ego Romanus uates, ignoſcite muſæ:
Sarmatico cogor plurima more loqui.
Et pudet: & fateor: iam deſuetudine longa
Vix ſubeunt ipſi uerba latina mihi.

Nec

N ec dubito, quin ſint & in hoc non pauca libello
Barbara: non hominis culpa, ſed iſta loci.
N e tamen auſoniæ perdam commercia linguæ:
Et fiat patrio uox mea tuta ſono:
I pſe loquor mecum: deſuetáq; uerba retracto:
Et ſtudij repeto ſigna ſiniſtra mei.
S ic animum, tempuſq; traho: meq; ipſe reduco:
A' contemplatu ſemoueóq; mali.
C arminibus quæro miſerarum obliuia rerum:
Præmia ſi ſtudio conſequar iſta: ſat eſt.

ELEGIA VIII.

N On adeo cecidi, quamuis abiectus: ut infra
Te quoq; ſim: inferius quo nihil eſſe poteſt.
Quæ tibi res animos in me facit improbe? cur'ue
Caſibus inſultas, quos potes ipſe pati?
N ec mala te reddunt mitem, placidum'ue iacenti
Noſtra? quibus poſſunt illachrymare feræ?
N ec metuis dubio fortunæ ſtantis in orbe
Numen? & exoſæ uerba ſuperba deæ?
E xiget at dignas ultrix Rhamnuſia pœnas:
Impoſito calcas quod mea fata pede.
V idi ego naufragiumq;, uiros & in æquore mergi:
Et nunquam dixi iuſtior unda fuit.
V ilia qui quondam miſeris alimenta negarat:
Nunc mendicato paſcitur ille cibo.
P aſſibus ambiguis fortuna uolubilis errat:
Et manet in nullo certa, tenaxq; loco:
S ed modo læta manet: uultus modo ſumit acerbos:

Et tantum conſtans in leuitate ſua eſt.
Nos quoq; floruimus: ſed flos fuit ille caducus:
Flammáq; de ſtipula noſtra, breuiſq; fuit.
Neúe tamen tota capias fera gaudia mente:
Non eſt placandi ſpes mihi nulla dei.
Vel quia peccaui citra ſcelus: utq; pudore
Non caret: inuidia ſic mea culpa caret:
Vel quia nil ingens ad finem Solis ab ortu
Illo cui paret mitius orbis habet.
Scilicet ut per uim non eſt ſuperabilis ulli:
Molle cor ad timidas ſic habet ille preces.
Exemplóq; deûm, quibus acceſſurus & ipſe eſt:
Cum pœnæ uenia plura roganda petam.
Si numeres anno ſoles & nubila toto:
Inuenies nitidum ſæpius iſſe diem.
Ergo, ne nimium noſtra lætere ruina:
Reſtitui quondam me quoq; poſſe puta.
Poſſe puta fieri lenito principe uultus
Vt uideas media triſtis in urbe meos:
Vtq; ego te uideam cauſa grauiore fugatum.
Hæc ſunt à primis proxima uota meis.

ELEGIA IX.

O Tua ſi ſineres in noſtris nomina poni
Carminibus: poſitus quàm mihi ſæpe fores.
Te canerem ſolum meriti memor: inq; libellis
Creuiſſet ſine te pagina nulla meis.
Quid tibi deberem tota ſciretur in urbe:
Exul in amiſſa ſi tamen urbe legor.

T e præſens mitem noſſet, te ſerior ætas:
Scripta uetuſtatem ſi modo noſtra ferunt.
N ec tibi cęſſaret doctus bene dicere lector:
Hic te ſeruato uate maneret honor.
C æſaris eſt primum munus, quod ducimus auras:
Gratia poſt magnos eſt tibi habenda deos.
I lle dedit uitam: tu, quam dedit ille tueris:
Et facis accepto munere poſſe frui.
C um'q; perhorreret caſus pars maxima noſtros:
Pars etiam credi pertimuiſſe uelit:
N aufragium'q; meum tumulo ſpectaret ab alto:
Nec dederit nanti per freta ſæua manum:
S eminecem ſtygia reuocaſti ſolus ab unda.
Hoc quoq;, quod memores poſſumus eſſe: tuum eſt.
D i tibi ſe tribuant cum Cæſare ſemper amicos:
Non potuit uotum plenius eſſe meum.
H æc meus argutis, ſi tu paterere, libellus
Poneret in multa luce uidenda labor.
N unc quoq;, quamuis eſt iam iuſſa quieſcere: qn te
Nominet inuitum uix mea muſa tenet.
V t'q; canem pauidæ nactum ueſtigia ceruæ
Luctantem fruſtra copula dura tenet:
V t'q; fores non dum reſerati carceris acer
Nunc pede nunc ipſa fronte laceſſit equus:
S ic mea lege data uincta, atq; incluſa Thaleia
Per titulum uetiti nominis ire cupit.
N e tamen officio memoris lædaris amici:
Parebo iuſſis (parce timere) tuis.
A t non parerem: ſi non meminiſſe putares:
Hoc, quod non prohibet uox tua, gratus ero.

D umq́; (quod o' breue ſit) lumen uitale uidebo:
Seruiet officio ſpiritus iſte tuo.

ELEGIA X.

u T ſumus in ponto: ter frigore conſtitit Iſter:
Facta eſt Euxini dura ter unda maris.
A t mihi iam uideor patria procul eſſe tot annis:
Dardana quot graio Troia ſub hoſte fuit.
S tare putes: adeo procedunt tempora tarde:
Et peragit lentis paſſibus annus iter.
N ec mihi ſolſtitium quicquam de noctibus aufert:
Efficit anguſtos nec mihi bruma dies.
S cilicet in nobis rerum natura nouata eſt:
Cumq́; meis curis omnia longa facit.
A n peragunt ſolitos communia tempora motus?
Suntq́; magis uitæ tempora dura meæ?
Q uem tenet Euxini mendax cognomine littus,
Et ſcythici uere terra ſiniſtra freti.
I nnumeræ circa gentes fera bella minantur:
Quæ niſi de rapto uiuere turpe putant.
N il extra tutum eſt: tumulus defenditur ipſe
Mœnibus exiguis, ingenioq́; loci.
C um minime credas, ut auis denſiſſimus hoſtis
Aduolat: & prædam uix bene uiſus agit.
S æpe intra muros clauſis uenientia portis
Per medias legimus noxia tela uias.
E ſt igitur rarus, qui iam colere audeat: iſq́;
Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
S ub galea paſtor iunctis pice cantat auenis:

Pro'q; lupo pauidæ bella uerentur oues.
V ix ope caſtelli defendimur: & tamen intus
Miſta facit graijs barbara turba metum.
Q uippe ſimul nobis habitat diſcrimine nullo
Barbarus: & tecti plus quoq; parte tenet.
Q uos ut non timeas: poſſis odiſſe uidendo
Pellibus & longa corpora tecta coma.
H os quoq;, qui geniti graia creduntur ab urbe:
Pro patrio cultu perſica braca tegit.
E xercent illi ſociæ commercia linguæ:
Per geſtum res eſt ſignificanda mihi.
B arbarus hic ego ſum: quia non intelligor ulli:
Et rident ſtolidi uerba latina getæ.
M é'q; palàm de me tutò male ſæpe loquuntur:
Forſitan obijciunt exilium'q; mihi.
V t'q; fit, in me aliquid, ſiquid dicentibus illis
A bnuerim quoties, annuerim'q;, putant.
A dde, quod iniuſtum rigido ius dicitur enſe:
Dantur & in medio uulnera ſæpe foro.
O duram Lacheſin: quæ tam graue ſydus habenti
Fila dedit uitæ non breuiora meæ.
Q uod patriæ uultu, ueſtro'q; caremus amici:
Q uod ſic in ſcythicis gentibus eſſe queror:
V traq; pœna grauis: merui tamen urbe carere:
Non merui tali forſitan eſſe loco.
Q uid loquor ah demens? ipſam quoq; perdere uitam
Cæſaris offenſo numine dignus eram.

ELEGIA XI.

Q Vod te neſcio quis per iurgia dixerit eſſe
Exulis uxorem, littera queſta tua eſt.
I ndolui: non tam mea quod fortuna male audit:
Qui iam conſueui fortiter eſſe miſer:
Quàm quod, cui minime uellem, ſum cauſa pudoris:
Teq́; reor noſtris erubuiſſe malis.
P erfer: & obdura: multo grauiora tuliſti:
Eripuit cum me principis ira tibi.
F allitur iſte tamen, quo iudice nominor exul:
Mollior eſt culpam pœna ſecuta meam.
M axima pœna mihi eſt ipſum offendiſſe: priusq;
Veniſſet mallem funeris hora mihi.
Quaſſa tamen noſtra eſt, nō merſa, nec obruta nauis:
Vtq; caret portu: ſic tamen extat aquis.
N ec uitam, nec opes, nec ius mihi ciuis ademit:
Qui merui uitio perdere cuncta meo.
S ed quia peccato facinus non adfuit ullum:
Nil niſi me patrijs iuſſit abeſſe focis.
V tq; alijs, quorum numerum comprendere non eſt:
Cæſareum numen, ſic mihi mite fuit.
I pſe relegati non exulis utitur in me
Nomine: tuta ſuo iudice cauſa mea eſt.
I ure igitur laudes Cæſar pro parte uirili
Carmina noſtra tuas qualiacunq; canunt.
I ure deos, ut adhuc cœli tibi lumina claudant:
Teq́; uelint ſine ſe comprecor eſſe deum.
O ptat idem populus: ſed ut in mare flumina uaſtū,
Sic ſolet exiguæ currere riuus aquæ.

At tu fortunam, cuius uocor exul ab ore:
Nomine mendaci parce grauare meam.

ELEGIA XII.

Scribis ut oblectem ſtudio lachrymabile tēpus:
Ne pereant turpi pectora noſtra ſitu:
Difficile eſt, quod amice mones: quia carmina lætum
Sunt opus: & pacem mentis habere uolunt.
Noſtra per aduerſas agitur fortuna procellas:
Sorte nec ulla mea triſtior eſſe poteſt.
Exigis, ut Priamus natorum funere ludat:
Et Niobe feſtos ducat ut orba choros.
Luctibus, an ſtudio uideor debere teneri
Solus in extremos iuſſus abire Getas?
Des licet inualido pectus mihi robore fultum:
Fama refert Anyti quale fuiſſe rei:
Fracta cadet tantæ ſapientia mole ruinæ:
Plus ualet humanis uiribus ira dei.
Ille ſenex dictus ſapiens ab Apolline, nullum
Scribere in hoc caſu ſuſtinuiſſet opus.
Vt ueniant patriæ, ueniant obliuia noſtri:
Omnis & amiſſi ſenſus abeſſe queat:
At timor officio fungi uetat ipſe quieto:
Cinctus ab innumero me tenet hoſte locus.
Adde, quod ingenium longa rubigine læſum
Torpet: & eſt multo, quàm fuit ante, minus.
Fertilis, aſſiduo ſi non renouetur aratro:
Nil, niſi cum ſpinis gramen, habebit ager.
Tempore qui longo ſteterit, male curret: & inter

Carceribus miſſos ultimus ibit equus.
V ertitur in teneram cariem: rimisq́; dehiſcit:
Siqua diu ſolitis cymba uacabit aquis.
M e quoq; deſpera, fuerim cum paruus & ante:
Illi, qui fueram poſſe redire parem.
C ontudit ingenium patientia longa malorum:
Et pars antiqui magna uigoris abeſt.
S æpe tamen nobis, ut nunc quoq; ſumpta tabella eſt:
Inq́; ſuos uolüi cogere uerba pedes:
C armina ſcripta mihi ſunt nulla: aut qualia cernis,
Digna ſui domini tempore, digna loco.
D eniq; non paruas animo dat gloria uires:
Et fœcunda facit pectora laudis amor.
N ominis, & famæ quondam fulgore trahebar:
Dum tulit antemnas aura ſecunda meas.
N on adeo eſt bene nunc: ut ſit mihi gloria curæ:
Si liceat, nulli cognitus eſſe uelim.
A n quia ceſſerunt primo bene carmina: ſuades
Scribere: ſucceſſus ut ſequar ipſe meos?
P ace nouem ueſtra liceat dixiſſe ſorores:
Vos eſtis noſtræ maxima cauſa fugæ.
V tq́; dedit iuſtas tauri fabricator aheni:
Sic ego do pœnas artibus ipſe meis.
N il mihi debebat cum uerſibus amplius eſſe:
Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
A t puto, ſi demens ſtudium fatale retentem:
Hic mihi præbebit carminis arma locus.
N on liber hic ullus, non qui mihi commodet aurē:
Verbáq; ſignificent quid mea, norit, adeſt.
O mnia barbariæ loca ſunt, uocisq́; ferinæ,
Omnia

Omnia ſunt getica plena timore ſoni.
Ipſe mihi uideor iam dedidiciſſe latine:
Nam didici geticæ, ſarmaticéq; loqui.
Nec tamen, ut uerum fatear tibi, noſtra teneri
À componendo carmine muſa poteſt.
Scribimus: & ſcriptos abſumimus igne libellos:
Exitus eſt ſtudij parua fauilla mei.
Nec poſſum, & cupio non ullos ducere uerſus:
Ponitur icirco noſter in igne labor.
Nec, niſi pars caſu flammis erepta, dolo'ue,
Ad uos ingenij peruenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale magiſtrum
Perdidit: in cineres ars mea uerſa foret.

ELEGIA. XIII.

Hanc tuus è getico mittit tibi Naſo ſalutem:
Mittere ſi quiſquam, quo caret ipſe, poteſt.
Aeger enim traxi contagia corpore mentis:
Libera tormento pars mihi nequa uacet:
Perq; dies multos lateris cruciatibus uror:
Sed quod non modico frigore læſit hyems.
Si tamen ipſe uales: aliqua nos parte ualemus:
Quippe mea eſt humeris fulta ruina tuis.
Qui mihi cum dederis ingentia pignora: cumq;
Per numeros omnes hoc tueare caput:
Quod tua me raro ſolatur epiſtola, peccas:
Remq; piam præſtas: & mihi uerba negas.
Hoc precor emenda: quod ſi correxeris unum:
Nullus in egregio corpore næuus erit.

P luribus accuſem: fieri niſi poſſet, ut ad me
Littera non ueniat: miſſa ſit illa tamen.
D i faciant, ut ſit temeraria noſtra querela:
Teq́; putem falſò non meminiſſe mei.
Quod precor, eſſe liquet: neq; enim mutabile robur
Credere me fas eſt pectoris eſſe tui.
C ana prius gelido deſint abſynthia ponto:
Et careat dulci trinacris hybla thymo:
I mmemorem quàm te quiſquam conuincat amici:
Non ita ſunt fati ſtamina nigra mei.
T u tamen, ut poſſis falſæ quoq; pellere culpæ
Crimina: quod non es, ne uideare, caue:
V tq́; ſolebamus conſumere longa loquendo
Tempora ſermoni deficiente die:
S ic ferat, ac referat tacitas nunc littera uoces:
Et peragant linguæ charta, manusq; uices.
Quod fore ne nimium uidear diffidere: ſitq́;
Verſibus hoc paucis admonuiſſe ſatis:
A ccipe, quo ſemper finitur epiſtola uerbo:
Atq; meis diſtent ut tua fata: uale.

ELEGIA XIIII.

q Vanta tibi dederim noſtris monimenta libellis
O mihi me coniux charior: ipſa uides.
D etrahat authori multum fortuna licebit:
Tu tamen ingenio clara ferere meo:
D umq́; legar, pariter mecum tua fama legitur:
Nec potes in mœſtos omnis abire rogos:
C umq; uiri caſu poſſis miſeranda uideri:

Inuenies aliquas, quæ quod es, eſſe uelint:
Quæ te, noſtrorum cum ſis in parte malorum:
Felicem dicant: inuideant'q; tibi.
Non ego diuitias dando tibi plura dediſſem.
Nil feret ad manes diuitis umbra ſuos.
Perpetui fructum donaui nominis: id'q;
Quo dare nil potui munere maius, habes.
Adde quod & rerum ſola es tutela mearum:
Ad te non parui uenit honoris onus:
Quod nunquam uox eſt de te mea muta; tuiq;
Iudicijs debes eſſe ſuperba uiri.
Quæ ne quis poſſit temeraria dicere: perſta:
Et pariter ſerua me'q;, piamq; fidem.
Nam tua, dum ſtetimus, turpi ſine crimine manſit:
Et tantum probitas irreprehenſa fuit:
Par ea de noſtra non eſt tibi facta ruina:
Conſpicuum uirtus hic tua ponat opus.
Eſſe bonam facile eſt: ubi quod uetat eſſe, remotum eſt:
Et nihil officio nupta, quod obſtet, habet.
Cum deus intonuit, non ſe ſubducere nimbo:
Id demum eſt pietas: id ſocialis amor.
Rara quidem uirtus, quam non fortuna gubernet:
Quæ maneat ſtabili, cum fugit illa, pede:
Si tamen eſt, pretium cui uirtus ipſa petitum:
In'q; parum lætis ardua rebus adeſt:
Ut tempus numeres: per ſæcula nulla tacetur:
Et loca mirantur, qua patet orbis iter.
Aſpicis, ut longo teneat laudabilis æuo
Nomen inextinctum Penelopæa fides?
Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor?

PVBLII OVIDII NASONIS DE PONTO LIBER PRIMVS.

AD BRVTVM. ELEGIA I.

n ASO TOMITANAE iam non nouus incola terræ
Hoc tibi de getico littore mittit opus.
Si uacat, hoſpitio peregrinos Brute libellos
Excipe: dum'q; aliquo, quolibet abde loco.
Publica non audent inter monimenta uenire:
Ne ſuus hoc illis clauſerit author iter.
Ah quoties dixi, certe nil turpe docetis:
Ite: patet caſtis uerſibus ille locus.
Non tamen accedunt: ſed, ut aſpicis ipſe, latere
Sub lare priuato tutius eſſe putant.
Quæris, ubi hos poſſis nullo componere læſo:
Qua ſteterant arte, pars uacat illa tibi.
Quid ueniant nouitate roges fortaſſe ſub ipſa:
Accipe quodcunq; eſt, dummodo non ſit amor.
Inuenies quamuis non ſit miſerabilis index:
Non minus hoc illo triſte, quod ante dedi.
Rebus idem, titulo differt, & epiſtola cui ſit
Non occultato nomine miſſa docet.
Nec uos hoc uultis: ſed non prohibere poteſtis:
Muſa'q; ad inuitos officioſa uenit.
Quidquid id eſt, adiunge meis: nihil impedit ortos
Exule ſeruatis legibus urbe frui.

uun

Quod metuas non eſt: Antoni ſcripta leguntur:
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
N ec me nominibus furioſus confero tantis:
 Sæua deos contra non tamen arma tuli.
D eniq; cæſareo, quod non deſyderat ipſe:
 Non caret è noſtris ullus honore liber.
S i dubitas de me: laudes admitte deorum:
 Et carmen dempto nomine ſume meum.
A diuuat in bello pacatæ ramus oliuæ:
 Proderit authorem pacis habere nihil?
C um foret Aeneæ ceruix ſubiecta parenti:
 Dicatur ipſa uiro flamma dediſſe uiam.
F ert liber Aeneaden: & non iter omne patebit?
 At patriæ pater hic: ipſius ille fuit.
E t quis ita eſt audax: ut limine cogat abire
 Iactantem phariam tinnula ſiſtra manu?
A nte deûm matrem cornu tibicen adunco
 Cum canit: exiguæ quis ſtypis æra neget?
S cimus ab imperio fieri nil tale Dianæ:
 Vnde tamen uiuat, uaticinator habet.
I pſa mouent animos ſuperorum numina noſtros:
 Turpe nec eſt tali credulitate capi.
E n ego pro ſiſtro, phrygijq́; foramine buxi
 Gentis ïuleæ nomina ſancta fero.
V aticinor: moneoq́;: locum date ſacra ferenti:
 Non mihi, ſed magno poſcitur ille deo.
N ec quia uel merui, uel ſenſi principis iram:
 A nobis ipſum nolle putate coli.
V idi ego linigeræ numen uiolaſſe fatentem
 Iſidis, iſiacos ante ſedere focos.

Alter ob huic ſimilem priuatus lumine culpam
Clamabat media ſe meruiſſe uia.
Talia cœleſtes fieri præconia gaudent:
Vt ſua quid ualeant numina teſte probent.
Sæpe leuant pœnas: ereptaq́; lumina reddunt:
Cum bene peccati pœnituiſſe uident.
Pœnitet ó, ſiquid miſerorum creditur ulli:
Pœnitet: & facto torqueor ipſe meo.
Cumq́; ſit exilium, magis eſt mihi culpa dolori:
Eſtq́; pati pœnam, quàm meruiſſe, minus.
Vt mihi di faueant: quibus eſt manifeſtior ipſe:
Pœna poteſt demi: culpa perennis erit.
Mors faciet certe, ne ſim, cum uenerit, exul:
Ne non peccarim mors quoq; non faciet.
Non igitur mirum eſt: ſi mens mea tabida facta,
De niue manantis more liqueſcit aquæ.
Eſtur ut occulta uitiata putredine nauis:
Aequorei ſcopulos ut cauat unda ſalis:
Roditur ut ſcabra poſitum rubigine ferrum:
Conditus ut tineæ carpitur ore liber:
Sic mea perpetuos curarum pectora morſus,
Fine quibus nullo conficiantur, habent.
Nec prius hi mentem ſtimuli, quàm uita, relinquent:
Quiq́; dolet, citius, quàm dolor ipſe, cadet.
Hoc mihi ſi ſuperi, quorum ſumus omnia, credent:
Forſitan exigua dignus habebor ope:
Inq́; locum ſcythico uacuum mutabor ab arcu:
Plus iſto duri ſi precer oris ero.

AD MAXIMVM. ELEGIA II.

m Axime, qui tanti menſuram nominis imples:
Et geminas animi nobilitate genus:
Qui naſci ut poſſes, quamuis cecidere trecenti:
Non omnes fabios abſtulit una dies:
Forſitan hæc à quo mittatur epiſtola quæras:
Quiſq; loquar tecum certior eſſe uelis:
Hei mihi: quid faciam? uereor, ne nomine lecto,
Durus, & auerſa cætera mente legas.
Viderit hæc aliquis: tibi me ſcripſiſſe fateri
Audebo: & proprijs ingemuiſſe malis.
Viderit: audebo tibi me ſcripſiſſe fateri:
Atq; modum pœnæ notificare meæ:
Qui cum me pœna dignum grauiore fuiſſe
Confitear: poſſum uix grauiora pati.
Hoſtibus in medijs interq; pericula uerſor:
Tanquam cum patria pax ſit adempta mihi.
Qui mortis ſæuo geminent ut uulnere cauſas:
Omnia uipereo ſpicula felle linunt.
His eques inſtructus perterrita mœnia luſtrat:
More lupi clauſas circumeuntis oues.
At ſemel intentus neruo leuis arcus equino
Vincula ſemper habens irreſoluta manet.
Tecta rigent fixis ueluti uallata ſagittis:
Portaq; uix firma ſummouet arma ſera.
Adde loci faciem nec fronde nec arbore tecti:
Et quod iners hyemi continuatur hyems.
Hic me pugnantem cum frigore, cumq; ſagittis,
Cumq; meo fato, quarta fatigat hyems.

F ine carent lachrymæ,niſi cum ſtupor obſtitit illis:
Et ſimilis morti pectora torpor habet.
F elicem Nioben:quamuis tot funera uidit:
Quæ poſuit ſenſum,ſaxea facta malis.
V os quoq; felices:quarum clamantia fratrem
Cortice uelauit populus ora nouo.
I lle ego ſum:lignum qui non admittor in ullum:
Ille ego ſum:fruſtra qui lapis eſſe uelim.
I pſa Meduſa oculis ueniat licet obuia noſtris:
Amittet uires ipſa Meduſa ſuas.
V iuimus,ut nunquam ſenſu careamus amaro:
Et grauior longa ſit mea pœna mora.
S ic inconſumptum Tityi,ſemperq; renaſcens
Non perit,ut poſſit ſæpe perire,iecur.
A t puto,cum requies,medicinaq; publica curæ
Somnus adeſt:ſolitis nox uenit orba malis.
S omnia me terrent ueros imitantia caſus:
Et uigilant ſenſus in mea damna mei.
A ut ego ſarmaticas uideor uitare ſagittas:
Aut dare captiuas ad fera uincla manus.
A ut,ubi decipior melioris imagine ſomni:
Aſpicio patriæ tecta relicta meæ.
E t modo uobiſcum,quos ſum ueneratus,amici,
Et modo cum chara coniuge multa loquor.
S ic,ubi percepta eſt breuis,& non uera uoluptas:
Peior ab admonitu fit ſtatus ipſe boni.
S iue dies igitur caput hoc miſerabile cernit:
Siue pruinoſæ noctis aguntur equi:
S ic mea perpetuis liqueſcunt pectora curis:
Ignibus admotis ut noua cera ſolet.

S æpe precor mortem:mortem quoq; deprecor idē:
Ne mea ſarmaticum contegat oſſa ſolum.
C um ſubit, Auguſti quæ ſit clementia:credo
Mollia naufragijs littora poſſe dari.
C um uideo quàm ſint mea fata tenacia:frangor:
Speſq; leuis magno uicta timore cadit.
N ec tamen ulterius quicquam ſpero'ue, precor'ue:
Quàm male mutato poſſe carere loco.
A ut hoc, aut nihil eſt, pro me tentare modeſte
Gratia quod ſaluo ueſtra pudore queat.

AD MAXIMVM. ELEGIA III.

S Vſcipe Romanæ facundia Maxime linguæ
Difficilis cauſæ mite patrocinium.
E ſt mala(confiteor)ſed te bona fiet agente:
Lenia pro miſera fac modo uerba fuga.
N eſcit enim Cæſar, quamuis deus omnia norit:
Vltimus hic qua ſit conditione locus.
M agna tenent illud numen molimina rerum:
Hæc eſt cœleſti pectore cura minor.
N ec uacat, in qua ſint poſiti regione tomitæ
Quærere, finitimo uix loca nota Getæ.
A ut quid Sauromatæ faciant, q̄d Iazyges acres:
Cultaq; oreſteæ taurica terra deæ.
Quæq; aliæ gentes, ubi frigore conſtitit Iſter:
Dura meant celeri terga per amnis equo.
M axima pars hominum nec te pulcherrima curat
Roma:nec auſonij militis arma timet.
D ant illis animos arcus, plenæq; pharetræ,

Quamq́; libet longis curſibus aptus equus.
Quodq́; ſitim didicere diu tolerare, famemq́;:
Quodq́; ſequens nullas hoſtis habebit aquas.
I ra uiri mitis non me miſiſſet in iſtam:
Si ſatis hæc illi nota fuiſſet humus.
N ec me, nec quenquam romanum gaudet ab hoſte,
Meq́; minus, uitam cui dedit ipſe, capi.
Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu:
Nil opus eſt ullis in mea fata Getis.
S ed neq;, cur morerer, quicquã mihi cõperit actum:
Nec minus infeſtus, quàm fuit, eſſe poteſt.
T unc quoq; nil fecit: niſi quod facere ipſe coëgi:
Pene` etiam merito parcior ira meo eſt.
D i faciant igitur, quorum iuſtiſſimus ipſe eſt:
Alma nihil maius Cæſare terra ferat.
V tq́; diu ſub eo, ſic ſit ſub Cæſare terra:
Perq́; manus huius tradita gentis eant.
A t tu tam placido, quàm nos quoq; ſenſimus illum,
Iudice, pro lachrymis ora reſolue meis.
N on petis, ut bene ſit: ſed uti male, tutius: utq́;
Exilium ſæuo diſtet ab hoſte meum.
Quamq́; dedere mihi præſentia numina uitam,
Non adimat ſtricto ſqualidus enſe Getes.
D eniq;, ſi moriar, ſubeam pacatius aruum:
Oſſa nec a` ſcythica noſtra premantur humo:
N ec male compoſitos, ut ſcilicet exule dignum eſt:
Biſtonij cineres ungula pulſet equi:
E t ne, ſi ſupereſt aliquis poſt funera ſenſus:
Terreat ut manes ſarmatis umbra meos.
C æſaris hæc animum poterant audita mouere:

Maxime mouiſſent ſi tamen ante tuum.
V ox precor auguſtas pro me tua molliat aures:
Auxilio trepidis quæ ſolet eſſe reis:
A ſſuetaq́; tibi doctæ dulcedine linguæ
Aequandi ſuperis pectora flecte uiri.
N on tibi Theromedon, cruduſq́; rogabitur Atreus:
Quiq́; ſuis homines pabula fecit equis:
S ed piger ad pœnas princeps, ad præmia uelox:
Quiq́; dolet, quoties cogitur eſſe ferox:
Qui uincit ſemper, uictis ut parcere poſſit:
Clauſit & æterna ciuica bella ſera.
Multa metu pœnæ, pœna qui pauca, coërcet:
Et iacit inuita fulmina rara manu.
E rgo tam placidas orator miſſus ad aures
Vt propior patriæ ſit fuga noſtra, roga.
I lle ego ſum, qui te colui: quem feſta ſolebat
Inter conuiuas menſa uidere tuos.
I lle ego qui duxi ueſtros Hymenæon ad ignes:
Et cecini fauſto carmina digna toro:
C uius te ſolitum memini laudare libellos,
Exceptis, domino qui nocuere ſuo:
C ui tua non nunquam miranti ſcripta legebas:
Ille ego: de ueſtra cui data nupta domo eſt.
H anc probat: & primo dilectam ſemper ab æuo
Eſt inter comites martia cenſa ſuas:
I nq́; ſuis habuit matertera Cæſaris ante:
Quarum iudicio ſiqua probata, proba eſt.
I pſa ſua melior fama laudantibus iſtis
Claudia diuina non eguiſſet ope.
N os quoq; præteritos ſine labe peregimus annos:

Proxima pars uitæ tranſilienda meæ eſt.
Sed de me ut ſileam: coniux mea ſarcina ueſtra eſt:
Non potes hanc ſalua diſſimulare fide.
Confugit hæc ad uos: ueſtraſq; amplectitur aras:
Iure uenit cultos ad ſibi quiſq; deos:
Flenſq; rogat, precibus lenito Cæſare ueſtris
Buſta ſui fiant ut propiora uiri.

AD RVFINVM. ELEGIA IIII.

h Anc tibi Naſo tuus mittit Rufine ſalutem:
Qui miſer eſt, ulli ſi ſuus eſſe poteſt.
Reddita confuſæ nuper ſolatia menti
Auxilium noſtris ſpemq; tulere malis:
Vtq; machaonijs pæantius artibus heros
Lenito medicam uulnere ſenſit opem:
Sic ego mente iacens & acerbo ſaucius ictu,
Admonitu cœpi fortior eſſe tuo:
Et iam deficiens ſic ad tua uerba reuixi:
Vt ſolet infuſo uena redire mero.
Nec tamen exhibuit tantas facundia uires:
Vt mea ſint dictis pectora ſana tuis.
Vt multum demas noſtro de pectore curæ:
Non minus exhauſto, quod ſuperabit, erit.
Tempore ducetur longo fortaſſe cicatrix:
Horrent admotas uulnera cruda manus.
Non eſt in medico, ſemper releuetur ut æger:
Interdum docta plus ualet arte malum.
Cernis, ut è molli ſanguis pulmone remiſſus
Ad ſtygias certo limite ducat aquas?

Afferat ipſe licet ſacras Epidaurius herbas:
Sanabit nulla uulnera cordis ope.
Tollere nodoſam neſcit medicina podagram:
Nec formidatis auxiliatur aquis.
Cura quoq; interdum nulla eſt medicabilis arte:
Et ſi ſit, longa eſt extenuanda mora.
Cum bene firmarunt animum præcepta iacentem:
Sumptaq́; ſunt nobis pectoris arma tui:
Rurſus amor patriæ ratione ualentior omni
Quod tua fecerunt ſcripta, retexit opus.
Siue pium uis hoc, ſiue hoc muliebre uocare:
Confiteor miſero molle cor eſſe mihi.
Non dubia eſt Ithaca prudentia: ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe uidere focis.
Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos
Ducit: & immemores non ſinit eſſe ſui.
Quid melius roma? ſcythico quid frigore peius?
Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
Cum bene ſit clauſa cauea Pandione natat:
Nititur in ſyluas illa redire ſuas.
Aſſuetos tauri ſaltus, aſſueta leones,
(Nec feritas illos impedit) antra petunt.
Tu tamen exilij morſus è pectore noſtro
Fomentis ſperas cedere poſſe tuis.
Effice, uos ipſi ne tam mihi ſitis amandi:
Talibus ut leuius ſit caruiſſe malum.
At puto qua fueram genitus tellure carenti,
In tamen humano contigit eſſe loco.
Orbis in extremi iaceo deſertus arenis:
Fert ubi perpetuas obruta terra niues

Non ager hic pomum, non dulces educat uuas:
Non ſalices ripa, robora monte uirent.
Ne'ue fretum laudes terra magis: æquora ſemper
Ventorum rabie ſolibus orba tument.
Quocunq; aſpicias, campi cultore carentes,
Vaſtaq; quæ nemo uendicet, arua iacent.
Hoſtis adeſt dextra læuáq; à parte timendus
Vicinóq; metu terret utrunq; latus.
Altera biſtonias pars eſt ſenſura ſagittas:
Altera ſarmatica ſpicula miſſa manu.
I nunc: & ueterum nobis exempla uirorum,
Qui forti caſum mente tulere: refer.
Et graue magnanimi robur mirare rutuli,
Non uſi reditus conditione dati.
Smyrna uirum tenuit: non pontus, et hoſtica tellus:
Smyrna minus nullo pene petenda loco.
Non doluit patriæ Cynicus procul eſſe sinopeus:
Legit enim ſedes attica terra tuas.
Arma Neoclides qui perſica contudit armis:
Argolica primam ſenſit in urbe fugam.
Pulſus Ariſtides patria Lacedæmona fugit:
Inter quas dubium, quæ prior eſſet, erat.
Cæde puer facta Patroclus Opunta reliquit:
Theſſalicamq; adijt hoſpes Achillis humum.
Exul ab Hæmonia Pirenida ceſſit ad undam.
Quo duce trabs colcha ſacra cucurrit aqua.
Liquit agenorides ſidonia mœnia Cadmus:
Poneret ut muros in meliore loco.
Venit ad Adraſtum Tydeus Chalydone fugatus:
Et Teucrum Veneri grata recepit humus.

Quid referam ueteres romanæ gentis? apud quos
Exulibus tellus ultima Tybur erat?
Perſequar ut cunctos nulli datus omnibus æuis
Tam procul à patria eſt, horridior'ue locus.
Quo magis ignoſcat ſapientia ueſtra dolenti:
Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
Nec tamen inficior, ſi poſſent noſtra coire
Vulnera: præceptis poſſe coire tuis.
Sed uereor, ne me fruſtra ſanare labores:
Nec iuuer admota perditus æger ope.
Nec loquor hæc quia ſit maior prudentia nobis.
Sed ſum quàm medico notior ipſe mihi.
Vt tamen hoc ita ſit: munus tua grande uoluntas
Ad me peruenit: conſului'q; boni.

AD VXOREM. ELEGIA V.

Iam mihi deterior canis aſpergitur ætas:
Iam'q; meos uultus ruga ſenilis arat:
Iam uigor, & quaſſo languent in corpore uires:
Nec iuueni luſus qui placuere, iuuant.
Nec ſi me ſubito uideas, agnoſcere poſſis:
Aetatis facta eſt tanta ruina meæ.
Confiteor facere hoc annos: ſed & altera cauſa eſt,
Anxietas animi, continuus'q; labor.
Nam mea per longos ſiquis mala digerat annos:
Crede mihi, pylio Neſtore maior ero.
Cernis ut in duris (& quid boue firmius?) aruis
Fortia taurorum corpora frangat opus?
Quæ nunquam uacuo ſolita eſt ceſſare nouali:

Fructibus aſſiduis laſſa ſeneſcit humus.
Occidet, ad circi ſiquis certamina ſemper
Non intermiſſis curſibus ibit equus.
Firma ſit illa licet, ſoluetur in æquore nauis:
Quæ nunquam liquidis ſicca carebit aquis.
Me quoq; debilitat ſeries immenſa laborum:
Ante meum tempus cogit & eſſe ſenem.
Otia corpus alunt: animus quoq; paſcitur illis
Immodicus contra carpit utrunq; labor.
Aſpice in has partes quia uenerit Aeſone natus:
Quam laudem à ſera poſteritate ferat.
At labor illius noſtro leuiórq;, minórq;:
Si modo non uerum nomina magna premunt.
Ille eſt in Pontum Pelia mittente profectus:
Qui uix Theſſaliæ fine timendus erat.
Cæſaris ira mihi nocuit: quem ſolis ab ortu:
Solis ad occaſus utraq; terra timet.
Iunctior Hæmonia eſt Ponto: quàm Roma ſit Iſtro:
Et breuius quàm nos ille peregit iter.
Ille habuit comites primos telluris achiuæ:
At noſtram cuncti deſeruere fugam.
Nos fragili ligno uaſtum ſulcauimus æquor:
Quæ tulit Aeſoniden firma carina fuit.
Nec mihi Tiphys erat rector: nec Amyntore natus
Quas fugerem docuit, quas ſequeréra; uias.
Illum tutata eſt cum Pallade regia Iuno:
Defendêre meum numina nulla caput.
Illum furtiuæ iuuere cupidinis artes:
Quas à me uellem non didiciſſet amans.
Ille domum redijt: nos his moriemur in aruis:

Perſtiterit læſiſi grauis ira dei.
Durius eſt igitur noſtrum fidiſſima coniux:
Illo, quod ſubijt Aeſone natus opus.
Te quoq;, quam iuuenem diſcedens urbe reliqui:
Credibile eſt noſtris inſenuiſſe malis.
O ego di faciant: talem te cernere poſſim:
Chara'q; mutatis oſcula ferre comis.
Amplectiq; meis corpus non pingue lacertis:
Et gracile hoc fecit dicere cura mei.
Et narrare meos flenti flens ipſe labores:
Sperato nunquam colloquio'q; frui:
Thura'q; Cæſaribus, cum coniuge Cæſare digna,
Dis ueris memori debita ferre manu.
Memnonis hanc utinam lenito Cæſare mater
Quam primum roſeo prouocet ore diem.

AD MAXIMVM. ELEGIA VI.

ILle tuos quondam non ultimus inter amicos,
Vt ſua uerba legas Maxime, Naſo rogat.
In quibus ingenium deſiſte requirere noſtrum:
Neſcius exilij ne uideare mei.
Cernis ut ignauum corrumpant otia corpus?
Vt capiant uitium, ni moueantur aquæ?
Sic mihi, ſiquis erat dictandi carminis uſus:
Deficit: eſt'q; minor factus inerte ſitu.
Hæc quoq;, quæ legitis (ſiquid mihi Maxime credis)
Scribimus inuita uix'q; mouente manu.
Non libet in tales animum contendere curas:
Nec uenit in duros muſa uocata Getas.

V t tamen ipſe uides, luctor deducere uerſum:
Sed non fit fato mollior ipſe meo.
C um relego: ſcripſiſſe pudet: quia plurima cerno,
Me quoq;, qui feci, iudice digna lini.
N ec tamen emendo: labor hic quàm ſcribere maior:
Mens'q; pati durum ſuſtinet ægra nihil.
S cilicet incipiam lima mordacius uti:
Vt ſub iudicium ſingula uerba uocem?
T orquet enim fortuna parũ? niſi Lychus in Hebrũ
Confluat? & frondes alpibus addat Athos?
P arcendum eſt animo miſerabile uulnus habenti:
Subducunt oneri colla peruſta boues.
A t puto fructus adeſt iuſtiſſima cauſa laborum:
Et ſata cum multo fœnore reddit ager.
T empus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
Profuit, atq; utinam non nocuiſſet opus:
C ur igitur ſcribam miraris: miror & ipſe:
Et tecum quæro ſæpe quid inde petam.
A n populus uere ſanos negat eſſe poëtas?
Sum'q; fides huius maxima uocis ego?
Q ui ſterili toties cum ſim deceptus ab aruo:
Damnoſa perſto condere ſemen humo.
S cilicet eſt cupidus ſtudiorum quiſq; ſuorum:
Tempus & aſſueta ponere in arte iuuat.
S aucius eiurat pugnas gladiator: & idem
Immemor antiqui uulneris arma capit.
N il ſibi cum pelagi dicat fore naufragus undis:
Et ducit remos quà modo nauit aqua.
S ic ego conſtanter ſtudium non utile ſeruo:
Et repeto, nollem quas coluiſſe, deas.

Quid potius faciam? non ſum, qui ſegnia ducam
  Otia: mors nobis tempus habetur iners.
Nec iuuat in lucem nimio marceſſere uino:
  Nec tenet incertas alea blanda manus.
Cum dedimus ſomno, quas corpus poſtulat, horas:
  Quo ponam uigilans tempora longa modo?
Moris an oblitus patrij contendere diſcam
  Sarmaticos arcus? & trahar arte loci?
Hoc quoq; me ſtudium prohibent aſſumere uires:
  Mensq; magis gracili corpore noſtra ualet.
Cum bene quæſieris, quid agam: magis utile nil eſt
  Artibus iis: quæ nil utilitatis habent.
Conſequor ex iſtis caſus obliuia noſtri:
  Hanc meſſem ſatis eſt ſi mea reddit humus.
Gloria uos acuat: uos, ut recitata probentur
  Carmina: pierijs inuigilate choris.
Quod uenit ex facili ſatis eſt componere, nobis:
  Et nimis intenti cauſa laboris abeſt.
Cur ego ſollicita poliam mea carmina cura?
  An uerear, ne non approbet illa Getes?
Forſitan audacter faciam: ſed glorior, Iſtrum
  Ingenio nullum maius habere meo.
Hoc, ubi uiuendum eſt, ſatis eſt ſi conſequor aruo:
  Inter inhumanos eſſe poeta Getas.
Quid mihi diuerſam fama contendere in urbem?
  Quem fortuna dedit, Roma ſit ille locus.
Hoc mea contenta eſt infelix muſa theatro:
  Sic merui: magni ſic uoluere dei.
Nec reor hinc iſtuc noſtris iter eſſe libellis:
  Quo Boreas penna deficiente uenit.

Diuidimur

Diuidimur cœlo: quæq; eſt procul urbe Quirini
  Aſpiciat hirſutos comminus urſa Getas.
Per tantum terræ, tot aquas, uix credere poſſum
  Indicium ſtudij tranſilijſſe mei.
Finge legi: quod'q; eſt mirabile, finge placere:
  Authorem certe res iuuat iſta nihil.
Quid tibi, ſi calida proſit laudere Siene?
  Aut ubi Taprobanen indica tingit aqua?
Altius ire libet: ſi te diſtantia longe
  Pleïadum laudent ſigna: quid inde feres?
Sed neq; peruenio ſcriptis mediocribus iſtuc:
  Fama'q; cum domino fugit ab urbe ſuo.
Vos'q;, quibus perij tunc cum mea fata ſepulta eſt:
  Nunc quoq; de noſtra morte tacere reor.

AD GRAECINVM. ELEGIA VI.

e Cquid, ut audiſti (nam te diuerſa tenebat
  Terra) meos caſus: cor tibi triſte fuit?
Diſſimules, metuas'q; licet Græcine fateri:
  (Si bene te noui) triſte fuiſſe liquet.
Non cadit in mores feritas inamabilis iſtos:
  Nec minus à ſtudijs diſſidet illa tuis.
Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura eſt:
  Pectora molleſcunt: aſperitas'q; fugit.
Nec quiſquam meliore fide complectitur illas:
  Quàm ſinit officium, militiæ'q; labor.
Certe ego, cum primum potui ſentire, quid eſſem:
  Nam fuit attonito mens mihi nulla diu:
Hac quoq; fortunam ſenſi: quod amicus abeſſes:

Qui mihi præſidium grande futurus eras.
T ecum tunc aberant ægræ ſolatia mentis:
Magnáq; pars animi, conſilij'q; mei.
A t nunc, quod ſupereſt, fer opē precor eminus unā:
Alloquio'q; iuua pectora noſtra tuo:
Quæ (non mendaci ſi quidquam credis amico)
Stulta magis dici, quàm ſcelerata decet.
N ec breue, nec tutum eſt, peccati quæ ſit origo
Scribere: tractari uulnera noſtra timent.
Qualicunq; modo mihi ſint ea facta, rogare
Deſine: non agites, ſiqua coire uelis.
Quidquid id eſt: ut nō facinus, ſic culpa uocanda ē.
Omnis an in magnos culpa deos, ſcelus eſt?
S pes igitur pœnæ menti Græcine leuandæ,
Non eſt ex toto nulla relicta meæ.
H æc dea, cum fugerent ſceleratas numina terras:
In dijs inuiſa ſola remanſit humo.
H æc facit, ut uiuat foſſor quoq; compede uinctus:
Libera'q; à ferro crura futura putet.
H æc facit, ut, uideat cum terras undiq; nullas:
Naufragus in medijs brachia iactet aquis.
S æpe aliquem ſolers medicorum cura relinquit:
Nec ſpes huic uena deficiente cadit.
C arcere dicuntur clauſi ſperare ſalutem:
Atq; aliquis pendens in cruce uota facit.
H æc dea quàm multos laqueo ſua colla ligantes
Non eſt propoſita paſſa perire nece?
M e quoq; conantem gladio finire labores
Arcuit: iniecta continuit'q; manu.
Quid'q; facis, lachrymis opus eſt, nō ſanguine, dixit:

Sæpe per has flecti principis ira ſolet.
Quamuis eſt igitur meritis indebita noſtris:
Magna tamen ſpes eſt in bonitate dei.
Qui ne difficilis mihi ſit, Græcine precare:
Confer & in uotum tu quoq; uerba meum.
Inq; tomitana iaceam tumulatus arena:
Si te non nobis iſta uouere liquet.
Nam prius incipient turres uitare columbæ:
Antra feræ: pecudes gramina: mergus aquas:
Quàm male ſe præſtet ueteri Græcinus amico:
Non ita ſunt fatis omnia uerſa meis.

AD MESSALINVM. ELEGIA VII.

Littera pro uerbis tibi Meſſaline ſalutem,
Quam legis, à ſæuis attulit uſq; Getis.
Indicat authorem locus? an, niſi nomine lecto,
Hæc me Naſonem ſcribere uerba latet?
Ecquis in extremo poſitus iacet orbe tuorum?
Me tamen excepto, qui precor eſſe tuus?
Di precor à cunctis, qui te uenerantur, amantq;:
Huius notitiam gentis abeſſe uelint.
Nos ſatis eſt inter glaciem, ſcythicasq; ſagittas
Viuere: ſi uita eſt mortis habenda genus.
Nos premat aut bello tellus, aut frigore cælum:
Truxq; Getes armis, grandine pugnet hyems.
Nos habeat regio nec pomis fœta nec uuis:
Et cuius nullum ceſſet ab hoſte latus.
Cætera ſit ſoſpes cultorum turba tuorum:
In quibus ut populo pars ego parua fui:

Me miſerum: ſi tu uerbis offenderis iſtis:
 Noſq; negas ulla parte fuiſſe tuos.
Idq; ſit ut uerum: mentito ignoſcere debes:
 Nil demit laudi gloria noſtra tuæ.
Quis ſe Cæſaribus notum non fingit amicum?
 Da ueniam faſſo: tu mihi Cæſar eris.
Nec tamen irrumpo, quò non licet ire: ſatisq; eſt
 Atria ſi nobis non patuiſſe negas.
Utq; tibi fuerit mecum nihil amplius: uno
 Nempe ſalutaris quàm prius ore minus.
Nec tuus eſt genitor nos inficiatus amicos,
 Hortator ſtudij, cauſáq;, faxq;, mei.
Cui nos & lachrymas ſupremũ in funere munus,
 Et dedimus medio ſcripta canenda foro.
Adde, quod eſt frater tanto mihi iunctus amore:
 Quantus in Atridis, Tyndaridiſq; fuit.
Is me nec comitem, nec dedignatus amicum eſt:
 Si tamen hæc illi non nocitura putas.
Sin minus: hac quoq; me mendacem parte fatebor:
 Clauſa mihi potius tota ſit iſta domus.
Sed neq; claudenda eſt: & nulla potentia uires
 Præſtandi, nequid peccet amicus, habet.
Et tamen ut cuperem culpam quoq; poſſe negari:
 Sic facinus nemo neſcit abeſſe mihi.
Quod niſi delicti pars excuſabilis eſſet:
 Parua relegari pœna futura fuit.
Ipſe ſed hoc uidit, qui præuidet omnia, Cæſar:
 Stultitiam dici crimina poſſe mea.
Quáq; ego permiſi, quáq; eſt res paſſa, pepercit:
 Uſus & eſt modicæ fulminis igne ſui.

Nec uitam, nec opes, nec ademit poſſe reuerti:
Si ſua per ueſtras uicta ſit ira preces.
At grauiter cecidi: quid enim mirabile? ſiquis
À Ioue percuſſus non leue uulnus habet?
Ipſe ſuas quamuis uires inhiberet Achilles:
Miſſa graues ictus Pelias haſta dabat.
Iudicium nobis igitur cum uindicis adſit:
Non eſt, cur tua me ianua noſſe neget.
Culta quidem (fateor) citra quàm debuit illa eſt:
Sed fuit in fatis hoc quoq; credo meis.
Nec tamen officium ſenſit domus altera noſtrum:
Hic illic ueſtro ſub lare ſemper eram.
Quæq; tua eſt pietas: ut te non excolat ipſum:
Ius aliquod tecum fratris amicus habet.
Quid? quod ut emeritis referēda eſt gratia ſemper:
Sic eſt fortunæ promeruiſſe tuæ.
Quod ſi permittis nobis ſuadere quid optes:
Vt des, quàm reddas plura, precare deos.
Idq; facis: quantumq; licet meminiſſe, ſolebas
Officij cauſa pluribus eſſe dati.
Quolibet in numero me Meſſaline repone:
Sim modo pars ueſtræ non aliena domus.
Et mala Naſonem, quoniam meruiſſe uidetur:
Si non ferre doles: at meruiſſe dole.

AD SEVERVM. ELEGIA VIII.

à Tibi dilecto miſſam Naſone ſalutem
Accipe pars animæ magna Seuere meæ:
Neue roges quid agam: ſi perſequar omnia: flebis:

Summa ſatis noſtri ſit tibi nota mali.
Viuimus aſſiduis expertes pacis in armis,
Dura pharetrato bella mouente Geta.
Deq; tot expulſis ſum miles in exule ſolus:
Tuta (nec inuideo) cætera turba latet.
Quoq; magis noſtros uenia dignere libellos:
Hæc in procinctu carmina facta leges.
Stat uetus urbs ripæ uicina binominis Iſtri,
Mœnibus & poſitu uix adeunda loci.
Caſpius Aegypſus (de ſe ſi creditur ipſis)
Condidit: & proprio nomine dixit opus.
Hanc ferus odryſijs inopino marte peremptis
Cepit: & in regem ſuſtulit arma getes.
Ille memor magni generis, uirtute quod auget:
Protinus innumero milite cinctus adeſt.
Nec prius abſceſſit: merita quàm cæde nocentum
Se nimis ulciſcens extitit ipſe nocens.
At tibi rex æuo detur fortiſſime noſtro,
Semper honorata ſceptra tenere manu.
Teq;, quod et præſtat (quid enim tibi plenius optem?)
Martia cum magno Cæſare roma probet.
Sed memor unde abij, queror ò iucunde ſodalis:
Accedant noſtris ſæua quod arma malis.
Vt careo uobis ſcythicas detruſus in oras:
Quattuor autumnos Pleïas orta facit.
Nec tu credideris urbanæ commoda uitæ
Quærere Naſonem: quærit & illa tamen.
Nam modo uos animo dulces reminiſcor amici:
Nunc mihi cum chara coniuge nata ſubit:
Aq; domo rurſus pulchræ loca uertor ad urbis:

Cunctáq; mens oculis præuidet illa ſuis.
Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra,
Nunc ſubit æquata porticus omnis humo:
Gramina nunc campi pulchros ſpectantis in hortos,
Stagnáq;, & Euripi, uirgineuśq; liquor.
At (puto) ſic urbis miſero eſt erepta uoluptas:
Quolibet ut ſaltem rure frui liceat.
Non meus amiſſos animus deſyderat agros,
Ruráq; peligno conſpicienda ſolo:
Nec quos pomiferis poſitos in collibus hortos
Spectat flamineæ claudia iuncta uiæ.
Quos ego neſcio cui colui: quibus ipſe ſolebam
Ad ſata fontanas (nec pudet) addere aquas.
Sunt ibi, ſi uiuunt, noſtra quoq; conſita quædam,
Sed non & noſtra poma legenda manu.
Pro quibus amiſſis, utinam contingere poſſet
Hic ſaltem profugo gleba colenda mihi.
Ipſe ego pendentes (liceat modo) rupe capellas,
Ipſe uelim baculo paſcere nixus oues.
Ipſe ego, ne ſolitis inſiſtant pectora curis:
Ducam ruricolas ſub iuga panda boues:
Et diſcam getici quæ norunt uerba iuuenci:
Aſſuetas illis adijciamq; minas.
Ipſe manu capulum preſſi moderatus aratri
Experiar mota ſpargere ſemen humo.
Nec dubitem longis purgare ligonibus arua:
Et dare iam ſitiens, quas bibat hortus aquas.
Vnde ſed hoc nobis? minimum quos inter et hoſtem
Diſcrimen murus, clauſáq; porta facit?
At tibi naſcenti (quod toto pectore lætor)

Nerunt fatales fortia fila deæ.
T e modo campus habet: dĕſa modo porticus umbra:
Nunc, in quo ponis tempora rara, forum.
V mbria te reuocat: nec non albana petentem
Appia feruenti ducat ab urbe rota.
F orſitan hoc optes: ut iuſtam ſupprimat iram
Cæſar: & hoſpitium ſit tua uilla meum.
A h nimium eſt quod amice petis: moderátius opta:
Et uoti (quæſo) contrahe uela tui.
T erra uelim propior, nulliq́; obnoxia bello
Detur: erit noſtris pars bona dempta malis.

AD MAXIMVM. ELEGIA IX.

¶ Væ mihi de rapto tua uenit epiſtola Celſo:
Protinus eſt lachrymis humida facta meis:
Quodq́; nefas dictu eſt: fieri nec poſſe putaui:
Inuitis oculis littera lecta tua eſt:
N ec quicquam ad noſtras peruenit acerbius aures:
Vt ſumus in ponto: perueniatq́; precor.
A nte meos oculos tanquam præſentis imago
Hæret: & extinctum uiuere fingit amor.
S æpe refert animus luſus grauitate carentes:
Seria cum liquida ſæpe peracta fide.
N ulla tamen ſubeunt mihi tempora denſius iſtis:
Quæ uellem uitæ ſumma fuiſſe meæ.
C um domus ingenti ſubito mea lapſa ruina
Concidit: in dominu procubuitq́; caput.
A dfuit ille mihi: cum me pars magna reliquit:
Maxime fortunæ nec fuit ille comes.

Illum ego non aliter flentem mea funera uidi:
  Ponendus quàm ſi frater in igne foret.
Hæſit in amplexu: conſolatusq́; iacentem eſt:
  Cumq́; meis lachrymas miſcuit uſq; ſuas.
O quoties uitæ cuſtos inuiſus amaræ
  Continuit promptas in mea fata manus.
O quoties dixit placabilis ira deorum eſt:
  Viue: nec ignoſci tu tibi poſſe nega.
Vox tamen illa fuit cæleberrima: reſpice quantum
  Debeat auxilium Maximus eſſe tibi.
Maximus incumbet: quaq́; eſt pietate, rogabit:
  Ne ſit ad extremum Cæſaris ira tenax.
Cumq́; ſuis fratris uires adhibebit: & omnem,
  Quo leuius doleas, experietur opem.
Hæc mihi uerba malæ minuerunt tædia uitæ:
  Quæ tu ne fuerint Maxime uana, caue.
Huc quoq; uenturum mihi ſe iurare ſolebat:
  Non niſi te longæ ius ſibi dante uiæ.
Nam tua non alio coluit penetralia ritu:
  Terrarum dominos quàm colis ipſe deos.
Crede mihi multos habeas cum dignus amicos:
  Non fuit è multis quolibet ille minor
Si modo non cenſus, nec clarum nomen auorum,
  Sed probitas magnos, ingeniumq́; facit.
Iure igitur lachrymas Celſo libamus adempto:
  Cum fugerem, uiuo quas dedit ipſe mihi.
Carmina iure damus raros teſtantia mores:
  Vt tua uenturi nomina Celſe legant.
Hoc eſt: quod poſſum Geticis tibi mittere ab aruis:
  Hoc ſolum eſt iſtic: quod licet eſſe meum.

F unera non potui comitare: nec ungere corpus:
Atq; tuis toto diuidor orbe rogis.
Q uod potuit, quem tu pro numine uiuus habebas:
Præſtitit officium Maximus omne tibi.
I lle tibi exequias, & magni funus honoris
Fecit: & in gelidos fudit amoma ſinus.
D iluit & lachrymis mœrens unguenta profuſis:
Oſſáq; uicina condita texit humo.
Q ui quoniam extinctis, quæ debet, præſtat amicis:
Et nos extinctis annumerare poteſt.

AD FLACCVM. ELEGIA X.

N A ſo ſuo profugus mittit tibi Flacce ſalutem:
Mittere rem ſiquis, qua caret ipſe, poteſt.
L ongus enim curis uitiatum corpus amaris
Non patitur uires langor habere ſuas.
N ec dolor ullus adeſt: nec febribus uror anhelis:
Et peragit ſoliti uena tenoris iter.
O s hebes eſt: poſitæq; mouent faſtidia menſæ:
Et queror, inuiſi cum uenit hora cibi.
Q uod mare, quod tellus, appone, quod educat aër:
Nil ibi, quod nobis eſuriatur, erit.
N ectar, & ambroſiam, latices, epulaſq; deorum
Det mihi formoſa gnaua iuuenta manu:
N on tamen exacuet torpens ſapor ille palatum:
Stabit & in ſtomacho pondus inerte diu.
H æc ego non auſim, cum ſint ueriſſima, cuiuis
Scribere: delitias ne mala noſtra uocet.
S alicet is ſtatus eſt: ea rerum forma mearum:

Delitijs etiam poſſit ut eſſe locus.
D elitias illi precor has contingere: ſiquis,
Ne mihi ſit leuior Cæſaris ira, timet.
I s quoq;, qui gracili abus eſt in corpore: ſomnus
Non alit officio corpus inane ſuo.
S ed uigilo: uigilant'q; mei ſine fine dolores:
Quorum materiam dat locus ipſe mihi.
V ix igitur poſſis uiſos agnoſcere uultus:
Quo'q; ierit quæras, qui fuit ante, color.
P aruus in exiles ſuccus mihi peruenit artus:
Membra'q; ſunt cera pallidiora noua.
N on hæc immodico contraxi damna lyæo:
Scis mihi quàm ſolæ pene bibantur aquæ.
N on epulis oneror: quarum ſi tangar amore:
Eſt tamen in Geticis copia nulla locis.
N ec uires adimit Veneris damnoſa uoluptas.
Non ſolet in mœſtos illa uenire toros.
V nda locusq; nocent: & cauſa ualentior iſtis,
Anxietas animi: quæ mihi ſemper adeſt.
H anc niſi tu pariter ſimili cum fratre leuares:
Vix mens triſtitiæ noſtra tuliſſet onus.
V os eſtis fractæ tellus non dura faſelo:
Quam'q; negant multi, uos mihi fertis opem.
F erte precor ſemper: quia ſemper egebimus illa:
Cæſaris offenſum dum mihi numen erit.
Qui meritam nobis minuat, non finiat iram:
Suppliciter ueſtros quiſq; rogate deos.

DE PONTO LIBER SECVNDVS.

AD GERMANICVM. ELEGIA I.

h Vc quoq; Cæſarei peruenit fama triumphi:
Languida quò feſſi uix uenit aura noti.
Nil fore dulce mihi ſcythica regione putaui:
Iam minus hic odio eſt, quàm fuit ante, locus.
Tandem aliquod pulſa curarum nube ſerenum
Vidi: fortunæ uerba dediq; meæ.
Nolit ut illa mihi contingere gaudia Cæſar:
Velle poteſt cuiuis hæc tamen una dari.
Di quoq;, ut à cunctis hilari pietate colantur:
Triſtitiam poni per ſua feſta iubent.
Deniq;, quod certus furor eſt audere fateri:
Hac ego lætitia, ſi uetet ipſe, fruar.
Iuppiter utilibus quoties rigat imbribus agros:
Miſta tenax ſegeti creſcere lappa ſolet.
Nos quoq; frugiferum ſentimus inutilis herba
Numen: & inuita ſæpe iuuamur ope.
Gaudia Cæſareæ mentis pro parte uirili
Sunt mea: priuati nil habet illa domus.
Gratia fama tibi: per quam ſpectata triumphi
Incluſo medijs eſt mihi pompa Getis.
Indice te didici, nuper uiſenda coiſſe
Innumeras gentes ad ducis ora ſui:
Quæq; capit ueſtis immenſum mœnibus orbem:

Hoſpitijs romam uix habuiſſe locum.
Tu mihi narraſti, cum multis lucibus ante
Fuderit aſſiduas nubilus auſter aquas:
Numine cœleſti ſolem fulſiſſe ſerenum,
Cum populi uultu conueniente die.
Atq; ita uictorem cum magnæ uocis honore
Bellica laudatis dona dediſſe uiris:
Claráq; ſumpturum pictas inſignia ueſtes,
Thura prius ſanctis impoſuiſſe focis:
Iuſtitiáq; ſui caſtos placaſſe parentes
Illo quo templum pectore ſemper habet.
Quáq; ierit felix adiectum plauſibus omen:
Saxáq; iactatis erubuiſſe roſis.
Protinus argento ueros imitantia muros
Barbara cum uictis oppida lata uiris.
Fluminaq;, & montes, & in altas profluа ſyluas.
Armáq; cum telis inſtrue iuncta ſuis.
Déq; trophæorum, quod ſol incenderat, auro
Aurea romani tecta fuiſſe fori.
Totq; tuliſſe duces captiuos addita collis
Vincula: pene hoſtes quot ſatis eſſe fuit.
Maxima pars horum uitam ueniamq; tulerunt:
In quibus & belli ſumma caputq; fuit.
Cur ego poſſe negem minui mihi numinis iram:
Cum uideam mites hoſtibus eſſe deos.
Pertulit huc idem nobis Germanice rumor:
Oppida ſub titulo nominis eſſe tui.
Atq; ea te contra nec muri mole, nec armis,
Nec ſatis ingenio tuta fuiſſe loci.
Di tibi dent annos: à te nam cætera ſumes:

Sint modo uirtuti tempora longa tuæ.
Quod precor eueniet: ſunt quædam oracula uatum:
Nam deus optanti proſpera ſigna dedit.
Te quoq; uictorem tarpeias ſcandere in arces
Læta coronatis roma uidebit equis.
Maturosq́; pater nati ſpectabit honores.
Gaudia percipiens, quæ dedit ante ſuis.
Iam nunc hæc à me iuuenum belloq́;, togaq;
Maxime, dicta tibi uaticinante nota.
Hunc quoq; carminibus referam fortaſſe triumphũ:
Sufficiet noſtris ſi modo uita malis:
Imbuero ſcythicas ſi non prius ĭpſe ſagittas:
Abſtuleritq́; ferox hoc caput enſe Getes.
Quod ſi me ſaluo dabitur tua laurea templis:
Omnia bis dices uera fuiſſe mea.

AD MESSALINVM. ELEGIA II.

ILle domus ueſtræ primis uenerator ab annis
Pulſus ad euxini Naſo ſiniſtra freti,
Mittit ab indomitis hanc Meſſaline ſalutem,
Quam ſolitus præſens eſt tibi ferre, Getis.
Hei mihi: ſi lecto uultus tibi nomine non eſt,
Qui fuit: & dubitas cætera perlegere.
Perlege: nec mecum pariter mea uerba relega:
Vrbe licet ueſtra uerſibus eſſe meis.
Non ego concepi: ſi Pelion Oſſa tuliſſet:
Clara mea tangi ſydera poſſe manu.
Nec nos Enceladi dementia caſtra ſecuti
In rerum dominos mouimus arma deos.

Nec, quod Tytidæ temeraria dextera fecit:
Numina ſunt telis ulla petita meis.
Eſt mea culpa grauis: ſed quæ me perdere ſolum
Auſa ſit: & nullum maius adorſa nefas.
Nil niſi non ſapiens poſſum timidusq; uocari:
Hæc duo ſunt animi nomina uera mei.
Eſſe quidem fateor meritam poſt Cæſaris iram
Difficilem precibus te quoq; iure meis.
Quæq; tua eſt pietas in totum nomen Iuli
Te lædi cum quis læditur inde putas.
Sed licet arma feras: & uulnera ſæua mineris:
Non tamen efficies, ut timeare mihi.
Puppis Achæmeniden graium troiana recepit:
Profuit & myſo Pelias haſta duci.
Confugit interdum templi uiolator ad aras:
Nec petere offenſi numinis horret opem.
Dixerit hoc aliquis tutum non eſſe: fatemur:
Sed non per placidas it mea nauis aquas.
Tuta petant alij: fortuna miſerrima tuta eſt:
Nam timor euentus deterioris abeſt.
Qui rapitur fatis (quid præter fata requirit?)
Porrigit ad ſpinas duraq; ſaxa manus.
Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales
Audet in humanos feſſa uenire ſinus.
Nec ſe uicino dubitat committere tecto
Quæ fugit infeſtos territa cerua canes.
Da precor acceſſum lachrymis mitiſſime noſtris:
Nec rigidam timidis uocibus obde forem.
Verbaq; noſtra fauens romana ad numina perfer
Non tibi tarpeio culta tonante minus.

Mandatiq; mei legatus ſuſcipe cauſam:
Nulla meo quamuis nomine cauſa bona eſt.
Iam propè depoſitus certe, iam frigidus æger,
Seruatus per te, ſi modo ſeruor, ero.
Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapſis,
Principis æterni quam tibi præſtat amor.
Nunc tibi & eloquij nitor ille domeſticus adſit:
Quo poteras trepidis utilis eſſe reis.
Viuit enim in uobis facundi lingua parentis:
Et res hæredem repperit illa ſuum.
Hanc ego non, ut me defendere tentet, adoro:
Non eſt confeſſi cauſa tuenda rei
Num tamen excuſes erroris origine factum:
An nihil expediat tale mouere: uide.
Vulneris id genus eſt: quod cum ſanabile non ſit:
Non contrectari tutius eſſe puto.
Lingua ſile: non eſt ultra narrabile quidquam:
Poſſe uelim cineres obruere ipſe meos.
Sic igitur, quaſi me nullus deceperit error,
Verba fac: ut uita, quam dedit ipſe, fruar.
Cumq; ſerenus erit: uultuſq; remiſerit illos:
Qui ſecum terras imperiumq; mouent.
Exiguam ne me prædam ſinat eſſe Getarum:
Detq; ſolum miſeræ mite, precare fugæ.
Tempus adeſt aptum precibus: ualet ille: uidetq;,
Quas fecit uires, Roma ualere ſuas.
Incolumis coniux ſua puluinaria ſeruat:
Promouet auſonium filius imperium.
Præterit ipſe ſuos animo Germanicus annos:
Nec uigor eſt Druſi nobilitate minor.

Adde

Adde nurus neptesq; pias charosq; nepotes,
Cæteraq; auguſtæ membra ualere domus.
Adde triumphatos modo Pæonas: adde quieti
Subdita montanæ brachia Dalmatiæ.
Nec dedignata eſt abiectis Illyris armis
Cæſareum famulo uertice ferre pedem.
Ipſe ſuper currum placido ſpectabilis ore
Tempora phœbea uirgine nexa tulit.
Quem pia uobiſcum proles comitauit euntem
Digna parente ſuo nominibusq; datis:
Fratribus aſſimilis: quos proxima templa tenentes
Diuus ab excelſa Iulius æde uidet.
His Meſſalinus, quibus omnia cedere debent:
Lætitiæ primum non negat eſſe locum.
Quidquid ab his ſupereſt, uenit in certamen amoris:
Hac hominum nulli parte ſecundus erit.
Hunc colit, ante diem per quem decreta merenti
Venit honoratis laurea digna comis.
Felices, quibus hos licuit ſpectare triumphos:
Et ducis ore deos æquiperante frui.
At mihi Sauromatæ pro Cæſaris ore uidendi:
Terraq; pacis inops, undaq; uincta gelu.
Si tamen hoc audis: & uox mea peruenit iſtuc:
Sit tua mutando gratia blanda loco.
Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,
Siquid habet ſenſus umbra diſerta: petit.
Hoc petit & frater: quamuis fortaſſe ueretur
Seruandi noceat ne tibi cura mei.
Tota domus rogat hoc: nec tu potes ipſe negare
Et nos in turbæ parte fuiſſe tuæ.

Ingenij certe, quo nos male ſenſimus uſos:
Artibus exceptis, ſæpe probator eras.
Nec mea, ſi tantum peccata nouiſſima demas:
Eſſe poteſt domui uita pudenda tuæ.
Sic igitur ueſtræ uigeant penetralia gentis:
Curáq; ſit ſuperis Cæſaribuſq; tui:
Mite, ſed iratum merito mihi numen adora:
Eximar ut ſcythici de feritate loci.
Difficile eſt fateor: ſed tendit in ardua uirtus:
Et talis meriti gratia maior erit.
Nec tamen Aetnæus uaſto Polyphemus in antro
Accipiet uoces, Antiphatéſue, tuas.
Sed placidus facilíſq; parens, ueniæq; paratus:
Et qui fulmineo ſæpe ſine igne tonat.
Qui cum triſte aliquid ſtatuit: fit triſtis & ipſe:
Cuíq; ferè pœnam ſumere pœna ſua eſt.
Victa tamen uitio eſt huius clementia noſtro:
Venit & ad uires ira coacta ſuas.
Qui quoniam patria toto ſumus orbe remoti:
Nec licet ante ipſos procubuiſſe deos.
Quos colis ad ſuperos hæc fer mandata ſacerdos:
Adde ſed & proprias ad mea uerba preces.
Sic tamen hæc tenta, ſi non nocitura putabis:
Ignoſcas, timeo naufragus omne fretum.

AD MAXIMVM. ELEGIA III.

Maxime, qui claris nomen uirtutibus æquas:
Nec ſinis ingenium nobilitate premi:
Culte mihi (quid enim ſtatus hic à funere differt?)

Supremum uitæ tempus ad uſq; meæ:
Rem facis, afflictum non aduerſatus amicum,
Qua non eſt æuo rarior ulla tuo.
Turpe quidem dictu, ſed (ſi modo uera fatemur)
Vulgus amicitias utilitate probat.
Cura qd expediat prior eſt, quàm qd ſit honeſtum:
Et cum fortuna ſtat'q;, caditq; fides.
Nec facile inuenies multis in millibus unum
Virtutem pretium qui putet eſſe ſui.
Ipſe decor recti, facti ſi præmia deſint:
Non mouet: & gratis pœnitet eſſe probum.
Nil, niſi quod prodeſt, charum eſt: en detrahe menti
Spem fructus auidæ: nemo petendus erit.
At reditus iam quiſq; ſuos amat: & ſibi quid ſit
Vtile ſollicitis computat articulis.
Illud amicitiæ quondam uenerabile nomen
Proſtat: & in quæſtu pro meretrice ſedet.
Quo magis admiror non ut torrentibus undis
Communis uitij te quoq; labe trahi.
Diligitur nemo, niſi cui fortuna ſecunda eſt:
Quæ ſimul intonuit: proxima quæq; fugat.
En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit uelis aura ſecunda meis:
Vt fera nimboſo tumuerunt æquora uento:
In medijs lacera naue relinquor aquis.
Cum'q; alij nolint etiam me noſſe uideri:
Vix duo proiecto tres'ue tuliſtis opem.
Quorum tu princeps: neq; enim comes eſſe, ſed author:
Nec petere exemplum, ſed dare, dignus eras.
Te nihil exacto niſi nos peccaſſe fatentem

Sponte ſua probitas officiumq́; iuuat.
I udice te mercede caret, per ſe'q; petenda eſt
Externis uirtus incomitata bonis.
T urpe putas abici, quia ſit miſerandus, amicum:
Quod'q; ſit infelix deſinere eſſe tuum.
M itius eſt laſſo digitum ſupponere mento:
Mergere quàm liquidis ora natantis aquis.
C erne quid Aeacides poſt mortem præſtet amico:
Inſtar & hanc uitam mortis habere puta.
P irithoum Theſeus ſtygias comitauit ad undas:
À ſtygiis quantum mors mea diſtat aquis?
A dfuit inſano iuuenis Phocêus Oreſti:
Et mea non minimum culpa furoris habet.
T u quoq; magnorum laudes admitte uirorum:
Vt'q; facis, lapſo, quam potes, affer opem.
S i bene te noui: ſi, qui prius eſſe ſolebas,
Nunc quoq; es: atq; animi non cecidere tui.
Quo fortuna magis ſæuit: magis ipſe reſiſtis:
Vt'q; decet, ne te uicerit illa, caues:
E t bene uti pugnes bene pugnans efficit hoſtis:
Sic eadem prodeſt cauſa, nocetq; mihi.
S alicet indignum iuuenis rariſſime ducis
Te fieri comitem ſtantis in orbe deæ.
F irmus es: &, quoniam non ſunt hæc qualia uelles:
Vela regis quaſſæ qualiacunq; ratis.
Quæ'q; ita concuſſa eſt, ut iam caſura putetur:
Reſtat adhuc humeris fulta ruina tuis.
I ra quidem primo fuerat tua iuſta: nec ipſo
Lenior, offenſus qui mihi, iure fuit.
Qui'q; dolor pectus tetigiſſet Cæſaris alti:

Illum iurabas protinus eſſe tuum.
V t tamen audita eſt noſtræ tibi cladis origo:
Diceris erratis ingemuiſſe meis.
T unc tua me primum ſolari littera cœpit:
Et læſum flecti ſpem dare poſſe deum.
M ouit amicitiæ tum te conſtantia longæ:
Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.
E t quod eras alijs factus, mihi natus amicus:
Quodq́; tibi in cunis oſcula prima dedi:
Quod, cũ ueſtra domus teneris mihi ſemper ab annis
Culta ſit: eſſe uetus nunc tibi cogor onus.
M e tuus ille pater latiæ facundia linguæ,
Qui non inferior nobilitate fuit:
P rimus ut auderem committere carmina famæ
Impulit: ingenij dux fuit ille mei.
N ec, quot ſit primo nobis à tempore cultus,
Contendo fratrem poſſe referre tuum.
T e tamen ante omnes ita ſum complexus: ut unus
Quolibet in caſu gratia noſtra fores.
V ltima me tecum uidit, mœſtisq́; cadentes
Excepit lachrymas italis ora genis:
C um tibi quærenti, num uerus nuntius eſſet:
Attulerat culpæ quem mala fama meæ:
I nter confeſſum medius dubieq́; negantem
Hærebam pauidas dante timore notas:
E xemploq́; niuis, quam mollit aquaticus auſter:
Gutta per attonitas ibat oborta genas.
H æc igitur referens, & quod mea crimina primi
Erroris uenia poſſe latere uides:
R eſpicias antiquum lapſis in rebus amicum:

Fomentiſq; iuuas uulnera noſtra tuis.
P ro quibus, optandi ſi nobis copia fiat:
Tam bene pro merito commoda mille precor.
S ed ſi ſola mihi dentur tua uota: precabor
Vt tibi ſit ſaluo Cæſare ſalua parens.
H æc ego, cum faceres altaria pinguia thure:
Te ſolitum memini prima rogare deos.

AD ATTICVM. ELEGIA IIII.

A Ccipe colloquium gelido Naſonis ab Iſtro
Attice iudicio non dubitate meo.
E cquid adhuc remanes memor infelicis amici?
Deſerit an partes languida cura ſuas?
N on ita di mihi ſunt triſtes: ut credere poſſim,
Faſq; putem, iam te non meminiſſe mei.
A nte meos oculos præſto eſt tua ſemper imago:
Et uideor uultus mente uidere tuos.
S eria multa mihi tecum collata recordor:
Nec data iucundis tempora pauca iocis.
S æpe citæ longis uiſæ ſermonibus horæ:
Sæpe fuit breuior, quàm mea uerba, dies.
S æpe tuas uenit factum modo carmen ad aures:
Et noua iudicio ſubdita muſa tuo eſt.
Q uod tu laudabas, populo placuiſſe putabam:
Hoc pretium curæ dulce monentis erat.
V tq; meus lima raſus liber eſſet amici:
Non ſemel admonitu facta litura tuo eſt.
N os fora uiderunt pariter, nos porticus omnis,
Nos uia, nos cunctis curua theatra locis.

D eniq; tantus amor nobis chariſſime ſemper,
Quantus in Aeacade Actorideq́;, fuit.
N on ego, ſi biberes ſecuræ pocula lethes:
Excidere hæc credam pectore poſſe tuo.
L onga dies citior brumali ſydere, noxq́;
Tardior hyberna ſolſtitialis erit:
N ec Babylon æſtus, nec frigora pontus habebit:
Calthaq́; peſtanas uincet odore roſas:
Quàm tibi noſtrarum ueniant obliuia rerum:
Non ita pars fati candida nulla mei eſt.
N e tamen hæc dica poſſit fiducia mendax,
Stultaq́; credulitas noſtra fuiſſe, caue:
C onſtantiq́; fide ueterem tueare ſodalem:
Qua licet & quantum non oneroſus ero.

AD SOLANVM. ELEGIA V.

c Ondita diſparibus numeris ego Naſo Solano
Præpoſita miſi uerba ſalute meo:
Quæ rata ſit cupio: rebusq́; ut comprobet omen
Te precor à ſaluo poſſit amice legi.
C andor, in hoc æuo res intermortua penè,
Exigit, ut faciam talia uota tuus.
N am, fuerim quamuis modico tibi iunctus ab uſu:
Diceris exilijs indoluiſſe meis:
M iſſaq́; ab euxino legeres cum carmina ponto:
Illa tuus iuuit qualiacunq; fauor:
O ptaſtiq́; breuem fieri mihi Cæſaris iram:
Quod tamen optari ſi ſciat ipſe, ſinat.
M oribus iſta tuis tam mitia uota dediſti:

Nec minus idcirco ſunt ea grata mihi.
Quoq́; magis moueare malis doctiſſime noſtris:
  Credibile eſt fieri conditione loci.
Vix hac inuenies totum (mihi crede) per orbem
  Quæ minus auguſta pace fruatur humum.
Tu tamen hic ſtructos inter fera prælia uerſus
  Et legis: & lectos ore fauente probas:
Ingenioq́; meo, uena quod paupere manat,
  Plaudis: & è riuo flumina magna facis.
Grata quidem ſunt hæc animo ſuffragia noſtro:
  Vix ſibi cum miſeros poſſe placere putes.
Dum tamen in rebus tentamus carmina paruis:
  Materiæ gracili ſufficit ingenium.
Nuper ut huc magni peruenit fama triumphi:
  Auſus ſum tantæ ſumere molis onus.
Obruit audentem rerum grauitasq́;, nitorq́;:
  Nec potui cœpti pondera ferre mei.
Illic, quam laudes, erit officioſa uoluntas:
  Cætera materia debilitante iacent.
Qui ſi forte liber ueſtras peruenit ad aures:
  Tutelam mando ſentiat ille tuam.
Hæc tibi facturo uel ſi non ipſe rogarem:
  Accedet cumulus gratia noſtra leuis.
Non ego laudandus: ſed ſunt tua pectora lacte
  Et non calcata candidiora niue.
Mirarisq́; alios, cum ſis mirabilis ipſe:
  Nec lateant artes, eloquiumq́; tuum.
Te iuuenum princeps, cui dat Germania nomen:
  Participem ſtudij Cæſar habere ſolet.
Tu comes antiquus, tu primis iunctus ab annis

Ingenio mores æquiperante places.
Te dicente prius, ſit protinus impetus illi:
Téq; habet, elicias qui ſua uerba tuis.
Cum tu deſiſtis: mortaliáq; ora quierunt:
Clauſáq; non longa conticuere mora:
Surgit Iuleo iuuenis cognomine dignus:
Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis:
Dumq; ſilens aſtat: ſtatus eſt uultusq; diſerti:
Spemq; docens doctæ uocis amicus habes.
Mox, ubi pulſa mora eſt: atq; os cœleſte ſolutum:
Hoc ſuperos iures more ſolere loqui:
Atq; hæc eſt dicas facundia principe digna:
Eloquio tantum nobilitatis ineſt.
Huic tu cum placeas: & uertice ſydera tangas:
Scripta tamen profugi uatis habenda putas.
Scilicet ingenijs aliqua eſt concordia iunctis:
Et ſeruat ſtudij fœdera quiſq; ſui.
Ruſticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubiæ nauita puppis amat.
Tu quoq; Pieridum ſtudio ſtudioſe teneris:
Ingenióq; faues ingenioſe meo.
Diſtat opus noſtrum: ſed fontibus exit ab ijſdem
Artis & ingenuæ cultor uterq; ſumus.
Thyrſus enim uobis, geſtata eſt laurea nobis:
Sed tamen ambobus debet ineſſe calor.
Utq; meis numeris tua dat facundia neruos:
Sic uenit à nobis in tua uerba nitor.
Iure igitur ſtudio confinia carmina ueſtro,
Et commilitij ſacra tuenda putas.
Pro quibus ut maneas de quo cenſeris amicus

Comprecor ad uitæ tempora ſumma tuæ:
Succedatq; ſuis orbis moderator habenis:
Quod mecum populi uota precantur idem.

AD GRAECINVM. ELEGIA VI.

Carmine Græcinũ, quem præſens uoce ſolebat,
Triſtis ab euxinis Naſo ſalutat aquis.
Exulis hæc uox eſt: præbet mihi littera linguam:
Et ſi non liceat ſcribere: mutus ero.
Corripis (ut debes) ſtulti peccata ſodalis:
Et mala me meritis ferre minora doles:
Vera facis, ſed ſera, meæ conuitia culpæ.
Aſpera confeſſo uerba remitte reo.
Cum poteram recto tranſire ceraunia uelo:
Vt fera uitarem ſaxa, monendus eram.
Nunc mihi naufragio quid prodeſt dicere facto
Qua mea debuerit currere cymba uia?
Brachia da laſſo potius prendenda natanti:
Nec pigeat mento ſuppoſuiſſe manum.
Idq; facis: faciaſq; precor: ſic mater & uxor,
Sic tibi ſint fratres, totaq; ſalua domus:
Quodq; ſoles animo ſemper, quod uoce precari,
Omnia Cæſaribus ſic tua facta probes.
Turpe erit in miſeris ueteri tibi rebus amico
Auxilium nulla parte tuliſſe tuum:
Turpe referre pedem: nec paſſu ſtare tenaci:
Turpe laborantem deſeruiſſe ratem:
Turpe ſequi caſum: & fortunæ accedere: amicum

Et, niſi ſit felix, eſſe negare ſuum.
Non ita uixerunt Strophio atq; Agamemnone nati:
Non hæc Aegidæ, Pirithoíq; fides:
Quos prior eſt mirata, ſequens mirabitur ætas:
In quorum plauſus tota theatra ſonant.
Tu quoq; per durum ſeruato tempus amico
Dignus es in tantis nomen habere uiris.
Dignus es: & quoniam laudem pietate mereris:
Non erit officij gratia ſurda tui.
Crede mihi, noſtrum ſi non mortale futurum eſt
Carmen: in ore frequens poſteritatis eris.
Fac modo permaneas lapſo Græcine fidelis:
Duret & in longas impetus iſte moras.
Quæ tu cum præſtes: remo tamen utar & aura:
Nil nocet admiſſo ſubdere calcar equo.

AD ATTICVM. ELEGIA VII.

e Sſe ſalutatum te uult mea littera primum
À male pacatis Attice miſſa Getis:
Proxima ſubſequitur quid agas audire uoluntas:
Et modo, quicquid agas, ſit tibi cura mei.
Nec dubito quin ſit: ſed me timor ipſe malorum
Sæpe ſuperuacuos cogit habere metus.
Da ueniam quæſo: nimióq; ignoſce timori:
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
Qui ſemel eſt læſus fallaci piſcis ab hamo:
Omnibus unca cibis æra ſubeſſe putat.
Sæpe canem longe uiſum fugit agna: lupumq;
Credit: & ipſa ſuam neſcia uitat opem.

Membra reformidant mollem quoq; ſaucia tactum:
Vanaq́; ſollicitis incitat umbra metum.
Sic ego fortunæ telis confixus iniquis
Pectore concipio nil niſi triſte meo.
Iam mihi fata liquet cœptos ſeruantia curſus
Per ſibi conſuetas ſemper itura uias.
Obſeruare deos, nequid mihi cedat amicæ:
Verbaq́; fortunæ uix puto poſſe dari.
Eſt illi curæ me perdere: quæq́; ſolebat
Eſſe leuis, conſtans & bene certa nocet.
Crede mihi, ſi ſum ueri tibi cognitus oris:
Nec numerus noſtris caſibus eſſe poteſt.
Cinyphiæ ſegetis citius numerabis ariſtas:
Altaq́; quàm multis floreat Hybla thymis:
Et quot aues motis nitantur in aëra pennis:
Quotq́; natent piſces æquore: certus eris:
Quàm tibi noſtrorum ſtatuatur ſumma laborum:
Quos ego ſum terra, quos ego paſſus aqua.
Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe:
Sed tamen hi noſtris ingemuere malis.
Quæ tibi ſi memori coner perſcribere uerſu:
Ilias eſt fati longa futura mei.
Non igitur uereor, quod te rear eſſe uerendum:
Cuius amor nobis pignora mille dedit:
Sed quia res timida eſt omnis miſer: et quia longo:
Tempore letitiæ ianua clauſa meæ.
Iam dolor in morem uenit meus: utq́; caducis
Percuſſu crebro ſaxa cauantur aquis:
Sic ego continuo fortunæ uulneror ictu:
Vixq́; habet in nobis iam noua plaga locum.

N ec magis aſſiduo uomer tenuatur abuſu:
Nec magis eſt curuis appia trita rotis:
P ectora quàm mea ſunt ſerie calcata malorum:
Et nihil inueni, quod mihi ferret opem.
A rtibus ingenuis quæſita eſt gloria multis:
Infelix perij dotibus ipſe meis.
V ita prior uitio caret: & ſine labe peracta eſt:
Auxilij miſero nil tulit illa mihi.
C ulpa grauis precibus donatur ſæpe ſuorum:
Omnis pro nobis gratia muta fuit.
A diuuat in duris aliquos præſentia rebus:
Obruit hoc abſens uaſta procella caput.
Quem non obrueret tacitũ quoq; Cæſaris ira?
Addita ſunt pœnis aſpera uerba meis.
F it fuga temporibus leuior: proiectus in æquor
Arcturum ſubij, Pleïadumq́; minas.
S æpe ſolent hyemem placidam ſentire carinæ:
Non ithacæ puppi ſæuior unda fuit:
R ecta fides comitum poterat mala noſtra leuare:
Ditata eſt ſpolijs perfida turba meis.
M itius exilium faciunt loca: triſtior iſta
Terra ſub ambobus non iacet ulla polis.
E ſt aliquid patrijs uicinum finibus eſſe:
Vltima me tellus, ultimus orbis habet.
P ræſtat & exulibus pacem tua laurea Cæſar:
Pontica finitimo terra ſub hoſte iacet.
T empus in agrorum cultu conſumere dulce eſt:
Non patitur uerti barbarus hoſtis humum.
T emperie cœli corpuſq́;, animuſq́; iuuatur:
Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.

E ſt in aqua dulci non inuidioſa uoluptas:
Aequoreo bibitur cum ſale miſta palus.
O mnia deficiunt: animus tamen omnia uincit:
Ille etiam uires corpus habere facit.
S uſtineas ut onus, nitendum uertice recto eſt:
At flecti neruos ſi patiare, cades.
S pes quoq; poſſe mora miteſcere principis iram,
Viuere ne nolim, deficiamq́; facit.
N ec uos parua datis pauca ſolatia nobis:
Quorum ſpectata eſt per mala noſtra fides.
C œpta tene quæſo: nec in æquore deſere nauem:
Meq́; ſimul ſerua, iudiciumq́; tuum.

AD COTTAM. ELEGIA VIII.

r Edditus eſt nobis Cæſar cum Cæſare nuper:
Quos mihi miſiſti maxime Cotta deos.
V tq́; tuum munus numerum, quem debet, haberet:
Eſt ibi Cæſaribus Liuia iuncta ſuis.
A rgentum felix: omniq́; beatius auro:
Quod, fuerit pretium cum rude: numen habet.
N on mihi diuitias dando, maiora dediſſes
Cœlitibus miſſis noſtra ſub ora tribus.
E ſt aliquid ſpectare deos: & adeſſe putare:
Et quaſi cum uero numine poſſe loqui.
Q uantum ad me, rediȷ: nec me tenet ultima tellus:
Vtq́; prius, media ſoſpes in urbe moror.
C æſareos uideo uultus: uelut ante uidebam:
Vix huius uoti ſpes fuit ulla mihi.
V tq́; ſalutabam: numen cœleſte ſaluto:

Quod reduci tribuas nil puto maius habes.
Quid noſtris oculis, niſi ſola palatia deſunt?
Qui locus ablato Cæſare uilis erit.
Hunc ego cum ſpectem: uideor mihi cernere Romã:
Nam patriæ faciem ſuſtinet ille ſuæ.
Fallor? an irati mihi ſunt in imagine uultus?
Toruaq́; neſcio quid forma minantis habet?
Parce uir immenſo maior uirtutibus orbe:
Iuſtaq́; uindictæ ſupprime frena tuæ.
Parce puer ſecli decus admirabile noſtri:
Terrarum dominum quem ſua cura facit.
Per patriæ numen, quæ te tibi charior ipſo eſt:
Per nunquam ſurdos in tua uota deos:
Perq́; tori ſociam, quæ par tibi ſola reperta eſt:
Et cui maieſtas non oneroſa tua eſt:
Perq́; tibi ſimilem uirtutis imagine natum:
Moribus agnoſci qui tuus eſſe poteſt:
Perq́; tuos uel auo dignos uel patre nepotes:
Qui ueniunt magno per tua iuſſa gradu:
Parte leua minima: noſtras & contrahe pœnas:
Daq́; procul ſcythico qui ſit ab hoſte locum.
Et tua (ſi fas eſt) à Cæſare proxima Cæſar
Numina ſint precibus non inimica meis.
Sic fera quamprimum pauido, Germania uultu
Ante triumphantes ſerua feratur equos.
Sic pater in pylios, cumæos mater in annos
Viuant: & poſſis filius eſſe diu.
Tu quoq; conueniens ingenti nupta marito
Accipe non dura ſupplicas aure preces.
Sic tibi uir ſoſpes, ſic ſint cum prole nepotes:

Cumq́; bonis nuribus quas peperere nurus:
S ic,quem dira tibi rapuit Germania,Druſus
Pars fuerit partus ſola caduca tui:
S ic tibi mature fraterni funeris ultor
Purpureus niueis filius inſtet equis.
A nnuite ò timidis mitiſſima numina uotis:
Præſentes aliquid proſit habere deos.
C æſaris aduentu tutus gladiator arena
Exit:& auxilium non leue uultus habet.
N os quoq; ueſtra iuuet quod quà licet ora uidemus:
Intrata eſt ſuperis quod domus una tribus.
F elices illi: qui non ſimulachra,ſed ipſos
Quiq́; deûm coràm corpora uera uident.
Quod quoniam nobis inuidit inutile fatum:
Quos dedit ars uultus,effigiemq́; colo.
S ic homines nouere deos,quos arduus æther
Occulit:et colitur pro Ioue forma Iouis.
D eniq; quæ mecum eſt,& erit ſine fine,cauete,
Ne ſit in inuiſo ueſtra figura loco.
N am caput è noſtra citius ceruice recedet:
Et patiar foſſis lumen abire genis:
Quàm careain nobis ò publica numina raptis:
Vos eritis noſtræ portus et aura fugæ.
V os ego complectar geticis ſic cingar ab armis:
Vtq́; meas aquilas ſigna ego ueſtra ſequar.
A ut ego me fallo: nimiáq; cupidine ludor:
Aut ſpes exilij commodioris adeſt.
N am minus & minus eſt facies in imagine triſtis:
Viſáq; ſunt dictis annuere ora meis.
V era precor fiant timidæ præſagia mentis:
Iuſtáq;

Iuſtaq́; quamuis eſt,ſit minor ira dei·

AD COTIM· ELEGIA IX·

r Egia progenies,cui nobilitatis origo
Nomen in Eumolpi peruenit uſq;,Coti:
F ama loquax ueſtras ſi iam peruenit ad aures
Me tibi finitimi parte iacere ſoli:
S upplicis exaudi iuuenum mitiſſime uocem:
Quamq́; potes profugo(nam potes)affer opem·
M e fortuna tibi,de qua,quod non queror,hoc eſt:
Tradidit,hoc uno non inimica mihi·
E xcipe naufragum non duro littore noſtrum:
Ne fuerit terra tutior unda tua·
R egia(crede mihi)res eſt ſuccurrere lapſis:
Conuenit et tanto,quantus es ipſe,uiro·
F ortunam decet hoc iſtam:quæ,maxima cum ſit:
Eſſe poteſt animo uix tamen æqua tuo·
C onſpicitur nunquam meliore potentia cauſa:
Quàm quoties uanas non ſinit eſſe preces·
H oc nitor iſte tui generis deſyderat:hoc eſt
A ſuperis ortæ nobilitatis opus·
H oc tibi et Eumolpus generis clariſſimus author:
Et prior Eumolpo ſuadet Erichthonius·
H oc tecum commune deis:quod utriq; rogati
Supplicibus ueſtris ferre ſoletis opem·
N am quid erit quare ſolito dignemur honore
Numina:ſi demas uelle iuuare deos?
I uppiter oranti ſurdas ſi præbeat aures:
Victima pro templo cur cadet icta Iouis?
S i pacem nullam pontus mihi præſtet eunti:

Irrita Neptuno cur ego thura feram?
Vana laborantis ſi fallat uota coloni:
Accipiet grauidæ cur ſuis exta Ceres?
Nec dabit intonſo iugulum caper hoſtia Baccho:
Muſta ſub adducto ſi pede nulla fluant.
Cæſar ut imperij moderetur frena precamur:
Tam bene quod patriæ conſulit ipſe ſuæ.
Vtilitas igitur magnos hominesq́; deosq;
Efficit, auxilijs quoq; fauente ſuis.
Tu quoq; fac proſis intra tua caſtra iacenti
O Coti progenies digna parente tuo.
Conueniens hominum eſt, hoīem ſeruare uoluptas:
Et melius nulla quæritur arte fauor.
Quis non Antiphaten læſtrygona deuouet? aut quis
Munifica mores improbat Alcinoi?
Non tibi Caſſandrus pater eſt, genitor'ue Caphareus,
Quiue repertorem torruit arte ſua.
Sed quàm marte ferox, & uinci neſcius armis,
Tam nunquam facta pace cruoris amans.
Adde quod ingenuas didiciſſe fideliter artes,
Emollit mores: nec ſinit eſſe feros.
Nec regum quiſquam magis eſt inſtructus ab illis:
Mitibus aut ſtudijs tempora plura dedit.
Carmina teſtantur: quæ, ſi tua nomina demas:
Threicium iuuenem compoſuiſſe negem.
Neúe ſub hoc tractu uates foret unicus Orpheus:
Biſtonis ingenio terra ſuperba tuo eſt.
Vtq; tibi eſt animus, cum res ita poſtulat, arma
Sumere: & hoſtili tingere cæde manum:
Atq; ut es excuſſo iaculum torquere lacerto:

Colla'q; uelocis flectere doctus equi:
T empora ſic ſtudijs data ſunt ubi iuſta paternis:
Atq; tuis humeris forte quieuit opus:
N e tua marceſcant per inertes otia ſomnos:
Lucida pieria tendis in aſtra uia.
H æc quoq; res aliquid tecum mihi fœderis affert:
Eiuſdem ſacri cultor uterq; ſumus.
A d uatem uates orantia brachia tendo:
Terra ſit exilijs ut tua fida meis.
N on ego cæde nocens in ponti littora ueni:
Miſta'ue ſunt noſtra dira uenena manu.
N ec mea ſubiecta conuicta eſt gemma tabella
Mendacem ceris impoſuiſſe notam.
N ec quidquam, quod lege ueter committere, feci:
Eſt tamen his grauior noxa fatenda mihi.
N e'ue roges, quæ ſit, ſtultam quam ſcripſimus artem:
Innocuas nobis hæc uetat eſſe manus.
E t quid præterea peccarim, quærere noli:
Vt pateat ſola culpa ſub arte mea.
Q uidquid id eſt, habuit moderatam principis iram:
Q ui niſi natalem nil mihi dempſit humum.
H ac quoniam careo: tua nunc uicinia præſtet:
Inuiſo poſſim tutus ut eſſe loco.

AD MACRVM. ELEGIA X.

e Cquid ab impreſſæ cognoſcis imagine ceræ
H æc tibi Naſonem ſcribere uerba Macer?
A uthoris'q; ſui ſi non eſt annulus index:
Cognita'ne eſt noſtra littera facta manu?
A n tibi notitiam mora temporis eripit horum?

Nec repetunt oculi ſigna uetuſta tui?
Sis licet oblitus pariter gemmæq́;,manusq́;:
Exciderit tantum ne tibi cura mei.
Quam tu uel longi debes conuictibus æui:
Vel mea quod coniux non aliena tibi eſt:
Vel ſtudijs,quibus es,quàm nos ſapientius uſus:
Vtq́; decet nulla factus es arte nocens.
Tu canis æterno quidquid reſtabat Homero:
Ne careant ſumma troica bella manu.
Naſo parum prudens,artem dum tractat amandi:
Doctrinæ pretium triſte magiſter habet.
Sunt tamen inter ſe communia ſacra poëtis:
Diuerſum quamuis quiſq; ſequamur iter.
Quorũ te memorẽ(quanquam procul abſumus)eſſe
Suſpicor:& caſus uelle leuare meos.
Te duce magnificas Aſiæ perſpeximus urbes:
Trinacris eſt oculis te duce uiſa meis.
Vidimus ætnæa cœlum ſplendeſcere flamma:
Suppoſitus monti quam uomit ore Gigas.
Aetnæosq́; lacus,& olentia ſtagna paliſci,
Quáq; ſuis Cyanen miſcet Anapus aquis.
Nec procul hic nymphe:q̃,dũ fugit Elidis amnẽ:
Tecta ſub æquorea nunc quoq; currit aqua.
Hic mihi labentis pars anni magna peracta eſt:
Hei mihi quàm diſpar eſt locus ille Getis.
Et quota pars hæc eſt rerum,quas uidimus ambo
Te mihi iucundas efficiente uias.
Seu rate cœruleas picta ſulcauimus undas:
Eſſeda nos agili ſiue tulere rota:
Sæpe breuis nobis uicibus uia uiſa loquendi eſt:

Pluraq́; ſi numeres, uerba fuere gradu.
S æpe dies ſermone minor fuit: inq́; loquendo
Tarda per æſtiuos defuit hora dies.
E ſt aliquid caſus pariter timuiſſe marinos:
Iunctaq́; ad æquoreos uota tuliſſe deos:
E t modo res egiſſe ſimul: modo rurſus ab illis
Quorum non pudeat, poſſe referre iocos.
H æc tibi ſi ſubeant: hic ſim licet omnibus annis:
Ante tuos oculos ut modo uiſus ero.
I pſe quidem certe cum ſim ſub cardine mundi:
Qui ſemper liquidis altior extat aquis:
T e tamen intueor quo ſolo pectore poſſum:
Et tecum gelido ſæpe ſub axe loquor.
H ic es: & ignoras: ſed ades celeberrimus abſens.
Inq́; Getas media miſſus ab urbe uenis.
R edde uicem: & quoniam regio felicior iſta eſt:
Illa me memori pectore ſemper habe.

AD RVFVM. ELEGIA XI.

h Oc tibi Rufe breui properatum tẽpore mittit
Naſo parum fauſtæ conditor artis opus:
V t quanquam longe toto ſumus orbe remoti:
Scire tamen poſſis nos meminiſſe tui.
N ominis ante mei uenient obliuia nobis:
Pectore quàm pietas ſit tua pulſa meo.
E t prius hanc animam uacuas reddemus in auras:
Quàm fiat meriti gratia uana tui.
G rãde uoco meritum lachrymas: q̃bus ora rigabas:
Cum mea concreto ſicca dolore forent.

G rande uoco meritum mœſtæ ſolatia mentis:
 Cum pariter nobis illa tibiq; dares.
S ponte quidem, per ſe'q; mea eſt laudabilis uxor:
 Admonitu melior fit tamen illa tuo.
N anq; quod Hermione Caſtor fuit: Hector Iulo:
 Hoc ego te lætor coniugis eſſe meæ.
Quæ ne diſſimilis tibi ſit probitate, laborat:
 Se'q; tui uita ſanguinis eſſe probat.
E rgo, quod fuerat ſtimulis factura ſine ullis:
 Plenius, authorem te quoq; nacta, facit.
A cer & ad palmæ per ſe curſurus honores,
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.
A dde quod abſentis cura mandata fideli
 Perficis: & nullum ferre grauaris onus.
O re ferant grates, quoniam non poſſumus ipſi:
 Di tibi: qui referent, ſi pia facta uident.
S ufficiat'q; diu corpus quoq; moribus iſtis
 Maxima fundani gloria Rufe ſoli.

DE PONTO LIBER TERTIVS.

AD CONIVGEM. ELEGIA I.

EQVOR Iaſonio pulſatum remige primum,
 Quæ'q; nec hoſte fero, nec niue terra cares,
E cquod erit tempus: quo uos ego Naſo relinquam,
 In minus hoſtili iuſſus abire loco?
A n mihi barbaria uiuendum ſemper in iſta eſt:

In'q; tomitana condar oportet humo?
Pace tua (ſi pax ulla eſt tua, pontica tellus,
Finitimus rapido quam terit hoſtis equo)
Pace tua dixiſſe uelim: tu peſſima duro
Pars es in exilio: tu mala noſtra grauas.
Tu neq; uer ſentis cinctum florente corona:
Tu neq; meſſorum corpora nuda uides:
Nec tibi pampineas autumnus porrigit uuas:
Cuncta ſed immodicum tempora frigus habent.
Tu glacie freta uincta tenes: & in æquore piſcis
Incluſus tecta ſæpe natauit aqua.
Nec tibi ſunt fontes, laticis niſi penè marini:
Qui potus dubium eſt, ſiſtat, alat'ne ſitim.
Rara, nec hæc felix, in apertis eminet aruis
Arbor: & in terra eſt altera forma maris.
Non auis obloquitur: ſyluis niſi ſiqua remotis
Aequoreas rauco gutture potet aquas.
Triſtia per uacuos horrent abſynthia campos:
Conueniens'q; ſuo meſſis amara loco eſt.
Adde metus: & quod murus pulſatur ab hoſte:
Tincta'q; mortifera tabe ſagitta madet.
Quàm procul hæc regio eſt, et ab omni deuia curſu:
Nec pede quà quiſquam nec rate tutus eat.
Non igitur mirum finem quærentibus horum,
Altera ſi nobis uſq; rogatur humus.
Te magis eſt mirum non hoc euincere coniux:
In'q; meis lachrymas poſſe tenere malis.
Quid facias quæris: quæras hoc ſcilicet ipſum:
Inuenies uere ſi reperire uoles.
Velle parum eſt: cupias, ut re potiaris, oportet:

Et faciat ſomnos hæc tibi cura breues.
Velle reor multos: quis enim mihi tam ſit iniquus,
Optet ut exilium pace carere meum?
Pectore te toto, cunctisq́; incumbere neruis,
Et niti pro me nocte, dieq; decet.
Vtq́; iuuent alij: tu debes uincere amicos
Vxor: & ad partes prima uenire tuas.
Magna tibi impoſita eſt noſtris perſona libellis:
Coniugis exemplum diceris eſſe bonæ.
Ne caue degeneres: ut ſint præconia noſtra
Vera uide: famæ quo tuearis opus.
Vt nihil ipſe querar: tacito me fama queretur:
Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.
Expoſuit memet populo fortuna uidendum:
Et plus notitiæ quàm fuit ante, dedit.
Notior eſt factus Capaneus, de fulminis ictu.
Notus humo merſis Amphiaraus equis.
Si minus erraſſet, notus minus eſſet Vlyſſes:
Magna Philoctetæ uulnere fama ſuo eſt.
Si locus eſt aliquis tanta inter nomina paruis:
Nos quoq; conſpicuos noſtra ruina facit.
Nec te neſciri patitur mea pagina: quæ non
Inferius Coa Batthide nomen habes.
Quidquid ages igitur, ſcena ſpectabere magna:
Et pia non paucis teſtibus uxor eris.
Crede mihi quoties laudaris carmine noſtro:
Qui legit has laudes, an mereare, rogat.
Vtq́; fauere reor plures uirtutibus iſtis:
Sic tua non paucæ carpere facta uolent.
Quarum tu præſta ne liuor dicere poſſit:

Hæc eſt pro miſeri lenta ſalute uiri.
Cumq́; ego deficiam: nec poſſim ducere currum:
Fac tu ſuſtineas debile ſola iugum.
Ad medicum ſpecto uenis fugientibus æger:
Vltima pars animæ dum mihi reſtat: ades.
Quodq́; ego præſtarem, ſi te magis ipſe ualerem:
Id mihi, cum ualeas fortius ipſa, refer.
Exigit hoc ſocialis amor, fœdusq́; maritum:
Moribus hoc coniux exigis ipſa tuis.
Hoc domui debes, de qua cenſeris: ut illam
Non minus officio, quàm probitate colas.
Cuncta licet facias: niſi eris laudabilis uxor:
Non poterit credi martia culta tibi.
Nec ſumus indigni: nec (ſi uis uera fateri)
Debetur meritis gratia nulla meis.
Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis:
Nec te, ſi cupiat lædere rumor habet.
Sed tamen hoc factis adiunge prioribus unum:
Pro noſtris ut ſis ambitioſa malis.
Vt minus infeſta iaceam regione labora:
Clauda nec officij pars erit ulla tui.
Magna peto: ſed non tamen inuidioſa roganti:
Vtq́; ea non teneas, tuta repulſa tua eſt.
Nec mihi ſuccenſe: toties ſi carmine noſtro
Quod facis ut facias, teq́; imitere, rogo.
Fortibus aſſueuit tubicen prodeſſe: ſuoq;
Dux bene pugnantes incitat ore uiros.
Nota tua eſt probitas, teſtataq́; tempus in omne:
Sit uirtus etiam non probitate minor.
Nec tibi amazonia eſt pro me ſumenda ſecuris:

Aut excuſſa leui pelta gerenda manu.

N umen adorandum eſt: non ut mihi fiat amicum:

Sed ſit ut iratum, quàm fuit ante, minus.

G ratia ſi nulla eſt: lachrymæ tibi gratia fient:

H ac potes haud nulla parte mouere deos:

Q uæ tibi ne deſint, bene per mala noſtra cauetur:

Meq́; uiro flendi copia diues adeſt.

V tq́; meæ res ſunt: omni puto tempore flebis:

H as fortuna tibi noſtra miniſtrat opes.

S i mea mors redimenda tua (quod abominor) eſſet:

Admeti coniux, quam ſequereris, erat.

A emula Penelopes fieres: ſi fraude pudica

Inſtantes uelles fallere nupta procos.

S i comes extincti manes ſequerere mariti:

Eſſet dux facti Laodameia tui.

H yphias ante oculos tibi erit ponenda uolenti

Corpus in accenſos mittere forte rogos.

M orte nihil opus eſt, nihil icariotide tela:

Cæſaris eſt coniux ore precanda tuo.

Q uæ præſtat uirtute ſua: ne priſca uetuſtas

Laude pudicitiæ ſæcula noſtra premat.

Q uæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,

Sola eſt cœleſti digna reperta toro.

Q uid trepidas? & adire times? non impia Progne,

Filia'ue Aeetæ uoce mouenda tua eſt:

N ec nurus Aegyſthi, nec ſæua Agamemnonis uxor:

Scyllaq́;, quæ ſiculas inguine terret aquas:

T elegoni'ue parens uertendis nata figuris:

Nexaq́; nodoſas angue Meduſa comas:

F œmina ſed princeps: in qua fortuna uidere

Se probat: & cæcæ crimina falſa tulit.
Qua nihil in terris ad finem ſolis ab ortu
Clarius excepto Cæſare mundus habet.
E ligito tempus captatum ſæpe roganti:
Exeat aduerſa ne tua nauis aqua.
N on ſemper ſacras reddunt oracula ſortes:
Ipſáq; non omni tempore fana patent.
C um ſtatus urbis erit: qualem nunc auguror eſſe:
Et nullus populi contrahet ora dolor:
C um domus Auguſti capitoli more colenda,
Læta, quod eſt, & ſit, plenáq; pacis erit:
T unc tibi di faciant adeundi copia fiat:
Profectura aliquid tunc tua uerba putes.
S iquid aget maius: differ tua cœpta: caueq;
Spem feſtinando præcipitare meam.
N ec rurſus iubeo, dum ſit uacuiſſima, quæras:
Corporis ad cultum uix uacat illa ſui.
C uria cum patribus fuerit ſtipata uerendis:
Per patrum turbam, tu quoq; oportet eas.
C um tibi contigerit formam Iunonis adire:
Fac ſis perſonæ quam tueare memor.
N ec factum defende meum: mala cauſa ſilenda eſt:
Nil niſi ſollicitæ ſint tua uerba preces.
T unc lachrymis demēda mora eſt: ſummiſſáq; terræ
Ad non mortales brachia tende pedes.
T unc pete nil aliud: ſæuo niſi ab hoſte recedam:
Hoſtem fortunam ſit ſatis eſſe mihi.
P lura quidem ſubeunt: ſed tu turbata timore
Hæc quoq; uix poteris ore tremente loqui.
S uſpicor hæc damno fore non tibi: ſentiet illa

Te maieſtatem pertimuiſſe ſuam.
N ec tua ſi fletu ſcindentur uerba, nocebit:
Interdum lachrymæ pondera uocis habent.
L ux etiam cœptis facito bona talibus adſit:
Horaq́; conueniens, auſpiciumq́; fauens.
S ed prius impoſito ſacris altaribus igne
Thura fer ad magnos, uinaq́; pura deos.
E quibus ante omnes Auguſtum numen adora,
Progeniemq́; piam, participemq́; tori.
S int utinam mites ſolito tibi more: tuasq;
Non duris lachrymas uultibus aſpiciant.

AD COTTAM. ELEGIA II.

q V am legis à nobis miſſam tibi Cotta ſalutem,
Miſſa ſit ut uere, perueniatq́; precor.
N anq; meis ſoſpes multum cruciatibus aufers:
Atq;, ſit ut nobis pars bona ſalua, facis:
C umq́; labent alij: iactataq́; uela relinquant:
Tu laceræ remanes anchora ſola rati.
G rata tua eſt igitur pietas: ignoſcimus illis:
Qui cum fortuna terga dedere fugæ.
C um feriant unum, non unum fulmina terrent:
Iunctaq́; percuſſo turba pauere ſolet.
C umq́; dedit paries uenturæ ſigna ruinæ:
Sollicito uacuus fit locus ille metu.
Quis non è timidis ægri contagia uitat?
Vicinum metuens ne trahat inde malum?
M e quoq; amicorum nimio terrore metuq;
Non odio quidam deſtituere mei.
N on illis pietas, non officioſa uoluntas

Defuit: aduerſos extimuere deos.
Vtq́; magis cauti poſſunt timidiq́; uocari:
Sic appellari non meruere mali.
At meus excuſat charos ita candor amicos:
Vtq́; habeant de me crimina nulla, facit.
Sint hi contenti uenia, ſignentq́;, licebit:
Purgari factum me quoq; teſte ſuum:
Pars eſtis pauca melior: qui rebus in arctis
Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
Tunc igitur meriti morietur gratia ueſtri:
Cum cinis abſumpto corpore factus ero.
Fallor: & illa meæ ſuperabit tempora uitæ:
Si tamen à memori poſteritate legar.
Corpora debentur mœſtis exanguia buſtis:
Effugiunt ſtructos nomen honorq; rogos.
Occidit & Theſeus, & qui comitauit Oreſtem:
Sed tamen in laudes uiuit uterq; ſuas.
Vos etiam ſeri laudabunt ſæpe nepotes:
Claraq́; erit ſcriptis gloria ueſtra meis.
Hic quoq; Sauromatæ iam uos nouere, Getæq;:
Et tales animos barbara turba probat.
Cumq́; ego de ueſtra nuper probitate referrem:
(Nam didici geticæ, ſarmaticæq́; loqui)
Forte ſenex quidam, cœtu cum ſtaret in illo:
Reddidit ad noſtros talia uerba ſonos.
Nos quoq; amicitiæ nomen bene nouimus hoſpes:
Quos procul à uobis alter & orbis habet.
Eſt locus in ſcythia: tauros dixere priores:
Qui getica longe non ita diſtat humo.
Hac ego ſum terra, patriæ nec pœnitet, ortus:

Conſortem Phœbi gens colit illa deam.
T empla manent hodie uaſtis innixa columnis:
Per'q; quaterdenos itur in illa gradus.
F ama refert illic ſignum cœleſte fuiſſe:
Quo'q; minus dubites, ſtat baſis orba dea.
A ra'q;, quæ fuerat natura candida ſaxi:
Decolor affuſo tincta cruore rubet.
F œmina ſacra facit tedæ non nota iugali:
Quæ ſuperat ſcythicas nobilitate nurus.
S acrifici genus eſt (ſic inſtituere priores)
Aduena uirgineo cæſus ut enſe cadat.
R egna Thoas habuit mæotide clarus in ora:
Nec fuit euxinis notior alter aquis.
S ceptra tenente illo, liquidas feciſſe per auras
Neſcio quam dicunt Iphigeneian iter.
Quam leuibus uentis ſub nube per æquora uectam
Creditur his Phœbe depoſuiſſe locis.
P ræfuerat templo multos ea rite per annos,
Inuita peragens triſtia ſacra manu:
C um duo uelifera iuuenes uenere carina:
Presſerunt'q; ſuo littora noſtra pede.
P ar fuit his ætas, & amor: quorum alter Oreſtes,
Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
P rotinus immittem triuiæ ducuntur ad aram:
Euincti geminas ad ſua terga manus.
S parſit aqua captos luſtrali graia ſacerdos:
Ambiat ut fuluas infula longa comas.
D um'q; parat ſacrum: dum uelat tempora uittis:
Dum tardæ cauſas inuenit illa moræ:
N on ego crudelis, iuuenes ignoſcite, dixit:

Sacra ſuo facio barbariora loco:
Ritus is eſt gentis: qua uos tamen urbe uenitis?
Quod'ue parum fauſta puppe petiſtis iter?
Dixit: & audito patriæ pia nomine uirgo,
Conſortes urbis comperit eſſe ſuæ.
Alter & è uobis inquit cadat hoſtia ſacris:
Ad patrias ſedes nuntius alter eat.
Ire iubet Pylades charum periturus Oreſtem:
Hic negat: in'q; uicem pugnat uterq; mori.
Extitit hoc unum, quod non conuenerit illis:
Cætera pars concors, & ſine lite fuit.
Dum peragunt iuuenes pulchri certamen amoris:
Ad fratrem ſcriptas exarat illa notas.
Ad fratrem mandata dabat: cui'q; illa dabantur,
(Humanos caſus aſpice) frater erat.
Nec mora: de templo rapiunt ſimulachra Dianæ:
Clam'q; per immenſas puppe feruntur aquas.
Mirus amor iuuenum: quamuis abiere tot anni:
In ſcythia magnum nunc quoq; nomen habent.
Fabula narrata eſt poſtquam uulgaris ab illo:
Laudarunt omnes facta piam'q; fidem.
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora eſt:
Nomen amicitiæ barbara corda mouet.
Quid facere auſonia geniti debetis in urbe?
Cum tangant diros talia facta Getas?
Adde quod eſt animus ſemper tibi mitis: & altæ
Indicium mores nobilitatis habent:
Quos Voleſus patrij cognoſcat nominis author:
Quos Numa maternus non neget eſſe ſuos:
Adiecti'q; probent genitiua agnomina Cottæ:

Si tu non eſſes, interitura domus.
D *igne uir hac ſerie, lapſo ſuccurrere amico*
Conueniens iſtis moribus eſſe puta.

AD MAXIMVM. ELEGIA III.

S I *uacat exiguum profugo dare tempus amico*
O *ſydus fabiæ Maxime gentis: ades:*
D *um tibi quæ uidi refero: ſeu corporis umbra,*
Seu ueri ſpecies, ſeu fuit ille ſopor.
N *ox erat: & bifores intrabat luna feneſtras:*
Menſe ferè medio quanta nitere ſolet.
P *ublica me requies curarum ſomnus habebat:*
Fuſáq; erant toto languida membra toro:
C *um ſubito pennis agitatus inhorruit aër:*
Et gemuit paruo mota feneſtra ſono.
T *erritus in cubitum releuo mea membra ſiniſtrum:*
Pulſus et è trepido pectore ſomnus abit.
S *tabat amor uultu, non quo prius eſſe ſolebat:*
Sceptra tenens læua triſtis acerna manu:
N *ec torquem collo, nec habens crinale capillis:*
Nec bene compoſitas comptus, ut ante, comas.
H *orrida pendebant molles ſuper ora capilli:*
Et uiſa eſt oculis horrida penna meis:
Q*ualis in aëriæ tergo ſolet eſſe columbæ:*
Tractatam multæ quam tetigere manus:
H *unc ſimul agnoui (neq; enim mihi notior alter)*
Talibus affata eſt libera lingua ſonis.
O *puer exilij decepto cauſa magiſtro:*
Quem fuit utilius non docuiſſe mihi.
H *uc quoq; ueniſti: pax eſt ubi tempore nullo:*

Et coit

Et coit aſtrictis barbarus Iſter aquis.
Quæ tibi cauſa uiæ? niſi uti mala noſtra uideres?
Quæ ſunt, ſi neſcis, inuidioſa tibi.
Tu mihi dictaſti iuuenilia carmina primus:
Appoſui ſenis te duce quinq; pedes.
Nec me mæonio conſurgere carmine, nec me
Dicere magnorum paſſus es acta ducum.
Forſitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignes
Ingenij uires comminuere mei.
Nanq; ego dum canto tua regna, tuæq; parentis:
In nullum mea mens grande uacauit opus.
Nec ſatis hoc fuerat: ſtultus quoq; carmina feci:
Artibus ut poſſes non rudis eſſe meis.
Pro quibus exilium miſero mihi reddita merces:
Id quoq; in extremis & ſine pace locis.
At non chionides Eumolphus in Orphea talis.
In phryga nec Satyrum talis olympus erat.
Præmia nec Chiron ab Achille talia cepit:
Pythagoræq; ferunt non nocuiſſe Numam.
Nomina neu referam longum collecta per æuum:
Diſcipulo perij ſolus ab ipſe meo.
Dum damus arma tibi: dum te laſciue docemus:
Hæc de diſcipulo dona magiſter habet.
Scis tamen: & liquido iuratus dicere poſſes:
Non me legitimos ſollicitaſſe toros.
Scripſimus hæc illis, quarum nec uitta pudicos
Contingit crines: nec ſtola longa pedes.
Dic precor ecquando didiciſti fallere nuptas?
Et facere incertum per mea iuſſa genus?
An ſit ab his omnis rigide ſummota libellis;

Quam lex furtiuos arcet habere uiros?
Quid tamen hoc prodeſt? uetiti ſi lege ſeuera
Credor adulterij compoſuiſſe notas?
At tu ſic habeas ferientes cuncta ſagittas:
Sic nunquam rapido lampades igne uacent:
Sic regat imperium, terrasq́; coërceat omnes
Cæſar: ab Aenea qui tibi fratre nepos:
Effice ſit nobis non implacabilis ira:
Meq́; loco plecti commodiore uelit.
Hæc ego uiſus eram puero dixiſſe uolucri:
Hos uiſus nobis ille dediſſe ſonos.
Per mea tela faces, & per mea tela ſagittas,
Per matrem iuro, cæſareumq́; caput:
Nil, niſi conceſſum nos te didiciſſe magiſtro:
Artibus & nullum crimen ineſſe tuis.
Utq́; hoc, ſic utinam defendere cætera poſſes:
Scis aliud quod te læſerit eſſe magis.
Quidquid id eſt (neq; enim debet dolor ille referri)
Non potes à culpa dicere abeſſe tua.
Tu licet erroris ſub imagine crimen obumbres:
Non grauior merito uindicis ira fuit.
Ut tamen aſpicerem, conſolarerq́; iacentem:
Lapſa per immenſas eſt mea penna uias.
Hæc loca tum primum uidi: cum matre rogante
Phaſias eſt telis fixa puella meis.
Quæ nunc cur iterum poſt ſæcula longa reuiſam:
Tu facis ò caſtris miles amice meis.
Pone metus igitur: miteſcet Cæſaris ira:
Et ueniet uotis mollior aura tuis.
Neue moram timeas: tempus, quod quærimus, iſtat:

Cunctáq; lætitiæ plena triumphus habet.
D um domus, & nati, dum mater Liuia gaudet:
Dum gaudes patriæ magne ducisq; pater:
D um ſibi gratatur populus: totamq́; per urbem
Omnis odoratis ignibus ara calet:
D um præbet faciles aditus uenerabile templum:
Sperandum eſt noſtras poſſe ualere preces.
D ixit: & aut ille eſt tenues dilapſus in auras:
Cœperunt ſenſus aut uigilare mei.
S i dubitem, quin his faueas o' Maxime dictis:
Memnonio cygnos eſſe colore putem.
S ed neq; mutatur nigra pice lacteus humor:
Nec quod erat candens fit terebinthus ebur.
C onueniens animo genus eſt tibi: nobile nanq;
Pectus, & herculeæ ſimplicitatis habes.
L iuor, iners uitium, mores non exit in iſtos:
Vtq́; latens ima uipera ſerpit humo.
M ens tua ſublimis ſupra genus eminet ipſum:
Grandius ingenio nec tibi nomen ineſt.
E rgo alij noceant miſeris: optentq́; timeri:
Tinctáq; mordaci ſpicula felle gerant:
A t tua ſupplicibus domus eſt aſſueta iuuandis:
In quorum numero me precor eſſe uelis.

AD RVFINVM. ELEGIA IIII.

h Aec tibi non uanam portantia uerba ſalutem
Naſo tomitana mittit ab urbe tuus:
V tq́; ſuo faueas mandat Rufine triumpho:
In ueſtras uenit ſi tamen ille manus.
E ſt opus exiguum, ueſtriſq́; paratibus impar:

Quale tamen cunq; eſt, ut tueare, rogo.
Firma ualent per ſe: nullumq́; Machaona quærunt:
Ad medicam dubius confugit æger opem.
Non opus eſt magnis placido lectore poëtis:
Quemlibet inuitum, difficilemq́;, tenent.
Nos, quibus ingenium longi minuere labores:
Aut etiam nullum forſitan ante fuit:
Viribus infirmi ueſtro candore ualemus:
Quem mihi ſi demas: omnia rapta putem.
Cunctaq́; cum mea ſint propenſo nixa fauore:
Præcipuum ueniæ ius habet ille liber.
Spectatum uates alij ſcripſere triumphum:
Eſt aliquid memori uiſa notare manu.
Nos ea uix auidam uulgo captata per aurem
Vidimus: atq; oculi fama fuere mei.
Scilicet affectus ſimilis, aut impetus idem
Rebus ab auditis conſpicuisq́; uenit?
Nec nitor argenti, quem uos uidiſtis, & auri
Quod mihi defuerit, purpuraq́; illa, queror.
Sed loca, uel gentes formatæ mille figuris
Nutriſſent carmen, præliaq́; ipſa meum.
Et regum uultus certiſſima pignora mentis
Iuuiſſent aliqua forſitan illud opus.
Plauſibus ex ipſis populi, lætoq́; fauore
Ingenium quoduis incaluiſſe poteſt.
Tamq́; ego ſumpſiſſem tali clamore uigorem:
Quàm rudis audita miles ad arma tuba.
Pectora ſint nobis niuibus glacieq́; licebit,
Atq; hoc, quem patior, frigidiora loco:
Illa ducis facies in curru ſtantis eburno

Excuteret frigus ſenſibus omne meis.
His ego defectus, dubijsq́; authoribus uſus
Ad ueſtri uenio iure fauoris opem.
Nec mihi nota ducum, nec ſunt mihi nota locorum
Nomina: materiam non habuere manus.
Pars quota de tantis rebus, quam fama referre,
Aut aliquis nobis ſcribere poſſet: erat.
Quo magis o' lector debes ignoſcere: ſiquid
Erratum eſt illic, præteritum'ue mihi.
Adde quod aſſidue domini mediata querelas
Ad lætum carmen uix mea uerſa lyra eſt.
Vix bona poſt tanto quærenti uerba ſubibant:
Et gaudere aliquid res mihi uiſa noua eſt.
Vtq́; reformidant inſuetum lumina ſolem:
Sic ad lætitiam mens mea ſegnis erat.
Eſt quoq; cunctarum nouitas gratiſſima rerum:
Gratiáq; officio, quod mora tardat, abeſt.
Cætera certatim de magno ſcripta triumpho
Iam pridem populi ſuſpicor ore legi.
Illa bibit ſitiens: lector mea pocula plenus:
Illa recens pota eſt: noſtra tepebit aqua.
Non ego ceſſaui: nec fecit inertia ſerum:
Vltima me uaſti ſuſtinet ora freti.
Dum uenit huc rumor: properatáq; carmina fiunt:
Factáq; eunt ad uos: annus abiſſe poteſt.
Nec minimum refert, intacta roſaria primus,
An ſera carpas penè relicta manu.
Quid mirum lectis exhauſto floribus horto
Si duce non facta eſt digna corona ſuo?
Deprecor hæc uatum contra ſua carmina nequis

Dicta putet: pro ſe muſa locuta mea eſt.
Sunt mihi uobiſcum communia ſacra poëtæ:
 In ueſtro miſeris ſi licet eſſe choro.
Magnaq́; pars animi mecum uixiſtis amici:
 Hac ego uos abſens nunc quoq; parte colo.
Sint igitur ueſtro mea commendata fauore
 Carmina: non poſſum pro quibus ipſe loqui.
Scripta placent à morte ferè: quia lædere uiuos
 Liuor, & inuiſo carpere dente ſolet.
Si genus eſt mortis male uiuere: terra moratur:
 Et deſunt fatis ſola ſepulchra meis.
Deniq; opus noſtræ culpetur ut undiq; curæ:
 Officium nemo qui reprehendat, erit.
Vt deſint uires: tamen eſt laudanda uoluntas:
 Hac ego contentos auguror eſſe deos.
Hæc facit, ut ueniat pauper quoq; gratus ad aras:
 Et placeat cæſo non minus agna boue.
Res quoq; tanta fuit: quantæ ſubſiſtere ſummo
 Aeneidos uati grande fuiſſet onus.
Ferre etiam molles elegi tam uaſta triumphi
 Pondera diſparibus non potuere rotis.
Quo pede nunc utar, dubia eſt ſententia nobis:
 Alter enim de te Rhene triumphus adeſt.
Irrita uotorum non ſunt præſagia uatum:
 Danda Ioui laurus, dum prior illa uiret.
Nec mea uerba legis, qui ſum ſummotus ad Iſtrum,
 Non bene pacatis flumina pota Getis:
Iſta dei uox eſt: deus eſt in pectore noſtro:
 Hæc duce prædico, uaticinorq́; deo.
Quid ceſſas currum, pompamq́; parare triumphis

Liuia? dant nullas iam tibi bella moras.
P erfida damnatas Germania proijcit haſtas:
I am pondus dices omen habere meum.
C rede: breuiq; fides aderit: geminabit honorem
Filius: & iunctis, ut prius, ibit equis.
P rome, quod inijcias humeris uictoribus oſtrum:
I pſa poteſt ſolitum noſſe corona caput.
S cuta ſed, & galeæ gemmis radientur & auro:
Stentq́; ſuper uictos truncα trophæa uiros.
O ppida turritis cingantur eburnea muris:
Fictaq́; res uero more putetur agi.
S qualidus immittat fracta ſub arundine crines
Rhenus: & infectas ſanguine potet aquas.
B arbara iam capti poſcunt inſignia reges:
Textaq́; fortuna diuitiora ſua.
E t quæ præterea uirtus inuicta tuorum
Sæpe parata tibi, ſæpe paranda facit.
D ij, quorum monitu ſumus euentura locuti:
Verba precor celeri noſtra probate fide.

AD COTTAM. ELEGIA V.

Q Vam legis, unde tibi mittatur epiſtola, quæris?
H inc, ubi cœruleis iungitur iſter aquis.
V t regio dicta eſt: ſuccurrere debet & author
Læſus ab ingenio Naſo poëta ſuo.
Qui tibi, quam mallet præſens afferre ſalutem,
Mittit ab hirſutis maxime Cotta Getis.
L egimus o iuuenis patrij non degener oris
Dicta tibi pleno uerba diſerta foro.
Quæ, quanq̃ lingua mihi ſunt properante per horas

Lecta ſatis multas: pauca fuiſſe queror.
P lura ſed hæc feci relegendo ſæpe: nec unquam,
Hæc mihi, quàm primo, grata fuere minus.
C umq́; ſua toties nihil è dulcædine perdant:
Viribus illa ſuis non nouitate placent.
F elices, quibus hæc ipſo cognoſcere in actu,
Et tam facundo contigit ore frui.
N am, quanquam ſapor eſt allata dulcis in unda:
Gratius ex ipſo fonte bibuntur aquæ:
E t magis adducto pomum decerpere ramo,
Quàm de cælata ſumere lance, iuuat.
A t niſi peccaſſem: niſi me mea muſa fugaſſet:
Quod legi, tua uox exhibuiſſet opus.
V tq́; fui ſolitus, ſediſſem forſitan unus
De centum iudex in tua uerba uiris:
M aior & impleſſet præcordia noſtra uoluptas:
Dum traherer dictis, annuerem q́; tuis.
Quem quoniam fatum patria uobis q́; relictis,
Inter inhumanos maluit eſſe Getas:
Quod licet, ut uidear tecum magis eſſe legendo:
Sæpe precor ſtudij pignora mitte tui.
E xemploq́; meo (niſi dedignaris ad ipſum)
Vtere: quod nobis rectius ipſe dares.
N anq; ego, qui perij iampridem Maxime uobis:
Ingenio nitor non periſſe meo.
R edde uicem: nec rara tui monimenta laboris
Accipiant noſtræ grata futura manus.
D ic tamen ó iuuenis ſtudiorum plene meorum
Ecquid ab his ipſis admoneare mei?
E cquibus aut recitas factum modo carmen amicis?

Aut quod ſæpe ſoles exigis ut recitent?
I nterdum queritur tua mens oblita quid abſit:
Neſcio quid certe ſentit abeſſe tui.
V t'q; loqui multum de me præſente ſolebas:
Nunc quoq; Naſonis nomen in ore tuo eſt.
I pſe quidem getico peream uiolatus ab arcu:
Et ſit periuri quam prope' pœna uides:
T e niſi momentis uideo pene'omnibus abſens:
Gratia dijs: menti quolibet ire licet.
H ac ubi perueni nulli cernendus in urbem:
Sæpe loquor tecum: te'q; loquente fruor.
T unc mihi difficile eſt, quàm ſit bene dicere: quà'q;
Candida iudicijs hora ſit illa meis.
T unc me (ſiqua fides) cœleſti ſede receptum
Cum fortunatis ſuſpicor eſſe deis.
R urſus ubi huc redij: cœlum, ſuperos'q; relinquo:
A' ſtyge nec longe pontica diſtat humus.
V nde ego ſi fato nitor prohibente reuerti:
Spem ſine profectu Maxime tolle mihi.

ELEGIA VI.

N Aſo ſuo, poſuit nomen cui pene', ſodali
Mittit ab euxinis hoc breue carmen aquis.
A t ſi cauta parum ſcripſiſſet dextra quis eſſe:
Forſitan officio parta querela foret.
C ur tamen hoc alijs tutum credentibus unus
Appellent ne te carmina noſtra rogas?
Q uanta ſit in media clementia Cæſaris ira,
Si neſcis: ex me certior eſſe potes.
H uic ego, quam patior, nil poſſem demere pœnæ:

Si iudex meriti cogerer eſſe mei.
Non uetat ille ſui quenquam meminiſſe ſodalis:
Nec prohibet tibi me ſcribere, teq; mihi.
Nec ſcelus admittas, ſi conſoleris amicum:
Mollibus & uerbis aſpera fata leues.
Cur, dum tuta times, facis ut reuerentia talis
Fiat in Auguſtos inuidioſa deos?
Fulminis afflatos interdum uiuere telis
Vidimus: & refici non prohibente Ioue.
Nec quia Neptunus nauem lacerarat Vlyſſis:
Leucothoë nanti ferre negauit opem.
Crede mihi miſeris cœleſtia numina parcunt:
Nec ſemper læſos & ſine fine premunt.
Principe nec noſtro deus eſt moderatior ullus:
Iuſtitia uires temperat ille ſuas.
Nuper eam Cæſar facto de marmore templo:
Iampridem poſuit mentis in æde ſuæ.
Iuppiter in multos temeraria fulmina torquet:
Qui pœnam culpa non meruere pati.
Obruerit cum tot ſæuis deus æquoris undis:
Ex illis mergi pars quota digna fuit.
Cum pereant acie fortiſſima quæq;: uel ipſo
Iudice delectus martis iniquus erit.
At ſi forte uelis in nos inquirere: nemo eſt
Qui ſe quod patitur commeruiſſe neget.
Adde quod extinctos uel aqua, uel marte, uel igne
Nulla poteſt iterum reſtituiſſe dies.
Reſtituit multos, aut pœnæ parte leuauit
Cæſar: & in multis me precor eſſe uelit.
At tu, cum tali populus ſub principe ſimus:

Alloquio profugi credis ineſſe metum.
Forſitan hæc domino Buſiride iura timeres:
Aut ſolito clauſos urere in ære uiros.
Deſine mitem animum uano infamare timore:
Sæua quid in placidis ſaxa uereris aquis?
Ipſe ego quod ſcripſi primo ſine nomine uobis:
Vix excuſari poſſe mihi uideor.
Sed pauor attonito rationis ademerat uſum:
Ceſſerat omne meis conſiliumq́; malis.
Fortunamq́; meam metuens, non uindicis iram,
Terrebar titulo nominis ipſe mei.
Hactenus admonitus memori concede ſodali,
Ponat ut in chartis nomina chara ſuis.
Turpe erit ambobus: longo mihi proximus uſu
Si nulla libri parte legere mei.
Ne tamen iſte metus ſomnos tibi rumpere poſſit:
Non ultra, quàm uis officioſus ero.
Teq́; tegam qui ſis: niſi cum permiſeris ipſe:
Cogetur nemo munus habere meum.
Tu modo quem poteras uel aperte tutus amare:
Si res eſt anceps, ipſe latenter ama.

AD AMICOS. ELEGIA VII.

Verba mihi deſunt eadem tam ſæpe roganti:
Iamq́; pudet uanas fine carere preces.
Tædia conſimili fieri de carmine uobis,
Quidq́; petam, cunctos edidiciſſe reor.
Noſtraq́; quid portet iam noſtis epiſtola: quamuis
Charta ſit à uinclis non labefacta ſuis.
Ergo mutetur ſcripti ſententia noſtri:

Ne toties contra, quàm rapit amnis, eam.
Quod bene de uobis ſperaui, ignoſcite amici:
Talia peccandi iam mihi finis erit.
Nec grauis uxori dicatur: quæ ſcilicet in me
Quàm proba, tam timida eſt, experiẽſq; parum.
Hæc quoq; Naſo feres: & enim peiora tuliſti:
Iam tibi ſentiri ſarcina nulla poteſt.
Ductus ab armento taurus detrectat aratrum:
Subtrahit & duro colla nouella iugo.
Nos quibus aſſueuit fatum crudeliter uti:
Ad mala iam pridem non ſumus ulla rudes.
Venimus in geticos fines: moriamur in illis:
Parcáq; ad extremum, quà mea cœpit, eat.
Spem iuuat amplecti: quæ non iuuat irrita ſemper
Et fieri cupias, ſiqua futura putes.
Proximus huic gradus eſt, bene deſperare ſalutem:
Séq; ſemel uera ſcire periſſe fide.
Curando fieri quædam maiora uidemus
Vulnera: quæ melius non tetigiſſe fuit.
Mitius ille perit, ſubita qui mergitur unda:
Quàm ſua qui tumidis brachia laſſat aquis.
Cur ego concepi ſcythicas me poſſe carere
Finibus? & terra proſperiore frui?
Cur aliquid de me ſperaui lenius unquam?
An fortuna mihi ſic mea nota fuit?
Torqueor en grauius: repetitáq; forma locorum
Exilium renouat triſte: recensq; facit.
Eſt tamen utilius ſtudium ceſſare meorum:
Quàm quas admorint non ualuiſſe preces.
Magna quidem res eſt, quam non audetis amici:

Sed ſiquis peteret: qui dare uellet, erat.
D um modo non nobis hoc Cæſaris ira negarit:
Fortiter euxinis immoriemur aquis.

AD MAXIMVM. ELEGIA VIII.

q Væ tibi quærebam memorem teſtantia curã
Dona tomitanus mittere poſſet ager.
D ignus es argento: fuluo quoq; dignior auro:
Sed te, cum donas, iſta iuuare ſolent.
N ec tamen hæc loca ſunt ullo pretioſa metallo:
Hoſtis ab agricola uix ſinit illa fodi.
P urpura ſæpe tuos fulgens protexit amictus:
Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
V ellera dura ferunt pecudes: & Palladis uti
Arte tomitanæ non didicere nurus.
F œmina pro lana cerealia munera frangit:
Suppoſitóq; grauem uertice portat aquam.
N on hic pampineis amicatur uitibus ulmus:
Nulla premunt ramos pondere poma ſuos.
T riſtia deformes pariunt abſynthia campi:
Terráq; de fructu quàm ſit amara docet.
N il igitur tota ponti regione ſiniſtri
Quod mea ſedulitas mittere poſſet, erat.
C lauſa tamen miſi ſcythica tibi tela pharetra:
Hoſte precor fiant illa cruenta tuo.
H os habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos:
Hæc uiget in noſtris Maxime muſa locis.
Quæ quanquam miſiſſe pudet: quia parua uidetur:
Tu tamen hæc quæſo conſule miſſa boni.

AD BRVTVM. ELEGIA IX.

Q Vod ſit in his eadem ſententia Brute libellis:
Carmina neſcio quem carpere noſtra refers:
N il, niſi me terra fruar ut propiore rogare:
Et quàm ſim denſo cinctus ab hoſte loqui.
O quàm de multis uitium reprehenditur unum:
Hoc peccat ſolum ſi mea muſa, bene eſt.
I pſe ego librorum uideo delicta meorum:
Cum ſua plus iuſto carmina quiſq; probet.
A uthor opus laudat: ſic forſitan Acaius olim
Therſiten facie dixerat eſſe bona:
I udicium tamen hoc noſtrum non decipit error:
Nec quidquid genui, protinus illud amo.
C ur igitur ſi me uideo delinquere, peccem:
Et patiar ſcripto crimen ineſſe, rogas.
N on eadem ratio eſt ſentire, & demere morbos:
Senſus ineſt cunctis: tollitur arte malum.
S æpe aliquod uerbum cupiens mutare reliqui:
Iudicium uires deſtituunt'q; meum.
S æpe piget (quid enim dubitem tibi uera fateri?)
Corrigere: & longi ferre laboris onus.
S cribentem iuuat ipſe labor: minuit'q; dolorem:
Cum'q; ſuo creſcens pectore feruet opus.
C orrigere at res eſt tanto magis ardua: quanto
Magnus Ariſtarcho maior Homerus erat.
S ic animum lento curarum frigore lædit:
Vt cupidi curſus frena retentat equi.
A tq; ita di mites minuant mihi Cæſaris iram:
Oſſa'q; pacata noſtra tegantur humo:

V t mihi conanti nonnunquam intendere curas
Fortunæ ſpecies obſtat acerba meæ:
V ixq́; mihi uideor, faciam quod carmina, ſanus:
I nq́; feris curem corrigere illa Getis.
N il tamen eſt ſcriptis magis excuſabile noſtris:
Quàm ſenſus cunctis penè quod unus ineſt.
L æta ferè lætus cecini: cano triſtia triſtis:
Conueniens operi tempus utrunq; ſuo eſt.
Q uid, niſi de uitio ſcribam regionis amaræ?
V tq́; loco moriar commodiore precer?
C um toties eadem dicam, uix audior ulli:
V erbaq́; profectu diſſimulata carent:
E t tamen hæc eadem cum ſint, non ſcribimus ijſdē:
V naq́; per plures uox mea tentat opem.
A n, ne bis ſenſum lector reperiret eundem,
V nus amicorum Brute rogandus erat?
N on fuit hoc tanti: confeſſo ignoſcite docti:
Vilior eſt operis fama ſalute mea.
D eniq; materia, quam quis ſibi finxerit ipſe,
Arbitrio uariat multa poëta ſuo.
M uſa mea eſt index nimium quoq; uera malorum:
Atq; incorrupti pondera teſtis habet.
N ec liber ut fieret: ſed uti ſua cuiq; daretur
Littera: propoſitum, curaq́; noſtra fuit.
P oſtmodo collectas ut cunq; ſine ordine iunxi:
H oc opus electum ne mihi forte putes.
D a ueniam ſcriptis: quorum non gloria nobis
C auſa, ſed utilitas, officiumq́;, fuit.

DE PONTO LIBER QVARTVS.

AD SEXTVM POMPEIVM. ELEGIA .I.

ACCIPE Pompei deductum carmen ab illo:
Debitor eſt uitæ qui tibi Sexte ſuæ:
Qui ſeu non prohibes à me tua nomina poni:
Accedet meritis hæc quoq; ſumma tuis:
Siue trahis uultus: equidem peccaſſe fatebor:
Delicti tamen eſt cauſa probanda mei.
Non potuit mea mens, eſſet quin grata, teneri:
Sit precor officio non grauis ira pio.
O quoties ego ſum libris mihi uiſus in iſtis
Impius, in nullo quod legerere loco.
O quoties, alij uellem cum ſcribere, nomen
Rettulit in ceras inſcia dextra tuum.
Ipſe mihi placuit mendis in talibus error:
Et uix inuita facta litura manu eſt.
Viderit ad ſummum dixi, licet ipſe queratur:
Hanc pudet offenſam non meruiſſe prius.
Da mihi, ſiquid ea eſt, hebetantem pectora lethen:
Oblitus potero non tamen eſſe tui.
Idq; ſinas oro: nec faſtidita repellas
Verba: nec officio crimen ineſſe putes:
Et leuis hæc meritis referatur gratia tantis:
Si minus: inuito te quoq; gratus ero.
Nunquam pigra fuit noſtris tua gratia rebus:

Nec mihi

Nec mihi munificas arca negauit opes.
Nunc quoq; nil ſubitis clementia territa fatis
Auxilium uitæ fertq́;, refertq; meæ.
Vnde rogas forſan fiducia tanta futuri
Sit mihi: quod fecit quiſq;, tuetur opus.
Vt Venus artificis labor eſt & gloria Coi:
Aequoreo madidas quæ premit imbre comas:
Arcis ut actææ uel eburna, uel ærea cuſtos
Bellica phidiaca ſtat dea facta manu:
Vendicat ut Calais laudem, quos fecit, equorum:
Vt ſimilis ueræ uacca Myronis opus:
Sic ego ſum rerum non ultima Sexte tuarum:
Tutelæq́; feror munus opuſq; tuæ.

AD SEVERVM. ELEGIA II.

QVod legis o' uates magnorum maxime regum
Venit ab intonſis uſq; Seuere Getis.
Cuius adhuc nomen noſtros tacuiſſe libellos
(Si modo permittis dicere uera) pudet.
Orba tamen numeris ceſſauit epiſtola nunquam
Ire per alternas officioſa uices.
Carmina ſola tibi memorem teſtantia curam
Non data ſunt: quid enim, quæ facis ipſe, darem?
Quis mel Ariſtæo, quis Baccho uina falerna,
Triptolemo fruges, poma det Alcinoo?
Fertile pectus habes: interq́; helicona colentes
Vberius nulli prouenit iſta ſeges.
Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere ſyluis:
Hæc mihi cunctandi cauſa Seuere fuit.
Nec tamen ingenium nobis reſpondet, ut ante:

Sed ſiccum ſterili uomere littus aro.
S cilicet ut limus uenas excæcat in undis:
Læſáq; ſuppreſſo fonte reſiſtit aqua:
P ectora ſic mea ſunt limo uitiata malorum:
Et carmen uena pauperiore fluit.
S iquis in hac ipſum terra poſuiſſet Homerum:
Eſſet, crede mihi, factus & ille Getes.
D a ueniam faſſo: ſtudij quoq; frena remiſi:
Ducitur & digitis littera rara meis.
I mpetus ille ſacer, qui uatum pectora nutrit:
Qui prius in nobis eſſe ſolebat, abeſt.
V ix uenit ad partes, uix ſumptæ Muſa tabellæ
Imponit pigras pene coacta manus.
P aruáq;, ne dicam ſcribendi nulla uoluptas
Eſt mihi: nec numeris nectere uerba iuuat.
S iue quod hinc fructus adeo non cepimus ullos:
Principium noſtri res ſit ut iſta mali.
S iue quod in tenebris numeroſos ponere geſtus:
Quodq; legas nulli, ſcribere carmen, idem eſt.
E xcitat auditor ſtudium: laudatáq; uirtus
Creſcit: & immenſum gloria calcar habet.
H ic mea cui recitem, niſi flauis ſcripta Corallis?
Quasq; alias gentes barbarus iſter habet?
S ed quid ſolus agam? quáq; infelicia perdam
Otia materia? ſurripiamq; diem?
N am quia nec uinum, nec me tenet alea fallax:
Per quæ clàm tacitum tempus abire ſolet:
N ec me, quod cuperem, ſi per fera bella liceret:
Oblectat cultu terra nouata ſuo:
Quid, niſi Pierides ſolatia frigida reſtant?

Non bene de nobis quæ meruere deæ.
At tu, cui bibitur felicius Aonius fons:
Vtiliter ſtudium quod tibi cedit, ama.
Sacrá'q; muſarum merito cole: quod'q; legamus,
Huc aliquod curæ mitte recentis opus.

ELEGIA III.

Conquerar? an taceã? ponã ſine nomine crimẽ?
An notum quis ſis omnibus eſſe uelim?
Nomine non utar: ne commendere querela:
Quæratur'q; tibi carmine fama meo.
Dum mea puppis erat ualida fundata carina:
Qui mecum uelles currere primus eras.
Nunc, quia contraxit uultum fortuna: recedis:
Auxilio poſtquam ſcis opus eſſe tuo.
Diſſimulas etiam: nec me uis noſſe uideri:
Quis'q; ſit audito nomine Naſo rogas.
Ille ego ſum (quanquam non uis audire) uetuſta
Pene puer puero iunctus amicitia.
Ille ego, qui primus tua ſeria noſſe ſolebam:
Qui tibi iucundis primus adeſſe iocis.
Ille ego, conuictor, denſó'q; domeſticus uſu:
Ille ego iudicijs unica muſa tuis.
Ille ego ſum: qui nunc an uiuam perfide neſcis:
Cura tibi de quo quærere nulla fuit.
Siue fui nunquam charus: ſimulaſſe fateris:
Seu non fingebas: inueniere leuis:
Aut age dic aliquam, quæ te mutauerit, iram:
Nam niſi iuſta tua eſt, iuſta querela mea eſt.
Quod te nunc crimen ſimilem uetat eſſe priori?

An crimen, cœpi quod miſer eſſe, uocas?
Si mihi rebus opem nullam factiſq; ferebas?
Veniſſet uerbis charta notata tribus.
Vix equidem credo: ſed & inſultare iacenti
Te mihi, nec uerbis parcere, fama refert.
Quid facis ah demens? cur, ſi fortuna recedat:
Naufragio lachrymas eripis ipſe tuo?
Hæc dea non ſtabili quàm ſit leuis orbe fatetur:
Quæ ſummum dubio ſub pede ſemper habet.
Quolibet eſt folio, quauis incertior aura:
Par illi leuitas improbe ſola tua eſt.
Omnia ſunt hominum tenui pendentia filo:
Et ſubito caſu, quæ ualuere, ruunt.
Diuitis audita eſt cui non opulentia Crœſi:
Nempe tamen uitam captus ab hoſte tulit.
Ille Syracuſia modo formidatus in urbe,
Vix humili duram reppulit arte famem.
Quid fuerat Magno maius? tamen ille rogauit
Summiſſa fugiens uoce clientis opem.
Cuiq; uiro totus terrarum paruit orbis:
Indigus effectus omnibus ipſe magis.
Ille Iugurthino clarus Cymbroq; triumpho:
Quo uictrix toties conſule Roma fuit:
In cœno Marius iacuit, cannaq; paluſtri:
Pertulit & tanto multa pudenda uiro.
Ludit in humanis diuina potentia rebus:
Et certam præſens uix habet hora fidem.
Littus ad euxinum ſiquis mihi diceret ibis:
Et metues arcu ne feriare Getæ:
I, bibe dixiſſem purgantes pectora ſuccos:

Quidquid & in tota naſcitur Anticyra.
S um tamen hæc paſſus: nec ſi mortalia poſſem,
Et ſummi poteram tela cauere dei.
T u quoq; fac timeas: &, quæ tibi læta uidentur,
Dum loqueris fieri triſtia poſſe puta.

AD SEXTVM POMPEIVM. ELEGIA IIII.

n Vlla dies adeo eſt auſtralibus humida nimbis:
Non intermiſſis ut fluat imber aquis:
N ec ſterilis locus ullus ita eſt: ut non ſit in illo
Miſta ferè duris utilis herba rubis:
N il adeo fortuna grauis miſerabile fecit:
Vt minuant nulla gaudia parte malum.
E cce domo, patriáq; carens, oculiſq; meorum
Naufragus in getica littoris actus aquas,
Qua tamen inueni uultum diffundere cauſa
Poſſim: fortunæ nec meminiſſe meæ.
N am mihi, cum fulua triſtis ſpatiarer arena:
Viſa eſt à tergo penna dediſſe ſonum.
R eſpicio: neq; erat corpus quod cernere poſſem:
Verba tamen ſunt hæc aure recepta mea.
E n ego lætarum uenio tibi nuntia rerum
Fama per immenſas aëre lapſa uias.
C onſule Pompeio, quo non tibi charior alter:
Candidus & felix proximus annus erit.
D ixit: & ut læto pontum rumore repleuit:
Ad gentes alias hinc dea uertit iter.
At mihi dilapſis inter noua gaudia curis,

Excidit aſperitas huius iniqua loci.
E rgo ubi Iane biceps longum reſeraueris annum:
Pulſus & à ſacro menſe december erit:
P urpura Pompeium ſummi uelabit honoris:
Ne titulis quidquam debeat ille ſuis.
C ernere iam uideor rumpi penè atria turba:
Et populum lædi deficiente loco.
T empláq; Tarpeiæ primum tibi ſedis adiri:
Et fieri faciles in tua uota deos.
C olla boues niueos certæ præbere ſecuri:
Quos aluit campis herba phaliſca ſuis.
C umq; deos omnes, tum quos impenſius æquos
Eſſe tibi cupias, cum Ioue Cæſar erit.
C uria te excipiet: patresq; ex more uocati
Intendent aures ad tua uerba ſuas.
H os ubi facundo tua uox hilarauerit ore:
Vtq; ſolet, tulerit proſpera uerba dies:
E geris & meritas ſuperis cum Cæſare grates
Qui cauſam, facias cur ita ſæpe, dabit:
I nde domum repetes toto comitante ſenatu:
Officium populi uix capiente domo.
M e miſerum, turba quod non ego cernar in illa:
Nec poterunt iſtis lumina noſtra frui.
Quod licet abſentem, qua poſſum mente uidebo:
Aſpiciet uultus conſulis illa ſui.
D i faciant, aliquo ſubeat tibi tempore noſtrum
Nomen: & heu dicas quid miſer ille facit?
H æc tua protulerit ſiquis mihi uerba: fatebor
Protinus exilium mollius eſſe meum.

AD SEXTVM POMPEIVM. ELEGIA V.

Ite leues elegi doctas ad conſulis aures:
Verbáq; honorato ferte legenda uiro.
Longa uia eſt: nec uos pedibus proceditis æquis:
Tectáq; brumali ſub niue terra latet.
Cum gelidã Thracen, & opertum nubibus æmum
Et maris Ionij tranſieritis aquas:
Luce minus decima dominam uenietis in urbem:
Vt feſtinatum non faciatis iter.
Protinus inde domus uobis Pompeia petatur:
Non eſt Auguſto iunctior ulla foro.
Siquis, ut in populo, qui ſitis, & unde requirat,
Nomina decepta quælibet aure ferat.
Vt ſit enim tutum, ſicut reor eſſe, fateri:
Verba minus certe ficta timoris habent.
Copia nec uobis ullo prohibente uidendi
Conſulis, ut limen contigeritis, erit.
Aut reget ille ſuos dicendo iura Quirites:
Conſpicuum ſignis cum premet altus ebur.
Aut populi reditus poſitam componet ad haſtam:
Et minui magnæ non ſinet urbis opes.
Aut ubi erunt patres in Iulia templa uocati:
De tanto dignis conſule rebus aget.
Aut feret Auguſto ſolitam natóq; ſalutem:
Déq; parum noto conſulet officio.
Tempus ab his uacuum Cæſar Germanicus omne
Auferet: à magnis hunc colit ille deis.
Cum tamen à turba rerum requieuerit harum:
Ad uos manſuetas porriget ille manus:

Quid'q; parens ego ueſter agam fortaſſe requiret.
Talia uos illi reddere uerba uolo.
V iuit adhuc:uitam'q; tibi debere fatetur:
Quam prius à miti Cæſare munus habet.
T e ſibi, cum fugeret, memori ſolet ore referre
Barbariæ tutas exhibuiſſe uias.
S anguine biſtonium quod non tepeſecerit enſem:
Effectum cura pectoris eſſe tui.
A ddita præterea uitæ quoq; multa tuendæ
Munera:ne proprias attenuaret opes.
P ro quibus ut meritis referatur gratia, iurat,
Se fore mancipium tempus in omne tuum.
N am prius umbroſa carituros arbore montes:
Et freta ueliuolas non habitura rates:
F luminá'q; in fontes curſu reditura ſupino:
Gratia quàm meriti poſſit abire tui.
H æc ubi dixeritis:ſeruet ſua dona, rogate:
Sic fuerit ueſtræ cauſa peracta uiæ.

AD BRVTVM. ELEGIA VI.

Vam legis ex illis tibi uenit epiſtola Brute,
Naſonem nolles in quibus eſſe, locis.
S ed quod tu nolles, uoluit miſerabile fatum:
Hei mihi plus illud, quàm tua uota, ualet.
I n Scythia nobis quinquennis olympias acta
Iam tempus luſtri tranſit in alterius.
P erſtat enim fortuna tenax:uotis'q; malignum
Opponit noſtris inſidioſa pedem.
C ertus eras pro me Fabiæ laus maxima gentis
Numen ad Auguſtum ſupplice uoce loqui:

Occidis ante preces: cauſamq́; ego Maxime mortis,
(Nec fueram tanti) me reor eſſe tuæ.
Iam timeo noſtram cuiquam mandare ſalutem.
Ipſum morte tua concidit auxilium.
Cœperat Auguſtus deceptæ ignoſcere culpæ:
Spem noſtram, terras deſeruitq́; ſimul.
Quale tamen potui de cœlite Brute recenti
Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi.
Quæ proſit pietas utinam mihi: ſitq́; malorum
Iam modus: & ſacræ mitior ira domus.
Te quoq; idem liquido poſſum iurare precari
O mihi non dubia cognite Brute fide.
Nam cum præſtiteris uerum mihi ſemper amorem:
Hic tamen aduerſo tempore creuit amor.
Quiq́; tuas pariter lachrymas noſtraſq́; uideret,
Paſſuros pœnam crederet eſſe duos.
Lenem te miſeris genuit natura: nec ulli
Mitius ingenium, quàm tibi, Brute dedit.
Vt quiquid ualeas ignoret Marte forenſi:
Poſſe tuo peragi uix putet ore reos.
Scilicet eiuſdem eſt, quamuis pugnare uidetur:
Supplicibus facilem, ſontibus eſſe trucem.
Cum tibi ſuſcepta eſt legis uindicta ſeueræ:
Verba uelut tinctum ſingula uirus habent.
Hoſtibus eueniat quàm ſis uiolentus in armis
Sentire: & linguæ tela ſubire tuæ.
Quæ tibi tam tenui cura limantur: ut omnes
Iſtius ingenium corporis eſſe negent.
At ſiquem lædi fortuna cernis iniqua:
Mollior eſt animo fœmina nulla tuo.

Hoc ego præcipue ſenſi: cum magna meorum
 Notitiam pars eſt inficiata mei.
Immemor illorum, ueſtri non immemor unquam,
 Qui mala ſollicite noſtra leuatis, ero.
Et prius hic nobis nimium conterminus Iſter
 In caput euxino de mare uertet iter:
Vtq;, Thyeſteæ redeant ſi tempora menſæ:
 Solis ad Eoas currus agetur aquas:
Quàm quiſquam ueſtrum, q me doluiſtis adēptum:
 Arguat ingratum non meminiſſe ſui.

AD VESTALEM. ELEGIA VII.

m Iſſus es euxinas quoniam Veſtalis ad oras:
 Vt poſitis reddas iura ſub axe locis:
Aſpicis en præſens quali iaceamus in aruo:
 Nec me teſtis eris falſa ſolere queri.
Accedet uoci per te non irrita noſtræ
 Alpinis iuuenis regibus orte fides.
Ipſe uides certe glacie concreſcere pontum:
 Ipſe uides rigido ſtantia uina gelu.
Ipſe uides onerata ferox ut ducat Iazis
 Per medias Iſtri plauſtra bubulcus aquas.
Aſpicis & mitti ſub adunco toxica ferro:
 Et telum cauſas mortis habere duas.
Atq; utinam pars hæc tantum ſpectata fuiſſet:
 Non etiam proprio cognita marte tibi.
Tenditis ad primum per denſa pericula pilum:
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.
Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens:
 Ipſa tamen uirtus ordine maior erit.

N on negat hoc Iſter: cuius tua dextera quondam
Puniceam getico ſanguine fecit aquam.
N on negat Aegypſos: quæ te ſubeunte recepta
Senſit in ingenio nil opis eſſe loci.
N am dubium, poſitu melius defenſa, manu'ue,
Vrbs erat in ſummo nubibus æqua iugo.
S ithonio regi ferus interceperat illam
Hoſtis: & ereptas uictor habebat opes.
D onec fluminea deuecta Vitellius unda
Intulit expoſito milite ſigna Getis.
A t tibi progenies alti fortiſſima Domni
Venit in aduerſos impetus ire uiros.
N ec mora, conſpicuus longe fulgentibus armis.
Fortia ne poſſint facta latere, caues:
I ngentiq; gradu contra ferrumq́;, locumq;,
Saxaq́; brumali grandine plura ſubis:
N ec te miſſa ſuper iaculorum turba moratur:
Nec quæ uipereo tela cruore madent.
S picula cum pictis hærent in caſſide pennis:
Parsq́; ferè ſcuti uulnere nulla uacat:
N ec corpus cunctos feliciter effugit ictus:
Sed minor eſt acri laudis amore dolor.
T alis apud troiam danais pro nauibus Aiax
Dicitur hectoreas ſuſtinuiſſe faces.
V t propius uentum eſt: admotaq́; dextera dextræ:
Resq́; fero potuit comminus enſe geri.
D icere difficile eſt quid mars tuus egerit illic:
Quotq́; neci dederis, quosq́;, quibusq; modis.
E nſe tuo factos calcabas uictor aceruos:
Impoſitoq́; Getes ſub pede multus erat.

P ugnat ad exemplum primi minor ordine pili:
Multaq́; fert miles uulnera: multa facit.
S ed tantum uirtus alios tua præterit omnes:
Ante citos quantum Pegaſus ibat equos.
V incitur Aegypſos: teſtataq́; tempus in omne
Sunt tua ueſtalis carmine facta meo.

AD SVILLIVM. ELEGIA VIII.

L Ittera ſera quidem ſtudijs exculte Suilli
Huc tua peruenit, ſed mihi grata tamen.
Qua pia ſi poſſet ſuperos lenire rogando
Gratia: laturum te mihi dicis opem.
V t iam nil præſtes animi ſum factus amici
Debitor: & meritum, uelle iuuare, uoco.
I mpetus iſte tuus longum modo duret in æuum:
Ne'ue malis pietas ſit tua laſſa meis.
I us aliquod faciunt affinia uincula nobis:
Quæ ſemper maneant illabefacta precor.
N am tibi quæ coniux, eadem mihi filia penè eſt:
Et quæ te generum, me uocat illa uirum.
Hei mihi, ſi lectis uultum tu uerſibus iſtis
Ducis: & affinem te pudet eſſe meum.
A t nihil hic dignum poteris reperire pudore:
Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
S eu genus excutias: equites ab origine prima
Vſq; per innumeros inueniemur auos.
S iue uelis, qui ſint mores inquirere noſtri:
Errorem miſero detrahe: labe carent.
T u modo, ſiquid agi ſperabis poſſe precando:
Quos colis exora ſupplice uoce deos.

D i tibi ſunt Cæſar iuuenis: tua numina placa:
  H ac certe nulla eſt notior ara tibi.
N on ſinit illa ſui uanas antiſtitis unquam
  Eſſe preces: noſtris hinc pete rebus opem.
Q uamlibet exigua ſi nos ea iuuerit aura:
  Obruta de medijs cymba reſurget aquis.
T unc ego thura feram rapidis ſolennia flammis.
  Et quantum ualeant numina, teſtis ero.
N ec tibi de pario ſtatuam Germanice templum
  Marmore: carpſit opes illa ruina meas.
T empla domus facient uobis urbeſ'q; beatæ:
  Naſo ſuis opibus carmine gratus erit.
P arua quidem fateor pro magnis munera reddi:
  Cum pro conceſſa uerba ſalute damus:
S ed q, quàm potuit, dat maxima: gratus abūde eſt:
  Et finem pietas contigit illa ſuum.
N ec, quæ de parua pauper dijs libat acerra:
  Thura minus, grandi quàm data lance, ualent.
A gnáq; tam lactens, quàm gramine paſta phaliſco
  Victima Tarpeios inficit icta focos.
N ec tamen officio uatum per carmina facto
  Principibus res eſt aptior ulla uiris.
C armina ueſtrarum peragunt præconia laudum:
  Ne'ue ſit actorum fama caduca cauent.
C armine fit uiuax uirtus: experſ'q; ſepulchri
  Notitiam ſeræ poſteritatis habet.
T abida conſumit ferrum lapidem'q; uetuſtas:
  Nulláq; res maius tempore robur habet.
S cripta ferunt annos: ſcriptis Agamemnona noſti:
  Et quiſquis contra uel ſimul arma tulit.

Quis Thebas ſeptem'q; duces ſine carmine noſſet?
Et quidquid poſt hæc, quidquid & ante fuit?
Di quoq; carminibus (ſi fas eſt dicere) fiunt:
Tanta'q; maieſtas ore canentis eget.
Sic Chaos ex illa naturæ mole prioris
Digeſtum partes ſcimus habere ſuas.
Sic affectantes cœleſtia regna Gigantes
Ad ſtyga nubifero uindicis igne datos.
Sic uictor laudem ſuperatis Liber ab Indis:
Alcides capta traxit ab Oechalia.
Et modo Cæſar auum, quem uirtus addidit aſtris,
Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
Siquid adhuc igitur uiui Germanice noſtro
Reſtat in ingenio: ſeruiet omne tibi.
Non potes officium uatis contemnere uates:
Iudicio pretium res habet iſta tuo.
Quod niſi te nomen tantum ad maiora uocaſſet:
Gloria pieridum ſumma futurus eras.
Sed dare materiam nobis, quàm carmina, mauis:
Nec tamen ex toto deſerere illa potes.
Nam modo bella geris: numeris modo uerba coërces:
Quod'q; alijs opus eſt: hoc tibi luſus erit.
Vt'q; nec ad citharā, nec ad arcum ſegnis Apollo eſt:
Sed uenit ad ſacras neruus uterq; manus:
Sic tibi nec docti deſunt, nec principis artes:
Miſta ſed eſt animo cum Ioue Muſa tuo.
Quæ quoniam nec nos unda ſubmouit ab illa
Vngula Gorgonei quam caua fecit equi:
Proſit, opemq; ferat communia ſacra tueri:
Atq; iiſdem ſtudijs impoſuiſſe manum.

Littora pellitis nimium ſubiecta Corallis,
Vt tandem ſæuos effugiamq́; Getas.
Clauſaq́; ſi miſero patria eſt: ut ponar in illo
Qui minus auſonia diſtat ab urbe loco:
Vnde tuas poſſim laudes celebrare recentes:
Magnaq́; quam minima facta referre mora.
Tangat ut hoc uotum cœleſtia chare Suilli
Numina pro ſocero penè precatre tuo.

AD GRAECINVM. ELEGIA IX.

uNde licet, non unde iuuat, Græcine ſalutem
Mittit ab euxinis hanc tibi Naſo uadis.
Miſſaq́; di faciant auroram occurrat ad illam:
Bis ſenos faſces quæ tibi prima dabit.
Vt quoniam ſine me tanges capitolia conſul:
Et fiam turbæ pars ego nulla tuæ:
In domini ſubeat partes: & præſtet amici
Officium iuſſo littera noſtra die.
Atq; ego ſi fatis genitus melioribus eſſem:
Et mea ſyncero curreret axe rota:
Quo nunc noſtra manus per ſcriptum fungitur, eſſet
Lingua ſalutandi munere functa tui.
Gratatusq́; darem cum dulcibus oſcula uerbis:
Nec minus ille meus, quàm tuus eſſet honor.
Illa (confiteor) ſic eſſem luce ſuperbus:
Vt caperet faſtus uix domus ulla meos.
Dumq́; latus cingit ſancti tibi turba ſenatus:
Conſulis ante pedes ire iuberer eques.
Et quanquam cuperem ſemper tibi proximus eſſe:

Gauderem lateris non habuiſſe locum.
Nec querulus, turba quamuis eliderer, eſſem:
Sed foret à populo tunc mihi dulce premi.
Proſpicerem gaudens, quantus foret agminis ordo:
Denſáq; quàm longum turba teneret iter.
Quóq; magis noris quàm me uulgaria tangant:
Spectarem qualis purpura te tegeret.
Signa quoq; in ſella noſſem formata curuli:
Et totum numidæ ſculptile dentis opus.
At cum Tarpeias eſſes deductus in arces:
Dum caderet iuſſu uictima ſacra tuo:
Me quoq; ſecretò grates ſibi magnus agentem
Audiſſet, media qui ſedet æde deus.
Thuráq; mente magis plena quàm lance dediſſem,
Ter quater imperij lætus honore tui.
Hic ego præſentes inter numerarer amicos:
Mitia ius urbis ſi modo fata darent.
Quæq; mihi ſola capitur nunc mente uoluptas:
Tunc oculis etiam percipienda foret.
Non ita cœlitibus uiſum eſt, & forſitan æquis:
Nam quid me pœnæ cauſa negata iuuet?
Mente tamen, quæ ſola loco non exulat, utar:
Prætextam, faſces aſpiciámq; tuos.
Hæc modo te populo reddentem iura uidebit:
Et ſe ſecretis finget adeſſe tuis.
Nunc longi reditus haſtæ ſupponere luſtri
Credet: & exacta cuncta locare fide.
Nunc facere in medio facundum uerba ſenatu,
Publica quærentem quid petat utilitas.
Nunc pro Cæſaribus ſuperis decernere grates:

Albáue opimorum colla ferire boum.
Atq; utinam, cum iam fueris potiora precatus:
Vt mihi placetur principis ira, roges.
Surgat ad hanc uocem plena pius ignis ab ara
Detq́; bonum uoto lucidus omen apex.
Interea qua parte licet, ne cuncta queramur:
Hic quoq; te feſtum conſule tempus agam.
Altera lætitia eſt, nec cedens cauſa priori:
Succeſſor tanti frater honoris erit.
Nam tibi finitum ſummo Græcine decembri
Imperium, Iani ſuſcipit ille die.
Quæq́; eſt in uobis pietas, alterna feretis
Gaudia: tu fratris faſcibus: ille tuis.
Sic tu bis fueris conſul: bis conſul & ille:
Inq́; domo binus conſpicietur honor.
Qui quanq̃ eſt ingens: & nullum martia ſummo
Altius imperium conſule Roma uidet:
Multiplicat tamen hunc grauitas authoris honorem:
Et maieſtatem res data dantis habet.
Iudicijs igitur liceat Flaccóq;, tibiq;
Talibus Auguſti tempus in omne frui.
Cum tamen à rerum cura propiore uacabit:
Vota precor uotis addite ueſtra meis.
Et ſiqua dabit aura ſinum, iactate rudentes:
Exeat è ſtygijs ut mea nauis aquis.
Præfuit his Græcine locis modo Flaccus: & illo
Ripa ferox Iſtri ſub duce tuta fuit.
Hic tenuit myſas gentes in pace fideli:
Hic arcu fiſos terruit enſe Getas.
Hic raptam Trœzen celeri uirtute recepit:

Infectumq́; fero ſanguine Danubium.
Quære loci faciem, ſcythiciq́; incommoda cœli:
Et quàm uicino terrear hoſte roga.
Sintné litæ tenues ſerpentis felle ſagittæ:
Fiat an humanum uictima dira caput:
Mentiar: an coëat duratus frigore pontus:
Et teneat glacies iugera multa freti.
Hæc ubi narrarit: quæ ſit mea fama, require:
Quoq́; modo peragam tempora dura, roga.
Non ſumus hic odio: nec ſcilicet eſſe meremur:
Nec cum fortuna mens quoq; uerſa mea eſt.
Illa quies animi eſt: quam tu laudare ſolebas:
Ille uetus ſolito perſtat in ore pudor.
Sic ego ſum longe, ſic hic, ubi barbarus hoſtis
Vt fera plus ualeant legibus arma, facit:
Rem queat ut nullam tot iam Græcine per annos
Fœmina de nobis, uir'ue, puer'ue queri.
Hoc facit, ut miſero faueant, adſintq́; tomitæ:
Hæc quoniam tellus teſtificanda mihi eſt.
Illi me quia uelle uident, diſcedere malunt:
Reſpectu cupiunt hic tamen eſſe ſui.
Nec mihi credideris: extant decreta: quibus nos
Laudat, & immunes publica cera facit.
Conueniens miſeris, & quanquam gloria non eſt:
Proxima dant nobis oppida munus idem.
Nec pietas ignota mea eſt: uidet hoſpita terra
In noſtra ſacrum Cæſaris eſſe domo.
Stant pariter natusq́; pius, coniuxq́; ſacerdos,
Numina iam facto non leuiora deo.
Neu deſit pars ulla domus: ſtat uterq; nepotum,

Hic auiæ lateri proximus, ille patris.
His ego do toties cum thure precantia uerba:
Eoo quoties ſurgit ab orbe dies.
Tota (licet quæras) hoc me non fingere dicet
Officij teſtis pontica terra mei.
Pontica me tellus quantis hac poſſumus ora,
Natalem ludis ſcit celebrare dei.
Nec minus hoſpitibus pietas eſt cognita talis:
Miſit in has ſiquos longa propontis aquas.
Is quoq;, quo læuus fuerat ſub præſide pontus:
Audierit frater forſitan iſta tuus.
Fortuna eſt impar animo: taliq; libenter
Exiguas carpo munere pauper opes.
Nec ueſtris damus hæc oculis procul orbe remoti:
Contenti tacita ſed pietate ſumus.
Et tamen hæc tangent aliquando Cæſaris aures:
Nil illum toto quod fit in orbe latet.
Tu certe ſcis hæc ſuperis aſcite, uidesq;
Cæſar: & eſt oculis ſubdita terra tuis.
Tu noſtras audis inter conuexa locatus
Sydera, ſollicito quas damus ore, preces.
Perueniunt iſtuc & carmina forſitan illa:
Quæ de te miſi cœlite facta nouo.
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
Immerito nomen mite parentis habes.

AD ALBINOVANVM. ELEGIA X.

Hæc mihi in euxino bis tertia ducitur æſtas
Littore pellitos inter agenda Getas.

Et quos tu ſilices? & quod chariſſime ferrum
Duritiæ confers Albinouane meæ?
Gutta cauat lapidem: conſumitur annulus uſu:
Et teritur preſſa uomer aduncus humo.
Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdet:
Ceſſat duritia mors quoq; uicta mea.
Exemplum eſt animi nimium patientis Vlyſſes
Iactatus dubio per duo luſtra mari.
Tempora ſolliciti ſed non tamen omnia fati
Pertulit: & placidæ ſæpe fuere moræ.
An graue ſex annis pulchram fouiſſe Calypſo?
Aequoreæq; fuit concubuiſſe deæ?
Excipit Hippotades: qui dat pro munere uentos:
Curuet ut impulſos utilis aura ſinus.
Nec bene cantantes labor eſt audiſſe puellas:
Nec deguſtanti lotos amara fuit.
Hos ego qui patriæ faciant obliuia ſuccos,
Parte meæ uitæ, ſi modo dentur, emam.
Nec tu contuleris urbem læſtrygonis unquam
Gentibus, obliqua quas obit Iſter aqua.
Nec uincet Cyclops ſæuum feritate Phyacem:
Qui quota terroris pars ſolet eſſe mei.
Scylla feris trunco quod latret ab inguine monſtris:
Eniochæ nautis plus nocuere rates.
Nec potes infeſtis conferre Charybdin achæis:
Ter licet epotum ter uomat illa fretum.
Qui quanquam dextra regione licentius errant:
Securum latus hoc non tamen eſſe ſinunt.
Hic ager in frondis, hic ſpicula tincta uenenis:
Hic freta uel pediti peruia reddit hyems:

Vt qua remus iter pulſis modo fecerat undis:
Siccus contempta naue uiator eat.
Qui ueniunt iſtinc uix uos ea credere dicunt:
Quàm miſer eſt, qui fert aſperiora fide.
Crede tamen: nec te cauſas neſcire ſinemus:
Horrida ſarmaticum cur mare duret hyems.
Proxima ſunt nobis plauſtri præbentia formam,
Et quæ præcipuum ſydera frigus habent.
Hinc oritur Boreas: oræq; domeſticus huic eſt:
Et ſumit uires à propiore loco.
At notus, aduerſo tepidus qui ſpirat ab axe:
Eſt procul: et rarus, languidiorq; uenit.
Adde, quod hic clauſo miſcentur flumina ponto:
Vimq; fretum multo perdit ab amne ſuam.
Huc Lycus, huc Sagaris, Peniusq;, Hipanisq;, Cratesq;
Influit, & crebro uortice tortus Halys:
Partheniusq; rapax, & uoluens ſaxa Cynapes
Labitur: & nullo tardior amne Tyras,
Et tu fœmineæ Thermódon cognite turmæ,
Et quondam graijs Phaſi petite uiris,
Cumq; Boryſtenio liquidiſſimus amne Dyraſpes,
Et tacite peragens lene Melanthus iter,
Quiq; duas terras Aſiam, Cadmiq; ſororem
Separat: & curſus inter utranq; facit:
Innumeriq; alij: quos inter maximus omnes
Cedere Danubius ſe tibi Nile negat.
Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas:
Nec patitur uires æquor habere ſuas.
Quin etiam ſtagno ſimilis, pigræq; paludi,
Cœruleus uix eſt, diluiturq; color.

I nnatat unda freto dulcis:leuiorq́; marina eſt:
Quæ proprium miſto de ſale pondus habet.
Si roget hæc aliquis cur ſint narrata Pedoni:
Quid'ue loqui certis iuuerit iſta modis:
Detinui dicam curas:tempusq́; fefelli:
Hunc fructum præſens attulit hora mihi.
Abfuimus ſolito dum ſcripſimus iſta dolore:
In medijs nec nos ſenſimus eſſe Getis.
At tu non dubito cum Theſea carmine laudes:
Materiæ titulos quin tueare tuæ:
Quemq́; refers,imitere uirum:uetat iſte profecto
Tranquilli comitem temporis eſſe fidem.
Qui quanquam eſt factis ingens:& conditur à te
Vix tanto,quantus debuit ore cani:
Eſt tamen ex illo nobis imitabile quiddam:
Inq́; fide Theſeus quilibet eſſe poteſt.
Non tibi ſunt hoſtes ferro,clauaq́; domandi:
Per quos uix ulli peruius Iſthmos erat.
Sed præſtandus amor,res non oneroſa uolenti:
Quis labor eſt puram non temeraſſe fidem?
Hæc tibi,qui præſtas indeclinatus amico:
Non eſt quod lingua dicta querente putes.

AD GALLIONEM. ELEGIA XI.

G Allio crimen erit uix excuſabile nobis:
Carmine te nomen non habuiſſe meo.
Tu quoq; enim,memini,cœleſti cuſpide facta
Fouiſti lachrymis uulnera noſtra tuis.

Atq; utinam rapti iactura læſus amici
Senſiſſes ultra, quod quærerere, nihil.
Non ita dis placuit: qui te ſpoliare pudica
Coniuge crudeles non habuere nefas.
Nuntia nam luctus mihi nuper epiſtola uenit:
Lectáq; cum lachrymis ſunt tua damna meis.
Sed neq; ſolari prudentem ſtultior auſim:
Verbáq; doctorum nota referre tibi:
Finitumq; tuum ſi non ratione dolorem,
Ipſa iampridem ſuſpicor eſſe mora.
Dum tua peruenit: dum littera noſtra recurrens
Tot maria, & terras permeat: annus abit.
Temporis officium ſolatia dicere certi eſt:
Dum dolor in curſu eſt: dum petit æger opem.
At cum longa dies ſedauit uulnera mentis:
Intempeſtiue, qui monet, illa nouat.
Adde quod (atq; utinam uerum tibi uenerit omen)
Coniugio felix iam potes eſſe nouo.

AD TVTICANVM. ELEGIA XII.

QVo minus in noſtris ponaris amice libellis:
Nominis efficitur conditione tui.
Aſt ego non alium prius hoc dignarer honore:
Eſt aliquis noſtrum ſi modo carmen honor.
Lex pedis officio, fortunáq; nominis obſtat:
Quáq; meos adeas, eſt uia nulla, modos.
Nam pudet in geminos ita nomen ſcindere uerſus:
Deſinat ut prior hoc: incipiatq; minor.
Et pudeat, ſi te qua ſyllaba parte moratur,

Arctius appellem: Tuticanum'q; uocem.
Et potes in uerſum Tuticani more uenire:
Fiat ut è longa ſyllaba prima breuis.
Aut ut ducatur quæ nunc correptius exit:
Et ſit porrecta longa ſecunda mora.
His ego ſi uitijs auſim corrumpere nomen:
Ridear: & merito pectus habere neger.
Hæc mihi cauſa fuit dilati muneris huius:
Quod meus adiecto fœnore reddet ager:
Te'q; canam quacunq; nota: tibi carmina mittam,
Penè mihi puero cognite penè puer:
Per'q; tot annorum ſeriem, quot habemus uterq;,
Non mihi quàm fratri frater amate minus.
Tu bonus hortator, tu dux'q;, comesq; fuiſti:
Cum regerem tenera frena nouella manu.
Sæpe ego correxi ſub te cenſore libellos:
Sæpe tibi admonitu facta litura meo eſt.
Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis
Cum te Pierides perdocuere deæ.
Hic tenor, hæc uiridi concordia cœpta iuuenta
Venit ad albentes illabefacta comas.
Quæ niſi te moueant, duro tibi pectora ferro
Eſſe, uel inuicto clauſa adamante putem.
Sed prius huic deſint & bellum et frigora terræ:
Inuiſus nobis quæ duo Pontus habet:
Et tepidus Boreas, & ſit præfrigidus Auſter:
Et poſſit fatum mollius eſſe meum:
Quàm tua ſint lapſo præcordia dura ſodali:
Hic cumulus noſtris abſit, abeſtq; malis.
Tu modo per ſuperos, quorum certiſſimus ille eſt:

Quo tuus aſſidue principe creuit honor:
Effice conſtanti profugum pietate tuendo:
Ne ſperata meam deſerat aura ratem.
Quid mandem quæris: peream, niſi dicere uix eſt:
Si modo, qui periit, ille perire poteſt.
Nec quid agam inuenio: nec qd nolim'ue, uelim'ue:
Nec ſatis utilitas eſt mea nota mihi.
Crede mihi: miſeros prudentia prima relinquit:
Et ſenſus cum re, conſiliumq; fugit.
Ipſe precor quæras qua ſim tibi parte iuuandus:
Quoq; uiam facias ad mea uota uado.

AD CARVM. ELEGIA XIII.

O Mihi non dubios inter memorande ſodales,
Qui quod es, id uere Care uocaris, aue.
Vnde ſaluteris, color hic tibi protinus index,
Et ſtructura mei carminis eſſe poteſt.
Non quia mirifica eſt: ſed quod non publica certe:
Qualis enim cunq; eſt, non latet eſſe meam.
Ipſe quoq; ut titulum chartæ de fronte reuellas:
Quod ſit opus uideor dicere poſſe tuum.
Quamlibet in multis poſitus noſcere libellis:
Perq; obſeruatas inueniere notas.
Prodent authorem uires: quas Hercule dignas
Nouimus: atq; illi, quem canis, eſſe pares.
Et mea muſa poteſt proprio deprenſa colore
Inſignis uitiis forſitan eſſe ſuis.
Tam mala Therſiten prohibebat forma latere:
Quàm pulchra Nireus conſpiciendus erat.

Nec te mirari, ſi ſunt uitioſa, decebit
Carmina: quæ faciam pene poëta getes.
Ah pudet: & ſcripſi getico ſermone libellum:
Structaq́; ſunt noſtris barbara uerba modis.
Et placui: gratare mihi: cœpiq́; poëtæ
Inter inhumanos nomen habere getas.
Materiam quæris: laudes de Cæſare dixi:
Adiuta eſt nouitas numine noſtra dei.
Nam patris Auguſti docui mortale fuiſſe
Corpus: in ætherias numen abiſſe domos.
Eſſe parem uirtute patri, qui frena rogatus
Sæpe recuſati ceperit imperij.
Eſſe pudicarum te Veſtam Liuia matrum,
Ambiguum nato dignior anne uiro.
Eſſe duos iuuenes firma adiumenta parentis:
Qui dederint animi pignora certa ſui.
Hæc ubi non patria perlegi ſcripta camœna:
Venit & ad digitos ultima charta meos:
Et caput & plenas omnes mouere pharetras:
Et longum getico murmur in ore fuit.
Atq; aliquis ſcribas hæc cum de Cæſare dixit:
Cæſaris imperio reſtituendus eras.
Ille quidem dixit: ſed me iam Care niuali
Sexta relegatum bruma ſub axe uidet.
Carmina nil proſunt: nocuerunt carmina quondã:
Primaq́; tam miſeræ cauſa fuere fugæ.
At tu per ſtudij communia fœdera ſacri:
Per non uile tibi nomen amicitiæ:
Sic capto latijs Germanicus hoſte cathenis
Materiam ueſtris præbeat ingenijs:

S ic ualeant pueri uotum commune duorum:
Quos laus formandos eſt tibi magna datos:
Quanta potes præbe noſtræ monimenta ſaluti:
Quæ niſi mutato nulla futura loco eſt.

AD TVTICANVM. ELEGIA XIIII.

h Aec tibi mittuntur: quẽ ſum mõ carmĩe queſtus
Non aptum numeris nomen habere meis.
I n quibus, excepto quod adhuc ut cunq; ualemus:
Nil me præterea, quod iuuet, inuenies.
I pſa quoq; eſt inuiſa ſalus: ſuntq; ultima uota
Quolibet ex iſtis ſcilicet ire locis.
N ulla mihi cura eſt, terra quo mittar ab iſta:
Hac quia, quam uideo, gratior omnis erit.
I n medias Syrtes mediam mea uela Charybdim
Mittite: præſenti dum careamus humo.
S tyx quoq;, ſiquid ea eſt, bene commutabitur Iſtro:
Siquid & inferius, quàm ſtyga, mundus habet.
G ramina cultus ager, frigus minus odit hirundo:
Proxima marticolis quàm loca Naſo getis.
T alia ſuccenſent propter mihi uerba Tomitæ:
Iraq; carminibus publica mota meis.
E rgo ego ceſſabo nunquam per carmina lædi?
Plectar & incauto ſemper ab ingenio?
E rgo ego, ne ſcribam, digitos incidere cunctor?
Telaq; adhuc demens, quæ nocuere, ſequor?
A d ueteres ſcopulos iterum diuertor, & illas,
In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
S ed nihil admiſi: nulla eſt mea culpa Tomitæ:

Quos ego, cum loca ſim ueſtra peroſus, amo.
Quilibet excutiat noſtri nonimenta laboris:
Littera de uobis eſt mea queſta nihil.
Frigus, & incurſus omni de parte timendos,
Et quod pulſetur murus ab hoſte, queror.
In loca, non homines, ueriſſima crimina dixi:
Culpatis ueſtrum uos quoq; ſæpe ſolum.
Eſſet perpetuo ſua quàm uitabilis Aſcra
Auſa eſt agricolæ muſa docere ſenis.
Et fuerat terra genitus, qui ſcripſit, in illa:
Intumuit uati non tamen Aſcra ſuo.
Quis patriam ſolerte magis dilexit Vlyſſe?
Hoc tamen aſperitas indice dicta loca eſt.
Non loca, ſed mores ſcriptis uexauit amaris
Septius auſonios: actaq; Roma rea eſt.
Falſa tamen paſſa eſt æqua conuitia mente:
Obfuit authori, nec fera lingua ſuo.
At malus interpres populi mihi concitat iram:
Inq; nouum crimen carmina noſtra uocat.
Tam felix utinam, quàm pectore candidus, eſſem:
Extat adhuc nemo ſaucius ore meo.
Adde, quod illyrica ſi iam pice nigrior eſſem:
Non mordenda mihi turba fidelis erat.
Molliter à uobis mea ſors excepta Tomitæ
Tam mites, graios indicat eſſe uiros.
Gens mea peligni, regioq; domeſtica Sulmo,
Non potuit noſtris lenior eſſe malis.
Quem uix incolumi cuiquam ſaluoq; daretis:
Is datus à uobis eſt mihi nuper honor.
Solus adhuc ego ſum ueſtris immunis in oris:

Exceptis, ſiqui munera legis habent.
Tempora ſacrata mea ſunt uelata corona:
Publicus inuito quam fauor impoſuit.
Quàm grata eſt igitur Latonæ delia tellus:
Erranti tutum quæ dedit una locum:
Tam mihi chara Tomus: patria quæ ſede fugatis
Tempus ad hoc nobis hoſpita fida manet.
Di modo fecisſent, placidæ ſpem poſſet habere
Pacis: & à gelido longius axe foret.

AD SEXTVM POMPEIVM. ELEGIA XV.

Si quis adhuc uſquã noſtri non imemor extat:
Quid'ue relegatus Naſo requirit agam:
Cæſaribus uitam, Sexto debere ſalutem
Me ſciat: à ſuperis hic mihi primus erit.
Tempora nam miſeræ complectar ut omnia uitæ:
A meritis eius pars mihi nulla uacat.
Quæ numero tot ſunt: quot in horto fertilis arui
Punica ſub lento cortice grana rubent:
Africa quot ſegetes, quot tmolia terra racemos,
Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fauos.
Confiteor: teſte re licet: ſignate Quirites:
Nil opus eſt legum uiribus: ipſe loquor.
Inter opes & me rem paruam pone paternas:
Pars ego ſum cenſus quantulacunq; tui.
Quàm tua trinacria eſt, regnataq; terra Philippo:
Quàm domus Auguſto continuata foro:
Quàm tua rus oculis domini Campania gratum:
Quæq; relicta tibi Sexte uel empta tenes:

T am tuus en ego ſum: cuius te munere triſti
Non potes in Ponto dicere habere nihil.
A tq; utinam poſſis: et detur amicius aruum:
Remq́; tuam ponas in meliore loco.
Quod quoniam in dis eſt: tenta lenire precando
Numina, perpetua quæ pietate colis.
E rroris nam tu uix eſt diſcernere noſtri
Sis argumentum maius, an auxilium.
N ec dubitans oro: ſed flumine ſæpe ſecundo
Augetur remis curſus euntis aquæ.
E t pudet, & metuo, ſemperq́;, eademq́; precari:
Ne ſubeant animo tædia iuſta tuo.
V erum quid faciam? res immoderata cupido eſt:
Da ueniam uitio mitis amice meo.
S cribere ſæpe aliud cupiens delabor eodem:
Ipſa locum per ſe littera noſtra rogat.
S eu tamen effectus habitura eſt gratia: ſeu me
Dura iubet gelido parca ſub axe mori:
S emper inoblita repetam tua munera mente:
Et mea me tellus audiet eſſe tuum.
A udiet & cœlo poſita eſt quæcunq; ſub ullo:
Tranſit noſtra feros ſi modo muſa Getas.
T eq; meæ cauſam ſeruatoremq́; ſalutis,
Meq́; tuum libra norit & ære magis.

AD INVIDVM. ELEGIA XVI.

i Nuide quid laceras Naſonis carmina rapti?
Non ſolet ingenijs ſumma nocere dies:
F amaq́; poſt cineres maior uenit: & mihi nomen

Tunc quoq;, cum uiuis annumerarer, erat.
Cum foret & Marſus, magniq́; Rabirius oris,
Iliacusq́; Macer, ſydereusq́; Pedo:
Et, qui Iunonem læſiſſet in Hercule, Carus:
Iunonis ſi iam non gener ille foret:
Quiq́; dedit latio carmen regale Seuerus:
Et cum ſubtili Priſcus uterq; Numa:
Quiq́; uel imparibus numeris Montane uel æquis
Sufficis: & gemino carmine nomen habes:
Et qui Penelope reſcribere iuſſit Vlyſſem
Errantem ſæuo per duo luſtra mari:
Quiq́; ſuam Trœzen, imperfectumq́; dierum
Deſeruit celeri morte Sabinus opus:
Ingeniiq́; ſui dictus de nomine Largus:
Gallica qui phrygum duxit in arua ſenem:
Quiq́; canit domito Camerinus ab Hectore Troiam:
Quiq́; ſua nomen Phyllide Thuſcus habet:
Veliuoliq́; maris uates: cui credere poſſes
Carmina cœruleos compoſuiſſe deos:
Quiq́; acies libycas, romanaq́; prælia dixit:
Et Marius ſcripti dexter in omne genus:
Trinacriusq́; ſuæ Perſeidos author & actor:
Tantalidæ reduces, Tyndaridosq́; Lupus:
Et qui Mæoniden Phæacida uertit: & una
Pindaricæ fidicen tu quoq; Rufe lyræ:
Muſaq́; Turani tragicis innixa cothurnis:
Et tua cum ſocco muſa Meliſſe leuis:
Cum Varius Gracchusq́; darẽt fera dicta tyrãni:
Callimachi Proculus molle teneret iter:
Tityrus antiquas & erat qui paſceret herbas:

Aptaq; uenanti gratius arma daret:
N aidas a Satyris caneret Fontanus amatas:
Clauderet imparibus uerba Capella modis:
C umq; forent alij, quorum mihi cuncta referre
Nomina longa mora eſt: carmina uulgus habet:
E ſſent & iuuenes: quorum, quod inedita cauſa eſt:
Appellandorum nil mihi iuris adeſt.
T e tamen in turba non auſim Cotta ſilere,
Pieridum lumen, præſidiumq; fori:
M aternos Cottas cui, Meſſalasq; paternos,
Maxima nobilitas ingeminata dedit.
D icere ſi fas eſt, claro mea nomine Muſa,
Atq; inter tantos, quæ legeretur, erat.
E rgo ſummotum patria proſcindere liuor
Deſine: neu cineres ſparge cruente meos.
O mnia perdidimus: tantummodo uita relicta eſt:
Præbeat ut ſenſum, materiamq; malis.
Quid iuuat extinctos ferrum demittere in artus?
Non habet in nobis iam noua plaga locum.

PVBLII OVIDII NASONIS IN IBIN

Empus ad hoc luſtris mihi iam bis quinq; peractis,
Omne fuit muſæ carmen inerme meæ:
Nullaq́; , quæ poſſit, ſcriptis tot millibus, extat,
Littera Naſonis ſanguinolenta legi:
Nec quenquam noſtri, niſi me, læſere libelli:
Artificis perijt cum caput arte ſua.
Vnus (& hoc ipſum eſt iniuria magna) perennem
Candoris titulum non ſinit eſſe mei.
Quiſquis is eſt (nam nomen adhuc utcunq; tacebo)
Cogit inaſſuetas ſumere tela manus.
Ille relegatum gelidos aquilonis ad ortus
Non ſinit exilio delituiſſe meo:
Vulneraq́; immitis requiem quærentia uexat:
Iactat & in toto nomina noſtra foro:
Perpetuoq́; mihi ſociatam fœdere lecti
Non patitur miſeri funera flere uiri.
Cumq́; ego quaſſa meæ complectar membra carinæ:
Naufragij tabulas pugnat habere mei:
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas:
Hic prædam medio raptor ab igne petit:
Nititur ut profugæ deſint alimenta ſenectæ.
Heu quanto eſt noſtris dignior ille malis.
Di melius: quorum longe mihi maximus ille eſt:
Qui noſtras inopes noluit eſſe uias.

Huic igitur meritas grates, ubicunq; licebit,
Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hoc pontus: faciet quoq; forſitan idem,
Terra ſit ut propior teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me uiolente iacentem:
Quàm licet & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor:
Iunctáq; cum luna lumina ſolis erunt:
Parsq; eadem cœli Zephyros emittet & euros:
Et tepidus gelido flabit ab axe notus:
Et noua fraterno ueniet concordia fumo:
Quam uetus accenſa ſeparat ira pyra:
Et uer autumno, brumæ miſcebitur æſtas:
Atq; eadem regio ueſper, & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecũ poſitis, quæ ſumpſimus, armis
Gratia, commiſſis improbe rupta tuis.
Pax erit hæc nobis: donec mihi uita manebit:
Cum pecore infirmo quæ ſolet eſſe lupis.
Prima quidem cœpto committam prælia uerſu:
Non ſoleant quamuis hoc pede bella geri.
Utq; petit primo plenum flauentis arenæ
Non dum calfacti uelitis haſta ſolum:
Sic ego te non dum ferro iaculabor acuto:
Protinus inuiſum nec petet haſta caput.
Et neq; nomen in hoc, nec dicam facta libello:
Teq; breui qui ſis, diſſimulare ſinam.
Poſtmodo, ſi perges, in te mihi liber iambus
Tincta lycambeo ſanguine tela dabit.
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
Hoc ego deuoueo teq;, tuosq; modo:

V t'q; ille, hiſtorijs inuoluam carmina cæcis:
Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi.
I llius ambages imitatus in ibide, dicar
Oblitus moris, iudicij'q; mei.
E t, quoniam, qui ſis, non dum quærentibus edo:
Ibidis interea tu quoq; nomen habe.
V t'q; mei uerſus aliquantum noctis habebunt:
Sic uitæ ſeries tota ſit atra tuæ.
H æc tibi natali facito, I ani'q; calendis,
Non mentituro quilibet ore legat.
D i maris, & terræ, qui'q; his meliora tenetis
Inter diuerſos cum Ioue regna polos:
H uc precor, huc ueſtras omnes aduertite mentes:
Et ſinite optatis pondus ineſſe meis:
I pſa'q; tu Tellus, ipſum cum fluctibus æquor,
Ipſe meas æther accipe ſumme preces:
S ydera'q;, & radijs circundata Solis imago,
Luna'q;, quæ nunquam, quo prius orbe micas:
N ox'q; tenebrarum ſpecie reuerenda tuarum:
Quæ'q; ratum triplici pollice netis opus:
Qui'q; per infernas horrendo murmure ualles,
Imperiuratæ laberis amnis aquæ:
Quas'q; ferunt torto uittatis angue capillis
Carceris obſcuras ante ſedere fores:
V os quoq; plebs superũ, Fauni, Satyri'q;, Lares'q;,
Flumina'q;, & Nymphæ, ſemideum'q; genus:
D eniq; ab antiquo diui ueteres'q;, noui'q;,
In noſtrum cuncti tempus, adeſte Chao:
C armina dum capiti maleſido dira canuntur:
Et peragunt partes ira, dolor'q; ſuas:

Annuite optatis omnes ex ordine noſtris:
Et ſit pars uoti nulla caduca mei.
Quæq́; precor, fiant: ut non mea dicta: ſed ille
Paſiphaës generi uerba fuiſſe putet.
Quasq́; ego tranſiero pœnas, patiatur & illas:
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Neue minus noceant fictum execrantia nomen
Vota: minus magnos commoueantue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin:
Qui ſcit ſe factis has meruiſſe preces.
Nulla mora eſt in me: peragam rata uota ſacerdos:
Quiſquis ades ſacris ore fauete meis:
Quiſquis ades ſacris, lugubria dicite uerba:
Et fletu madidis Ibin adite genis:
Ominibusq́; malis, pedibusq́; occurrite leuis:
Et nigræ ueſtes corpora ueſtra tegant.
Tu quoq;, quid dubitas ferales ſumere uittas?
Iam ſtat (ut ipſe uides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi eſt: uotis mora triſtibus abſit:
Da iugulum cultris hoſtia dira meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas:
Deneget afflatus uentus, & aura ſuos.
Nec tibi ſol clarus, nec ſit tibi lucida phœbe:
Deſtituant oculos ſydera clara tuos:
Nec ſe uulcanus, nec ſe tibi præbeat aër:
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul, inops, erres: alienaq́; limina luſtres:
Exiguumq́; petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens uacet ægra dolore:
Noxq́; die grauior ſit tibi: nocte dies.

Siſq́; miſer ſemper: nec ſis miſerabilis ulli:
Gaudeat aduerſis fœmina, uirq́; tuis.
Accedat lachrymis odium: dignusq́; puteris,
Qui mala cum tuleris plurima: plura feras.
Sitq́; (quod eſt rarum) ſolito defecta fauore
Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaq́; non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat uita coacta necem.
Luctatusq́; diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat: & longa torqueat ante mora.
Euenient: dedit ipſe mihi modo ſigna futuri
Phœbus: & à læua mœſta uolauit auis.
Certe ego quæ uoueo, ſuperos motura putabo:
Speq́; tuæ mortis perfide ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
Finiet illa dies, quæ mihi tarda uenit.
Et prius hanc animam nimium tibi ſæpe petitam
Auferet illa dies, quæ mihi ſera uenit:
Quàm dolor hic unquam ſpatio euaneſcere poſſit:
Leniat aut odium tempus, & hora meum.
Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iazyges arcu:
Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit.
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dum Tyberis liquidas thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum: nec mors mihi finiet iras:
Sæua ſed in manes manibus arma dabo.
Tunc quoq; cum fuero uacuas dilapſus in auras:
Exanimis mores oderit umbra tuos.
Tunc quoq; factorum ueniã memor umbra tuorum:
Inſequar & uultus oſſea forma tuos.

Siue ego, quod nollem, longis conſumptus ab annis,
Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus undas:
Noſtraq́; longinquus uiſcera piſcis edet:
Siue peregrinæ carpent mea membra uolucres:
Siue meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ:
Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, ſtygijs erumpere nitar ab oris:
Et tendam gelidas ultor in ora manus.
Me uigilans cernes: tacitis ego noctis in umbris
Excutiam ſomnos uiſus adeſſe tuos.
Deniq; quidquid ages, ante os, oculosq́; uolabo:
Et querar: & nulla ſede quietus eris.
Verbera ſæua dabunt ſonitum: nexæq́; colubris
Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His uiuus furijs agitabere: mortuus ijſdem:
Et breuior pœna uita futura tua eſt.
Nec tibi continget funus, lachrymæq́; tuorum:
Indeploratum proijciere caput.
Carnificisq́; manu populo plaudente traheris:
Infixusq́; tuis oſſibus uncus erit.
Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia, flammæ:
Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus, & roſtro tardus trahet ilia uultur:
Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deq́; tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corpore rixa lupis
In loca ab elyſijs diuerſa fugabere campis:
Quasq́; tenet ſedes noxia turba, coles.

S iſyphus eſt illic ſaxum uoluensq́;, petensq;:
Quiq́; agitur rapidæ uinctus ab orbe rotæ:
Quæq́; gerunt humeris perituras Belides undas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.
P oma pater Pelopis præſentia quærit: & idem
Semper eget liquidis, ſemper abundat aquis.
I ugeribusq́; nouem, qui ſummus diſtat ab imo:
Viſceraq́; aſſidue debita præbet aui.
H ic tibi de furijs ſcindet latus una flagello:
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
A ltera tartareis ſectos dabit unguibus artus:
Tertia fumantes incoquet igne genas.
N oxia mille modis lacerabitur umbra: tuasq;
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.
I n te tranſcribet ueterum tormenta uirorum:
Manibus antiquis cauſa quietis eris.
S iſyphe cui tradas reuolubile pondus habebis:
Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
H ic erit & ramos fruſtra qui captet, & undas:
Hic inconſumpto uiſcere paſcet aues.
N ec mortis pœnas mors altera finiet huius:
Horaq́; erit tantis ultima nulla malis.
I nde ego pauca canam: frondes ut ſiquis in ida,
Et ſummam libyco de mare carpat aquam.
N am neq; quot flores ſicula naſcantur in Hybla:
Quotue ferat dicam terra aliſſa crocos.
N ec cum triſtis hyems aquilonis inhorruit alis:
Quàm multa fiat grandine canus Athos.
N ec mala uoce mea poterunt tua cuncta referri:
Ora licet tribuas multiplicata mihi.

T ot tibi uæ miſero ueniant, talesq; ruinæ:
 Vt cogi in lachrymas me quoq; poſſe putem.
I llæ me lachrymæ facient ſine fine beatum:
 Dulcior hic riſu tunc mihi fletus erit.
N atus es infelix (ita di uoluere) nec ulla
 Commoda naſcenti ſtella, leuis'ue fuit.
N on Venus affulſit, non illa Iuppiter ora:
 Lunaq; non apto Sol'ue fuere loco.
N ec ſatis utiliter poſitos tibi præbuit ignes,
 Quem peperit magno lucida Maia Ioui.
T e fera nec quicquam placidum ſpondētia Martis
 Sydera preſſerunt, falciferiq; ſenis.
L ux quoq; natalis, nequid, niſi triſte, uideres,
 Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
H æc eſt in faſtis cui dat grauis Allia nomen:
 Quæq; dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo,
 Cynipheam fœdo corpore preſſit humum:
S edit in aduerſo nocturnus culmine bubo:
 Funereoq; graues edidit ore ſonos.
P rotinus Eumenides lauere paluſtribus undis:
 Quà caua de ſtygijs fluxerat unda uadis:
P ectoraq; unxerunt erebeæ felle colubræ:
 Terq; cruentatas increpuere manus:
G utturaq; imbuerunt infantia lacte canino:
 Hic primus pueri uenit in ora cibus.
E bibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus:
 Latrat & in toto uerba canina foro.
M embraq; uinxerunt tinctis ferrugine pannis:
 A male deſerto quos rapuere rogo:

E t ne non fultum nuda tellure iaceret:
Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
I am'q; receſſuræ uiridi de ſtipite factas
Admorunt oculis uſq; ſub ora faces.
F lebat, ut eſt infans fumis contactus amaris:
De tribus eſt cum ſic una locuta ſoror.
T empus i imenſum lachrymas tibi mouimus iſtas:
Quæ ſemper cauſa ſufficiente cadent.
D ixerat: & Clotho iuſſit promiſſa ualere:
Neuit & infeſta ſtamina pulla manu.
E t ne longa ſuæ præſagia diceret horæ:
Fata canet uates qui tua, dixit, erit.
I lle ego ſum uates: ex me tua uulnera diſces.
Dent modo di uires in mea uerba ſuas:
C arminibus'q; meis accedant pondera rerum:
Quæ rata per luctus experiere tuos.
N e'ue ſine exemplis æui cruciere prioris:
Sint tua troianis non leuiora malis.
Quanta'q; clauigeri pæantius Herculis hæres,
Tanta uenenato uulnera crure geras.
N ec leuius doleas, quàm qui bibit ubera ceruæ:
Armatus'q; tulit uulnus inerme potens.
Qui'q; ab equo præceps alienis decidit aruis:
Exitio facies cui ſua penè fuit.
I d, qđ Amynthorides uideas: trepidum'q; miniſtro
Prætentes baculo luminis orbus iter.
N ec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit:
Expertus ſcelus eſt cuius uterq; parens.
Qualis erat, poſtquam eſt iudex de lite iocoſa
Sumptus, apollinea clarus in arte ſenex.

Qualis & ipſe fuit, quo præcipiente columba
Eſt data palladiæ præuia, dux'q; rati.
Qui'q; oculis caruit, per quos male uiderat aurum:
Inferias nato quos dedit orba parens.
Paſtor ut ætnæus, cui caſus ante futuros
Telemus eurymedes uaticinatus erat.
Vt duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,
Qui dedit: & Thamyræ, Demodoci'q; caput.
Sic aliquis tua membra ſecet: Saturnus ut illas
Subſecuit partes, unde creatus erat.
Nec tibi ſit tumidis melior neptunus in undis:
Quàm, cui ſunt ſubitæ frater, & uxor aues.
Solerti'q; uiro, laceræ quem fracta tenentem
Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror.
Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit unus:
Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi romano turpe putauit,
À duce puniceo pertulit: ipſe feras.
Nec tibi ſubſidio præſens ſit numen: ut illi,
Cui nihil hercæi profuit ara Iouis.
Vt'q; dedit ſaltus è ſumma Theſſalus Oſſa:
Tu quoq; ſaxoſo præcipitere iugo.
Aut uelut Euryali, qui ſceptrum cepit ab illo:
Sint artus auidis anguibus eſca tui.
Vel tua maturet, ſicut Minoïa fata,
Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.
Vt'q; parum mitis, ſed non impune Prometheus,
Aërias uolucres ſanguine fixus alas.
Ac uelut Etracides magno ter ab Hercule quintus
Cæſus in immenſum proijciare fretum.

A utut Amyntiadem turpi dilectus amore
Oderit, & ſæuo uulneret enſe puer.
N ec tibi fida magis miſceri pocula poſſint:
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
M ore uel intereas capti ſuſpenſus Achæi:
Qui miſer aurifera triſte pependit aqua.
A ut ut Achilleiden cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.
N ec tua, quàm Pyrrhi, felicius oſſa quieſcant:
Sparſa per Ambracias quæ iacuere uias.
N atáq; ut Aeacadæ iaculis moriaris adactis:
Non licet hoc Cereri diſſimulare nefas.
V tq; nepos dicti noſtro modo carmine regis:
Cantaridum ſuccos dante parente bibas:
A ut pia te cæſo dicatur adultera: ſicut
Qua cecidit Leucon uindice, dicta pia eſt.
I nq; pyram tecum cariſſima corpora mittas:
Quem finem uitæ Sardanapalus habet.
V tq; Iouis libyci templum uiolare parantes,
Acta noto uultus condat arena tuos.
V tq; necatorum Daræi fraude ſecundi.
Sic tua ſuccendens deuoret ora cinis.
A ut ut oliuifera quondam Sicyone profecto.
Sit frigus mortis cauſa, famesq; tuæ.
A ut ut Acharnides inſutus pelle iuuenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
I nq; tuo thalamo ritu iugulere Pheræi:
Qui datus eſt leto coniugis enſe ſuæ.
Quosq; putas fidos, ut lariſſæus Alebas,
Vulnere non fidos experiare tuo.

Vtq́; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno:
Viuus in occultas præcipiteris aquas.
Quæq́; in Adimantum Phileſia regna tenentem
À Ioue uenerunt, te quoq; tela petant.
Aut ut Amaſtriacis quondam Lenæus ab oris
Nudus Achillea deſtituaris humo.
Vtq́; uel Eurydamas ter circùm buſta Thraſilli
Eſt lariſſæis raptus ab hoſte rotis:
Vel qui quæ fuerat tutatus mœnia ſæpe:
Corpore luſtrauit non diuturna ſuo:
Vtq́; nouum paſſa genus Hippomeneide pœnæ:
Tractus in actæa fertur adulter humo:
Sic, ubi uita tuos inuiſa reliquerit artus:
Vltores rapiant turpe cadauer equi.
Viſcera ſic aliquis ſcopulus tua figat: ut olim
Fixa ſub Euboico graia fuere ſinu.
Vtq́; ferox perijt & fulmine, & æquore raptor:
Sic te merſuras adiuuet ignis aquas.
Mens quoq; ſic furijs uecors agitetur: ut illi,
Vnum qui toto corpore uulnus habet.
Vtq́; Dryantiadæ Rhodopeïa regna tenenti,
In gemino diſpar cui pede cultus erat:
Vt fuit Oeteo quondam, generóq; draconum,
Theſſimaníq; patri, Calligonésq; uiro.
Nec tibi contingat matrona pudicior illa:
Qua potuit Tydeus erubuiſſe nuru.
Quæq́; ſui uenerem iunxit cum fratre mariti,
Locris in ancillæ diſſimulata necem.
Tam quoq; di faciant poſſis gaudere fideli
Coniuge, quàm Talai, tyndareíq; gener.

Quæq; parare ſuis letum patruelibus auſæ
Belides aſſidua colla premuntur aqua.
Byblidos, & Canaces ſicut facis ardeat igne:
Nec niſi per crimen, ſit tibi fida ſoror.
Filia ſi fuerit: ſit quod Pelopea Thyeſti:
Myrrha ſuo patri, Nyctimeneq; ſuo:
Neue magis pia ſit, capitiq; parentis amicæ,
Quàm tua uel Pterela uel tibi Niſe fuit:
Infamemq; locum ſceleris quæ nomine fecit:
Preſſit & inductis membra paterna rotis.
Vt iuuenes pereas, proiecta cadauera quorum,
Oraq; piſææ ſuſtinuere fores.
Vt qui perfuſam miſerorum cæde procorum,
Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humum.
Proditor ut ſæui perijt auriga Tyranni:
Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
Vt qui uelocem fruſtra petiere puellam:
Dum facta eſt pomis tardior illa tribus.
Vt qui tecta noui formam cælantia monſtri
Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
Vt quorum Aeacides miſit uiolentus in altum
Corpora cum ſenis altera ſena rogum.
Vt quos obſcuris uictor ambagibus oris,
Legimus infandæ ſphynga dediſſe neci.
Vt qui biſtoniæ templo cecidere Mineruæ:
Propter quod facies nunc quoq; torta deæ eſt.
Vt qui threicij quondam præſepia Regis
Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.
Therodamanteos ut qui ſenſere leones.
Quiq; thoanteæ taurica ſacra deæ.

Vt quos Scylla uorax Scyllæq; aduerſa Charybdis
Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos demiſit uaſtam Polyphemus in aluum:
Aut læſtrygonias qui ſubiere manus.
Vt quos dux Pœnus merſit putealibus undis:
Et iacto canas puluere fecit aquas.
Et uelut icarides famulæ periere, procúq;
In'q; caput domini qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus:
Qui (mirum) uictor, cum cecidiſſet, erat.
Vt quos Antæi fortes preſſere lacerti:
Quos'q; feræ morti lemnia turba dedit.
Vt qui poſt longum ſacri monſtrator iniqui
Elicuit pluuias uictima cæſus aquas.
Frater ut Antæi quo ſanguine debuit, aras
Tinxit: & exemplis occidit ipſe ſuis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Impius humano uiſcere pauit equos.
Vt duo diuerſis ſub eodem uindice cæſi
Temporibus Neſſus, Diſſimani'q; gener.
Vt pronepos Saturne tuus: quem reddere uitam
Ipſe Coronides uidit ab urbe ſua.
Vt Scynis, & Scyron, et cum Polyphemone natus,
Qui'q; homo parte ſui, parte iuuencus erat.
Qui'q; trabes preſſas ab humo mittebat in auras,
Aequoris aſpiciens huius, & huius aquas.
Quæ'q; Ceres uidit læto pereuntia uultu
Corpora theſea Cercionea manu.
Hæc tibi, quem precibus iuſtis mea deuouet ira,
Eueniant: aut his non leuiora malis.

Qualis Achemenides ſicula deſertus in ætna
  Troica cum uidit uela uenire, fuit.
Qualis erat necnon fortuna binominis Iri,
  Quiq́; tenet pontem, qui tibi maior erit.
Filius & Cereris fruſtra tibi ſemper ametur:
  Deſtituatq́; tuas uſq; petitus opes.
Vtq́; per alternos unda labente recurſus
  Subtrahitur preſſo mollis arena pede:
Sic tua neſcio qua ſemper fortuna liqueſcat:
  Lapſaq́; per medias effluat uſq; manus.
Vtq; pater ſolitæ uarias mutare figuras
  Plenus inextincta conficiare fame.
Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia: quaq́;
  Parte potes, Tydeus temporis huius eris.
Atq; aliquid facias, à ueſpere ſolis ad ortus
  Cur externati rurſus agantur equi.
Fœda lycaoniæ repetes conuiuia menſæ:
  Tentabisq́; cibi fallere fraude Iouem.
Teq́; aliquis poſito, tentet uim numinis opto:
  Tantalides tu ſis, tu Tereiq́; puer.
Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros:
  Tanquam, quæ patrias detinuere uias.
Aere perilleo ueros imitere iuuencos,
  Ad formam tauri conueniente ſono:
Vtq́; ferox Phalaris, lingua prius enſe reſecta
  More bouis, Paphio clauſus in ære gemas.
Dumq́; redire uoles æui melioris in annos:
  Vt uetus Admeti decipiare ſocer.
Atq; eques in medijs mergare uoragine cœni:
  Dum modo ſint facti nomina nulla tui.

A tq; utinam pereas, ueluti de dentibus orti
Sidonia iactis graia per arua manu.
E t quæ Penthides fecit, fraterq; Meduſæ:
Eueniant capiti uota ſiniſtra tuo.
E t quibus exiguo uolucris deuota libello eſt,
Corpora proiecta quæ ſua purgat aqua.
V ulnera totq; feras, quot dicitur ille tuliſſe:
Cuius ab inferijs culter abeſſe ſolet.
A ttonitusq; ſeces, ut quos Cybeleïa mater
Incitat: ad phrygios uilia membra modos.
D eq; uiro fias nec uir, nec fœmina, ut Atys:
Et quatias molli tympana rauca manu.
I nq; pecus magnæ ſubito uertare parentis:
Victor ut eſt celeri uictaq; uerſa pede.
S olaq; Limone pœnam ne ſenſerit illam:
Et tua dente fero uiſcera carpat equus.
A ut, ut Caſſandri dominus, non mitior illo
Saucius ingeſta contumuleris humo.
A ut, ut abantiades, aut ut lyrneſius Heros,
Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas.
V ictima uel Phœbo ſacras macteris ad aras:
Quam tulit à ſæuo Teudotus hoſte necem.
A ut te deuoueat certis Abdera diebus:
Saxaq; deuotum grandine plura petant.
A ut Iouis infeſti telo feriare triſulco:
Vt ſatus Hippomoo, Doſithoesq; pater.
V t ſoror Autonoës, ut cui matertera Maia eſt:
Vt temere optatos qui male rexit equos.
V t ferus Aeolides, ut ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt liquidis quæ caret arctos aquis.

Vt macedo rapidis icta eſt cum coniuge flammis:
Sic precor ætherij uindicis igne cadas.
Prædáq; ſis illis, quibus eſt latonia Delos,
Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
Quiq; uerecundæ ſpeculantem labra Dianæ:
Quiq; crotopiaden diripuere Linum.
Néue uenenato leuius feriaris ab angue,
Quàm ſenis Oeagri, Calliopesq; nurus:
Quàm puer Hypſipyles: quá qui caua primus acuta
Cuſpide ſuſpecti robora fixit equi.
Néue gradus adeas Elpenore cautius altos:
Vimq; feras uini, quo tulit ille modo.
Tamq; cadas domitus, quàm qſqs ad arma uocantē
Iuuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipſe ſuo periit mactatus in antro
Proditus incluſæ Cacus ab ore bouis.
Quàm, qui dona tulit lerneo tincta ueneno:
Euboicasq; ſuo ſanguine tinxit aquas.
Vel de præcipiti uenias in tartara ſaxo,
Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theſeæ fallacia uela carinæ
Vidit: ut Iliaca miſſus ab arce puer.
Vt teneri nutrix, eadem matertera Bacchi:
Vt cui cauſa necis ſera reperta fuit.
Lydia ſe ſcopulis ut uirgo miſit ab altis,
Dixerat inuito quæ mala uerba deo.
Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo,
Sitq; paphageæ cauſa Leæna necis.
Quiq; Lycurgiden letauit, & arbore natum,
Idmonáq; audacem, te quoq; rumpat aper.

Iſq; uel exanimis faciat tibi uulnus: ut illi
Ora ſuper fixi quem cecidere ſuis.
Atq; idem ſimili pinus quem morte peremit
Venator phrygia ſisq; Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis arenas:
Te corcyræum creſſia turba putet.
Lapſuramq; domum ſubeas: ut ſanguis Alebæ,
Stella Lycoridæ cum fuit æqua uiro.
Vtq; uel Euenus torrenti flumine merſus,
Nomina des rapidæ uel tyberinus, aquæ.
Hyrtacidæq; modo defixa cadauera trunco:
Digna feris hominis ſit caput eſca tuum.
Quodq; ferunt Brotean feciſſe cupidine mortis:
Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
Incluſusq; necem cauea patiaris, ut ille
Non profecturæ conditor hiſtoriæ.
Vtq; repertori nocuit pugnacis Iambi:
Sic ſit in exitium lingua proterua tuum.
Vtq; parum ſtabili qui carmine læſit Athenas,
Inuiſus pereas deficiente cibo.
Vtq; lyræ uates fertur periiſſe ſeueræ:
Cauſa ſit exitij dextera læſa tui.
Vtq; Agamemnonio uulnus dedit anguis Oreſti:
Tu quoq; de morſu uirus habente cadas.
Sit tibi coniugij nox prima nouiſſima uitæ:
Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtq; cothurnatum perijſſe Lycophrona narrant:
Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
Aut lacer in ſyluis manibus ſpargare tuorum:
Sparſus ut eſt Thebis angue creatus auo.

Perq́; feros montes tauro rapiente traharis:
Vt tracta eſt coniux imperioſa Lyci.
Quodq́; ſuæ paſſa eſt pellex inuita ſorori
Excidat ante pedes lingua reſecta tuos.
Cognitor ut tarde læſus cognomine Myrrhæ
Orbus in innumeris inueniare locis.
Inq́; tuis opifex, uati quod fecit Achæo:
Noxia luminibus ſpicula condat apis.
Fixus & in duris carparis uiſcera ſaxis:
Vt cui Pyrrha ſui filia fratris erat.
Et puer Harpagidæ referas exempla Thyeſtæ
Inq́; tui cæſus uiſcera patris eas.
Truncat, geras ſæuo mutilatis partibus enſe:
Qualia Mycerni membra fuiſſe ferunt.
Vt'ue ſyracuſio præſtricta fauce poetæ:
Sic animæ laqueo ſit uia clauſa tuæ.
Nudáq́; direpta pateant tua uiſcera pelle:
Vt phrygium cuius nomina flumen habet.
Saxificæ uideas infelix ora Meduſæ:
Cephenum multos quæ dedit una neci.
Potniadum morſus ſubeas, ut Glaucus, equarum:
Inq́; maris ſalias, Glaucus ut alter, aquas.
Vtq́; duobus idem dictis modo nomen habenti
Præfocent animæ noxia mella uiam.
Sollicitoq́; bibas, aniti doctiſſimus olim
Imperturbato quod bibit ore, reus.
Nec tibi ſiquid amas, felicius Hæmone cedat:
Vtq́; ſua Macareus, tu potiare tua.
Vel uideas, quod iam, cum flammæ cuncta tenerent:
Hectoreus patria uidit ab urbe puer.

Sanguine probra luas, ut auo genitore creatus:
Per facinus ſoror eſt, cui ſua facta parens.
Oſſibus inq; tuis teli genus hæreat illud:
Traditur Icarij quo cecidiſſe gener.
Vtq; loquax in equo eſt eliſus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice uocis iter.
Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta:
Iactaq; pro ſolitis frugibus, oſſa ſonent.
Vtq; patrem Pſamatis condat te Phœbus in ima
Tartara: quod natæ fecerat ille ſuæ.
Inq; tuos ea peſtis eat: quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miſeris, argolicisq; tulit.
Vtq; nepos Aethræ Veneris moriturus ob iram
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes magnas ut perdidit hoſpes alumnum:
Perdat ob exiguas te tuus hoſpes opes.
Vtq; ferunt fratres ſex cum Damaſicthone cæſos:
Intereat tecum ſic genus omne tuum.
Addidit ut fidicen miſeris ſua funera natis:
Sic tibi ſint uitæ tædia iuſta tuæ.
Vtue ſoror Pelopis ſaxo dureris oborto:
Et læſus lingua Battus ab ipſe ſua.
Aera ſi miſſo uacuum iaculabere diſco:
Quo puer Oebalides ictus ab orbe cadas.
Siqua per alternos pulſabitur unda lacertos:
Omnis abydena ſit tibi peior aqua.
Comicus ut medijs perijt, dum nabat, in undis:
Et tua ſic ſtygius ſtranguletora liquor.
Aut ubi uentoſum ſuperaris naufragus æquor:
Contacta pereas, ut Palinurus, humo.

V tq; cothurnatum uatem tutela Dianæ,
Dilaniet uigilum te quoq; turba canum.
A ut ut trinacrius ſalias ſuper ora Gigantis:
Plurima qua flammas Sicanis Aetna uomit.
D iripiant'q; tuos inſanis unguibus artus
Strymoniæ matres Orpheon eſſe ratæ.
N atus ut Althææ flammis abſentibus arſit:
Sic tuus ardeſcat ſtipitis igne rogus.
V t noua phaſiaca comprenſa eſt nupta corona,
Vt'q; pater nuptæ, cum'q; parente domus.
V t cruor herculeos abijt diffuſus in artus:
Corpora peſtiferum ſic tua uirus edat.
Q ua ſua pentheiden proles eſt ulta Lycurgum:
Hæc maneat teli te quoq; plaga noui.
V tq; Milo robur deducere fiſſile tentes:
Nec poſſis captas inde referre manus.
M uneribus'q; tuis lædaris, ut Icarus: in quem
Intulit armatas ebria turba manus.
Q uod'q; dolore necis patriæ pia filia fecit:
Vincula per laquei fac tibi guttur eat.
O bſtrictus'q; famem patiaris limine tecti:
Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.
I llius exemplo uioles ſimulachra Mineruæ:
Aulidis à portu qui leue uertit iter.
N aupliadæ'q; modo ficto pro crimine pœnas
Morte luas: nec te non meruiſſe iuuet.
E thalon ut uita ſpoliauit Iſidius hoſpes:
Quem memor à ſacris nunc quoq; pellit Io.
V t'q; Melantheum tenebris à cæde latentem
Prodidit officio luminis ipſa parens.

S ic tua coniectis fodiantur corpora telis:
Sic precor auxilijs impediare tuis.
Qualis equos pacto, quos fortis agebat Achilles:
Acta phrygi timido eſt, nox tibi talis eat.
N ec tu quàm Rheſus ſomno meliore quieſcas:
Quàm comites Rheſi tum necis, ante uiæ:
Quàm quos cum rutulo morti Rhamnete dederunt
Impiger Hyrtacides, Hyrtacidæq́; comes.
C liniadæq́; modo circundatus ignibus atris
Membra feras ſtygiæ ſemicremata neci.
V tq́; Remo muros auſo tranſire recentes:
Noxia ſint capiti ruſtica tela tuo.
D enicq; ſarmaticas inter, geticasq́; ſagittas,
His precor ut uiuas, & moriare locis.
H æc tibi tantiſper ſubito ſunt miſſa libello:
Immemores ne nos eſſe querare tui.
P auca quidem (fateor) ſed di dent plura rogatis:
Multiplicentq́; ſuo uota fauore mea.
P oſtmodo plura leges, & nomen habentia uerum:
Et pede quo debent acria bella geri.

P. OVIDII NASONIS CONSOLATIO AD LIVIAM.

Iſa diu felix mater modo dicta
Neronum,
Iam tibi dimidium nominis hu-
ius adeſt:
Iam legis in Druſum miſerabi-
le Liuia carmen:
Vnum, qui dicat iam tibi mater, habes:
Nec tua te pietas diſtendit amore duorum:
Nec poſito filij nomine, dicis, uter?
Et quiſquam leges audet tibi dicere flendi?
Et quiſquam lachrymas temperat ore tuas?
Hei mihi: quàm facile eſt, quãuis hoc contigit, oẽs
Alterius luctu fortia uerba loqui.
Scilicet exiguo percuſſa es fulminis ictu:
Fortior ut poſſis cladibus eſſe tuis.
Occidit exemplum iuuenis uenerabile morum:
Maximus ille armis: maximus ille toga.
Ille modo eripuit latebroſas hoſtibus alpes:
Et titulum belli dux duce fratre tulit.
Ille genus Sueuos acre, indomitoſq́; Sicambros
Contudit: inq́; fugam barbara terga dedit:
Ignotumq́; tibi meruit Romane triumphum:
Protulit in terras imperiumq́; nouas.
Soluere uota Ioui fatorum ignara tuorum
Mater, & armiferæ ſoluere uota deæ,
Gradiuumq́; patrem donis implere parabas:
Et quoſcunq; coli eſt iuſq́;, piumq́; deos:

M aternaq́; ſacros agitabas mente triumphos:
Forſitan & curæ iam tibi currus erat.
F unera pro ſacris tibi ſunt ducenda triumphis:
Et tumulus Druſum pro Iouis arce manet.
F ingebas reducem: perceptaq́; mente fouebas
Gaudia: & ante oculos iam tibi uictor erat.
I am ueniet: iam me gratantem turba uidebit:
Iam mihi pro Druſo dona ferenda meo.
O buia progrediar: felixq́; per oppida dicar:
Collaq́; & os oculosq́; illius ore premam.
T alis erit: ſic occurret: ſic oſcula iunget:
Hoc mihi narrabit: ſic prior ipſa loquar.
G audia magna foues: ſpem pone miſerrima falſam:
Deſine de Druſo læta referre tuo.
C æſaris illud opus ueluti pars altera ueſtri
Occidit: indignas Liuia ſolue comas.
Quid tibi nunc mores proſunt? actumq́; pudice
Omne æuum? & tanto iam placuiſſe uiro?
Quidq́; pudicitia tantum inuiolata bonorum?
Vltima ſit laudes inter ut illa tuas?
Quid tenuiſſe animum contra ſua ſæcula rectum?
Altius & uitijs exeruiſſe caput?
N ec nocuiſſe ulli? & fortunam habuiſſe nocendi?
Nec quenquam neruos extimuiſſe tuos?
N ec uires erraſſe tuas campoq́;, foroq;?
Quamq́; licet citra conſtituiſſe domum?
N empe per hos etiam fortunæ iniuria mores
Regnat: & incerta eſt hic quoq; nixa rota.
H ic quoq; ſentitur, nequid non improba carpat:
Sæuit: & iniuſtum ius ſibi ubiq; facit.

Scilicet immunis ſi luctus una fuiſſet
Liuia: fortunæ regna minora forent.
Quid ſi non habitu ſic ſe geſiſſet in omni?
Vt ſua non eſſent inuidioſa bona?
Cæſaris adde domum: quæ certe funeris expers
Debuit humanis altior eſſe malis.
Ille uigil ſumma ſacer ipſe locatus in arce
Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
Nec fleri ipſe ſuis: nec quenquam flere ſuorum:
Nec quæ nos patimur uulgus, & ipſe pati.
Vidimus erepta mœrentem ſtirpe ſororis:
Luctus ut in Druſo publicus ille fuit.
Condidit Agrippam, quo te Marcelle ſepulchro:
Et cepit generos iam locus ille duos.
Vix poſito Agrippa tumuli bene ianua clauſa eſt:
Perficit officium funeris ecce ſoror.
Ecce ter ante datis iactura nouiſſima Druſus
A magno lachrymas Cæſare quartus habet.
Claudite iam parcæ nimium reſerata ſepulchra:
Claudite: plus iuſto iam domus iſta patet.
Cedis: & incaſſum tua nomina Druſe leuantur:
Vltima ſit fati hæc ſumma querela tui.
Iſte poteſt implere dolor uel ſæcula tota:
Et magni luctus obtinuiſſe locum.
Multi in te amiſſi: nec tu tot uerba bonorum
Omnis, cui uirtus contigit, unus eras.
Nec genitrice tua fœcundior ulla parentum:
Tot bona per partus quæ dedit una duos.
Heu par illud ubi eſt totidem uirtutibus æquum?
Et concors pietas? nec dubitatus amor?

V idimus attonitum fraterna morte Neronem
Pallida promiſſa flere per ora coma:
D iſſimilemq́; ſui uultu profitente dolorem:
Hei mihi quàm toto luctus in orbe fuit.
T u tamen extremo moriturum tempore fratrem
Vidiſti: lachrymas uidit & ille tuas:
A ffigiq́; ſuis moriens tua pectora ſenſit:
Et tenuit uultu lumina fixa tuo:
L umina cœrulea iam iamq́; natantia morte:
Lumina fraternas iam ſubitura manus.
A t miſeranda parens ſuprema neq; oſcula fixit:
Frigida nec mouit membra tremente ſinu:
N on animam appoſito fugientem excepit hiatu:
Nec traxit cæcas per tua membra comas.
R aptus es abſenti, dum te fera bella morantur,
Vtilior patriæ quàm tibi Druſe tuæ.
L iquitur: ut quondam Zephyris, & ſolibus ictæ
Soluuntur teneræ uere tepente niues.
T e queritur, caſusq́; malos, irriſaq́; tales:
A ccuſatq́; annos, ut diuturna, ſuos.
T alis in umbroſis mitis nunc deniq; ſyluis
Deflet threicium Daulias ales Ityn.
H alcyonum tales uentoſa per æquora queſtus
Ad ſurdas tenui uoce ſonantur aquas.
S ic plumoſa nouis plangentes pectora pennis
Oeniden ſubitæ concinuiſtis aues.
S ic fleuit Clymene: ſic & Clymeneides altæ:
Cum iuuenis patrijs excidit ictus equis.
C ongelat interdum lachrymas duratq́;, tenetq;:
Suſpenſasq́; oculis fortior ictus agit.

Erumpunt iterum'q; grauant gemitum'q;, ſinusq;
Effuſæ grauidis, uberibus'q; genis.
In uires abijt flendi mora: plenior unda
Defluit, exigua ſiqua retenta mora.
Tandē ubi per lachrymas licuit, ſed flebilis orſa ē,
Singultu medios impediente ſonos.
Nate breuis fructus, duplicis ſors altera partus,
Gloria confectæ nate parentis, ubi es?
Sed neq; iam duplicis, nec iam ſors altera partus,
Gloria confectæ nunc quoq; matris, ubi es?
Heu modo tantus ubi es? tumulo portaris, & igni:
Hæc ſunt in reditus dona paranda tuos?
Sicine dignus eras oculis occurrere matris?
Sic ego te reducem digna uidere fui?
Cæſaris uxori ſi talia dicere fas eſt:
Iam dubito magnos an rear eſſe deos?
Nam quid ego admiſi? quæ nō ego numina cultu,
Quos ego non potui demeruiſſe deos?
Hic pietatis honos? artus amplector inanes:
Et uocat hos ipſos flamma, rogusq; ſuus.
Téne ego ſuſtineo poſitum ſcelerata uidere?
Te'ne meæ poterunt ungere nate manus?
Nunc ego te infelix ſummum teneo'q;, tuorq;?
Affigo'q; manus? ora'q; ad ora fero?
Nunc primum aſpiceris conſul uictor'q; parenti?
Sic mihi, ſic miſeræ nomina tanta refers?
Quo primum uidi faſces, in funere uidi:
Et uidi euerſos, indicium'q; mali.
Quis credat? matri lux hæc cariſſima uenit:
Qua natum in ſummo uidit honore ſuum.

Iam'ne ego nõ felix? iam pars mihi rapta Neronũ
Materni celeber nomine Druſus aui?
Iam'ne meus non eſt? nec me facit ille parentem?
Iam'ne fui Druſi mater? & ipſe fuit?
Nec cum uictorem referatur adeſſe Neronem:
Dicere iam potero maior, an alter, adeſt?
Vltima contigimus: ius matris habemus ab uno:
Vnius eſt munus quod tamen orba negor.
Me miſeram extimui: frigus'q; per oſſa cucurrit:
Nil ego iam poſſum certa uocare meum.
Hic meus ecce fuit: iubet hic de fratre uereri:
Omnia iam metuo: fortior ante fui.
Soſpite te ſaltem moriar Nero: tu mea condas
Lumina: & excipias hanc animam ore pio.
Atq; utinam Druſi manus altera, & altera fratris
Formarent oculos: comprimerent'q; meos.
Quod licet hoc certe tumulo ponemur in uno
Druſe: neq; ad ueteres conditus ibis auos.
Miſcebor cineri'q; cinis, atq; oſſibus oſſa:
Hanc lucem celeri turbine parca neat.
Hæc et plura refert: lachrymæ ſua uerba ſequũtur:
Ora'q; nequicquam per modo queſta fluunt.
Quin etiam corpus matri uix uix'q; remiſſum
Exequijs caruit Liuia pene ſuis.
Quippe ducem arſuris exercitus omnis in armis
Inter quæ'q; ruit ponere certus erat.
Abſtulit inuitis corpus uenerabile frater:
Et Druſum prunæ, quod licuit'q; dedit.
Funera ducuntur romana per oppida Druſi,
(Heu facinus) per quæ uictor iturus erat:

P er quæ deletis Rhetorum uenerat armis:
 Hei mihi quàm diſpar huic, fuit illud iter.
C onſuluit fractis mœrentem faſcibus urbem:
 Quid faceret uictus, ſic ubi uictor init?
M œſta domus plangore ſonat: cui figere lætus
 Parta ſua dominus uouerat arma manu.
V rbs gemit: & uultum miſerabilis induit unum:
 Gentibus aduerſis forma ſit illa precor.
I ncerti claudunt'q; domos: ſtrepitant'q; per urbem:
 Hic illic pauidi clam'q;, palamq; dolent.
I ura ſilent: mutæ'q; tacent ſine uindice leges:
 Aſpicitur toto purpura nulla foro:
D i'q; latent templis: neq; iniqua ad funera uultus
 Præbent: nec poſcunt thura ferenda rogo.
O bſcuros delubra tenent: pudet ora colentum
 Aſpicere, inuidiæ quam meruere metu.
A tq; aliquis de plebe pius pro paupere nato
 Suſtulerat timidas ſydera ad alta manus.
I am'q; precaturus, quid ego iam credulus inquit,
 Suſcipiam in nullos irrita uota deos?
L iuia non illos pro Druſo Liuia mouit:
 Nos erimus magno maxima cura Ioui?
D ixit: & iratus uota inſuſcepta reliquit:
 Durauit'q; animum: deſtituit'q; preces.
O buia turba ruit: lachrymis'q; rigantibus ora
 Conſulis erepti publica damna refert.
O mnibus iidem oculi: par eſt concordia flendi:
 Funeris exequiis adſumus omnis eques:
O mnis adeſt ætas: mœrent iuuenes'q;, ſenesq;:
 Auſoniæ matres, auſoniæ'q; nurus.

A uthoriſq; ſui præfertur imagine mœſta,
  Quæ uictrix templis debita laurus erat.
C ertat onus luctu generoſa ſubire iuuentus:
  Et ſtudet officio ſedula colla dare.
E t uoce & lachrymis laudaſti Cæſar alumnum:
  Triſtia cum medius rumperet orſa dolor.
T u letum optaſti, dis aduerſantibus omen,
  Par tibi: ſi ſinerent te tua fata mori.
S ed tibi debetur cœlum: te fulmine pollens
  Accipiet cupidi regia magna Iouis.
Quid petijt? uult ille tibi ut ſua facta placerent:
  Magnaq; laudatus præmia mortis habet.
A rmatæq; rogum celebrant de more cohortes:
  Aſt pedes exequias reddit, equesq; duci.
T e clamore uocant iterumq; iterumq; ſupremo:
  At uox aduerſis collibus icta redit.
I pſe pater flauis Tyberinus adhorruit undis:
  Suſtulit è medio nubilus amne caput.
T um ſalice implexum muſcoq;, et arundine crine,
  Cæruleum magna legit ab ore manu:
V beribusq; oculis lachrymarum flumina miſit:
  Vix capit adiectas alueus altus aquas.
I amq; rogi flammas extinguere fluminis ictu,
  Corpus & intactum tollere, certus erat.
S uſtentabat aquas: curſusq; inhibebat equorum:
  Vt poſſet toto proluere amne rogum.
S ed Mauors templo uicinus, & accola campi,
  Tot dixit ſiccis uerba neq; ipſe genis.
Quanq̃ amnes decet ira: tamen Tyberine quieſcas:
  Non tibi, non ullis uincere fata datur.

Iſte meus periit: periit'q; arma inter & enſes:
 Et dux pro patria: funere cauſa latet.
Quod potui tribuiſſe, dedi: uictoria parta eſt:
 Author abit operis: ſed tamen extat opus.
Quondam ego tentaui Clotho'q;, duasq; ſorores:
 Pollice quæ certo penſa ſeuera trahunt:
Vt Remus Iliades, & frater conditor urbis
 Effugerent aliqua ſtagna profunda uia.
De tribus una mihi partem accipe, quæ datur inqt,
 Muneris: ex iſtis quod petis, alter erit.
Hic tibi: mox Veneri Cæſar promiſſus uterq;:
 Hos debet ſolos martia Roma deos.
Sic cecinere deæ: nec tu Tyberine repugna:
 Irrita nec flammas amne morare tuo.
Nec iuuenis poſiti ſupremos deſtrue honores.
 Vade age: & immiſſis labere pronus aquis.
Paret: & in longum ſpatioſas explicat undas:
 Stricta'q; pendenti pumice tecta ſubit.
Flamma diu cunctata caput contingere ſanctum,
 Errauit poſito lenta ſub uſq; toro.
Tandē ubi complexa eſt ſyluas: alımēta'q; ſumpſit:
 Aethera ſubiectis lambit & aſtra comis.
Qualis in herculeæ colluxit collibus Oetæ:
 Cum ſunt impoſito membra cremata deo.
Vritur heu decor ille uiri, generoſa'q; forma:
 Et facilis uultus uritur ille uigor:
Victrices'q; manus, facunda'q; principis ora,
 Pectora'q; ingenii magna capaxq; domus.
Spes quoq; multorum flammis uruntur in iſdem:
 Iſte rogus miſeræ uiſcera matris habet.

F acta ducis uiuent: operoſáq; gloria rerum:
Hæc manet: hæc auidos effugit una rogos.
P ars erit hiſtoriæ: totóq; legetur in æuo:
Séq; opus ingenijs, carminibuſq́; dabit.
S tabis & in roſtris tituli ſpecioſus honore:
Cauſáq; dicemur nos tibi Druſe necis.
A t tibi ius ueniæ ſupereſt Germania nullum:
Poſtmodo tu pœnas barbare morte dabis.
A ſpiciam regum liuentia colla cathenis:
Duráq; per ſæuas uincula nexa manus:
E t tandem trepidos uultus: inq́; illa ferocum
Inuitis lachrymas decidere ora genis.
S piritus ille minax, et Druſi morte ſuperbus
Carnifici in mœſto carcere dandus erit.
C onſiſtam lætiſq́; oculis: lætuſq́; uidebo
Strata per obſcœnas corpora nuda uias.
H unc Aurora diem ſpectacula tanta ferentem
Q uamprimum croceis roſcida portet equis.
A dijce ledæos concordia ſydera fratres,
Templáq; romano conſpicienda foro.
Q uàm paruo numeros impleuit principis æuo:
In patriam meritis occubuitq́; ſenex.
N ec ſua conſpiciet (miſerum me) munera Druſus:
Nec ſua præ templi nomina fronte leget.
S æpe Nero in lachrymas ſummiſſa uoce loquetur
Cur adeo fratres, heu ſine fratre deos?
C ertus eras nunquam, niſi uictor, Druſe reuerti.
Hæc te debuerant tempora: uictor eras.
C onſule nos, duce nos, duce iam uictore caremus:
Inuenit in tota mœror in urbe locum.

At comitum ſqualent immiſſis ora capillis,
Infelix, Druſo ſed pia turba ſuo:
Quorum aliquis tendens in te ſua brachia dixit,
Cur ſine me? cur ſic incomitatus abis?
Quid referam de te, digniſſima coniuge Druſo?
Atq; eadem Druſi digna parente nurus?
Par bene compoſitum: iuuenum fortiſſimus alter:
Altera iam, forti mutua cura uiro.
Fœmina tu princeps: tu filia Cæſaris illi
Nec minor es magni coniuge, iuſſa Iouis.
Tu conceſſus amor, tu ſolus & ultimus illi:
Tu requies feſſo grata laboris eras.
Te moriens per uerba nouiſſima queſtus abeſſe:
Et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infelix recipis non quem promiſerat ipſe:
Nec qui miſſus erat: nec tuus ille redit.
Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros:
Enſibus & Sueuos terga dediſſe ſuis:
Fluminaq; et montes & nomina magna locorum:
Et ſiquid miri uidit in orbe nouo.
Frigidus ille tibi, corpusq; refertur inane:
Quemq; premat ſine te ſternitur ecce torus.
Quò raperis laniata comas? ſimilisq; furenti
Quò ruis? attonita quid petis ora manu?
Hoc fuit Andromache, cum uir religatus ad axes
Terruit admiſſos ſanguinolentus equos.
Hoc fuit Euadne, tunc cum ferienda coruſcis
Fulminibus, Capaneus impauida ora dedit.
Quid mortem tibi mœſta rogas? amplexaq; natos
Pignora de Druſo ſola relicta tenes?

Et modo per ſomnos agitaris imagine falſa?
  Teq́; tuo Druſum credis habere ſinu?
Et ſubito tentasq́; manu:ſperasq́; receptumq́;?
  Quæris & in uacui parte priore tori.
Ille pio (ſi non temere hæc creduntur) in aruo
  Inter honoratos excipietur auos.
Magnaq́; maternis maioribus, æqua paternis
  Gloria quadriiugis aureus ibit equis:
Regaliq́; habitu, curruq́; ſuperbus eburno
  Fronde triumphali tempora uinctus erit.
Accipient Iuuenem Germanica ſigna, ferentem
  Conſulis imperio conſpicuumq́; decus:
Gaudebuntq́; ſuæ merito cognomine gentis:
  Quod ſolum domito uictor ab hoſte tulit.
Vix credent tantum rerum cœpiſſe tot annos
  Magna uiri latum quærere facta locum.
Hæc ipſum ſublime ferent: hæc optima mater
  Debuerant luctus attenuare tuos.
Fœmina digna illis, quos aurea condidit ætas:
  Principibus natis, principe digna uiro.
Quid deceat Druſi matrem, matremq́; Neronis
  Aſpice: quo ſurgas aſpice mane toro.
Non eadem uulgusq́; decent & lumina rerum:
  Eſt quod præcipuum debeat iſta domus.
Impoſuit te alto fortuna: locumq; teneri
  Iuſſit honoratum: Liuia perfer onus.
Ad te oculos, aureśq; trahis: tua facta notamus:
  Nec uox miſſa poteſt principis ore tegi.
Alta mane: ſupraq́; tuos exurge dolores:
  Infragilemq́; animum, quo potes uſq; tene.

An melius per te uirtutum exempla petemus?
Quàm ſi Romanæ principis edis opus?
Fata manent omnes: omnes expectat auarus
Portitor: & turbæ uix ſatis una ratis.
Tendimus huc omnes: metam properamus ad unã:
Omnia ſub leges mors uocat atra ſuas.
Ecce necem intentam cœlo, terræq́;, fretoq́;,
Caſurum triplex uaticinatur opus.
I nunc: & rebus tanta impendente ruina,
In te ſolam oculos, & tua damna refer.
Maximus ille quidem: iuuenum ſpes publica uixit:
Et qua natus erat gloria ſumma domus.
Sed mortalis erat: nec tu ſecura fuiſti
Fortia progenie bella gerente tua.
Vita data eſt utenda: data eſt ſine fœnore nobis
Mutua: nec certa perſoluenda die.
Fortuna arbitrijs tempus diſpenſat ubiq;:
Illa rapit iuuenes: ſuſtulit illa ſenes.
Quaq́; ruit, furibunda ruit: totumq́; per orbem
Fulminat: & cæcas cæca triumphat equis.
Regna deæ immitis parce irritare querendo:
Sollicitare animos parce potentis heræ.
Quæ tamen hoc uno triſtis tibi tempore uenit:
Sæpe eadem rebus fauit amica tuis.
Nata quod es alte: quod fœtibus aucta duobus:
Quodq́; etiam magno conſociata Ioui:
Quod ſemper domito redijt tibi Cæſar ab orbe:
Geſtat & inuicta proſpera bella manu:
Quod ſpes implerunt maternaq́; uota Nerones:
Quod pulſus toties hoſtis utroq; duce:

R henus, & alpinæ ualles, & ſanguine nigro
Decolor infecta teſtis Itargus aqua:
D anubius'q; capax, & dacus orbe remoto
Appulus huic hoſti per breue pontus iter,
A rmenius'q; fugax, & tandem Dalmata ſupplex,
Summa'q; diſperſi per iuga Pannonij,
E t modo Germani Romanis cognitus orbis.
Aſpice quàm meritis culpa ſit una minor.
A dde quod eſt abſens fœtus: nec cernere nati
Semineces oculos ſuſtinuere tibi.
Q ui dolor & menti leuiſſimus influit ægræ:
Acciperes luctus aure coacta tuos.
P ræuertit'q; metus per longa pericula luctum
Tu quibus auditis anxia mentis eras.
N on ex præcipiti dolor in tua pectora uenit:
Sed per mollitos ante timore gradus.
I uppiter ante dedit fati mala ſigna cruenti:
Flammifera petijt cum tria templa manu:
I unonis'q; graui nocte, impauidæ'q; mineruæ,
Sancta'q; & immenſi Cæſaris icta manus.
S ydera quin etiam cœlo fugiſſe feruntur:
Lucifer & ſolitas deſtituiſſe uias.
L ucifer in toto nulli comparuit orbe:
Et uenit ſtella non præeunte dies.
S yderis hoc obitus terris inſtare monebat:
Et mergi ſtygia nobile numen aqua.
A t tu, qui ſuperes mœſtæ ſolatia matri:
Comprecor illi ipſi conſpiciare ſenex.
P er'q; annos diuturnus eas fratris'q;, tuosq;.
Et uiuat nato cum ſene mater anus.

E uentura precor: deus excuſare priora
  Dum uolet: à Druſo cætera læta dabit.
T u tamen auſa potes tanto indulgere dolori:
  Longius ut nolis, heu male fortis, ali.
V ix etiam fueras paucas uitalis in horas:
  Obtulit inuitæ cum tibi Cæſar opem.
A dmouitq; preces: & ius immiſcuit illis:
  Aridáq; affuſa guttura tinxit aqua.
N ec minor eſt nato ſeruandæ cura parentis:
  Hic adhibet blandas nec ſine iure preces.
C oniugis & nati meritum peruenit ad omnes:
  Coniugis & nati Liuia ſoſpes ope es.
S upprime iam lachrymas: non eſt reuocabilis iſtis:
  Quem ſemel umbrifera nauita lintre tulit.
H ectora tot fratres, tot defleuere ſorores,
  Et pater, & coniux, Aſtyanaxq; puer,
E t longæua parens: tamen ille redemptus ad ignes:
  Nulláq; per ſtygias umbra renauit aquas.
C ontigit hæc etiam Thetidi: populator Achilles
  Iliaca ambuſtis oſſibus arua premit.
I lli cæruleum Panope matertera crinem
  Soluit: & immenſas fletibus auxit aquas.
C onſortesq; Deæ centum, longæuáq; magni
  Oceani coniux, Oceanusq; pater.
E t Thetis ante omnes: ſed nec Thetis ipſa, neq; oẽs
  Mutarunt auidi triſtia iura dei.
P riſca quid huc repeto? Marcellum Octauia fleuit:
  Et fleuit populo Cæſar utrunq; palám.
S ed rigidum ius eſt & ineuitabile mortis:
  Stant rata non ulla fila tenenda manu.

Ipſe tibi emiſſus nebuloſum littus auerni,
Si liceat, forti uerba tot ore ſonet.
Quid numeras annos? uixi maturior annis:
Acta ſenem faciunt: hæc numeranda tibi.
His æuum fuit implendum, non ſegnibus annis:
Hoſtibus eueniat longa ſenecta metu.
Hoc atauì monuere mei, proauiq; Nerones:
Fregerunt ambo punica bella duces.
Hoc domus iſta docet per te mea Cæſaris alti:
Exitus hic mater debuit eſſe meus.
Nec meritis quicquam illa iuuant: magis affuit illis
Mater honos: titulis nomina plena uides.
Conſul & ignoti uictor germanicus orbis,
Qui fuit heu mortis publica cauſa: legor.
Cingor apollinea uictricia tempora lauro:
Et ſenſi exequias funeris ipſe mei.
Decurſusq; uirûm notos mihi, donaq; regum,
Cunctaq; per titulos oppida lecta ſuos.
Et quo me officio portauerit illa iuuentus:
Quæ fuit ante meum tam generoſa torum.
Deniq; laudari ſacrato Cæſaris ore
Et merui: lachrymas elicuiq; deo.
Et cuiquam miſerandus ero: iam comprime fletus:
Hoc ego, qui flendi ſum tibi cauſa, rogo.
Hæc ſentit Druſus, ſiquid modo ſentit, in umbra:
Nec tu de tanto crede minora uiro.
Eſt tibi, ſitq; precor, multorum filius inſtar:
Parsq; tui partus ſit tibi ſalua prior.
Eſt coniux tutela hominum: quo ſoſpite ueſtram
Liuia funeſtam dedecet eſſe domum.

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iij KKK
lll mmm nnn ooo ppp qqq rrr sss ttt uuu
xxx yyy zzz AAA BBB CCC DDD
EEE FFF *Omnes ſunt quaterniones, præter*
FFF *duernionem.*

VENETIIS IN AEDIBVS
ALDI, ET ANDREAE
SOCERI MENSE
IANVARIO
M. D. XVI.

AL DVS

prof. 10/91

NAZIONALE
LAB.
RESTAURO
ROMA
CENTRALE

Digitized by Google